

P005094

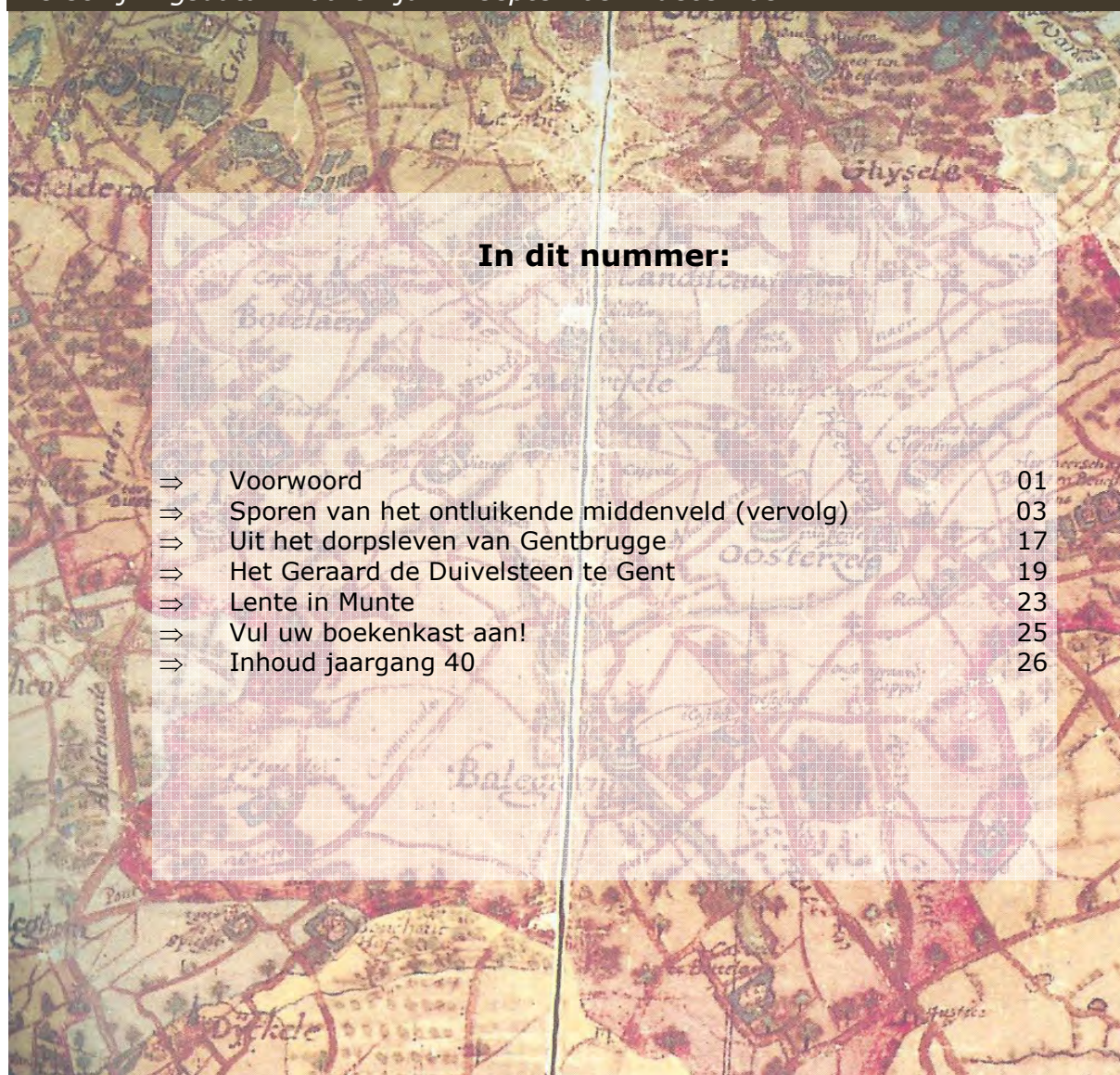
België-Belgique
P.B.
9820 MERELBEKE 1
3/7186

Jaargang 41 nummer 161

Maart 2013

Verschijningsdata: maart - juni - september - december

In dit nummer:

⇒ Voorwoord	01
⇒ Sporen van het ontluikende middenveld (vervolg)	03
⇒ Uit het dorpsleven van Gentbrugge	17
⇒ Het Geraard de Duivelsteen te Gent	19
⇒ Lente in Munte	23
⇒ Vul uw boekenkast aan!	25
⇒ Inhoud jaargang 40	26

Verantwoordelijke uitgever: F. Verhoozele, Rollebaan, 101, 9860 Moortsele
Afgiftekantoor: 9820 Merelbeke 1

HEEMKUNDIG GENOOTSCHAP LAND VAN RODE *Gesticht 7 juni 1968*

Stelt zich tot doel:

- het bevorderen en beoefenen van de heemkunde in al haar facetten en het aanmoedigen;
- helpen uitgeven en verspreiden van studiën betreffende alle gemeenten die tot het "Land van Rode" worden gerekend;
- Driemaandelijks tijdschrift en periodiek een themaboek over onderwerpen uit het "Land van Rode";
- Het organiseren van uitstappen, bezoeken, info-avonden e.d. voor leden en niet-leden;
- Verzamelen van alle documentatie betreffende het "Land van Rode" en het openhouden van een documentatiecentrum in het Erfgoedhuis te Moortsele.

Raad van Beheer:

Ere-voorzitter : Gerard WAEYTENS (+) *Stichter*
Ere-secretaris : Oscar VAN WITTENBERGHE (+) *Medestichter*
Voorzitter : Lucien DE SMET
Secretaris/penningmeester : Françoise VERHOOSELE
Bestuursleden : Werner CALLEBOUT, Lieve DE COCKER, Danny DE LOBELLE

Ruildienst/zoekdienst

Lucien De Smet, Sportlaan, 83, 9880 Aalter. Tel: 09/374.31.27

Verantwoordelijke uitgever

Françoise Verhoosele, Rollebaan, 101, 9860 Moortsele. Tel: 09/362.69.95 –
Email: secretaris@landvanrode.be

Redactieraad:

Lucien De Smet, Françoise Verhoosele

Teksten

Indien niet bestemd voor commerciële doeleinden, mogen teksten of fragmenten van teksten uit het tijdschrift van het Heemkundig Genootschap Land van Rode worden overgenomen mits correcte vermelding van de bron. Indien bedoelde teksten of fragmenten van teksten moeten dienen of bestemd zijn voor commerciële of promotionele doeleinden dan mogen die pas worden aangewend na vooraf een schriftelijke toelating van de voorzitter van het Heemkundig Genootschap Land van Rode te hebben gevraagd en gekregen. Ook in dit geval dient de bron op een correcte manier te worden weergegeven.
Toezending kopij Françoise Verhoosele Rollebaan 101 9860 Moortsele. E-mail: secretaris@landvanrode.be

Alle artikels worden gepubliceerd onder de verantwoordelijkheid van de auteur.

JAARLIJKSE LIDMAATSCHAPSBIJDRAGE:

Gewone leden	10 €
Steunende leden	15 €
Beschermleden	30 €
Zendingen buitenland	+ 10 €

LAND VAN RODE DIGITAAL ONTVANGEN: 5 € mvv Land van Rode Digitaal.

E-mailadres doorgeven a.u.b.

Te storten op rekening IBAN BE87 9799 6505 2294 BIC ARSPBE22

Op naam van het Land van Rode, Rollebaan, 101 9860 Moortsele

Email: secretaris@landvanrode.be

URL: <http://www.landvanrode.be>

Voorwoord

Beste heemvrienden,

In dit voorjaar zijn er tal van evenementen en activiteiten, zoals gewoonlijk in het voorjaar. Eerst is er de **Nacht van de Geschiedenis** op dinsdag, 19 maart en waarop een expert zal spreken over de Van Peteghemorgels. Zie blz. 2.

Niet vergeten de **Erfgoeddag** op 21 april 2013 met als thema 'Stop de tijd!'. Zie blz. 24.

Volgend jaar is het 100 jaar geleden sedert het begin van de **Eerste Wereldoorlog** en er zijn nu al evenementen rondom dit gebeuren: nog tot 21 april 2013 een tentoonstelling in de Sint-Pietersabdij te Gent over de *Belgen in de oorlog* (blz. 18) en tot 12 april de tentoonstelling met *foto's van een Belgisch soldaat* in het Liberaal Archief (blz. 22). Waarschijnlijk zullen wij in 2014 vergast worden op verschillende activiteiten, tentoonstellingen of voordrachten.

Zoals dit jaar, de 100ste verjaardag dat de **Wereldtentoonstelling** van Gent haar deuren opende:

- '3D-model *Wereldexpo 1913*' in het STAM in Gent. Meer info: (<http://www.stamgent.be/nl/activiteiten/detail/p/3d-model-wereldexpo-1913>).
- Ook in Zwijnaarde is er de tentoonstelling: '*De Wereldtentoonstelling van 1913 in 100 beelden*', in het wzc Zonnebloem in de Hutsepotstraat 29, 9052 Zwijnaarde. Nog tot 20 april. Meer info: <http://www.uitinvlaanderen.be/agenda/e/de-wereldtentoonstelling-van-1913-in-100-beelden/5203de94-e56b-4021-b4cb-2eefac31c64>
- Nog over de Wereldtentoonstelling is er de voordracht die ik zal geven in het Liberaal Archief. Zie blz. 26.

Dan zijn er nog verschillende activiteiten in **Munte** op blz. 23.

Ook is er, sedert vele, vele jaren, de nauwe samenwerking met **Familiekunde Vlaanderen - Regio Gent vzw**, want heemkunde en genealogie zijn verwante onderwerpen: het ene kan niet zonder het andere. Het grootste deel van het Land van Rode behoort immers tot het werkgebied van Familiekunde Regio Gent. Wilt u op de hoogte blijven van het genealogisch gebeuren in en rond Gent, schrijf u dan in op de nieuwsbrief: <http://www.familiekunde-gent.be/nieuwsbrief.htm>.

Verder dank ik de leden die hun lidmaatschap hernieuwd hebben en wens ik u veel leesgenot en hoop ik u te mogen begroeten op één van die activiteiten.

Françoise Verhoosele
Secretaris

**HEEMKUNDIG GENOOTSCHAP
LAND VAN RODE**

Nodigt U uit op de

NACHT VAN DE GESCHIEDENIS

“Eene goede en zoetlydende orgel”

De Van Peteghems en hun orgelbouw

Door Dhr. Wenceclaus Mertens

Op **DINSDAG 19 MAART 2013 om 20 uur**

In OC De Ganck, St. Antoniusplein 10, Moortsele

Inkom: leden 5 Euro Niet-leden: 8 Euro

Dhr. Mertens is bestuurslid van de Orgelkunst vzw die zich inzet voor het behoud en de herwaardering van het Vlaamse historische orgelpatrimonium in een moderne geseclariseerde maatschappij. Als orgelexpert met een bijzondere aandacht voor de 17de- en 18de- eeuwse orgels, begeleidt hij tal van historische orgelrestauraties. Met behulp van een pp.-presentatie en geluidsfragmenten laat hij ons kennismaken met de wonderbaarlijke klanken van het orgel. Een aanrader voor elke muzikliefhebber, geïnteresseerden in geschiedenis, cultureel erfgoed en restauratie.

Sporen van het ontluikende middenveld (vervolg)

door Lucien De Smet

"Trimards"¹ en Franschmangilden uit onze streek tot en met Wereldoorlog I.

1. Geografische omschrijving van het studiegebied.

Geografisch beperken wij ons tot Oosterzele en zijn deelgemeenten: Balegem, Gijzenzele, Landskouter, Moortsele, Oosterzele en Scheldewindeke. In de tijd beperken wij ons tot en met Wereldoorlog I. In deze bijdrage proberen we ons een idee te vormen over de werking van de lokale gilden.

De bronnen waarover wij konden beschikken zijn zeer schaars. Voor ons werkgebied is het register van de *Franschmangilde* uit Moortsele bekend. Andere bronnen zijn: het weekblad *De Beiaard*, dat voor die periode hoofdzakelijk berichtte over het kanton Zottegem en aanpalende gemeenten, en de bijdragen van de heren Bert Woestenborghs, Koenraad De Wolf en Dirk Musschoot.

2. Seizoenarbeid.

Seizoenarbeid heeft altijd bestaan. Wij denken hierbij aan de groep van mensen die hun diensten aanboden om tegen vergoeding te werken. Tot in de 20ste eeuw boden zich jaarlijks mensen aan om tegen vergoeding bij de boeren te werken.

Scheldewindeke "Het hof van Windeke" waar seizoenarbeiders werkzaam waren.
foto Lucien De Smet

¹ Trimard: zelfstandig voornaamwoord afgeleid van het Franse trimer (hard werken) en het achtervoegsel -ard (erg, hard): een harde werker.

Werktuigen: hark en vlegel.
Foto Lucien De Smet.

Dhondt August 1860.
Foto Lucien De Smet.

Sporen van seizoensgebonden arbeid in onze streek vond ik terug op de houten schotten in de oude schuur van het voormalige *hof van Windeke*. Op de schutsels staan symbolen gegrift die verwijzen naar de arbeid bij het oogsten van het graan. Ook jaartallen en de namen van hij die voor de duur van het werk op het hof verbleef.

Einde 19de eeuw groeide deze arbeidsvorm uit. Meer en meer mensen boden hun diensten aan buiten het dorp en Vlaanderen. Zij trokken naar Wallonië en Noord -Frankrijk waar zij een "grote *daguur*" konden verdienen. In de hoop van werk te vinden vestigden zich vele plattelandslieden in de omgeving van industriegebieden Gent en het Waalse industriegebied Charleroi en Luik.

3. Factoren die aan de grondslag lagen van dit nieuw fenomeen.

Een eerste indicator was de landbouwcrisis in Vlaanderen en België.

Op het einde de 19de eeuw nam de bevolking dermate toe dat de landbouw minder in staat was om de eigen bevolking te voeden. Men werd verplicht landbouwproducten uit het buitenland in te voeren. Nieuwe transportmiddelen maakte deze overzeese invoer makkelijker. Daartegenover stond dat bij ons de graanprijzen daalden.

In het "Reisboekje voor de Franschmans" van E. H. Judocus Van Essche lezen wij hierover op blz. 2: "De landbouwer lijdt, zijne akkers brengen hem nauwelijks genoeg op om jaarlijks zijne pachten te betalen, en, van hetgeen de boer vroeger duur verkopen kon, en valt er nu maar weinig meer te rapen"².

Om voor de hand liggende reden, trachtte men in eigen behoefte te voldoen. De vraag naar landbouwgrond steeg, akkers versnipperden en de prijs van grond steeg.

Daarnaast was er een overschot aan arbeidskrachten. De lonen daalden, ook al omdat zij gekoppeld waren aan de graanprijs. Grootgrondbezitters hadden baat bij een hoge graanprijs. Hun pachtgronden waren dan zoveel meer waard. Daartegenover waren de industriebaronnen de grote

voorstanders van de invoer van goedkoop graan uit het buitenland. Op deze wijze kon men het loon laag houden.

De "Godsdienstige Week van Vlaanderen" van 5/10/1906 beschrijft de toestand als volgt: "Waarmede moet al dat volk wel leven? 't Is inderdaad de waarheid: doorwandel Vlaanderen, bijzonderlijk het zuiderdeel, 't eene dorpen raakt aan 't ander, 't eene kerkje staat in de schaduw der naast geboerkerk. En in de straten krioelt het van het volk, groote en kleine, ze brobbelen op, onder uwe voeten. Plaatselijke nijverheid bestaat er te lande in Vlaanderen weinig of niet, en veldarbeid is er wel, maar ontoereikend om al die monden te spijzen"³.

De vraag vanuit de industrie naar goedkope werkkrachten was in die dagen groot.

² Archief bisdom Gent.

³ Archief bisdom Gent, De Godsdienstige Week van Vlaanderen van 5-10-1906.

Ook industriëlen in kleine agglomeraties als Zottegem leveren inspanningen om arbeiders uit de naburige dorpen aan te trekken. Ze werden gevraagd om in Zottegem te komen wonen. Geen probleem dus om van 's morgens vroeg tot 's avonds laat te werken. Zelfs meisjes van 13 jaar waren welgekomen.

**Werkende
Menschen**

die dochters hebben, zouden groot voordeel vinden **NAAR SOTTEGEM TE KOMEN WONEN.**

Er zijn daar in drij breifabrieken honderde meisjes noodig voor te breien en te naaien.

In die fabrieken kan een bekwaam werkmeisje **1,50 tot 3 fr. per dag** verdienen.

LEERMEISJES, vanaf 13 jaar, worden aanvaard. Op 3 maanden kan men reeds goed breien, en van de derde week verdienen de leermeisjes reeds geld.

WOONHUIZEN zijn er te krijgen van 10 tot 15 fr. huur per maand, en op de huishuur geven sommige fabrikanten eenen afslag als de meisjes op hunne fabriek werken.

Sottegem, dr. Eylebosch en Dupon.

Werkvolk

wordt gevraagd voor de **Breiwarenfabriek SCHOCKAERT-SMEETS** te Sottegem.

Naarstige meisjes, welke goed kunnen op de brei- of de naaimachines werken, verdienen **10 tot 18 fr. per week**, volgens ze min of meer rap zijn.

LEERMEISJES vanaf 13 jaar, worden aanvaard. Op 3 maanden kan men reeds goed breien, en van de derde week verdienen de leermeisjes reeds geld.

Sottegem, dr. Eylebosch & Dupon

Flyer uit 1913⁴.

Een andere migratiestroom ging in de richting van het buitenland. Een groot deel week uit naar de Verenigde Staten en Canada. Van 1881 tot 1893 bedroeg het gemiddeld **zo'n 10.000 personen per jaar** en dit aantal liep in de periode 1902-1913 op tot 16.000. Volgens een telling in het jaar 1886 woonden 482.000 Belgen in Frankrijk waaronder 270.000 in het Département du Nord, en meer dan 60.000 te Parijs⁵.

Het overgroot deel van de seizoenarbeid ging richting Frankrijk, een periodieke uittocht die pas goed op dreef kwam na de Frans-Duitse oorlog in 1870.

4. Met hoeveel zijn ze?

Seizoenarbeid was niet langer een zaak van enkele individuen. Het groeide uit tot een systematische trek, die grote delen van het Vlaamse volk gedurende enkele maanden in beweging bracht.

Vooraf Vlamingen proberen het elders: in Wallonië, Frankrijk of over de Oceaan.

Over hun aantal is weinig geweten. Er is de telling uit 1898 die de minister van Binnenlandse Zaken, de heer Schollaert, instelde naar aanleiding van een wetsontwerp ingediend door priester Daens. Het onderzoek gaf volgende resultaten:

januari	866	juli	3.285
februari	716	augustus	646
maart	5.108	september	6.061
april	15.152	oktober	2.805

⁴ Weekblad *De Beiaard*, jaargang nr. 12.

⁵ DE WOLF KOENRAAD, *Bijdrage tot de geschiedenis van de seizoenarbeid* in Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde, Handelingen VI, 1993, blz. 83-133.

mei	18.296	november	474
juni	3.704	december	149

Totaal: 57.262

12.582 van deze "trimards" woonden in West-Vlaanderen, 18.942 woonden in Oost-Vlaanderen, 17.212 woonden in Henegouwen. Samen waren zij met 48.736. Het aantal echte emigranten schatte men tussen de 40.000 en 45.000. Het aantal dat na het werk naar België terugkeerde werd in 1898 geschat op 56.503⁶.

De landverhuizers.

Schilderij van Eugène Laermans, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, Antwerpen.

De emigratie kende vanaf 1870 een hoge vlucht, toen er ook treinabonnementen voor arbeiders kwamen. Dat waren erg goedkope biljetten: een arbeider betaalde voor een weekbiljet 2,25 frank voor 50 km, terwijl die aan de gewone reizigers 3,05 frank kostte. Het aantal reizigers in de arbeiderstreinen nam dan ook gestaag toe.

Het beheer van de Staatsspoorwegen gaf voor de periode 1870-1900 de volgende cijfers⁷:

Jaar	Aantal biljetten
1870	14.223
1875	193.675
1880	355.556
1885	667.522
1890	1.188.451
1895	1.759.025
1900	4.590.000

Onze Vlaamse arbeiders waren verknocht aan hun woonplaats. Zo dikwijls als het kon keerden zij naar hun dorp terug. Goede treinverbindingen waren zeer belangrijk.

⁶ DE WINNE AUGUST, *Door Arm Vlaanderen*, Kritak, Leuven, 1982. Oorspronkelijke titel: A Travers Les Flandres 1902

⁷ DE WINNE AUGUST, Op. Cit.

Voor onze streek is het de katholieke volksvertegenwoordiger Maenhaut, die zorgde voor betere treinverbindingen: "*Gevolg gevende aan uwe dringende stappen heb ik het genoeg u te laten weten dat ik beslist heb 's zondags bij wijze van proef en wel op 1 oktober eerst komende af lokale trein nr 1917 tussen 's Gravenbrakel vertrek 18.36 en Gent Zuid aankomst 20u41 te doen rijden get Broqueville 7/9/1912*"⁸.

*Station van Balegem-Zuid: foto genomen midden de 20ste eeuw.
Foto familie De Block.*

5. Aandacht voor de sociale belangen.

Van de toen heersende liberale overheidspolitiek kregen de seizoenarbeiders niet zo veel aandacht. Zij huldigden met overtuiging de principes van het vrije marktstelsel. Pas op het congres van de Vlaamse Katholieke Landsbond in 1893 kwamen de seizoenarbeiders voor het eerst ter sprake. Wellicht gaat het hier om de eerste stappen voor een lotsverbetering van de tijdelijke emigranten naar Frankrijk. In datzelfde jaar, in april 1893, werd de Aalsterse Christene Volkspartij gesticht. In het vooruitzicht van de aanstaande verkiezingen in 1894 beloofden zij steun aan de werklieden "in de vreemde". Voor de *Franshmans*, zoals zij werden genoemd, beloofden zij een korting op het treinkaartje.

Priester Daens vroeg om de datum van de verkiezingen te verschuiven naar het einde van augustus in plaats van oktober. Sinds de invoering van het algemeen meervoudig stemrecht op 7/09/1893, was dit niet zonder belang. Pas op 22 maart 1898 werd hierop ingegaan⁹. Art. 47 van de nieuwe grondwet bepaalde algemeen stemrecht voor iedere man van 25 jaar. Dat had als gevolg dat het aantal kiezers steeg van 136.755 tot 1.370.687. De kiezers met één stem waren met 853.628, 293.678 kiezers hadden 2 stemmen en 223.381 kiezers hadden 3 stemmen¹⁰. Voor de *Christene Volkspartij* van priester Daens was de eis om de stemming te verplaatsen niet onbelangrijk: vele kiezers binnen hun rangen waren seizoenarbeiders, die aan de verkiezingen konden deelnemen.

De seizoenarbeiders werden beter voorgelicht. Het reisboekje van onderpastoor Judocus Van Essche is hiervan een voorbeeld. Het reisboekje is een sterk godsdienstig geïnspireerd werk, met handige tips. De aandacht werd ook gelegd op de vele gevaren die de goede christenen in Frankrijk kon bedreigen.

⁸ Weekblad *De Beiaard*, 14/9/1912, Uit Scheldewindeke.

⁹ WOESTENBORGHES BERT, *Vlaamse arbeiders in de vreemde*, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen en KADOC, Leuven.

¹⁰ PROF. DR. LUYKX THEO, *Politieke geschiedenis van België*, Deel 1 (1789-1944), Elsevier, 1973.

In 1894 werd Judocus Van Essche door bisschop Antoine Stillemans toegevoegd aan het werk der Vlamingen te Parijs. Zijn taak was, om de plaatselijke activiteiten uit te breiden met de zorg om de sociale noden van de tijdelijke emigranten.

Tijdens het congres van de Belgische Volksbond van 1898, wees Gustaaf Eylenbosch op de noodzaak om zich met deze categorie van werkmensen in te laten. Men kwam tot besluit om ter plaatse met de leef- en werkomstandigheden van deze arbeiders kennis te maken. Een afvaardiging bestaande uit volksvertegenwoordiger Maenhout, Gustaaf Eylenbosch, graaf de Hemricourt de Grünne en de directeur van de Vlamingen te Parijs, Judocus Van Essche, noteerde dat de werkgevers veelvuldig de sociale wetgeving omzeilden. Een vorm van ziekteverzekering bestond niet. Er was enkel de mondelinge overeenkomst met de werkgever¹¹. De oprichting van een algemeen secretariaat voor seizoenarbeiders was noodzakelijk.

6. Beschermkomiteit der Tijdelijke Uitwijkelingen van Oost-Vlaanderen.

Op 5 oktober 1900 werd op het bisschoppelijk paleis te Gent het "*Beschermkomiteit der tijdelijke uitwijkelingen van Oost-Vlaanderen*" opgericht. Erevoorzitter werd bisschop Antoine Stillemans, voorzitter Jules Maenhout.

*Seizoenarbeid was: "... een treurige noodzakelijkheid, dewelke ons niet ontslaat van de plicht deze lieden bij te staan in geval van ziekte, moeilijkheden op het werk, werkongevallen, afreis, geestelijke noodwendigheden. Langs deze weg hoopte men niet alleen den uitgegeweken huisgenoot, maar dezès ouders, vrouw of kinderehulp en troost te bieden"*¹².

De werking van het comité was tweërlei: enerzijds de behartiging van de geestelijke belangen, anderzijds de zorg om de geestelijke belangen van de *Franschmans* in Frankrijk. Deze taak werd aan E. H. Verschaffelt toevertrouwd.

Het ander luik van de betrokkenen was, de behoefte een antwoord te krijgen op tal van vragen over zijn materiële noden.

Te Gent, in het Oudburg, werd een bestendig secretariaat geopend. Lodewijk Duprez, lid van de Hoge Raad voor de Arbeid, verstrekke er kosteloos inlichtingen.

Ook dichterbij huis konden arbeiders terecht in het hulpkantoor te Zottegem. Vanaf 1902 werd elke 1ste en 3de dinsdag in de Katholieke Kring een "zitdag" gehouden¹³.

Niet onbelangrijk waren de plaatselijke informatieve bijeenkomsten die tijdens de wintermaanden op het platteland gehouden werden. Na de gebruikelijke eucharistieviering met sermoen hield secretaris Duprez zijn uiteenzetting, handelende over onderwerpen als: arbeidsongevallen, de rechten en de plichten van de arbeider en het belang van het sluiten van een arbeidersovereenkomst. Het ontbreken van een arbeidsovereenkomst bezorgde heel wat arbeiders onoverkomelijke problemen. Tijdens dergelijke bijeenkomsten werden voorbeelden uitgedeeld van wat zoal in een dergelijke arbeidsovereenkomst diende te staan¹⁴.

In 1901 startte het beschermcomité met de uitgave van het weekblad, "*Het Volk der Franschmans*". Ook hierin vernam de *Franschman* informatie die hem specifiek aanbelangde. Gedurende de wintermaanden kregen de arbeiders het blad thuis toegestuurd en tijdens de campagne ontvingen zij dit in Frankrijk. De aalmoezeniers, die in het huis der Vlamingen te Parijs verbleven, gingen de zieken opzoeken die soms in slechte omstandigheden verbleven.

7. De Franschmansgilden.

Het nut en het belang van de gilde was voldoende aangetoond.

Tijdens het congres van de Belgische Volksbond in 1902 pleitte E. H. Frans Seyssens voor de oprichting van parochiale maatschappijen voor onderlinge bijstand. Uit hun onderzoek bleek dat arbeiders die in het begin van de campagne ziek werden, niet in de mogelijkheid waren zich te verzorgen: "*verandering van lucht, huisvesting, voeding, arbeid, levenswijze, dat alles werkt samen om onze kloeke vlaamsche landbouwwerklieden lichamelijk te ontstellen*"¹⁵.

¹¹ DE WOLF KOENRAAD, *Bijdrage tot de geschiedenis van de seizoenarbeid* in Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde, Handelingen VI, 1993, blz. 83-133.

¹² Archief bisdom Gent, brief 29/10/1900.

¹³ Weekblad *De Beiaard*, Jaargang nr. 1 van 30/07/1902.

¹⁴ Weekblad *De Beiaard*, Jaargang nr. 3 van 26/11/1904.

¹⁵ Weekblad *De Beiaard*, Jaargang nr. 3 van 26/11/1904.

Trimard met balluchon¹⁶ (Foto Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium).

Vanaf de leeftijd van 18 jaar kon men toetreden *“t is te zeggen dat zweeders of drinkers in een deftige maatschappij niet toegelaten zijn”*. De zekeringen die hen werden geboden waren:

- Een vergoeding van 10 frank indien men door ziekte van uit Frankrijk terug naar huis moest. Met deze vergoeding kon men zijn terugreis betalen.
- Eenmaal thuis werd nogmaals 10 frank uitbetaald.
- Ingeval van overlijden in Frankrijk werd thuis in de parochiekerk een mis gelezen en ontving de weduwe 20 frank.

¹⁶ Een baluchon is een soort van rug- of schouderzak.

- In geval van moeilijkheden werd hulp en raadgevingen en er was wekelijks de krant "Het Volk der Franschmans"¹⁷.

Vanaf 1910 werd het lidmaatschapsgeld aangepast. De nieuwe bijdrage bedroeg 20 centiemen per week voor de duur van hun verblijf in Frankrijk. Ingeval van ziekte of ongeval bedroeg de tussenkomst 1,5 frank per dag voor de duur van de ziekte en indien nodig tot de ouderdom van 65 jaar¹⁸.

In 1904 waren er reeds 21 Oost-Vlaamse gemeenten met een *Franschmansgilde*. Samen hadden zij reeds 861 leden.

8. Een overzicht¹⁹.

	Aantal gilden	Leden	Overlijden	Zieken
1903	3	151		
1904	24	861	1	26
1905	49	2.770	3	143
1906	68	3.972	8	206
1907	106	7.042	14	449
1908	134	8.993	10	677
1909	144	9.771	25	622
1910	147	9.501	25	594
1911	152	10.460	41	654
1912	160	10.117	20	693
1913	164	10.170	31	764
1914	164	12.019		

9. Overzicht van de Franschmansgilden in Oosterzele²⁰.

Gemeente	Gesticht	Naam	Leden in 1907
Balegem	20 november 1906	Ons Welzijn	69
Gijzenzele	Nihil	-	-
Landskouter	03 november 1905	Hand in Hand	28
Moortsele	31 december 1905	Voor God en Vaderland	27
Oosterzele	20 november 1906	Sint-Rochus	143
Scheldewindeke	20 november 1906	Sint-Macharius	51

Het ledenaantal voor de periode 1907-1914.

	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914
Balegem	69	79	90	63	86	87	108	113
Landskouter	28	21	25	25	28	28	36	40
Moortsele	26	27	28	26	28	28	29	22
Oosterzele	143	153	149	91	79	85	83	89
Scheldewindeke	51	87	90	67	118	119	126	141

Opmerkelijk bij de grafische voorstelling op de volgende bladzijde, is de daling van het ledenaantal tussen 1909 en 1910. Een antwoord hierop vonden wij niet terug. De Sint-Rochusgilde Oosterzele startte bijzonder succesvol. De Sint-Machariusgilde Scheldewindeke groeide in vergelijk met de andere parochies gelijkmatiger aan. In Gijzenzele waren er te weinig *Franschmans* om een plaatselijke afdeling op te stichten. Zij, die wensten lid te worden, konden zich aansluiten bij een Gilde van een naburige gemeente²¹.

Erevoorzitter en stichter van de Gilde was in vele gevallen de plaatselijke pastoor. Voorzitter werd de hoofdonderwijzer of onderwijzer. Secretaris was, indien die er was, de onderpastoor. Het bestuur werd aangevuld met een ondervoorzitter en een aantal leden.

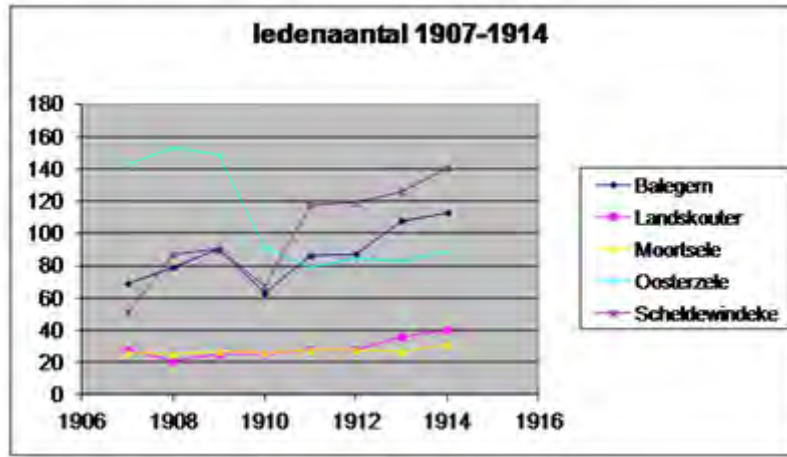
¹⁷ Weekblad *De Beiaard*, Jaargang nr. 2 van 26/12/1903.

¹⁸ Weekblad *De Beiaard*, Jaargang nr. 10 van 18/02/1911.

¹⁹ DE WOLF KOENRAAD, *Bijdrage tot de geschiedenis van de seizoenarbeid* in Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde, Handelingen VI, 1993, blz. 83-133.

²⁰ Deze cijfers hebben wij ontleend aan het artikel van Koenraad De Wolf, blz. 120-123.

²¹ DE WOLF KOENRAAD, *Bijdrage tot de geschiedenis van de seizoenarbeid* in Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde, Handelingen VI, 1993, blz. 122.

10. Over de plaatselijke werking van de gilden.

10.1. Balegem "Ons Welzijn".

De gilde werd in 1904 door E. H. Gustaaf Boone, pastoor van Balegem, gesticht. De *Franschmangilde "Ons Welzijn"* Balegem werd erkend op 20/11/1906.

Het verslagboek van de plaatselijke vereniging is ons niet bekend. Over de werking na 1920 zijn wij beter geïnformeerd. Wij moeten ons, voor de hier besproken periode, behelpen met wat wij in het plaatselijk weekblad terugvonden.

Brief uit Gronville van 2 juli 1902.

Uit onderstaande brief is duidelijk dat niet enkel het blad "Het Volk" aan de *Franschmans* werd toegestuurd. Ook het plaatselijk weekblad "De Beiaard" was bij onze *Franschmans* een graag gelezen blad, waarlangs ook met het thuisfront gecommuniceerd werd.

Mijnheer de Opsteller

Wij nemen de vrijheid u eens te laten weten wat er ons hier tegengekomen is den 30 juni laatst. Wij moesten ons viereen gaan toppen pikken, en wij gingen om 12 uren en half door. Wij zeiden tegen elkander laat ons hier een kwartier in den bosch wat liggen. Camiel Van Lancker van Baelegem lag niet goed en hij ging zich verleggen op eene andere plaats. Hij verdeed²² daar wat toppen toen al eens eene slang van 1m en half rond zijne beenen kronkelde. Camiel riep verlos mij van die slang. Henri De Grootte ook van Baelegem, kwam toegelopen en sloeg met zijnen pikhaak op de slang en kapte in heur lijf. Alois Meerschaut van Landskouter en Omer Wouters van Baelegem kapten ook op de slang. Zij spartelde zodat wij bang werden. Gelukkig dat Van Lancker zijn getten²³ aanhad want de slang stekte gedurig op het leer van zijn getten. De Grootte kapte en maakte Van Lancker vrij maar hij zelve moest de vlucht nemen, terwijl zij door de andere makkers werd afgemaakt. Wij bedanken u voor de opname van dit briefken. Henri De Grootte²⁴.

6 december 1902.

Over eenige dagen liep hier het bericht dat Germain Van Temsche, wonende op de wijk Isseghem, maar die thans voor eenige maanden te Galande (Frankrijk) werkzaam is aldaar aan een erg ongeluk gekomen was. Zijn familie was in de ergste onrust Men schrijft ons uit Galande dat Van Temsche geen letsel bekomen en nog geen ogenblik zijn werk onderbroken heeft. De verspreiders van zulke geruchten zouden dienen wat voorzichtiger te zijn²⁵.

1904: De aankondiging van de oprichting de Franschmangilde Balegem.

²² verdeed: altijd in de verleden tijd gebruikt: voor een voorwerp een andere plaats te geven, verleggen.

²³ TAELEDMAN JOHAN, *Woordenboek van de Oosterzeelse dialecten*, Oosterzele, 2011: getten: gëtte, beenkap in leer, vaak gebruikt door soldaten.

²⁴ Weekblad *De Beiaard*, Jaargang nr. 1 van 13/07/1902.

²⁵ Weekblad *De Beiaard*, Jaargang nr. 1 van 06/12/1902.

Donderdag 11 februari, zal er te Baelegem eene bijzondere vergadering zijn voor de Franschmans om 6 uren 's avonds, in de katholieke school, met het doel eene gilde te stichten onder de Franschmans, ten einde in geval van ziekte of moeilijkheden die ter hulpe te komen. Het reglement en de voordeelen zullen er besproken worden. Elk weze dus op post.

Vijf onzer Franschmans hebben door tusschenkomst van het Beschermkomiteit van Gent een som bekomen van 576 franken, die zij om reden van onverschil met den baas zich hadden zien weigeren. Dit is beter als de grootsprekerij en de schoone maar holle beloften der socialisten.

Een stichtingsvergadering die uiteindelijk fout afliep.

Met spijt heeft men bestatigd dat door eene onduidelijke bedoeling in de uitnodigingen er misverstand is geweest voor de vergadering van de Franschmans die zondag verleden moest plaats hebben. Bijna allen hebben zich begeven naar de gemeenteschool en daar niemand vindende zijn weggegaan, en zoo komt het dat de vergadering in de katholieke school geene plaats heeft kunnen hebben. De Franschmans die begeeren deel te maken van de maatschappij waarover Mijnheer Duprez van Gent hier is komen handelen, worden verzocht zoo gauw mogelijk hunnen naam op te geven ofwel aan Mijnheer den Onderpastoor, ofwel aan Mijnheer Verhaegen Onderwijzer. Eene nieuwe vergadering zal dan later plaats hebben.

15 februari 1913.

Uit Baelegem.

Om 3 u1/2 is het tweede algemene vergadering van de Franschmansgilde in 't Klooster. De heren volksvertegenwoordigers Maenhaut en Van Cleemputte zullen die vergadering met hunne tegenwoordigheid vereeren. Ook M. Vander Motte, algemeen schatbewaarder van de herverzekeringskas der maatschappijen van Onderlingen Bijstand, zal er aanwezig zijn en er het woord voeren²⁶.

22 februari 1913.

Zondag aanstaande 23 dezer, vergadering der bond der uitwijkelingen. 's Morgens om 6 uren mis ter eere van de H. Jozef patroon der gilde, tot geestelijke en tijdelijk welzijn der ingeschrevene leden en tot groei en bloei der maatschappij. 's Namiddag na de vespers waarin het vasten sermoen gepredikt wordt door E. H. Mariman bestuurder tot Houtem, algemene vergadering in het klooster voorgezeten door den heer volksvertegenwoordiger Maenhaut. Al de Balegemsche uitwijkelingen worden naar de mis en de vergadering uitgenodigd.

3 juli 1914.

Wereldoorlog I. België weigert de doortocht op zijn grondgebied aan Duitsland.

Onderpastoor Anciaux rapporteert in zijn dagboek die dag: "*Eenige Franschmans komen af, zij zullen seffens met de 1ste trein optrekken*"²⁷. Sommigen onder hen waren reeds maanden afwezig en trokken bij hun thuiskomst "*seffens met de 1e trein*" naar de oorlog.

1915.

Het verbond der *Franschmansgilden* gaf veel geld uit aan arbeidsongevallen en kwam hierdoor in financiële problemen. Aan de plaatselijke bonden vroeg zij om 1/5, van wat zij in kas hadden aan het verbond, af te staan. Voor Balegem bedroeg dit 126 frank²⁸.

In 1919 stort E. H. Anciaux, onderpastoor te Balegem, 388 frank als bijdrage aan 't *Verbond der Franschmansgilden* te Gent²⁹. In hetzelfde jaar ontving Dr. Van Durme 660 frank van de plaatselijke *Franschmansgilde* voor geneeskundige zorgen gedurende het laatste kwartaal van 1919³⁰.

10.2. Moortsele "Voor God en Vaderland".

Het gildenboek van de *Franschmans* is bewaard gebleven. In het boek staan de notulen van de vergadering en een ledenlijst. Wij vinden er geen informatie in over haar leden, over

²⁶ Weekblad *De Beiaard*, Jaargang nr. 12 van 15/02/1913.

²⁷ Dagboek onderpastoor Anciaux, *Dagelijksche gebeurtenissen in Baelegem*, deel I.

²⁸ Kadoc Leuven 633 microfiches brief 6/12/1915.

²⁹ Kadoc Leuven 633 bewijs 4/12/1919 .

³⁰ idem.

welk soort arbeid noch over de werkomstandigheden. Het register wordt bewaard in het Rijksarchief te Gent.

Stichter.

"De Franschmangilde gezegd Voor God en Vaderland" werd op 31 januari 1905 te Moortsele gesticht. Stichter en erevoorzitter was pastoor Henricus Van der Meersch. Henricus werd te Gent geboren op 21 mei 1858. Hij werd priester op 20/12/1879. Na onderpastoor te zijn geweest te Overmeire, Poeke, Puivelde en Sint-Pietersbuiten te Gent werd hij op 9/12/1900 in Moortsele als pastoor aangesteld. Hij overleed te Moortsele op 4 juni 1926³¹.

Het bestuur.

Tijdens de eerste algemene vergadering op 31 januari 1905 werd het bestuur samengesteld:

- Erevoorzitterstichter: Henri Van der Meersch, pastoor;
- Voorzitter: Triphon Use;
- Schrijver en schatbewaarder: Firmin Use;
- Raadsleden: Hector Ghijs, Prosper Den Haese;
- Had geen stemrecht: de heer D. Vanden Hoven, eigenaar.

De gilde werd bij KB van 21 augustus 1905 wettelijk erkend.

Tijdens de vergadering van 28 januari 1913 had er een bestuurswisseling plaats. Triphon Use en Hector Ghijs waren ontslagnemend. Victor Meersschaut en Prosper De Bruycker werden als nieuwe leden aanvaard. De nieuwe voorzitter werd Firmin Use. De nieuwe schatbewaarder werd René Bovijn. Op 11 november 1914 werd Victor Meersschaut als schrijver aangesteld en Prosper De Bruycker als commissaris.

De algemene vergaderingen hadden meestal plaats in de maand februari en werden bijgewoond door iemand van het bestuur uit Gent. Tot 1908 was dit Louis Duprez en later door Octaaf De Taeye. Tijdens de bestuursvergadering zorgde de pastoor voor het geestelijk woord.

Ledenlijst

1905	1907	1909	1911	1914
Use Triphon	Use Thiphon	Use Triphon	Use Triphon	
Use Firmin	Use Firmin	Use Firmin	Use Firmin	Use Firmin
Ghijs Hector	Ghijs Hector	Ghijs Hector	Ghijs Hector	
Den Haese Prosper	Den Haese Prosper			
Meersschaut Victor	Meersschaut Victor	Meersschaut Victor	Meersschaut Victor	Meersschaut Victor
Roelenbosch Edmond				
Schepens Raymond	Schepens Raymond			
Meersschaut Emiel	Meersschaut Emiel			
De Spiegeleire Gust	De Spiegeleire Gust	De Spiegeleire Gust	De Spiegeleire Gust	
Vindevogel Cyriel	Vindevogel Cyriel	Vindevogel Cyriel		
De Vos Achiël	De Vos Achiël	De Vos Achiël	De Vos Achiël	
De Vos Remi				
De Backer Richard	De Backer Richard	De Backer Richard	De Backer Richard	
Wanzeele Octaaf	Wanzeele Octaaf	Wanzeele Octaaf		
Schepens Aloïs				
Baudewijns René	Baudewijns René	Baudewijns René	Baudewijns René	
De Moor Valère				

³¹ SCHOKKAERT LUC, *Biografisch repertorium van de priesters van het bisdom Gent*, Leuven, 1997, 1802-1997.

De Bruycker Valère	De Bruycker Valère	De Bruycker Valère	De Bruycker Valère	
	Piens Leonce	Piens Leonce		
	Broeckaert Raymond	Broeckaert Raymond		
	Van De Vijver Cyriel	Van De Vijver Cyriel	Van De Vijver Cyriel	Van De Vijver Cyriel
	Van De Vijver Achiel	Van De Vijver Achiel		
	Roeland René			
	Piens Edmond	Piens Edmond	Piens Edmond	Piens Edmond
	Meersschaut Emiel			
	Heynderikx Philemon	Heynderikx Philemon	Heynderikx Philemon	Heynderikx Philemon
	Moreels Seraphien			
	Van Bever Cyriel		Van Bever Cyriel	Van Bever Cyriel
	De Vos Prosper			
	Codde Prosper			
	De Bruycker Achiel			De Bruycker Achiel
		Broeckaert Remi	Broeckaert Remi	
		Bovijn René	Bovijn René	Bovijn René
		Van Dorpe Cyriel	Van Dorpe Cyriel	
		Gallet Polydoor	Gallet Polydoor	Gallet Polydoor
		Van Bever Joseph	Van Bever Joseph	Van Bever Joseph
		De Bruycker Prosper	De Bruycker Prosper	
		Magerman Edmond	Magerman Edmond	Magerman Edmond
		Meersschaut Aloïs	Meersschaut Aloïs	Meersschaut Aloïs
		Joliet Jules		
		Schepens Raymond		
		Schepens Joseph	Schepens Joseph	
		Crommelinck Victor	Crommelinck Victor	Crommelinck Victor
		Moreels Livinus		
		Lenssens Prosper	Lenssens Prosper	Lenssens Prosper
		De Groote Georges		
		Meersschaut Valère		
			De Backer Désiré	De Backer Désiré
				Van De Putte Gustaaf
				Hertegonne Joseph
				Van De Vijver Arthur
				De Bruycker Joseph
				Van Hoecke Hector
				Vander Sijpt Raymond
				Vande Wiele Richard
				Use Emiel

In 1910 werden de ledenbijdragen aangepast. Er werd onderscheid gemaakt of en al dan niet een volledig jaar van huis was en/of het lid minderjarig was. Tijdens de algemene vergadering werd volgende overeenkomst bereikt:

- Een minderjarige betaalde de helft;
- Om de 6 maanden betaalde men 2 frank per jaar;
- Om 1 jaar betaalde men 3 frank per jaar.

In de bijdrage was de krant van de seizoenarbeider voor de maanden dat men van huis weg was inbegrepen. Leden die slechts voor een half jaar een bijdrage betaalden konden voor 0,25 frank de krant thuis verder ontvangen.

Vergoedingen.

Er werden geen vergoedingen uitbetaald indien in het arbeiderscontract een ongevalverzekering inbegrepen was. Vanaf 1907 werden volgende tarieven toegepast:

- bij ongeval of overlijden werd de vergoeding uitbetaald van 50 frank.
- bij ziekte had men recht op een vergoeding van 1 frank per dag en dat gedurende 23 dagen.

De lokale Gilde ontving steun zowel van de staat als van de provincie. Tot 1910 betaalde de staat 20 frank. Deze toelage werd dan aangepast naar 10 frank. Van de provincie ontving de Gilde elk jaar 35 frank.

Op het spaarboekje van de Gilde stond in 1908 een saldo van 93,50 frank, in 1914 was dit aangegroeid tot 594,75 frank.

1905.

Alois Schepens kwam uit Frankrijk ziek naar huis terug. Van zijn ploegbaas of de dokter ter plaatse had hij geen attest gekregen. De Gilde betaalde 10 frank vergoeding.

1906.

Victor Meersschaut werd in Frankrijk ziek, hij ontving 20 frank.

Firmin Use werd ziek in Frankrijk, hij ontving 10 frank.

Cyriel Van De Vijver werd ziek in Frankrijk, hij ontving 10 frank.

1908.

Edmond Piens ontving 2 x 10 frank wegens ziekte.

1910.

Edmond Magerman was werkzaam in een ijzergieterij in Charleroi, hij ontving voor zijn werkongeval 46 frank.

Raymond Schepens ontving 20 frank wegens ziekte.

1912.

Victor Meersschaut ontving wegens ziekte 10 frank.

Gustaaf Van De Putte kreeg voor zijn arbeidsongeval 88 frank.

Joseph De Bruycker ontving 240 frank, na de tussenkomst van het syndicaat.

1914.

Edmond Piens had zonder enig attest of toestemming het ziekenhuis verlaten. Dit was tegen alle afspraken in. Hij ontving dan ook geen vergoeding van de Gilde.

10.3. Scheldewindeke Sint-Macharius.

De Gilde werd erkend op 20/11/1905 of 1906.

22/02/1913.

Uit Scheldewindeke

Verleden zondag hadden wij de plechtige vergadering onzer Gilde waarin de Eerw. Heer onderpastoor aangesteld werd als proost. Mr Duprez legde er op bevattelijke wijze de voordelen uit van de vereniging en stelde aan den ijver van den nieuwe proost voor ook een onderlingen bijstands in de Gilde te stichten. Na eenige hertelijke woorden van den Eerw. Heer pastoor tot den onderpastoor, nam deze het woord en bedankte al de aanwezigen in gloedvolle taal. Een welgelukte vergadering dus en tot bewijs ervan zij gezegd dat er zich nog nooit zooveel leden lieten inschrijven. Daarop werden er als blijk

*van genegenheid voor de gildebroeders een 20-tal schoone prijzen verloot waarmee de gelukkige winnaar hun vrouwken gingen verrassen. Moge onze gilde onder bestuur van E. H. Pijpers altijd bloeien*³².

Na Wereldoorlog I haalde de nieuw opgerichte VZW ter bescherming van de Oost-Vlaamse tijdelijke emigranten niet eens het niveau van voor de oorlog. De oprichting van vakbondsafdelingen droeg er toe bij dat de plaatselijke werking van de gilden overbodig was. Vermeldenswaard zijn de inspanningen van E. H. Achiel Goethals, pastoor te Scheldewindeke. Op eigen initiatief reisde hij door Frankrijk om er zijn parochianen te velde te gaan bezoeken. De vele andere seizoenarbeiders erkenden hem dan als hun pastoor³³. Pastoor Goethals overleed op 12 december 1950 en ligt begraven achter het koor van de kerk op de gemeentelijke begraafplaats te Scheldewindeke. Het graf staat op de lijst van de graven die in 2013 verdwijnen.

Goethals Achiel.

Geboren te Oostakker 30/07/1898

Priesterwijding 6/06/1928

Onderpastoor te Velzeke 26/11/1928

Onderpastoor te Knesselare 20/03/1937

Pastoor te Semmerzake 27/12/1945

Pastoor te Scheldewindeke 11/12/1950

Overleden te Scheldewindeke 11/10/1968

Het syndicaat.

De toename van het aantal klachten leidde tot de ontwikkeling van een vakbondswerking, waarvoor de leden van de gilden jaarlijks 0,75 frank betaalden. Het syndicaat stond in voor de belangenbehartiging en het oplossen van de persoonlijke problemen van de seizoenarbeiders.

In 1898 had Gustaaf Eylenbosch vastgesteld dat het niet gebruikelijk was schriftelijke akkoorden af te sluiten. Mondelinge afspraken waren oorzaak van willekeur en misbruiken. Lodewijk Duprez drukte op talrijke vergaderingen op het belang van een schriftelijke overeenkomst: *"Bij elke gelegenheid hebben wij den Franschmans op het hart gedrukt dat zij moesten zorgen schriftelijk met hunnen patroon akkoord te maken; tevens hebben wij hen aangemaand hunne verbintenissen zoo stipt mogelijk na te leven teneinde de moeilijkheden die daaruit voortspruiten te voorkomen"*³⁴.

In 1912 was secretaris Duprez tevreden het was dan bij uitzondering dat géén schriftelijke overeenkomst werd afgesloten. Bij loongeschillen opperde men de arbeiders beroep te doen op het Belgisch consulaat en de hulp van het syndicaat aan te voeren. Men gaf hun de raad: *"om nooit hun werk te verlaten of naar hunne gemeenten terug te keren voor dat al de moeilijkheden vereffend zijn"*³⁵.

In uitvoering van de Frans-Belgische overeenkomst van 31 maart 1906 die mede onder druk van het syndicaat tot stand kwam, genoten ook de *Franschmans* vanaf 1 januari 1907 een wettelijke bescherming. Dit had tot gevolg dat zij in geval van een blijvende invaliditeit een jaarlijkse rente ontvingen.

Personen die voor 1914 een jaarrente ontvingen.

- Verdonck R. uit Balegem ontving 42,00 frank;
- De weduwe Van Gansbeke en kinderen uit Scheldewindeke ontving 558,00 frank;
- Dumont Hector eveneens uit Scheldewindeke ontving 27,00 frank;
- Het syndicaat kwam tussenbeide voor De Landsheere Richard uit Oosterzele. Hij had gewerkt te Barbey, een gemeente in het Franse departement Seine-et-Marne. Bij zijn vertrek weigerde de boer hem zijn papieren af te geven, maar door de tussenkomst van het "komiteit" kreeg de werkmán aldaar zijn "livre en feuille d'étranger" terug.

³² Weekblad *De Beiaard*, Jaargang nr. 12 van 22/02/1913

³³ WOESTENBORGH'S BERT, *Vlaamse arbeiders in de vreemde*, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen en KADOC, Leuven.

³⁴ Weekblad *De Beiaard*, Jaargang nr. 1 van 4/10/1902.

³⁵ Weekblad *De Beiaard*, Jaargang nr. 1 van 4/10/1902.

Uit het dorpsleven van Gentbrugge

door Gontran Ervynck

Doodslag op de meier van Gentbrugge

Op 23 juni 1716 omtrent 2 à 3 uur in de morgen gaan twee jongelieden, inwoners van de heerlijkheid Ledeberg, op jacht op het grondgebied van Gentbrugge. Dit zijn Pieter De Mil fs. Joos en Lieven De Paepe fs. Lieven. Ze gaan vroeg op pad wanneer het nog halfduister is want ze weten goed dat ze buiten de schreef lopen en van plan zijn te gaan jagen waar het niet mag. Blijkbaar was dit niet de eerste keer want de meier van Gentbrugge, Joos De Groote fs. Loys, moet onraad **geroken hebben en is tezelfdertijd op de been samen met de officier Livinus Machtelinck "omme de jacht van sijnen heere gaede te slaen"**. - Deze heer kan niemand anders geweest zijn dan de markies van het Land van Rode. - Beide partijen kunnen malkander niet ontlopen, de meier beveelt hen de jacht van zijn heer te verlaten en er ontstaat een twist waarbij Pieter De Mil de meier **bedreigt met de woorden "ghij donder, en compt mij niet naerder of dit gaet erdoor", dreighende alsoo den meyer met syn schietgheweer.**

Lieven De Paepe voegt eraan toe **"dat hij hem blind saude schieten met zijn roer** (jachtgeweer) **met erweet saet gelaeden sijnde"**.

De tussenkomst van de meier maakt geen indruk en de volgende morgen 24 juni, even vroeg in de morgen, gaan de twee weer op jacht. De meier is ook op post, hij vraagt of zij nog durven op de jacht komen en er ontstaat opnieuw een twist zoals de vorige dag waarbij Lieven De Paepe dreigt te schieten. Wat er daarna juist gebeurd is blijft onduidelijk, maar zeker is dat een van beiden **geschoten heeft "met grof saet"** en Joos De Groote **gekwetst heeft in zijn armen en benen**. Uit de teksten kan men afleiden dat wellicht Pieter De Mil de schutter was.

De meier werd overgebracht naar zijn woning en overleed aan zijn verwondingen op 18 juli 1716, hij was 44 jaar oud. Daarna begint de juridische molen te draaien die toen even omslachtig te werk **ging als tegenwoordig. Het leenhof van Gentbrugge en Melle stelde een "acte van aenschouw"** op³⁶ die door de baljuw Joos Van Deynse overgemaakt werd aan de schepenen van Ledeberg. Op hun bevel arresteert Olivier De Craene, officier van Ledeberg, Pieter De Mil die echter op een of andere **manier weet te ontsnappen uit hechtenis, "violerende alsoo de handt van justitie", en verdwijnt in de clandestiniteit.**

Pieter Sergeant, baljuw van Ledeberg, sommeert Lieven De Paepe om op 22 december 1716 te verschijnen voor de lokale vierschaar en te antwoorden op de beschuldigingen in het verslag overgemaakt door baljuw Van Deynse. Lieven verkiest niet op te dagen maar laat zich **vertegenwoordigen door de procureur Scaillet die verklaart dat Lieven "sich begheven heeft naer plaetse van asile alwaer hij bereet is t'andtworden op de tichten"**³⁷. Dit betekent dat Lieven gevlucht is naar een gewijde plaats, waar arrestatie niet mogelijk was omwille van de godsvrede, dit zal wel een of ander domein van de nabije Sint-Pietersabdij geweest zijn. De schepenen van Ledeberg houden de zaak in beraad.

Baljuw Sergeant sommeert ook Pieter De Mil om zijn verklaringen te komen geven in de vierschaar van 3 februari 1717. Deze laatste is onvindbaar maar de baljuw organiseert de zaak zoals het behoort. De insinuatie³⁸ wordt

(1) gestuurd naar de laatst gekende woonplaats van Pieter;

(2) uitgehangen **ten bretesque**³⁹;

(3) en in de parochie worden plakbrieven uitgehangen op de daarvoor geschikte plaatsen.

Maar de gedaagde zendt zijn kat naar de vierschaar en de schepenen verschuiven de ondervraging naar de zitting van 2 maart.

In deze zitting besluiten de schepenen van Ledeberg de zaak **"in staete"** te houden (voorlopig uit te stellen) want ondertussen heeft Pieter De Mil zijn verdediging ter hand genomen en maakt gebruik van wat men thans procedurefouten noemt. Via zijn procureur dient hij bij het leenhof van Gentbrugge en Melle een ondercorrectie (bezwaarschrift) in waarbij de geldigheid van het verslag van baljuw Van Deynse in vraag gesteld wordt omdat het opgemaakt werd op papier zonder zegel⁴⁰. De leenmannen schijnen daarmee verveeld te zitten en verkiezen eerst advies te halen bij

³⁶ Het is onduidelijk waarom het leenhof dit deed en niet de schepenbank zoals de gewoonte was. De vermoedelijke schuldigen behoorden tot een andere jurisdictie hetgeen behandeling van de aanklacht bemoeilijkte.

³⁷ Tichten: beschuldigingen.

³⁸ Een insinuatie is een dagvaarding om te verschijnen in de vierschaar.

³⁹ **Met bretesque wordt een publiek toegankelijk uithangbord bedoeld, vgl. met de uitdrukking "ad valvas".**

⁴⁰ Dergelijke officiële documenten moesten geschreven worden op vooraf gezegeld papier dat verkocht werd ten voordele van de staat.

rechtsgeleerden uit de Raad van Vlaanderen. In de zitting van 8 mei 1717 blijkt dat baljuw Van Deynse zijn fout hersteld heeft en zijn verslag opnieuw ingediend heeft ditmaal op papier met zegel van vier stuivers.

Hier eindigt het ferieboek⁴¹ van Ledeberg. Ook in de archivalia van Gentbrugge hebben we geen nadere toelichting gevonden. We weten dus niet hoe de zaak afgelopen is. Maar het is wel zeker dat beide beschuldigen zich uit nesten hebben kunnen werken want in latere tijden zijn beiden erin geslaagd een belangrijk ambt te verkrijgen. Pieter De Mil is procureur geworden van de Grote Raad van Mechelen⁴² en Lieven De Paepe werd baljuw van Gentbrugge en Melle!

Meier Judocus De Groote fs. Loys was getrouwd met Joanna Bevernaige fa. Pieter. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen bekend:

- Louys, die bij het overlijden van zijn moeder op 1 oktober 1745 sinds lang *uytlandts* was en van wie men niets meer afwist;
- Pieternelle, getrouwd met Pieter De Weirt;
- Judocus, getrouwd met Livina Van Peteghem;
- Maria Anna, getrouwd met Gillis Van de Putte.

Na de dood van haar eerste man hertrouwt Joanna Bevernaige met Pieter Vlerick fs. Pieter.

Bronnen:

(1) RAG, Fonds Melle & Gentbrugge, bundel nr. 123.

(2) RAG, Fonds Ledeberg, nr. 80 (ferieboek) f°.68r°-71r°.

16/11/2012 - 21/04/2013

in de Sint-Pietersabdij te Gent

In zijn 180 jaar geschiedenis is België betrokken geweest bij vele oorlogen. Er bestaan miljoenen clichés waarin militairen, vrijwilligers, dokters en verzorgend personeel, journalisten en schrijvers hun wedervaren hebben vastgelegd. Heel wat van die clichés vertellen een verhaal achter het beeld. **Foto's van oorlogssituaties zijn een aanleiding om verhalen en omstandigheden onder de aandacht te brengen die enkel door specialisten zijn gekend.**

De geschiedenis van de fotografie begint ongeveer op hetzelfde moment als die van België. Het is een gedroomd aanknopingspunt om van dat medium de rode draad te maken in een tentoonstelling over Belgen in oorlog. Met behulp van de nieuwste IT-technieken trekken deskundigen je er mee in de rauwe werkelijkheid. Je ontdekt dat het verhaal achter het beeld er vaak heel anders kan uitzien dan op het eerste gezicht lijkt. Het verschil tussen kijken en zien ondervind je aan den lijve. De centrale vraag is of het ware gelaat van de oorlog terug te vinden is **op foto's.**

Iedereen kent natuurlijk de twee Wereldoorlogen en bij sommigen doet ook de Congocrisis uit de jaren 1960 een belletje rinkelen. Sinds haar ontstaan in 1830, werd België echter geconfronteerd met vele andere oorlogen, burgeroorlogen en gewapende conflicten. Belgische burgers en **militairen hebben daar in hun foto's getuigenis van afgelegd. Er bestaan miljoenen clichés waarin** militairen, vrijwilligers, dokters en verzorgend personeel, journalisten en schrijvers hun wedervaren hebben vastgelegd. Heel wat van die clichés vertellen een verhaal achter het beeld en zijn een aanleiding om omstandigheden onder de aandacht te brengen die tot nog toe enkel door specialisten waren gekend. Samen vormen ze een al even kleurrijk als verbijsterend portret van de wereldgeschiedenis in de bloedige 20ste eeuw.

Praktische informatie: <http://www.sintpietersabdijgent.be/nl/content/onbekende-beelden-sterke-verhalen>.

⁴¹ Een ferieboek is een register met verslagen van de criminele zittingen van een schepenbank.

⁴² Dit was de raad waarbij beroep kon aangetekend worden tegen vonnissen van de Raad van Vlaanderen.

Het Geraard de Duivelsteen te Gent

door Françoise Verhoosele

Geschiedenis.

Gerardus de Gandavo, miles, dictus diabolus: Geraard van Gent, ridder, bijgenaamd de Duivel. Zo noemde Geraard de Duivel zichzelf in het Latijn in enige oorkonden die van hem bewaard zijn. Hij was de derde zoon van Zeger II van Gent, burggraaf van Gent. De burggraaf was in de 13de eeuw de erfelijke vertegenwoordiger van de graaf van Vlaanderen in Gent. Geraard de Duivel leefde van omstreeks 1200 tot omstreeks 1270-1278. Hij huwde met Margareta van Saint-Pol en na haar dood met Elisabeth van Sloten, de dochter van een rijke lakenhandelaar. Zij stierven kinderloos. Geraard en zijn eerste vrouw Margareta werden begraven in de Sint-Janskerk, de huidige Sint-Baafskathedraal.

Vermoedelijk omstreeks 1254 bouwde Geraard de Duivel een Steen, later het Geraard de Duivelsteen geheten, aan de oever van de Nederschelde (thans de Reep). Een steen was een stenen stadswoning, een ongewone luxe in tegenstelling tot de overige stadswoningen, die overwegend in hout waren opgetrokken. Het is mogelijk dat het Geraard de Duivelsteen in de plaats kwam van een bestaand gebouw of de uitbreiding was van een bestaand gebouw (de donjon aan de huidige Limburgstraat) en dat het aanvankelijk een verdedigende functie had op de grens met Keizerlijk Vlaanderen.

Na de dood van Geraard de Duivel en zijn vrouw werd hun steen verkocht. Omstreeks 1330 was het in het bezit van de stad Gent. De stad liet er allerlei werken in uitvoeren. Het Geraard de Duivelsteen werd gebruikt als wapenarsenaal en gijzelhuis (= gevangenis voor mensen die hun schulden niet betaalden). Om die reden zou Jacob van Artevelde er gevangen gezeten hebben. Van omstreeks 1435 tot 1569 was het een school van de Broeders van het Gemene Leven of Hieronymieten. In deze school werd, in tegenstelling tot vele andere scholen, onderwijs gegeven in de volkstaal. Met de oprichting van het Bisdom Gent werd het bisschoppelijk seminarie erin ondergebracht (1570) en dit tot 1623. Tijdens de Calvinistische republiek (1578-1584) werden er zwakzinnigen in opgesloten. In 1625 kwam het Geraard de Duivelsteen opnieuw in het bezit van de stad Gent. Het steen werd in twee gedeeld. Een deel diende als weeshuis (het Kuldershuis) tot 1873, en ander deel fungeerde als tuchthuis, een gevangenis voor misdadigers. In 1773 verhuisde het tuchthuis naar de Coupure. In de plaats ervan werden er weer geesteszieken in ondergebracht. De geesteszieken bleven er tot 1816-1828, toen professor Guislain en kanunnik Triest hen er weghaalden om hen elders een menswaardiger behandeling te geven. In de 19de eeuw werden delen van het gebouw ook nog gebruikt als muziekconservatorium en brandweerkazerne (tot 1891).

Het Geraard de Duivelsteen is opgetrokken in Doornikse steen in vroeggotische stijl, met nog romaanse elementen. In de loop van zijn geschiedenis is het steen veelvuldig verbouwd en in de tweede helft van de 19de eeuw drastisch gerestaureerd. Alleen de benedenzaal is nog vrij origineel. Deze benedenzaal wordt ten onrechte een "crypte" genoemd. Maar een echte crypte is het niet. In de Middeleeuwen lag deze benedenzaal op straatniveau; het is dus oorspronkelijk de gelijkvloerse verdieping.

Als geboren Gentenaar liet Marc Sleen het Gentse stadsbeeld regelmatig in zijn werken opduiken, het meest uitgesproken in het verhaal van 'De Hoed van Geeraard de Duivel', waarin het Duivelsteen een prominente rol speelt.

Rijksarchief.

Het hele Geraard de Duivelsteen, behalve de "crypte", wordt thans gebruikt als archiefmagazijn van het Rijksarchief te Gent. In 1873 kocht de Belgische Staat het deel van het Geraard de Duivelsteen, waarin het Kuldershuis was gevestigd, om er het Rijksarchief in onder te brengen. In 1891 kocht de Staat ook het andere deel van het Steen (de donjon), waarin de brandweer

gevestigd was. Het Rijksarchief richtte het hele gebouw in als archiefdepot voor het Rijksarchief te Gent. Aan het Geraard de Duivelsteen werd ten behoeve van het Rijksarchief een administratiegebouw in neogotische stijl toegevoegd (1904).

Joseph van Haerde: Geeraard de Duivelsteen (19de eeuw) - Museum Dr. Guislain te Gent.

In het Rijksarchief te Gent berusten de archieven (in totaal 7 km planklengte) van zowel publiekrechtelijke als privaatrechtelijke archiefvormers waarvan de zetel of vestigingsplaats op het grondgebied van het gerechtelijke arrondissement Gent gelegen was/is.

Ancien Régime (periode tot 1795):

Arrondissement Gent:

- Gerechtshoven, zowel hogere gerechtshoven als regionale en lokale hoven en rechtbanken
- Centrale overheidsorganen van het graafschap Vlaanderen (tot 1796)
- Regionale en lokale overheden zoals kasselrijen, schepenbanken en heerlijkheden, wateringeng, armentafels, enz.
- Kerkelijke instellingen zoals abdijen, kloosters, begijnhoven, kerken, gasthuizen, godshuizen, hospitalen, enz.
- Families en personen die een rol gespeeld hebben in het politieke, economische, culturele en maatschappelijke leven
- Verzamelingen zoals Kaarten en plannen
- Notariaat

Arrondissement Oudenaarde:

- Kasselrij Oudenaarde
- Plaatselijke overheidsinstellingen zoals heerlijkheden, schepenbanken, ambacht- en schuttersgilden, armentafels, godshuizen en hospitalen
- Kerkelijke instellingen zoals kapittels, abdijen, kloosters en priorijen, decanaten, parochiekerken

Hedendaagse tijd (periode na 1795)

Arrondissement Gent:

- Notariaat
- Gemeente- en OCMW-archief
- Kerkarchief
- Polderarchief

Nieuw Rijksarchief.

De leeszaal van het Rijksarchief is echter te klein geworden en voldoet niet langer aan de hedendaagse kwaliteitseisen inzake publieke dienstverlening. Het gebouw is bovendien niet meer aangepast aan de normen van klimaatregeling en van inbraak- en diefstalbeveiliging. Tot slot ontbreken ook de ruimtes voor archiefbewerking. Omdat de huidige locatie niet kan worden uitgebreid, heeft men uitgekeken naar nieuwe huisvesting in de binnenstad.

Er werd gezocht naar een site voor een gebouw met een totale oppervlakte van 7815 m². Dit opdat er zeker genoeg ruimte zou zijn voor een opslagplaats voor archieven, een leeszaal en andere publieksruimtes, een multifunctionele ruimte en een auditorium, lokalen voor materiële bewerking, digitalisering en inventarisering van archiefstukken en kantoren. De gevraagde archieflengte bedraagt 40 km, met daarbovenop nog eens enkele specifieke depots. De 17 km aan archieven die nu in het Rijksarchief Beveren opgeslagen liggen, kunnen op die manier terugkeren naar het Rijksarchief Gent.

Locatie.

Het nieuwe Rijksarchief Gent wordt gebouwd op het terrein in de Bagattenstraat 43 in Gent. De site ligt vlakbij de universiteitsgebouwen: professoren en studenten zijn twee van de belangrijkste klanten van het Rijksarchief. Ook andere archief- en bibliotheekinstellingen liggen vlakbij. De directe nabijheid van openbaar vervoer is een troef voor een grote bezoekersgroep: de vaak oudere heemkundigen en genealogen, die vanuit de hele provincie opzoeken komen doen in het Rijksarchief. Tegen het einde van 2013 zouden de werken afgerond moeten zijn.

*Bagattenstraat/Rozendaalken.
Het gebouw op de hoek staat hier nog en het muurkapelletje, die de bewoners moesten beschermen tegen cholera, hangt nog altijd aan de muur. Ernaast was de garage Volvo die er tot diep in de jaren zeventig gevestigd was.*

Zo was het een tijdje geleden nog.

BAGATTENSTRATE, van Sint-Pietersnieuwstraat tot Nederkoeter.

De oudste naam dezer straat, die ons in de Stadrekeningen voorkomt, is Pagatter- of Pergattenstraat. Volgens Dierix d. II, blz. 353, beteekende dit woord *Pagani*, d. i. Heidenstraat!! Andere willen dat Bagattenstraat zou betekenen *Pachterstraat* of *Bachter*, Achterstraat.

De etymologie van dien naam is ons onbekend. De Fransche vertaling (1812) in *rue des Baguettes*, berust op eene loutere vergissing.

Zo gaat het er uitzien:

Robbrecht & Daem Architecten ism. Arch & Teco Architecture and planning - G2 Architectural Graphics

Bronnen.

Bouwen door de eeuwen heen. 4na. Inventaris van het cultuurbezit in België. Architectuur, deel 4na. Stad Gent, Gent, 1976, p. 99-102.

VAN ACKER K.G., *Gent, Geraard van, bijgenaamd de Duivel, ridder*, in Nationaal Biografisch Woordenboek, deel 11, kol. 254-257.

Op internet:

Rijksarchief België: <http://arch.arch.be>

Sint-Pietersdorp: <http://www.sint-pietersdorp.be/>

Nota van de redactie: Misschien weet u het nog niet maar de Burgerlijke Stand (19de eeuw tot 1912) en de parochieregisters uit het Ancien Régime staan al *grotendeels* online op Internet.

Parochieregisters: <http://search.arch.be/nl/tips/98-parochieregisters>

Burgerlijke Stand: <http://search.arch.be/nl/tips/101-burgerlijke-stand>

Meer info vindt u op <http://www.familiekunde-gent.be/gebruiksaanwijzing-RA.htm>.

Met een Kodak aan het IJzerfront. De oorlogsfoto's van Jean Pecher.

- verlengd tot en met vrijdag, 12 april 2013 -

Volgend jaar is het honderd jaar geleden dat de Grote Oorlog is begonnen, maar in het Liberaal Archief loopt nu reeds een fototentoonstelling die een uniek beeld geeft van die Eerste Wereldoorlog. De getoonde foto's zijn van Jean Pecher (1894-1973), een amateurfotograaf die als soldaat de Duitse opmars meemaakt en vier jaar strijd levert aan het IJzerfront.

Liberaal Archief, Kramersplein, 23 te 9000 Gent.

De digitale tentoonstelling: <http://www.liberaalarchief.be/iconografie-oorlogsfotos-jeanpecher.html>

Lente in Munte

Zondag 24 maart 2013: 16° Palmpaasfeest

- St. Bonifatiuskerk: 11u: Gospelconcert door Norbert Detaeye
14.30-18 u: 'Op weg naar Pasen'
Tentoonstelling: Schilderijen van Koen Penninck
(St. Maria-Oudenhove)
Iconen van Alice Heirwegh (Zingem)
Ook open tijdens de Paasweek
- Munteplein: 15u: Lentewandeling en Ezeltjesuitstap

Zondag 21 april 2013: Erfgoeddag 'Stop de Tijd'

- OC Ruspoel 1 en St. Bonifatiuskerk: 10.30-12.30 en 14.30-18 u
Tentoonstelling: 'Terug in de Tijd'

Een retromoment van gebeurtenissen in Munte:
Was het nu 1980, 1895, 1905, 2000 of 990 ?

De Muntenaar werpt een blik op de geschiedenis van Munte doorheen de tijd.
Wanneer is de school gebouwd? Wanneer ging de processie uit?
Hoe werden de Zomerfeesten georganiseerd? Aan de hand van beeldmateriaal
worden specifieke gebeurtenissen en activiteiten belicht. Zo wordt de evolutie
van Munte doorheen de tijd duidelijk en wordt de tijd heel even gestopt.

Zondag 5 mei 2013: 12° Reuzenmeifeest

Op en rond het Munteplein: 14.30-18u

- De reuzen heersen over het Munteplein, opgeluisterd door de Mosellablaaskapelle
- **Tentoonstelling: St. Bonifatiuskerk: 'Huisdevotie'**
OC Ruspoel: 'Terug in de Tijd'
- De Landelijke Steinerschool Munte opendeurt
- Randanimatie

Info: De Muntenaar, Torrekensstraat 48, 9820 Munte-Merelbeke
Tel. 09 362 70 43 GSM 0471 071145 e-mail: jobeka@skynet.be

Munte in het Land van Rode

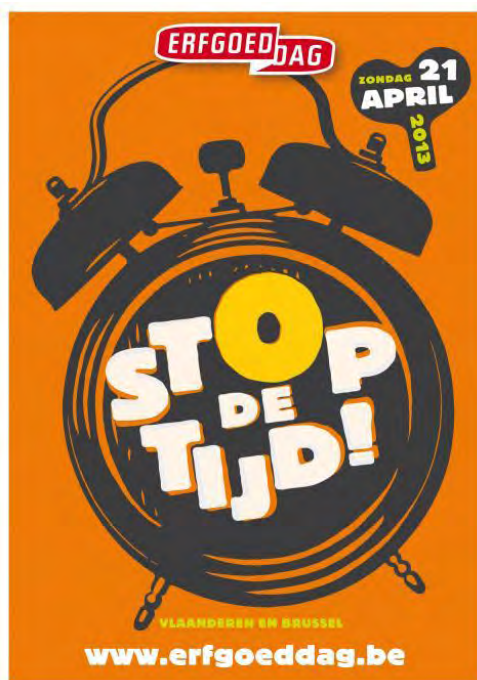
De Nacht van de Geschiedenis in teken van vakmanschap.

Op dinsdag 19 maart 2013 vindt de elfde Nacht van de Geschiedenis plaats. De elfde Nacht staat volledig in het teken van de vakmannen en -vrouwen, niet alleen uit Vlaanderen, maar uit de hele wereld. Het zijn mensen die een boeiend stukje geschiedenis meemaakten en vaak ook hun kennis van generatie op generatie doorgaven. Maar het zijn ook beroepen die stilaan met uitsterven bedreigd zijn, maar tegelijkertijd een boeiende geschiedenis kennen. En dat verdient extra aandacht. De Nacht van de Geschiedenis brengt voor u graag een rijk aanbod aan vaklui-verhalenvertellers: van glasblazers, chocolatiers, instrumentenbouwers, fietsenmakers, vliegtuigbouwers, molenaars tot windturbine-makers, kathedraalbouwers en graffiti kunstenaars. Meer dan 240 activiteiten hebben we voor u in petto, verspreid over Vlaanderen.

De Nacht van de Geschiedenis is meer dan een evenement. Er komt een nieuw fotoboek 'Hands on' uit waarin 15 vakmannen en -vrouwen hun levens- of generatieverhaal vertellen. Het is tegen kortingstarief te koop tijdens De Nacht van de Geschiedenis. Daarnaast wordt ook de tweede Davidsfonds Geschiedenisprijs uitgereikt en plannen we ook nog enkele mooie acties. Hou onze informatiekanalen dus goed in de gaten!

De Nacht van de Geschiedenis is een initiatief van Davidsfonds Evenementen in samenwerking met De Standaard, Radio 2, Heemkunde Vlaanderen, Schatten van*in Mensen, Acht, G-Geschiedenis, Omer en Unizo.

Erfgoeddag richt zich op het roerend en immaterieel cultureel erfgoed (zoals verhalen, documenten, tradities en uitdrukkingen die wij van onze voorouders overgeleverd kregen).

In 2013 vindt Erfgoeddag plaats op zondag 21 april met als thema 'Stop de tijd!'.

Erfgoedwerkers proberen door hun inzet de immer knagende tand des tijds zo goed en zo kwaad mogelijk een halt toe te roepen. Deze editie focust op het grotendeels onzichtbare werk achter de schermen. Daarnaast is er vanzelfsprekend ook aandacht voor de ruimere invulling van de tijdsbeleving. Wat is tijd? Hoe en waarom maten onze voorouders tijd? Bestond er in het verleden ook al vrije tijd? En hoe werkt een horloge of zonnewijzer? Op welk moment zou u de tijd heel even willen stoppen?

Ontdek het programma vanaf 21 maart op de website van Erfgoeddag. Een papieren programmabrochure vindt u in de openbare bibliotheek, de winkels van De Lijn of kan u gratis bestellen via 1700.

Vul uw boekenkast aan!

Identiteit, Genealogie, Huwelijkspolitiek, Naamgeving en Begraafplaatsen.
Dr. J.M. Debois

Meestal worden de politieke daden en krijgsverrichtingen van de graven van Vlaanderen belicht.

Over hun familie, de huwelijken en de politieke doeleinden daarvan, of nog over de naamgeving van hun kinderen - erg belangrijk in de Middeleeuwen - wordt nauwelijks gerept. Berekening door de ouders speelde een veel grotere rol in de partnerkeuze dan romantische motieven van bruid en bruidegom. Huwelijken in de Middeleeuwen verraden de ambities van de familie, schreef Prof. Bolckmans terecht.

Ook de begraafplaatsen werden geenszins willekeurig gekozen. Dikwijls werd een grafmonument geplaatst in een strategisch gelegen bidplaats die de macht en de luister van het geslacht extra in de verf moest zetten. Daarbij speelde niet alleen vroomheid maar ook dynastieke belangen.

Een boeiende speurtocht doorheen de dynastieke verwantschappen van de graven en gravinne van Vlaanderen.

85 pag., € 17

Te bestellen bij:

<http://bestellen.microwebdu.be/edupress/?action=order&og=13252&orderableobject=294186>

3500 Huisnamen te Gent en elders vermeld in de Gazette van Gend(t) (1749-1800), verzameld door Georges L. Souffreau

In maart 2012 publiceerden we *'Vijftig jaar Molenvermeldingen in de Gazette van Gend(t) (1750-1800)*, waarin 732 nummers werden opgenomen. In hetzelfde boek gaven we ook een lijst van de te koop aangeboden heerlijkheden (1749-1794), met 184 nummers.

Tijdens het noteren van al deze gegevens, vielen ons de mooie en originele benamingen op van huizen, herbergen, hofsteden, brouwerijen, hotels, afspanningen en logementen. Waarvan we er in dit boek niet minder dan 3522 vermelden.

In de Gazette van Gend(t) werd pas omstreeks 1749 begonnen met het plaatsen van aankondigingen. We maakten gebruik van de door de universiteit Gent ingescande exemplaren. Deze werden op het internet geplaatst en men kan ze dus thuis rustig nalezen: google-universiteitsbibliotheek gent-de Meercat zoekfunctie invullen met Gazette van Gend(t)-in de link van de ingescande exemplaren het gewenste jaar aanklikken.

We bespreken de jaren 1749-1800, met dien verstande dat de jaren 1757 en 1791 ontbreken. Aan het einde van het boek vind de lezer een alfabetische lijst van de plaatsnamen buiten Gent, gevolgd door een index van alle straatnamen binnen de stad Gent en aan het einde nog een index van alle huisnamen, eveneens binnen de stad Gent.

Ook vroeger waren er enige populaire herbergnamen, zoals De Zwaene, Den Hert, Den Appel, Den Engel, De Kroone en andere. De vindingrijkheid van de uitbaters blijft niettemin verbazen.

Het boek telt 130 bladzijden en wordt verkocht aan de prijs van 10,00 €

Bestellingen:

Georges L. Souffreau

Bosstraat, 30

9550 Woubrechtgem

053-627693

gsouffreau@telenet.be

Bank: IBAN BE37 8508 1209 6728 BIC SPAABE22

Port binnenland: 3,50 €

Inhoud driemaandelijks tijdschrift Land van Rode - jaargang 40

Nummer 157 - Maart 2012

Voorwoord	1
Activiteiten	2
Goedemorgen meester! (vervolg)	4
Naweeën van de Eerste Wereldoorlog	17
Melsen: 2 missionarissen uit het Huys De Cocker	23
Wat is een heerlijkheid? (vervolg)	26
Inhoud jaargang 39	28

Nummer 158 - Juni 2012

Voorwoord	29
Het traktaat van Péronne	30
Duitse artillerie te Moortsele 1914-1918	34
De Franse Heren en Vrouwen van het Land van Rode	37
Michel De Cocker, missionaris van Scheut	50
Fladder er eens uit!	53
Echo's uit het Land van Rode	54

Nummer 159 - September 2012

Voorwoord	55
Sporen van het ontluikende middenveld binnen de christelijke zuil te Balegem	57
De Sint-Annakerk en begraafplaatsen van Bottelare	61
100 Jaar Vrije School te Melsen 1912-2012	71
De Franse Heren en Vrouwen van het Land van Rode (deel 2)	75
Echo's uit het Land van Rode	80

Nummer 160 - December 2012

Voorwoord	83
Balegem: de Windekemolen	84
Karel Frans Van Poucke	87
Duitse Artillerie: een antwoord	93
Sporen van het ontluikende middenveld (vervolg)	94
De Franse Heren en Vrouwen van het Land van Rode (einde)	96
Zware criminaliteit bezongen in het Land van Rode (einde)	106

Maandag 8 april 2013 (20u): "De Wereldtentoonstelling van 1913 te Gent" door Françoise Verhooesele, hoofdredacteur van Familiekunde Gent.

Van april tot november 1913 stond Gent op zijn kop voor de Wereldtentoonstelling. Tussen de huidige De Pintelaan en het Citadelpark, op een terrein van 120 hectare, vergaapten bezoekers zich aan majestueuze paviljoenen, lanen en fonteinen. De Wereldtentoonstelling was de aanleiding voor een grondige restauratie van de Gentse Kuip. De Stedelijke Commissie voor Monumenten, met voorzitter Ferdinand Vander Haeghen, liet monumenten vrijmaken, vervallen panden remodelleren en nieuwe gebouwen optrekken in middeleeuwse namaakstijl: het Gentse stadscentrum werd 'gehistoriseerd'. Het belfort bijvoorbeeld, werd tussen september 1911 en januari 1913 en met de hulp van stadsarchitect Louis Cloquet quasi tot op de grond afgebroken en naar een ideaaltype opnieuw opgebouwd. Behalve de restauratie van de Gentse Kuip, initieerde de Wereldtentoonstelling ook de ontwikkeling van de stadswijk ten zuiden van het centrum: aansluitend op de nieuwe Citadelpark en bij nieuwe treinstation Gent-Sint-Pieters verrees een statige burgerwijk, het "Miljoenenkwartier"!

De lezing gaat door in het Liberaal Archief, Kramersplein, 23 te 9000 Gent om 20 uur en is gratis voor iedereen.

Het Erfgoedhuis
Sint-Antoniusplein, 10
9860 Moortsele

Openingsuren: Op afspraak

Jeroen Van De Velde

**Ramen en deuren
Alu - PVC - Hout**

Tramstraat 18b • 9860 Oosterzele
Tel. 09.362.35.11 • 0495.51.07.38
www.jeroenvdv.com

**Stokerij
Van Damme**

Logeren in een
prijzewinstelend boerderij!

Contactinfo

Ludo en Dominique Lampaert
Issegem 2 | 9860 Balegem

Iedere dag open van 14u tot 19u
Zondag gesloten

Tel +32 (0)9 362 50 25

Fax +32 (0)9 362 30 00

Email info@stokerijvandamme.be

BTW 0738.060.528

fidesca
BANK & VERZEKERING

Gootje 24
9860 Balegem
(09) 362.41.42
(09) 362.74.81

Openingsuren:

Maandag	9u - 12u en 14 - 17u
Dinsdag	9u - 12u en 14 - 18u
Woensdag	9u - 12u
Donderdag	9u - 12u en 14 - 17u
Vrijdag	9u - 12u en 14 - 17u
Zaterdag	9u - 11u30 (gesloten op zaterdag in juli en augustus)

HEEMKUNDIG GENOOTSCHAP

LAND van RODE

Gesticht in 1968

Trimard met balluchon

Foto Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium

Tot het gebied van het Genootschap behoren de hieronder vermelde gemeenten en deelgemeenten:

Balegem - Bavegem - Beerlegem - Bottelare - Gentbrugge - Gijzenzele - Gontrode - Landskouter - Letterhoutem - Melle - Melsen - Moortsele - Munte - Oosterzele - Schelderode - Scheldewindeke - Vlierzele.

Aangesloten bij het verbond HEEMKUNDE OOST-VLAANDEREN

P005094

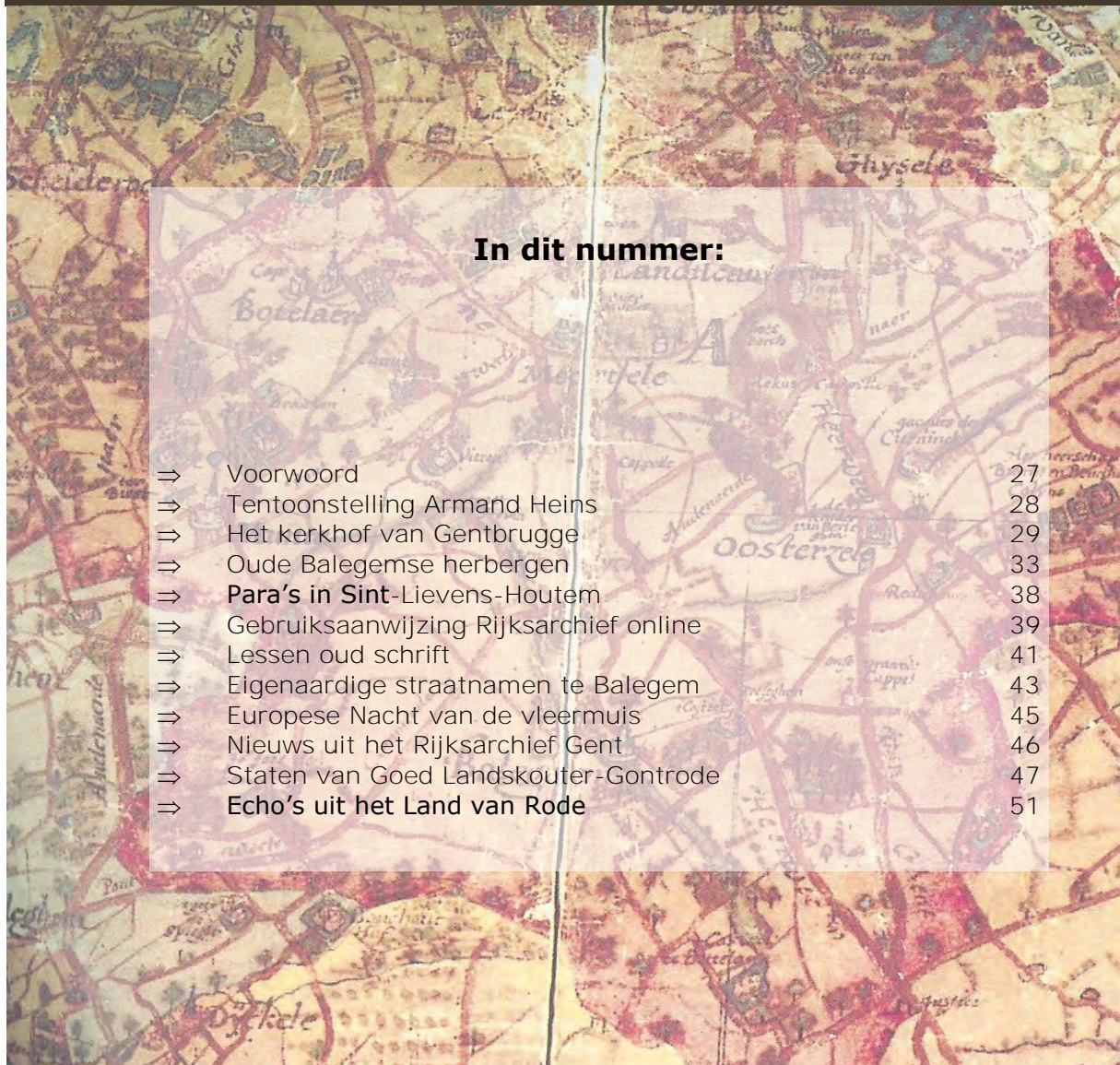
België-Belgique
P.B.
9820 MERELBEKE 1
3/7186

Jaargang 41 nummer 162

Juni 2013

Verschijningsdata: maart - juni - september - december

In dit nummer:

⇒ Voorwoord	27
⇒ Tentoonstelling Armand Heins	28
⇒ Het kerkhof van Gentbrugge	29
⇒ Oude Balegemse herbergen	33
⇒ Para's in Sint-Lievens-Houtem	38
⇒ Gebruiksaanwijzing Rijksarchief online	39
⇒ Lessen oud schrift	41
⇒ Eigenaardige straatnamen te Balegem	43
⇒ Europese Nacht van de vleermuis	45
⇒ Nieuws uit het Rijksarchief Gent	46
⇒ Staten van Goed Landskouter-Gontrode	47
⇒ Echo's uit het Land van Rode	51

Verantwoordelijke uitgever: F. Verhoozele, Rollebaan, 101, 9860 Moortsele

HEEMKUNDIG GENOOTSCHAP LAND VAN RODE
Gesticht 7 juni 1968

Stelt zich tot doel:

- het bevorderen en beoefenen van de heemkunde in al haar facetten en het aanmoedigen;
- helpen uitgeven en verspreiden van studiën betreffende alle gemeenten die tot het "Land van Rode" worden gerekend;
- Driemaandelijks tijdschrift en periodiek een themaboek over onderwerpen uit het "Land van Rode";
- Het organiseren van uitstappen, bezoeken, info-avonden e.d. voor leden en niet-leden;
- Verzamelen van alle documentatie betreffende het "Land van Rode" en het openhouden van een documentatiecentrum in het Erfgoedhuis te Moortsele.

Raad van Beheer:

Ere-voorzitter : Gerard WAEYTENS (+) *Stichter*
Ere-secretaris : Oscar VAN WITTENBERGHE (+) *Medestichter*
Voorzitter : Lucien DE SMET
Secretaris/penningmeester : Françoise VERHOOSELE
Bestuursleden : Werner CALLEBOUT, Lieve DE COCKER, Danny DE LOBELLE

Ruildienst/zoekdienst

Lucien De Smet, Sportlaan, 83, 9880 Aalter. Tel: 09/374.31.27

Verantwoordelijke uitgever

Françoise Verhoosele, Rollebaan, 101, 9860 Moortsele. Tel: 09/362.69.95 –
Email: secretaris@landvanrode.be

Redactieraad:

Lucien De Smet, Françoise Verhoosele

Teksten

Indien niet bestemd voor commerciële doeleinden, mogen teksten of fragmenten van teksten uit het tijdschrift van het Heemkundig Genootschap Land van Rode worden overgenomen mits correcte vermelding van de bron. Indien bedoelde teksten of fragmenten van teksten moeten dienen of bestemd zijn voor commerciële of promotionele doeleinden dan mogen die pas worden aangewend na vooraf een schriftelijke toelating van de voorzitter van het Heemkundig Genootschap Land van Rode te hebben gevraagd en gekregen. Ook in dit geval dient de bron op een correcte manier te worden weergegeven.
Toezending kopij Françoise Verhoosele Rollebaan 101 9860 Moortsele. E-mail: secretaris@landvanrode.be

Alle artikels worden gepubliceerd onder de verantwoordelijkheid van de auteur.

JAARLIJKSE LIDMAATSCHAPSBIJDRAGE:

Gewone leden	10 €
Steunende leden	15 €
Beschermleden	30 €
Zendingen buitenland	+ 10 €

LAND VAN RODE DIGITAAL ONTVANGEN: 5 € mvv Land van Rode Digitaal.

E-mailadres doorgeven a.u.b.

Te storten op rekening IBAN BE87 9799 6505 2294 BIC ARSPBE22

Op naam van het Land van Rode, Rollebaan, 101 9860 Moortsele

Email: secretaris@landvanrode.be

URL: <http://www.landvanrode.be>

Voorwoord

Net nu u het tweede nummer van ons tijdschrift in handen neemt, kijkt u vermoedelijk al uit naar de komende vakantiemaanden.

Wij maakten eerder al eens de suggestie om in eigen dorp "den toerist uit te hangen"! Mogelijkheden zijn er genoeg. Heeft u al eens het bunkerpad te Gijzenzele bewandeld? Door de zorgen van "Bruisend Balegem" werden op het grondgebied van deze deelgemeente prachtige infoborden geplaatst. Er al eens aan gedacht ze eens allemaal met de fiets te gaan opzoeken?

Zij die van een uitdaging houden, waarom eens niet een eigen doelstelling uitwerken?

Wij geven maar een voorbeeld: met de fiets op zoek naar de nog bestaande windmolens of wat ervan nog rest binnen in het Land van Rode.

Buurten met erfgoed. De kracht van de schoolomgeving.

Het Heemkundig Genootschap Land van Rode engageerde zich om ons erfgoed bespreekbaar te maken op school.

Leerkrachten en directies van onze basisscholen geven aan dat ze het erfgoed uit de eigen schoolomgeving te weinig als onderwijsmiddel gebruiken. Het verhaal achter de schoolbuurt wordt onderschat of is onbekend, de lesbronnen of handboeken zijn zelden of nooit aan de eigen omgeving aangepast en bovendien wonen de meeste leerkrachten niet meer in de omgeving van de school. Om die redenen blijft de omgeving van de school vooral voor de leerkrachten een grote onbekende.

Een eerste proefballonnetje werd opgelaten in de vrije basisschool te Balegem. Het was een voorzichtig aftasten van wat mogelijk is. De directie stond achter de idee. Op voorstel van de leerkrachten zelf werd een vrije dag in de maand mei uitgetrokken om met het erfgoed in de eigen schoolomgeving kennis te maken. Het werd een succes. Alle leerkrachten met hun partner waren op post voor een stevige wandeling. De documentatie werd door ons op de school achtergelaten. Wij hopen dat uit de opgedane ervaring in het komende schooljaar een project mag groeien, dat tegemoetkomt aan de leergebiedgebonden en leergebiedoverschrijdende eindtermen.

Uiteraard willen wij dezelfde kansen bieden aan de lokale gemeentelijke basisschool en zullen daartoe de eerstdaags de nodige contacten leggen.

Wat voor na het verlof?

Er is de tentoonstelling Armand Heins.

Op dit ogenblik wordt druk gewerkt aan de opbouw van een tentoonstelling rond Armand Heins, een graficus, die rond de eeuwwisseling prachtige tekeningen en etsen heeft gemaakt van de dorpen uit het Land van Rode. Wij brengen deze tentoonstelling in het begin van de maand oktober. Zie ook bladzijde 28.

Referaat: chirurgijn - barbiers.

Dr. Cornette, chirurg, werd uitgenodigd om eind oktober een referaat te houden over dat onderwerp.

De **chirurgijn** was een **medisch behandelaar** in de middeleeuwen en vroegmoderne tijd. Het vak van chirurgijn kwam voort uit het werk van de barbier, en hield zich vooral bezig met zaken, waarbij bloed tevoorschijn kwam, dit in tegenstelling tot de universitair opgeleide internistische artsen.

Bij die gelegenheid is er ook een kleine tentoonstelling waarin een aantal historische instrumenten getoond worden en waarover dr. Cornette de nodige uitleg zal geven. Meer hierover in ons volgend tijdschrift en later ook op onze website.

Onze ploeg wenst u alvast een prettige vakantie toe.

Lucien De Smet
voorzitter

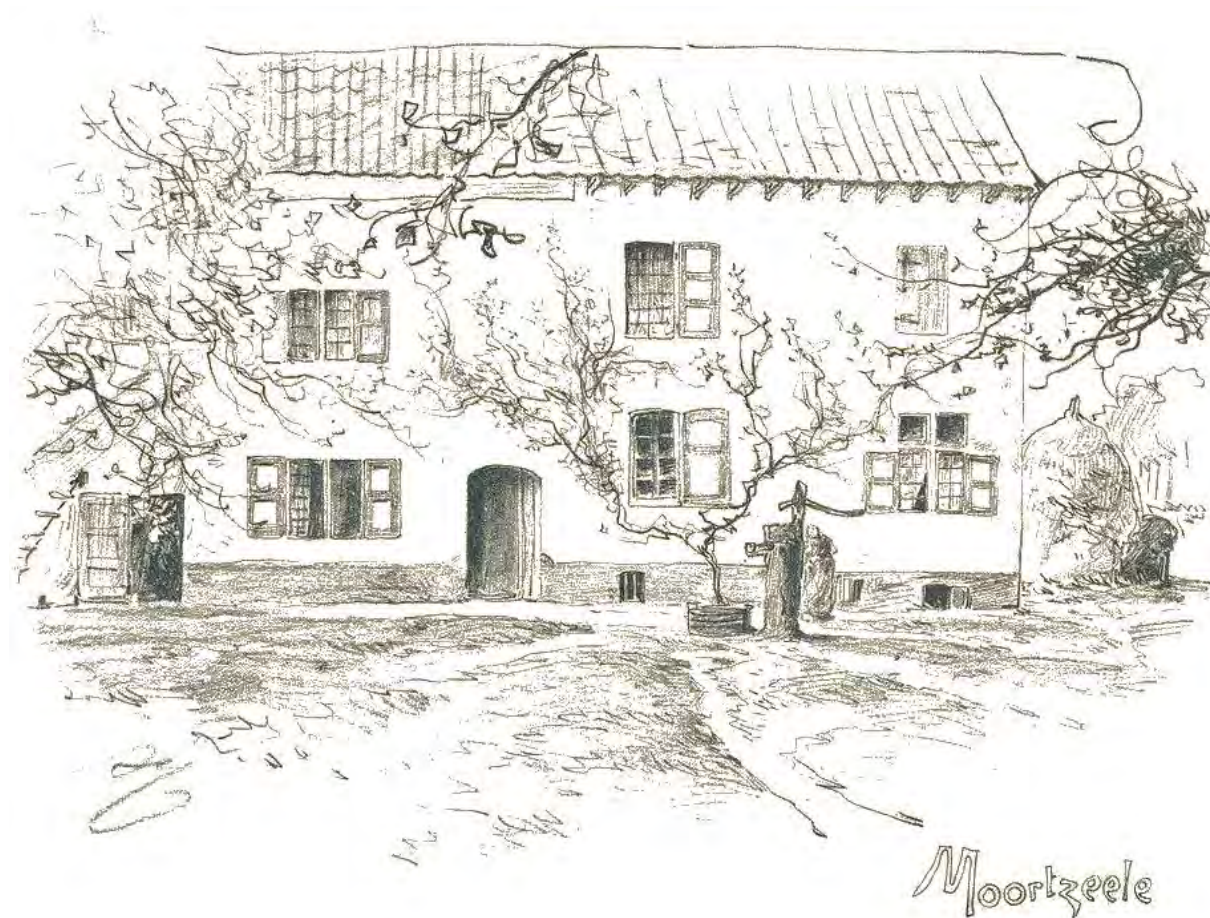
Tentoonstelling: Armand Heins tekent het Land van Rode.

Op zaterdag en zondag 5 en 6 en 12 en 13 oktober 2013.

Noteer alvast die data in uw agenda want dan richten wij een tentoonstelling in over de etser, lithograaf en drukker Armand Heins. De juiste locatie zal in het volgend nummer van september meegedeeld worden evenals op onze website.

Armand Heins was één van de bekende Gentse kunstenaars die op het einde van de 19de en in het begin van de 20ste eeuw een grote invloed had op het culturele gebeuren in Gent (1856 - 1938). Tijdens zijn lange leven - hij werd 82 jaar oud - **maakte hij honderden litho's, talrijke etsen en duizenden tekeningen van hoekjes en tafereeltjes in Vlaanderen en Gent.** Hij had een bijzondere interesse voor geschiedenis en oudheidkunde. Als graficus tekende hij heemkundige en historische objecten, zoals gevels, deuren, kelders en zolders, maar ook manuscripten, boekbanden en gebruiksvoorwerpen.

In onze tentoonstelling zullen wij een 30-tal werken uit het Land van Rode van Armand Heins tonen en zijn leven een beetje toelichten.

Het kerkhof van Gentbrugge en omgeving

“Een begraafplaats met geschiedenis”

door Luc Lekens.

Te Gentbrugge kan men nog de naam “kerkhof” gebruiken doordat de begraafplaats nog steeds aan de parochiekerk raakt.

Het ontstaan gaat terug tot de 12de eeuw. Een document uit 1165 vermeldt de overdracht van de altaarrechten van een burchtkapel aan de Sint-Baafsabdij. De kapel maakte deel uit van een burcht of kasteeltje waarbij tevens een “kluys” behoorde en was dicht bij de Schelde gelegen.

Dit is te beschouwen als de eerste woonkern van de latere gemeente Gentbrugge. Waarschijnlijk was er bij deze eerste woonkern reeds een begraafplaats, de prille inzet van het hedendaags kerkhof.

Waar dit alles gesitueerd wordt staat hedendaags het kasteel “De oude kluys”, in de volksmond beter gekend als het kasteel van Cardon naar de naam van de adellijke familie die het tot 2004 bewoonde.

*Kouterstraat Gentbrugge met rechts tussen de bomen het kasteel “De oude Kluys”. De bomen zijn verdwenen en de wal van het kasteel is gedempt.
Verzameling Luc Lekens.*

Betreffende de kluizenaars die de eerstvolgende eeuwen de kluis gebruikten is tot op heden niets geweten. In de 14de eeuw echter was er een kluis bewoond door Catherina de Carrebroeck.

In 1377 of 1381 volgens diverse bronnen werd de kluis in brand gestoken. Was dit nog steeds de kluis uit de 12de

eeuw of een later gebouwde?

Een nieuwe kluis werd opgetrokken ca 100 m meer naar het westen aan de zijrand van het kerkhof in de huidige Gentbruggekouter.

In de 16de eeuw werd deze kluis omgebouwd tot pastoorswoning.

In 1845 was deze woning zo bouwvallig dat het inregende in het bed van pastoor Carolus Welvaert (1797-1866, pastoor van Gentbrugge van 1832 tot 1866).

Ten noorden van deze pastoorswoning, aan de rand van het kerkhof, stond het toenmalig kerkje dat 200 gelovigen kon ontvangen.

Waarschijnlijk werd dit kerkje in de 16de eeuw gebouwd alhoewel de vorm romaans en een deel gotisch was. Mogelijks verklaart dit zich door het gebruik van hard- en zandsteen afkomstig van afbraak.

*Het oude kerkje gesloopt in 1872
Verzameling Luc Lekens.*

Het kerkje komt voor op het wegenplan van Jacob van Deventer uit 1559 evenals op het figuratief plan uit 1619 van Jacques Horenbault.

Voor het kerkje stond een lindeboom. Toen deze verdween ontstond er een klein pleintje met in het midden een blauwe hardsteen van waarop de kerkmeester de zondag na de hoogmis de offergaven, neergelegd op het altaar van Sint-Antonius van Padua, voornamelijk varkenskoppen en klompen boter, per opbod verkocht.

Van aan het pleintje vertrok een weg, de huidige Kerkstraat, naar de Keizerpoort via het Clarissenklooster (Bijlage 1).

Naar rechts Hep een wegje naar de Schelde, de huidige Gentbruggeaard. Tot in 1840 stonden langs dit wegje nog meerdere kleine huisjes met een strodak.

Naar links liep de huidige Emanuel Hielstraat.

Aanvang de jaren 1870 werd het kerkje te klein voor de talrijke gelovigen die 's zondags de hoogmis bijwoonden. Dit waren niet alleen inwoners van Gentbrugge maar ook meerdere

melkventers uit Heusden en Laarne die hun gespan nabij de kerk achterlieten voor hun zondagsplicht en daarna via de Keizerspoort naar hun melkronde in de stad reden.

Een nieuwe grotere kerk (Bijlage 2) werd gebouwd ca 100 m; ten zuiden van de oude, de huidige kerk aan het Gentbruggeplein.

Parochiekerk Gentbrugge aan rand van kerkhof.
Foto Luc Lekens.

De laatste pastoor van het oude kerkje en de eerste voor de nieuwe kerk was Petrus Franciscus Foubert (1828-1896, pastoor te Gentbrugge van 1866 tot 1874).

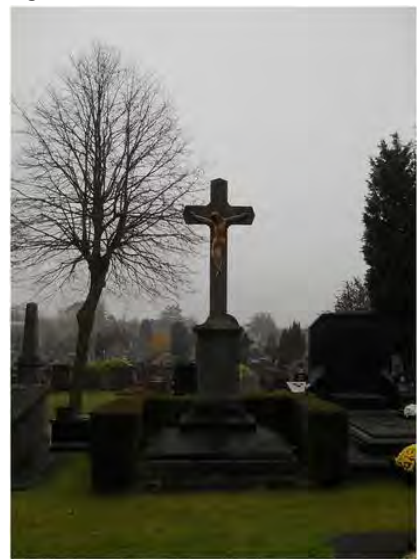
Enkele zaken van de oude kerk werden overgebracht naar de nieuwe namelijk de doopvont, twee schilderijen en het klokje.

De predikstoel en een biechtstoel vonden een onderkomen in de toenmalige kapel van Sint-Antonius van Padua, nu parochiekerk, in de Louis van Houttestraat in de Van Houttewijk te Gentbrugge.

Het oude kerkje werd gesloopt in 1872 toen de nieuwe bijna voltooid was en er reeds mis kon in gedaan worden.

Op de plaats waar het hoofdaltaar van het gesloopte kerkje stond heeft men een calvariekruis opgericht. Het staat er nog steeds midden de graven op het kerkhof als laatste herinnering aan het Gentbrugs eerste parochiekerkje.

Calvariekruis op de plaats waar het altaar stond van het oude kerkje. *Foto Machteld Lekens.*

Nu is het zo dat het Gentbrugse kerkhof niet zo een sterke uitstraling heeft als bv het Campo Santo te Sint-Amandsberg, nu zoals Gentbrugge een deelgemeente van Gent, waar men meer dan 140 beschermde graven heeft van belangrijke personen die glans gaven aan de Vlaamse strijd in de 19 e eeuw en uit de culturele en wetenschappelijke wereld tot op heden.

Dit betekent echter niet dat Gentbrugge niets te bieden heeft. Benevens de symboliek die men voornamelijk op de oudere graven aantreft zijn er de grafkelders van de adellijke families die ooit te Gentbrugge hun kastelen hadden, zijn er de 704 graven van de slachtoffers, op het Gentbrugs grondgebied, van de drie zware bombardementen op Gentbrugge, Melle en Merelbeke in de 2de wereldoorlog en is het de laatste rustplaats van meer dan 40 betekenisvolle figuren.

Bloemenhulde voor de slachtoffers van bombardement op Gentbrugge 5 sept. 1943;
Verzameling J. De Graeve - DSMG, Beeldarchief.

Begraafplaats van de Gentbrugse burgerlijke slachtoffers van de bombardementen op Gentbrugge, Merelbeke en Melle in 1943 en 1944.
Foto Machteld Lekens.

Om er slechts enkele te noemen:

*Graf componist Emiel Hullebroeck.
Foto Machteld Lekens.*

*Graf toneelkunstenaar J.O. De Gruyter.
Foto Machteld Lekens.*

Emiel Hullebroeck componist van zovele prachtige Vlaamse liederen en operettes, zijn broer beeldhouwer Jozef Hullebroeck met werk aanwezig in parochiekerk van Gentbrugge, toneelkunstenaar J.O De Gruyter stichter in 1920 van het Vlaams Volkstoneel, componist en directeur van het conservatorium in Gent Adolphe Samuel, tuinbouwkundige Louis Van Houtte die zijn standbeeld heeft te Gentbrugge, kunstsmid Isidoor Blanquaert eveneens met werk aanwezig in de Gentbrugse hoofdkerk, borstelmaker Frans Slimbroeck die met zijn ezeltje naar kermissen en jaarmarkten trok om zijn verdwijnend beroep te demonstreren, krachtpatser John Massis en zeker niet te vergeten de Russische prinses Mary Gagarine (Bijlage 3) gehuwd met Jonkheer Antoine (Tony) Cardon bewoner van het kasteel "De oude kluis".

*Hoekje kerkhof met op voorgrond grafmonument
tuinbouwkundige Louis VanHoutte.
Foto A. Van Geluwe-Eggermont - DSMG,
Beeldarchief.*

*Graf krachtpatser John Massis.
Foto Machteld Lekens.*

*Graf Russische prinses Mary Gagarine.
Foto Machteld Lekens.*

Gentbrugge heeft een kerkhof dat beslist de moeite loont om bezocht te worden!

Bijlage 1: Het Clarissenklooster.

In 1234 werd door Gravin Johanna van Constantinopel een klooster voor de Arme Claren te Gentbrugge opgericht. Het was gelegen nabij de uitmonding van de Rietgracht met de Schelde dicht bij de huidige Bosstraat.

Een nieuw klooster werd opgetrokken in de hedendaagse Bassijnwijk eveneens te Gentbrugge. De Clarissen namen er hun intrek in 1290 onder de naam van Rijke Claren.

In 1578 werd het klooster onder het toenmalig Calvinistisch bewind volledig gesloopt doordat het hinderlijk was voor de verdediging van Gent.

Zowel op de plaats van het eerste klooster als van het tweede werd door het Heemkundig Genootschap van het Land van Rode een gedenkplaat aangebracht.

Bijlage 2: Parochiekerk Apostelen Simon en Judas Thadeus.

De huidige kerk werd gebouwd van 1868 tot 1874 naar de plannen van architect Modest Denoyette uit Ledeberg. Nog voor ze volledig voltooid was werd er op Kerstmis 1871 reeds een eerste mis opgedragen.

Op 18 augustus 1874 werd ze ingewijd door Mgr Henri Francois Bracq (1804 - 1888 bisschop van Gent van 1865 tot 1888).

De kerk is vrij rijk aan kunstvoorwerpen. Benevens wat overgebracht werd uit de vorige kerk bezit men er werk van de beeldhouwers Kamiel Lippens, Jozef Hullebroeck en Alois De Beule, schilderijen van Frans Coppejans, kunstsmeedwerk van Isidoor Blancquart en een Van Peteghemorgel.

Het 100 kg wegende klokje uit 1625 kwam eveneens over van het oude kerkje maar werd in 1943 door de Duitsers uit de toren gehaald en na de oorlog niet meer terug gevonden.

In 1974 bracht het Heemkundig Genootschap van het Land van Rode een gedenkplaat aan rechts van het hoofdportaal bij gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de kerk.

Gedenkplaat aan kerk Gentbrugge geschonken door "Heemkundig Genootschap Land van Rode". Foto Luc Lekens

Bijlage 3: Prinses Mary Borisovna Gagarine.

Prinses Mary Borisovna Gagarine werd geboren op 23 juli 1910 te Karatchakov, nabij Moscou, als dochter van Prins Boris en Prinses Tatiana.

Het gezin vluchtte na het nieuw bewind naar België.

Prinses Gagarine studeerde plastische kunst aan de Academie voor Schone Kunsten te Gent en was een verdienstelijke kunstenares.

Op 28 november 1944 huwde ze te Gentbrugge met Jonkheer Antoine (Tony) Cardon de Lichtbuer (1897 - 1966), bewoner van het kasteel "De Oude Kluyt" in de Gentbruggekouter.

Uit dit huwelijk werden 3 zonen en 1 dochtertje Tatiana geboren.

Tatiana verdrong op 3 jarige leeftijd in 1951 in de kasteelvijver toen ze haar bal achternaliep. Gans Gentbruggecentrum treurde mee.

De prinses overleed te Gentbrugge op 91 jarige leeftijd in november 2001.

De familie Cardon de Lichtbuer bewoonde "De Oude Kluyt" vanaf 1904. Na het overlijden van de prinses werd het eigendom van de zonen die het 2004 verkochten.

Oude Balegemse herbergen

door Lucien De Smet.

Twee lijsten van herbergen in de voormalige gemeente Balegem.

Deze bijdrage is ter voorbereiding van het onderzoek naar verhalen en gebeurtenissen met betrekking tot Balegemse herbergen.

Inleiding.

De middeleeuwse betekenis van een "herberghe" is die van een plaats van logies of het huis waar men kon overnachten. De nadruk lag toen veel minder op het verschaffen van eten of drinken. Zolang er gereisd werd waren langs onze wegen dergelijke instellingen aanwezig.

Wegen waren belangrijk in het ontstaan van herbergen. Zij beantwoordden het best aan de noden van de reiziger. Reizigers konden in de dorpsherberg urenlang vertellen van de op hun weg beleefde gebeurtenissen. Wij kennen de verhalen van pelgrims naar Rome of Compostella, of van de processies naar de nabijgelegen bedevaartsoorden, de verhalen van kooplui, marktkramers, boden en postrijders.

Herbergen waren in de vroegere tijden heel belangrijk.

Geen dorp zonder een herberg.

De herberg was vaak de vergaderplaats van het plaatselijk wettelijk gezag. Zij huurden er een kamer waar ze bijeen kwamen en er hun archieven bewaarden. Hier hadden de wettelijke aankondigingen plaats. In de herberg werd openbaar verkocht en verpacht.

In 1778 huurde de lokale overheid van Balegem op de "Plaetse", een kamer in de herberg van weduwe Joannes Baptist Stevens, "*tavernier*"¹. Voor de huur van de kamer en het brandhout werd 9 gulden per jaar betaald².

*Gemeentehuis Balegem
Tekening Armand Heins 1904*

Herbergen waren de plaatsen waar ideeën, opinies ontstonden. Andere waren oorden van criminaliteit en prostitutie.

Een verhaal uit 1695, van een uit de hand gelopen kaartspel:

Op zondagavond 20/11/1695 zijn in de keuken van de herberg van Anthone Stevens aan het kaarten: Joos Verniers, knecht van Christiaan, Arent de Moor, Pieter Baele en Lieven de Ruelle, zoon van Anthone. Joos de Cock zat in de keuken te slapen.

¹ "tavernier" komt van het Franse tavernier (uitspraak: /ta.ver.nje/) = herbergier.

² RAG 112/55.

Tot 7 à 8 uur verliep alles rustig, zonder enige discussie en twist. Dit bleef zo tot het einde van het kaartspel. De getuige hoorde Lieven de Ruelle op een gekke wijze naar Pieter Baele roepen "*ick saude u omver schieten*". Hierop repliceerde Baele "*wat soudt ghij schieten, u roer (geweer) is niet gelaeden*".

Zij zag hoe hij het wapen laadde en in de richting van de schouw schoot. Zij bemerkte ook dat er iets fout was met het wapen. Anthone Stevens riep naar de Ruelle "*laet u roer staen ghij speel met u meester*"³. De Ruelle laadde opnieuw het wapen en schoot in de richting van de schouw. Joos de Cock die daar zat te slapen werd zwaar aan het hoofd gewond. Zonder een woord te zeggen overleed hij ter plaatse⁴.

Het is voor de hand liggend, dat het herbergbezoek gereguleerd werd. Afhankelijk van de plaatselijke omstandigheden en of ter bescherming van de bezoekers werden verbods- en beperkende maatregelen opgelegd. Denk aan de reglementering van het herbergbezoek door minderjarigen, aan de wet op het schenken van sterke dranken.

Een plakkaat uit 1779 gebood de herbergbezoeker de herberg in de winter om 20 uur te verlaten en in de zomer om 21 uur. Daartoe luidde koster, Francies De Wandel, elke avond gedurende 12 minuten de "bedeklok"⁵.

Het uitgangsbord had een uitzonderlijke betekenis. In de naam en/of het symbool herkende de klant waar de belangstelling van de uitbater naar uitging: "*1624 tot Baleghem aen de herberghe ghenaeamt duysent pericles alwaer zij de bolle hebben upghehanghen*"⁶.

In een aantal gevallen verwees de naam van de herberg naar de plaatsnaam. Maar het kon evengoed andersom. Neem nu de "Kalle" in Balegem. In het Vlaams woordenboek staat "Kalle" voor een scheldnaam aan een

vrouw. Zie voor de andere betekenissen in ons woordenboek van de Oosterzeelse dialecten. Kalle staat ook voor de benoeming van een kelderherberg.

In het Rijksarchief vond ik in 1779 de herberg "de Calle" terug. Hier had "*ten huize van Apolonius De Paepe, baes in de herberge de Calle tot Baelegem*" de openbare verkoping plaats van een hofstede gelegen in de Rooigemstraat⁷. Kelderherbergen met die naam vinden wij ook elders op het platteland en in de stad terug.

Het volkscafé, de pleisterplaats van de mannenwereld. In de volksherberg vond hij zijn ontspanning in het samenzijn met lotgenoten, het kaartspel, boogschieten, kaatsen, bollen, het duivenspel, het voetballokaal, de spaarkas, enz. Het was ook de plaats waar voorheen de werkbaas het loon uitbetaalde. De plaats waar al dan niet politieke zittingen werden gehouden. Maar ook de plaats waar de familie na de uitvaart voor de rouwmaaltijd samenkwam. De plaats waar onroerend goed door de notaris publiekelijk verkocht werd.

Hoogtepunten waren de dorps- en wijkkermissen met orgelmuziek, danstent, hondenkoers, geitententoonstelling, enz.

Feest Balegem Zuid. Zondag 19 mei 1912 jaarlijkse hondenkoers bij Victor De Smet, bij den Blauwen. inleg 0.5fr. Ofr. Prijzen⁸.

Zo had in 1946 de kermis Jonas (Heide) plaats op de 3e zondag van de maand mei⁹.

De attractie was een hondenkoers. Er waren 700 Bef. prijzen te verdelen. Men kon inschrijven in de herberg van Van Laethem-Mol. Ter dien gelegenheid werd voor de liefhebbers de "bolbaan" opengesteld.

³ Meester is hier in de betekenis van een meerdere.

⁴ RAG Raad van Vlaanderen bundel 400 brief 43.

⁵ RAG 112/57: reglement van 30/7/1779.

⁶ RAG Raad van Vlaanderen 7 dec. 1624 nr. 8561.

⁷ RAG 112/353 blz. 283.

⁸ De Beiaard 18/05/1912, Kadoc, Leuven.

⁹ LUCIEN DE SMET, *Tijdschrift Land van Rode jrg 30 nr.118*, Volksvermaak te Balegem, Wijkkermissen, blz. 30.

Een oproep!

Het inventariseren van de herbergen uit ons dorp is een niet zo voor de hand liggende job. Lijsten met een opsomming van herbergen zijn niet zomaar voorhanden. Voor verhalen zijn wij gebonden aan de mondelinge geschiedenis en de voorvallen die in plaatselijke kranten werden opgetekend. Een ganse opgave waarbij u ons kan helpen. Zijn u verhalen bekend, neemt dan gerust contact met ons op.

Tijdens mijn opzoekingen in het archief vond ik voor Balegem enkel de twee hierna besproken lijsten terug.

1. De lijst opgemaakt in 1779 op verzoek van het keizerlijk edict van 21 juli.

Aan de baljuws en de wethouder werd opdracht gegeven om binnen de maand aan het hoofd college's van hun district een lijst over te maken van de herbergen, "aubergiën" en brandewijnhuizen.

Onderstaande lijst wordt bewaard in het stadsarchief te Aalst. Wij hebben die aangevuld met de informatie welke wij terugvonden in de parochierekeningen opgemaakt door de wethouder van Balegem¹⁰.

- Joannes Baptist Platteau aan de Plaetse
- Joannes Baptist De Backer: "**Sint-Sebastiaen**" op de dorpsplaats. *Sint-Sebastiaan: verwijst te Balegem naar de oude schuttersgilde. De staande wip stond tussen de Molenbeek en de Dorpsstraat, het oude kerkhof en het Muldershof (watermolen). De weg er naartoe noemde men "het schutterijstraatje".*
- Petrus Joannes Vandermeulen: "**Sint-Merten**" op de dorpsplaats. *De naam van deze herberg verwijst naar de patroon van de parochiekerk.*
- Geeraert Schoenmaeckers: op de Plaetse, "brandewijnhuis".
- N. Van Hecke op de Plaetse, "jeneverhuis".
- Josephus De Waele op Hijshaute aan de baan naar Sint-Lievens-Houtem, "jeneverhuis".
- Erfgenamen Joannes Baptist Stevens: "**De Franse Croone**" op de wijk Hissegem op de steenweg Oudenaarde-Wetteren. *Croone: een teken van standing dat uit de heraldiek werd overgenomen, soms met een toevoeging (Franse). Een andere uitleg is dat ook deze naam ontleend werd aan een munt "vrancssche croone".*
- Francies De Smet: "**Den dobbelen Aerend**" op de Sint-Martensacker aan de kleine Geraardsbergse heirweg. *Aerend: er zijn verschillende verklaringen. Mogelijks verwijzend naar een oude munt: arendschelling, arendsdaler, arendsrijksdaalders, muntstukken waarop de rijksadelaar op afgebeeld staat. Een andere verklaring halen wij uit de heraldiek: bekend als een heraldisch symbol.*
- De erfgenamen Jooris Lejeune, aan de Sint-Martensdriesch.
- Apolonius De Paepe fs Frans, aan de Reuygemstraete, was een "jeneverhuis".
- Joanna Verdonck, echtg. Lieven Cosijn, aan den Driesch.
- Bernardus de Lange: "**Den Haesewind**" ook het **Goedleven** genoemd. De herberg was gelegen aan den Reugemdriesch en bestond toen reeds meer dan 100 jaar. *Haesewind getuigt van een zekere adel. Het goede leven: is de naam afgeleid van de oude uitdrukking goede sier maken = zich vermaken, feesten. In 1782 verkocht Adriaen De Wettinck het "Goedleven" en was Lieven Bekaert er tavernier¹¹.*
- Guillaume Moraille op de grote baan Gent-Geraardsbergen sinds 40 jaar.
- Geeraert Schoenmaeckers op de Plaetse, werd in 1773 opgericht en was een "brandewijnhuis".
- Michel De Mulder: "**Het sluyseken**", gelegen langs de steenweg Gent-Geraardsbergen.

2. De lijst opgemaakt bij de oprichting van de "Hoofdgroepering Toerisme".

Een tweede lijst werd opgemaakt in 1941 bij de oprichting van de Hoofdgroepering Toerisme. Alle caféhouders, restauranthouders en hoteliers werden toen verplicht aan te sluiten bij het hoofdcollege toerisme¹². In het Staatsblad van 06-05-1942 verschenen de verschuldigde bijdragen.

Herbergen: 100 fr. + 30 fr. per personeelslid

¹⁰ RAG 112/97. Nota: In de lijst van de herbergen uit 1779 staat hij niet vermeld.

¹¹ RAG 112/97.

¹² Belgisch Staatsblad 21/9/1941.

Restaurant: 200 fr. + 30 fr. per personeelslid
Hotels: 300 fr. + 15 fr. per te verhuren kamer
Verhuur van kamers: 50 fr. + 10 fr. per te verhuren kamer.

De burgemeester werd in kennis gesteld dat de heren A.J. Beun en F. Dillen als controleurs en A. Van Istendael als secretaris werden aangesteld¹³. Uit de schaarse teruggevonden briefwisseling tussen de overheid en het gemeentebestuur konden wij begrijpen dat heel wat uitbaters de toegestuurde kwijtingen niet betaalden.

De daaropvolgende jaren verliep het innen van de belasting nog altijd moeizaam. De belasting werd ter plaatse ontvangen en aan het gemeentebestuur werd gevraagd een lokaal ter beschikking te stellen van de controleurs. Op 05-07-1944 konden de uitbaters, die nog niet in orde waren met hun inschrijving, zich in orde stellen en hun "H.R"-belasting betalen¹⁴.

De lijst van 3 maart 1943 Hoofdgroepering Toerisme

Naam van de uitbater	Woonplaats	Uitgangbord
1 Baele Achiel wed.	Gootje 253	geen
2 Becqué Camiel	Bracht 555bis	't Sluizeken
3 Bliki Remi	Gootje 249	geen
4 Bogaert Alfons	Heide 564	Jonas
5 Cattrysse Oscar	Dries 312	Zaal Astrid
6 De Bruycker J. wed.	Dorp 131	geen
7 De Bruycker Marcel	Dorp 146	In Sint-Martinus
8 De Buck Georges	Pontslag 600	geen
9 De Buck Nemorin	Gootje 261	geen
10 De Clercq Omer	Boerestraat	geen
11 De Coninck Achiel wed.	Walzegem 32	geen
12 De Cubber Léon	Walzegem 386	geen
13 De Cubber Oscar	Heide 571	geen
14 De Keyzer Léon	Kapellenhoek 39	In de Steengroef
15 De Loore Baziel	Walzegem 389	geen
16 De Maeseneire	Heide 585	geen
17 De Paepe Osar	Vrijhem 122	In de Nieuwstraat
18 De Pril Jules	Dorp 160	geen
19 De Roo Hippoliet	Dorp 169	geen
20 De Roover Jozef	Gootje 272	geen
21 De Spiegeleire René	Walzegem	Café Mietho
22 De Sutter Michel	Gootje	Zaal Broedermin
23 De Visscher Remi	Houte	Café Sport
24 De Vos Frans wed.	Gootje 276	Zaal Rubbens
25 Eeckhout Polidoor	Walzegem 385	geen
26 Eggermont Theofiel	Gootje	Plaisantenhof
27 François Romain	Dorp	geen
28 Hanssens Odilon	Gootje 248	geen
29 Kennof August	Gootje 243	Café Gust
30 Leus Silvain	Gootje	geen
31 Leyman Omer	Gootje	In den Anker
32 Meuleman Arthur	Bracht 68	In den Grooten Bak
33 Michiels Baziel	Issegem 68	Vlaamsch Huis
34 Pien Alfons	Bierman 616	geen
35 Pluym Eduard	Berg 471	geen

¹³ GAB briefwisseling MN/MUS147.

¹⁴ GAB niet geordende briefwisseling.

36 Rigaux Léonard	Dorp 727	geen
37 Van Crombrugghe Florentina	Walzegem 394	In de Oude Bareel
38 Van den Berge Gustaaf	Berg 478	geen
39 Van den Bossche Victor	Kapellenhoek 33	Café Français
40 Van der Spiegel Michel	Gootje 255	Vlaanderens Gasthof
41 Van der Spiegel Theoduul	Gootje 198	Bij den Sekuren
42 Van de Steene Albert	Vrijhem 101	Café De Roos
43 Van Doorselaere Emiel	Gootje 198	In het Zwart Paard
44 Van Driessche Alfons	Broek 442	In de Vier Linden
45 Van Grembergen Adelin	Gootje 257	geen
46 Van Grembergen René	Dorp 150	geen
47 Van Herreweghe Achiel	Dorp	Café Sport
48 Van Immerzeele Marcel	Gootje 229	geen
49 Van Hoecke Benoit	Gootje 258	geen
50 Van Hoecke Norbert	Dries 306	geen
51 Van Laethem Florimond	Bracht 550	Café Zottegem
52 Van Tomme Hubert	Gootje	geen
53 Van Tomme Jozef	Dorp 140	Vlaamsch Huis
54 Waterloos Simon	Bracht 528	In 't Parksken

Indeling volgens het uitgangbord

Van de 54 opgegeven herbergen hadden er 28 geen uithangbord, zij werden genoemd naar de naam van de uitbater.

Namen van heiligen

Gezagdragers of hun symbool

Dieren

Planten & Bomen

Plaatsnamen

Sport

Persoonsnamen of Lapnamen

Bijzonderheden

Taal of volkeren

Sint-Martinus

In den Anker

In het Zwart Paard

Café De Roos, In de Vier Linden

De Steengroef, De Nieuwstraat, In de Oude Bareel, Café Zottegem, Jonas, 't Parksken

Café Sport

Bij den Sekuren, Zaal Astrid, Café Mietho, Zaal Rubbens, Café Gust

't Sluizeken, Zaal Broedermin, Plaisantenhof, in den Grooten Bak

Vlaamsch Huis, Vlaanderens Gasthof, Café Français

"De Broedermin": het intussen verdwenen lokaal met de achterliggende feestzaal van de vereniging. Nu is het de rotonde te Balegem. Foto Lucien De Smet

Para's in Sint-Lievens-Houtem

door Frans Duquet.

39 Jaar geleden had hier op de wijk "Hoeksken" een zeldzaam en buitengewoon spektakel plaats met een grote toeloop van kijkers, want het was vrije toegang.

Op zondag 24 mei 1974, in het kader van de legermanoeuvres "Dwars door België", sprongen hier, boven de open velden van het "Hoeksken" ca. 750 para's van het Belgische leger uit de vliegers. In de voormiddag waren het eerst de para's die gekazerneerd waren in Lombardzijde en opgestegen in Koksijde.

In deze groep bevonden zich ook drie gebroeders van Sint-Lievens-Houtem, namelijk: Tony °25.08.1945(1ste sergeant), Yvo °21.10.1946 (1ste sergeant) en Stany °1953 (sergeant). Dit waren de zonen van de plaatselijke Rijkswachtcommandant Joseph Wijnants.

Vader Joseph Wijnants kijkt bezorgd naar zijn zwevende zonen om te zien of hun valscherms wel open gaat.

*De trotse vader met zijn 3 zonen.
Na hun sprongen zijn de zonen hun vader gaan opzoeken voor de familiefoto: v.l.n.r. Tony, Yvo, Stany en vader Joseph.*

Voor Yvo was het zijn 50ste sprong en mocht hij als eerste uit de "HERCULES C 130" springen. Yvo ging met pensioen op 1 Januari 2000 als Adjudant Major met als functie Korpsadjutant Paracommando van de Staf. Hij had ca. 38 jaren dienst. Dit was de geschikte persoon om mij de nodige informatie te geven om mijn artikel te schrijven.

Na hun sprongen moesten de para's hun 30 kilo wegende valscherms netjes opplooiën en naar de camion dragen.

Na hun sprongen was Yvo met zijn vrienden te voet naar Oordegem gegaan, alwaar zij met een camion naar Wallonië gevoerd werden bij hun collega's.

Intussen had Petrus Duquet, "bieruitzetter" van Wielemans-bieren op de velden van de landingsplaats een primitief "kantientje" opgezet (een zeil met een klein tafeltje, zonder toeg, tapkraan of stoelen en zelfs geen drinkglazen). Alleen enkele bakken "FORST". Het meest geliefde bier van toen werd daar uit het flesje gedronken en zorgde voor de lafenis van de dorstigen.

Na de middag veranderden de weersomstandigheden en moest men de para's vervoeren met helikopters. Er landden toen nog zo'n 250tal para's, waaronder zelfs een aantal Amerikanen, die nog dienstplichtig waren in België. Zij hadden ook een uitnodiging gekregen, want er waren 600 uitnodigingen verstuurd.

Met hartelijk dank aan Yvo Wijnants voor zijn spontane en zeer gewaardeerde medewerking.

Foto's: Frans Duquet.

Gebruiksaanwijzing voor de online akten uit het Rijksarchief, door Françoise Verhooosele

Het deed al een hele tijd de ronde in de wandelgangen van Familiekunde Vlaanderen maar op 20 januari was het eindelijk zover: de akten van de Burgerlijke Stand en de parochieregisters staan online, of althans de overgrote meerderheid. België haalt de buurlanden in, zij het stap voor stap. In Nederland waren zij al lang bezig en in Frankrijk staan de akten van de departementen online.

Parochieregisters: <http://search.arch.be/nl/tips/98-parochieregisters>

Burgerlijke Stand: <http://search.arch.be/nl/tips/101-burgerlijke-stand>

Registreren.

Wanneer u op de link klikt (hier de Burgerlijke Stand) krijgt u de volgende pagina te zien: Dan klikt u op één van de arrondissementen en in de linkerkolom kunt u zich registreren:

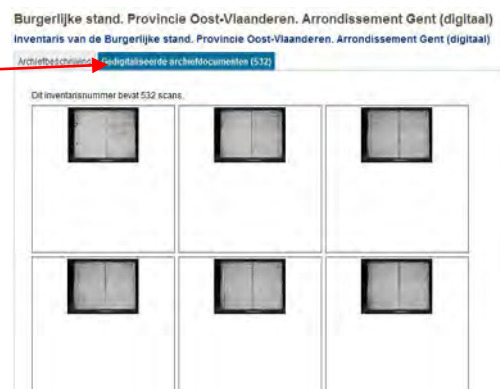

Niet lang daarna krijgt u een e-mail in uw mailbox met een link om uw inschrijving te bekrachtigen. Het duurt een beetje tegen dat uw inschrijving bekrachtigd is. Daarna kunt u inloggen en de gemeenten kiezen.

Wij kozen voor Zeveneken (Oost-Vlaanderen), de BS van 1802-1812

U klikt dan op 'Gedigitaliseerde archiefdocumenten' en u krijgt dan bladzijden met akten te zien (of met tienjarige tafels als u daarvoor heeft gekozen). Vanaf nu is het een beetje zoeken maar dat hebt u rap onder de knie.

Akten opslaan.

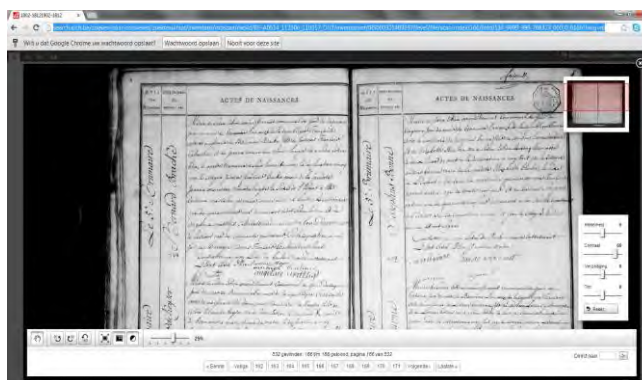
Kopiëren: Tegelijk de knop CTRL en C indrukken.
Plakken: Tegelijk de knop CTRL en V indrukken.

Om akten op te slaan moet u het gehele scherm kopiëren. U kunt de tekst vergroten en u kunt rechts aanpassingen doen: wij kozen voor het contrast een beetje te vermeerderen.

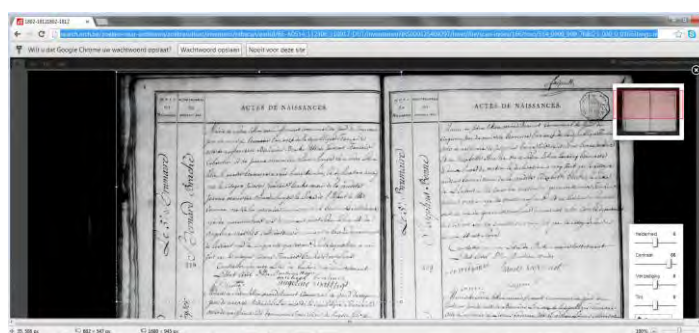
Om een geheel scherm te kopiëren drukt u op 'Print Screen', meestal ergens bovenaan op uw toetsenbord. Het beeld is nu gekopieerd naar het klembord. In uw programma om afbeeldingen te bewerken, plakt (CTRL-V) u de afbeelding en bewerkt u ze zoals u gewoonlijk doet.

Als u geen programma hebt om afbeeldingen te bewerken kunt u Paint gebruiken: ga naar Start - Alle programma's - Bureau accessoires - Paint. U kunt desgewenst een icoon van Paint op uw bureaublad zetten (rechts op het icoon klikken - kopiëren naar bureaublad).

U opent Paint en kopieert de afbeelding (CTRL-V).

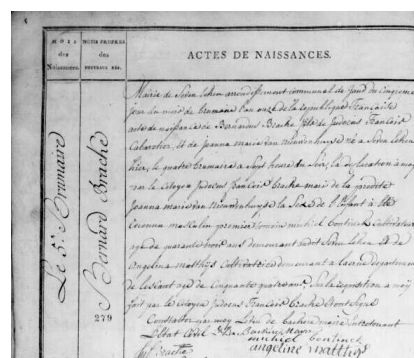

U snijdt de akte uit volgens de gewenste grootte: start, bijsnijden.

U kopieert het uitgekozen gedeelte: zet uw muis ergens in het uitgekozen gedeelte en druk CTRL-C. Ga naar bestand, nieuw en plak het uitgekozen gedeelte (CTRL-V). Sla deze afbeelding op in volgorde van het beste naar het minst goede: TIFF, BMP of PNG (NOOIT JPEG gebruiken: het vermindert de kwaliteit van uw afbeelding).

Daarna kunt u eventueel de afbeelding invoegen in een Word-bestand met de omzetting eronder. Het is verkieslijker de afbeelding van de akte apart op te slaan en te bewaren. Als u rechtstreeks de afbeelding van de akte kopieert naar Word, vermindert dat ook de kwaliteit.

Omzetten.

Het is niet altijd gemakkelijk om een tekst om te zetten, zeker uit het Latijn. Een goede raad: als u een akte wilt opslaan uit de parochieregisters, sla eerst de gehele bladzijde op en daarna pas de akte die u wenst. Zo kunt u bij het omzetten kijken naar de andere akten op de bladzijde en vermits de pastoors regelmatig dezelfde bewoordingen gebruiken is het misschien gemakkelijker iets te lezen als u kunt vergelijken.

Moeten nadrukken, klemtoontekens of klanktekens geschreven worden in een omgezette tekst?

In de literatuur is men formeel: bij het omzetten van een Latijnse tekst worden NOOIT accenten, klemtoontekens, klanktekens of nadruktekens gebruikt. Trouwens niet in alle Latijnse teksten worden die tekens geschreven: zij waren voornamelijk eerst een herkenningpunt voor een pastoor waar hij de nadruk moest leggen en op den duur was dat een automatisme.

Het Latijn heeft geen klemtoontekens omdat de Romeinen wisten hoe ze de woorden moesten uitspreken. Alleen in poëzie werd dat wel gebruikt omdat die voorgedragen werd.

Trouwens de u en de v zijn 1 letterteken en worden in het Latijn uitgesproken als een zachte w.

ÿ: bestaat niet in het Nederlands, vandaag niet en vroeger evenmin, noch in het Latijn, noch in de meeste Westerse talen. De Griekse upsilon (wij zeggen ypsilon maar oorspronkelijk was het een u) staat voor een lange i in een gesloten lettergreep (wiif). Later in de Renaissance schreef men de tweede i met een haal naar beneden: wijf en later wyf zonder puntjes. Deze letter (ÿ) komt hooguit voor in enkele Franse eigennamen met als voorbeeld de familienaam van de Waalse componist Eugène Ysaÿe en plaatsnamen als Freÿr en L'Haye-les-Roses.

Zie hiervoor de website van het [Meertens Instituut](#) en [Wikipedia: tremas](#)

De afkortingen kunt u wel voluit schrijven: Francs kunt u als Franc(iscu)s schrijven.

Lessen oud schrift 2013-14.

Door het online ter beschikking stellen van akten uit de Burgerlijke Stand en de Parochieregisters, staat de bezoeker heel dikwijls alleen bij het ontcijferen van die teksten. Oud schrift kunt u zelf leren: er is genoeg literatuur voorhanden en met een beetje volharding lukt het wel: u begint niet met de 18de eeuw maar met het einde van de 19de eeuw, daarna het midden van de 19de eeuw, dan de Franse periode en tenslotte de 18de eeuw: van gemakkelijk naar iets moeilijker. Voor het Latijn zijn er online vertalingen en een goed woordenboek komt ook van pas. Deze vertalingen zijn echter niet zaligmakend, er zal altijd wel een woord zijn dat niet is opgenomen of niet in die vorm, maar dan moet u uw gezond verstand gebruiken en één of meer van de 5 Romaanse talen erbij halen. *Trouwens wat u zelf leert, leert u beter, dat is genoegzaam bewezen!*

Als u toch hulp wilt: sedert vele, vele jaren organiseert Familiekunde Vlaanderen¹⁵ Regio Gent (het vroegere VVF Gent) lessen oud schrift, zowel voor beginners als voor gevorderden. Zoals vorig jaar gaan deze door in het Liberaal Archief te Gent. Nieuw dit jaar zijn de samenkomsten voor Aldfaer, een gratis genealogisch programma, waarbij men vragen kan stellen.

Lessen oud schrift voor beginners.

Elke vierde zaterdag van de maand (niet in december) van september tot en met maart van 14.00 uur stipt tot 16.00 uur.

Plaats: Liberaal Archief, Kramersplein, 23 9000 Gent. Tel. 09.2512283. Mailen naar fvgent@skynet.be.

Inschrijvingen worden verwacht vóór 15 september 2013.

Cursusgeld voor de nodige documentatie:

- voor niet-leden van FV-nationaal en abonnees op het driemaandelijks tijdschrift Cadenas: 20,00 EUR;
- voor de nationale FV-leden: 15,00 EUR;
- uitsluitend digitaal: 5,00 EUR (E-mailadres opgeven).

Les 1: 28 september 2013: Akten van de Burgerlijke Stand (19de eeuw).

Les 2: 26 oktober 2013: De Franse periode en het Latijn in de parochieregisters: grammatica, woordenschat (deel 1).

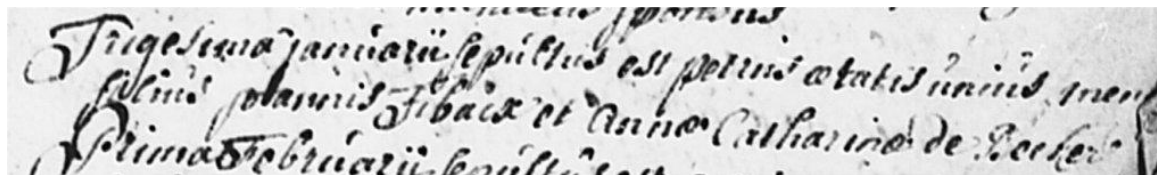
Les 3: 23 november 2013: Latijn in de parochieregisters: grammatica, woordenschat (deel 2).

Les 4: 25 januari 2014: Latijn in de parochieregisters: grammatica, woordenschat (deel 3).

Les 5: 22 februari 2014: Nieuwnederlandse teksten o.a. staten van goed.

Les 6: 22 maart 2014: Nieuwnederlandse teksten o.a. landboeken en quoteboeken, wettelijke passeringen, volkstellingen, allerlei rekeningen.

De hulpwetenschappen zoals de kalenders, munten, maten en gewichten komen aan bod tijdens de lessen en er worden enkele praktische tips gegeven.

Wij gaan voornamelijk de aandacht vestigen op het Latijn, de taal van de parochieregisters, namelijk de verschillende naamvallen uit elkaar houden en tonen waarvoor ze dienen, de **verschillende verbuigingen, de substantieven en adjectieven enz...** Daarnaast komen teksten in Nieuwnederlands¹⁶ aan bod en natuurlijk ook Franse teksten uit de Franse periode. Wij geven geen geschiedenisles, maar wij richten ons voornamelijk op taal.

¹⁵ Familiekunde Vlaanderen is een door de Vlaamse Overheid erkende cultureel-erfgoedorganisatie, actief op het vlak van familiegeschiedenis (genealogie, heraldiek, genealogische genetica..) en het familiaal erfgoed in Vlaanderen.

¹⁶ Nieuwnederlands is een verzamelwoord voor het Nederlands sedert ca 1500, in tegenstelling tot Oudnederlands (van ca 500 tot 1150) en Middelnederlands (tussen 1200 en 1500).

U kunt altijd teksten, die u niet kunt lezen, opsturen per e-mail en als ze interessant zijn, tonen we ze in de lessen.

Om verwarring te voorkomen, wordt U vriendelijk gevraagd geen betalingen te doen tijdens de lessen en uitsluitend te storten via volgend bankrekeningnummer BE40-0011-3839-8363 van FV-Regio Gent, met vermelding van uw nationaal FV-lidnummer (indien u lid bent) + de tekst "cursus beginnelingen 2013-'14" of "cursus beginnelingen 2013-'14 digitaal". Alleen uw betalingsbewijs geldt als officieel inschrijvingsbewijs.

Samenkomsten voor gevorderden.

De tweede zaterdag van oktober, december, februari en april van 14.00 uur stipt tot 16.00 uur.

Plaats: Liberaal Archief, Kramersplein, 23 9000 Gent. Tel. 09.2512283. Mailen naar fvgent@skynet.be.

Dit is geen lessenreeks maar een samenkomst tussen geïnteresseerden om moeilijke teksten te lezen. Deze gaan door op zaterdag 19 oktober, 14 december, 8 februari en 12 april. De teksten worden op voorhand doorgestuurd zodat men thuis kan oefenen en u kunt uw eigen (moeilijke) teksten opsturen die wij dan samen lezen.

Deze samenkomsten zijn **gratis** en iedereen is welkom, ook niet-leden van Familiekunde Gent. U moet niet naar elke samenkomst komen maar voor elke samenkomst moet men zich inschrijven (maximum 20 deelnemers per samenkomst). Dat kan per brief (Rollebaan, 101 9860 Oosterzele), per telefoon of per mail.

Samenkomsten Aldfaer.

De tweede zaterdag van september, november, januari en maart van 14.00 uur stipt tot 16.00 uur.

Plaats: Liberaal Archief, Kramersplein, 23 9000 Gent. Tel. 09.2512283. Mailen naar fvgent@skynet.be.

Het is zeer belangrijk om van in het begin, bij het opzoeken van uw stamboom, een gepast programma te gebruiken¹⁷. Aldfaer is een zeer goed programma en heeft zijn diensten al bewezen en bovendien is het freeware! Naast Aldfaer zijn er nog andere goede genealogische programma's en andere kleine utilities om uw stamboom op een mooie manier op het net te publiceren. Meer inlichtingen vindt u op <http://www.gentools.be/>.

Als dienst zullen wij vanaf september samenkomsten organiseren om Aldfaer beter te leren kennen. Wij zullen uw vragen proberen te beantwoorden en dit kan voor zowel beginnelingen als voor gevorderden. Deze gaan door op zaterdag 14 september, 9 november, 11 januari en 8 maart. U kunt uw eigen laptop meebrengen met een exemplaar van het programma Aldfaer reeds geïnstalleerd.

Deze samenkomsten zijn **gratis** en iedereen is welkom, ook niet-leden van Familiekunde Gent. U moet niet naar elke samenkomst komen maar de inschrijving is verplicht voor elke samenkomst (maximum 20 deelnemers per samenkomst). Dat kan per brief (Rollebaan, 101 9860 Oosterzele), per telefoon of per mail.

¹⁷ MS Access is niet geschikt om verbanden te leggen tussen verschillende takken van een familie. MS Excell is een rekenblad, geschikt voor facturen en boekhouding en zeker niet geschikt om uw stamboom in te voeren. **Trouwens die beide programma's zijn softwareafhankelijk** d.w.z. dat u hetzelfde programma en min of meer de juiste versie moet hebben om de bestanden te kunnen openen in tegenstelling tot genealogische programma's die **softwareonafhankelijk** zijn: u kunt de GEDCOM openen zelfs gewoon met Kladblok!

Eigenaardige straatnamen te Balegem

door Lucien De Smet.

Evelandweg¹⁸.

De straat wordt genoemd naar een gebied van ongeveer 50ha, met een ongunstige bodem, dat bestond uit: weiland en akkerland, maar voorheen ook bos.

Betekenis: Eve - land. In het latijn *avena* = zwarte haver
Evel + land = slecht land (cf. Engels *evil* = slecht)¹⁹.

Het eveland te Balegem zijn ongunstige gronden waar in oorsprong enkel wilde haver, ruwe haver, kon gedijen.

Er zijn twee soorten haver: de *Avena Sativa*, de gewone haver en de *Avena Stigosa*, de evene of evie. Volgens ir Paul Lindemans is er wel een verschil tussen beide graansoorten: evene heeft een kleinere graankorrel dan haver. Het was ook minder duur²⁰.

In het drieslagstelsel werd evene als meststof gebruikt (1/3 van de grond bleef één jaar braak liggen). In onze betekenis kan dit laatste niet weerhouden worden omdat het betrokken gebied te groot is en het drieslagstelsel hierop niet toepasselijk kon zijn. Vandaar dat wij het houden bij de betekenis van: ongunstige grond waar, in oorsprong wilde haver groeide.

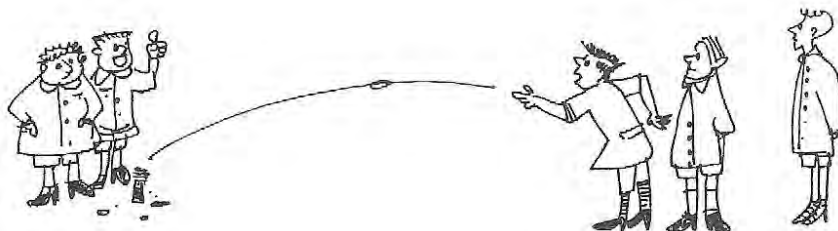
Wilde of ruwe haver is een eenjarige plant uit de familie van de grassen.

De Kalle.

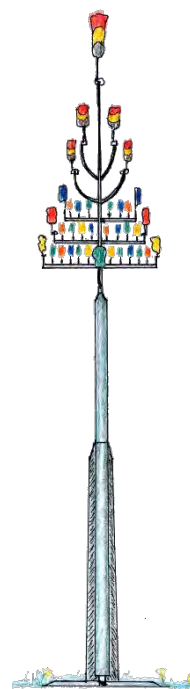
De Kalle is de straat te Balegem, vanaf de spoorwegovergang in de richting van het "pleintje".

Kalle heeft meerdere betekenissen:

- Uit de volkssporten bij het boogschieten: een Kalle (Calle) is de vogel op de staande wip waarnaar geschoten werd. Op de wip staan op de derde rij, links en rechts van de staak 1 Kalle af te schieten die elk 2 punten hadden. "*Den hoogste goui es den uppergoui; dor noor kommene de twie zijgouien, tans de twie kalle, al d'ander veugels zijn de gouien*".
- Schietstuiveren: het staakje met daarop het inleggeld van elke deelnemer waarnaar, van op afstand, gegoid werd met een platte ronde loden schijf.

- Schimpnaam voor een vrouw: "een kalle van een wijf" (*Mie es 'n kalle, 'n kalle van e wijf*²¹). *Kalle* was oorspronkelijk een verkorte vorm van de voornaam *Katelijne*. *Kalle* en *Kallemoeie* ontwikkelden tot scheldwoorden (is vaak het geval met verkorte vrouwelijk namen, bv. *Belle* uit *Isabelle*, *Bette* uit

¹⁸ L. VAN DURME, *Toponymie van Velzeke-Ruddershove en Bochoute*, deel II, blz. 152, Secretariaat van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, 1988.

¹⁹ JOHAN TAELEMAN, *Woordenboek van de Oosterzeelse dialecten*, Oosterzele, 2011.

²⁰ PAUL LINDEMANS, *Geschiedenis van de Landbouw in België*, deel II, blz. 105-106, De Sikkel, 1952.

²¹ JOHAN TAELEMAN, idem.

Elisabeth, Wanne uit *Joanna*). Het oudste citaat 'an callen cornels lochtync' (1465) wijst op een persoonsnaam²².

- Vogel: *Mijn kalle ka (kan) klappen*. Dit wordt van een tamme ekster gezegd²³.
- Afvoerbuis. Volgens Verdam was in het Middelnederlandse het zelfstandig naamwoord Calle ook een goot, afvoerbuis²⁴.
- Kelderherberg. In deze betekenis zou "cale" in het Frans staat in verband met diepte, afdaling, onderste deel van een scheepsruim. Hier is de plaats genoemd naar de naam van een herberg. In 17de en 18de eeuwse documenten met betrekking tot Balegem gebruikte men het woord Calle voor de naam van een herberg. In 1777 en in 1779 "*ten huys van Apolonius de Paepe, baes in de herberge de calle tot Baeleghem*"²⁵.

Er zijn herbergen die men kan betreden via enkele trappen naar boven (*de trapkens op*) maar ook via trappen naar beneden. Laatstgenoemde noemde men de kalle.

"*Oudenaarde 1648*". In *de herberghe de Cale wesende de conchiergerie van het schepen huys der selver stede*"²⁶.

De straat te Balegem werd mijn inziens genoemd naar de verdwenen herberg "de kalle" te betreden via enkele trappen naar beneden. Ik vond evenwel geen aanwijzing of in de herberg "de Calle", het volkspel "schietsuiveren" beoefend werd.

²² JOHAN TAELEMAN, *ibidem*.

²³ ISIDOR TEIRLINCK, *Zuid-Oostvlaandersch idioticon*, Siffer, Gent 1908-1922. VERWIJS EN VERDAM: Calle zie blz. 1127-1128.

²⁴ JACOB VERDAM, *Middelnederlandsch Woordenboek*, opnieuw bewerkt door C.H. Ebbinge Wubben, 1938.

²⁵ RAG 112, nr. 356: Wettelijke passeringen blz. 119r en blz. 283v.

²⁶ RAG 008, Raad van Vlaanderen nr. 8565 17 febr.

Europese nacht van de Vleermuis

op zaterdag, 24 augustus 2013

Onze Europese Nacht van de Vleermuis gaat door in het kasteelpark van de **Tuinbouwschool in Melle**.

Land- en tuinbouw gaan namelijk hand in hand met vleermuizenecologie. Vleermuizen vormen als uiterst efficiënte insectenjagers en belangrijkste nachtelijke predators een vitale schakel in de controle van insectenpopulaties. Dat maakt hen tot één van de grootste bondgenoten van deze sector. Land- en tuinbouw hebben echter zelf ook een zeer belangrijke invloed op de kwetsbare ecologie van vleermuizen. Zowel positief waarbij een aangepast en ecologisch beheer de vleermuizen ten goede komt als negatief door het inzetten van bestrijdingsmiddelen en wijzigingen aan het landschap. Maar ook zelf kan je je steentje gaan bijdragen voor deze diertjes en de vruchten plukken van hun aanwezigheid in jouw tuin. Door onze boeiende presentatie en kundige uitleg van de gidsen kom je alles te weten over deze nachtelijke wezentjes en hoe je ze beter kan beschermen.

1. Gratis deelname.

19.00u: Welkom

20.00u: De voorstelling begint! In het sfeervol kasteel brengt een boeiende presentatie ons naar de geheimzinnige wereld van de 'handvleugeligen'.

20.40u: Een ervaren gids leidt jullie langs het domein van de school door het nachtelijke leven van deze fascinerende diertjes. Daarbij is ook een heuse nachtvlinderstand van de partij. Een speciale vleermuizenstand met een levend vleermuisje leert je meer over de opvang van vleermuizen. Indien nodig wordt een tweede presentatie gevolgd door wandeling voorzien om 21.40u.

2. Locatie: Tuinbouwschool Melle, Brusselsesteenweg 165, 9090 Melle (rechtover R4 af-/oprit 'Melle')

3. Er is doorlopend een 'Batbar' en kindergime voorzien.

Parkeermogelijkheden op school en langs Brusselsesteenweg. Stapschoenen volstaan. Honden enkel toegelaten mits leiband. Buggy's en andersvaliden: wandeltracé met niveauverschil (trappen).

Voor meer informatie en mogelijke wijzingen: www.natuurpuntbovenschelde.be.

Contact: vleermuizenwg.ovl@gmail.com (met vermelding 'ENV Melle')

4. Organisatie door Natuurpunt Boven-Schelde

Op www.nachtvandeveermuis.be vind je alle vleermuisactiviteiten in Vlaanderen. Je ontdekt er ook hoe je zelf de vleermuis helpt!

De Europese Nacht van de Vleermuis is een organisatie van Natuurpunt, het Agentschap voor Natuur en Bos en de Vleermuizenwerkgroep.

MELLE
Tuinbouwschool

boven-schelde
natuurpunt

Agentschap voor
Natuur en Bos

Nieuws uit het Rijksarchief Gent.

*** Collectie Kaarten en Plannen Rijksarchief Gent gedigitaliseerd.**

Recent werd in het Rijksarchief Gent de omvangrijke collectie 'Kaarten en Plannen' gedigitaliseerd en opnieuw ontsloten. Het betreft zo'n 3670 kaarten en plannen van de 15de tot 20ste eeuw. Het belang van deze collectie strekt verder dan de provincie Oost-Vlaanderen. Naar aanleiding van dit digitaliseringsproject werd ook een nieuwe inventaris gemaakt van deze collectie door Pieter De Reu. Deze inventaris kan online worden geraadpleegd op de website van het Algemeen Rijksarchief via de zoekrobot 'Zoeken naar archieven'. Van de kaarten en plannen kunnen hoogwaardige digitale reproducties worden besteld bij het Rijksarchief te Gent. (contact: rijksarchief.gent@arch.be).

*** Inventarissen van archieven Raad van Vlaanderen en Staten van Vlaanderen online.**

De archieven van de Raad van Vlaanderen en Staten van Vlaanderen, bewaard op het Rijksarchief te Gent, zijn een belangrijke bron voor de gerechtelijke en bestuurlijke geschiedenis van het graafschap Vlaanderen. Voor vele lokale onderzoekers bevatten ze een schat aan gegevens. De monumentale inventarissen van beide archieven, gerealiseerd door Jan Buntinx en Michel Nuyttens werden recent op de website van het Algemeen Rijksarchief online geplaatst. Vanaf nu kan je via de zoekrobot op de website van het Algemeen Rijksarchief (<http://search.arch.be/nl>) speuren in 34624 archiefbestanddelen van de Raad van Vlaanderen en 12326 archiefbestanddelen van de Staten van Vlaanderen.

*** Archiefambacht tussen geschiedenisbedrijf en erfgoedwinkel. Een balans bij het afscheid van vijf rijksarchivarissen.**

Op 22 mei 2013 vond in Gent de afscheidsviering plaats van vijf Vlaamse rijksarchivarissen. Er werd hulde gebracht aan Erik Houtman, Gustave Janssens Michel Nuyttens, Maurice Vandermaesen en Herman Van Isterdael. Ter gelegenheid van deze viering en generatiewissel stelden Eddy Put en Chantal Vancoppenolle een bundel samen waarin wordt gereflecteerd over de identiteit van de archivaris in verleden, het heden en de toekomst. Deze denkoefening resulteerde in elf bijdragen van binnen- en buitenlandse specialisten in het veld over het archiefambacht en de relatie tussen archivarissen, historici en de brede erfgoedwereld. Deze bundel bevat ook de biografische portretten van de vijf rijksarchivarissen die recent of in de nabije toekomst van hun pensionering kunnen genieten. Het boek kreeg de uitdagende titel '*Archiefambacht tussen geschiedenisbedrijf en erfgoedwinkel. Een balans bij het afscheid van vijf rijksarchivarissen*' en werd uitgegeven in de reeks *Miscellanea Archivistica Studia* van het Algemeen Rijksarchief. Bestellen kan via rijksarchief.gent@arch.be (kostprijs: 20 euro + verzendingskosten).

*** Nieuwe studie over landboeken in het graafschap Vlaanderen.**

Vanaf de late 16de eeuw werden in de meeste dorpen in het graafschap Vlaanderen alle percelen gemeten en beschreven voor fiscale doeleinden. Dit resulteerde in tientallen zogenaamde landboeken. Deze landboeken bevatten een schat aan informatie voor de studie van landbouwgeschiedenis, sociaal-economische geschiedenis, landschapsgeschiedenis en toponymie. In een nieuwe studie getiteld '*Een werck seer schoon gemeten. Studie van de archiefvorming en de terminologie van de landboekhouding in het graafschap Vlaanderen (16de-18de eeuw)*' schetst auteur Pieter Beyls de institutionele, juridische en fiscale context van deze landboeken. In deze studie gaat de auteur ook dieper in op de vele problemen die gepaard gingen met het opstellen van een landboek. De studie wordt afgesloten met een uitgebreide lijst van termen die werden gebruikt in de landboekhouding. Het boek is een must voor iedereen die werkt met landboeken. Deze publicatie werd uitgegeven door het Algemeen Rijksarchief in samenwerking met de provincie Oost-Vlaanderen. Bestellen kan via rijksarchief.gent@arch.be (15 euro + verzendingskosten)

Ingezonden mededeling door Thijs Lambrecht, Diensthoofd Rijksarchief Gent.

Staten van Goed Landskouter-Gontrode

nr 86, Deel 1.

Deze Staten van Goed berusten in het Rijksarchief Gent.
Inventarisatie door Jozef De Schampheleere, gedigitaliseerd door de redactie Land van Rode.

Register:

3: 1692-1702

4: 1708-1709

5: 1710-1724

6: 1724-1744

7: 1782-1795

Hiaat 38jaar

Afkortingen:

SVG	Staat van Goed		
fl	zoon van	fla	dochter van
ST	sterfhuis	W	wees
K	kinderen	KK	kinds kind
P	voogd paterneel	M	maternele voogd
H	houder	HG	houderigghe
SS	syn selfs Meerderjarig	HS	haar selfs of hun selfs
TW	te weten	MN	met name
†	overleden	x	gehuwd met

Ook Land van Rode Bundel 181
Staten van Goed Landscauter Gontrode
1615-1640

Land van Rode Register 181

- 001 1615 27R SVG † Adriaen **VAN DURME** † november 1615
HG. Josyne **PINTE** zijn wettig wijf
K. Pierken en Lievintken **VAN DURME**
Lieven **VAN DURME** VP
Pauwel **DE GEYTER** VM Landscouter
- 002 1619 97V SVG Gontrode † Naentken **VAN SCHORISSE** fla Lieven
H. Joos **DE CONINCK**
K. Hans, Marten, Pierken, Margriete, Joosken en Gilleken
Geeraert **VAN SCHORISSE** VM
Jan **DE SUTTERE** VP
Hofstede te Landscouter - 3 dagwant Gepasseerd 17 oktober 1619
- 003 1621 98V Compareert te Gontrode - Landscouter Lieven **HALLIE** als voogd over de
wesen van Gillis **DEBOU** geproceerd bij Janneken **DHOGHE**, geaccordeerd
met de houder Louis **DE MEULENAERE** ten ST van Adriessyne **DE BOU** 24
mei 1621

Land van Rode Register 182

- 004 10V SVG Gontrode Voor de weze Tanneken **TOURLET** weze van † Pieter
DOGGE
HG. Janneken **TOURLET**
Adriaen **DE ROUCK** en Joos **DE MEY** voogden te profyte van zijn
stiefdochter
De houderigghe moet de K Hansken, Pieter, Barbelle en Betken
alimenteren.
- 005 1623 14V SVG Gontrode † Anthoon **MAGHERMANS** fl Marten en Margriet **VAN**
DAMME SM 22 januari 1622
K. Gilleken, Joosken en Maeyken **MAGHERMANS**

- Marten **MAGHERMANS**, oom en voogd
- 006 16V Compareert voor de vierschaer Gontrode - Landscouter Lucas **DRIEGHE** en Pieter **VAN GANSBERGHE** als voogden voor de weze van † Pieter **VAN GANSBERGHE** x Geertruyt **VERNIERS** zijn huisvrouw
K. Jan **VAN GANSBERGHE** 21j, Martynken 18j en Naenken 15j
- 007 1623 19V **SVG** Gontrode † Martyne **VAN DURME** fl Lieven wed. van Jaques **DE CLERQ** † Gontrode 23 mei 1623 geen kinderen
Hoirs: Pieter en Jacquemyne **VAN DURME** broer en zuster, mitgaders Lysebette 5j, Lievine 4j, Sara 2j en Tanneken 2 maend kinderen van Jan **DE RUDDERE** x †
Pieter **VAN DURME** ook zuster van overledene.
Pieter **VAN DURME** en Baudy **DE RUDDERE** voogden.
- 008 1625 72V **SVG** Gontrode † Denis **DE CORTE** † Gontrode 7 juli 1625
1ste vrouw † Jacobyne **HAEGHEN**
K. Geeraert 28j SS, Joos 22j, Joosyne 26j HS, Pauwels **DE CORTE** 19j
HG. **2de vrouw** Cornelia **COOLENS**
K. Piet 17j, Driesken 7j, Leenken 12j, Tanneken 5j
Joannes **DE CORTE** en Pieter **COOLENS** voogden
Land te Lemberghe en Gontrode
- 009 1625 121V **SVG** Gontrode † Pierine **VAN KERSCHOUVRE** † Gontrode 9 november 1625
H. Gillis **VAN DER EECKEN**
K. Betgen en Hansken **VAN DER EECKEN**
Bartholomeus **VAN DER EECKEN**, oom, en Jan **VAN KERSCHOURVE** voogden
- 010 1625 138R Compareert te Gontrode Jan **DE VRIESE** en Jan **VAN BUNNEGHEM**, voogden over de wezen van Gillis **VAN BUNNEGHEM** x † Mayken **DE VRIESE**, mitsgaders Gillis **VAN BUNNEGHEM**, houder, januari 1625
- 011 1627 138R Compareere Bartholomeus **VALCKE** en Jan **VAN DEN BOSSCHE** voogden over Pieterken 10j, Maeyken 6j, Lysebette 4j en Gilleken 2j, wesen van † Mayken **VAN LIERDE** † 28 september 1624
H. Lieven **BOONE**
- 012 1627 26R **SVG** ten Sterfhuise van Clara **'s GANCK** SM † Gontrode 24 april 1627
H. Lieven **VAN RONSSE**
K. Hansken en Livyne **VAN RONSSE**
- 013 34R **SVG** † Jan **VAN BENEDEN**
HG. Janneken **'s ROECKS**
K. Josynken en Janneken **VAN BENEDEN**
Adriaen **VAN BENEDEN** en Pieter **DE ROECK** voogden.
Vierschaar Gontrode en Landscouter
- 014 52V **SVG** Gontrode † Lieven **DE PAUW**
HG. Livyne **HERDEREEL**
K. Hans, Catelyne, Tanneken, Pierken, Lieven en Baerbel **DE PAUW**
Simoen **DE PAUW** en Pieter **HERDEEL** voogden
- 015 73R **SVG** te Landscouter voor de wesen van † Gillis **VAN DE VELDE** x † Mayken **PAUWELS**
Lieven **VAN HUYGHEVELDE** en Gillis **PAUWELS** voogden
- 016 1629 80V **SVG** te Gontrode † Catelyne **GHYSELINCKS** † Gontrode 15 oktober 1629
H. Adrian **VERMERRE**
K. Gheerardyne x Jan **DERUDDERE**, Mayken, Gillyne, Joos en Pieter **VERMERRE**
Jan **DERUDDERE** en Joos **GHYSELINCKS** voogden
- 017 120R **SVG** te Gontrode † Adriaen **VAN SCHORISSE** fl Adriaen
HG. Tanneken **VANDERGUCHT** die tervoren weduwe was van Jan **BOONE**
Hofstede te Gontrode
- 018 129R **SVG** te Gontrode † Mayken **JONCKS**

- H. Livinus **VAN BEVEREN** 1 kind
Pieter **VAN DEN DURME** en Marten **VAN BEVEREN** voogden
- 019 134V SVG te Landscouter voor Mayken **BOCKSTAEL** fla Pieter die hij had bij +
Mayken **LAUWERS** zijn overleden vrouw
Adriaen **LAUWERS** en Joos **VOOLENS** voogden
- 020 1633 148R **SVG te Gontrode** † Jan **VANRONSSE** † Gontrode 28 maart 1633
HG. Livyne **VANACKERE**
K. Petrus 21j, Gillis 12j, Livine 10j, Adriaen **VANRONSSE** 8j
Adriaen **VAN RONSSE** voogd
- 021 268R SVG te Landscouter voor de 5 wesen van Mattheus **VAN GANSBERGHE**
TW Philipken, Nainken, Machielken, Pierken en Adriaentjen **VAN**
GANSBERGHE
geproceerd bij † Josyne **ROEGIERS** zijn overleden vrouw
Gillis **ROOGIERS** en Lieven **VAN GANSBERGHE** voogden
Hofstede te Landscouter
- 022 269 Compareert Gillis **ROGIERS** en Baudewyn **LAMBRECHTS** als voogden
- 023 254R **SVG te Landscouter** † Janneken **DEBRUYNE**
H. Joos **VERCRUYSSSEN**
K. Jacquemyne **VERCRUYSSSEN** 14j
Mattheus **DE BRUYNE** en Gerard **DE PAUW** voogden
Hofstede te Landscouter
- 024 287R Compareert Gontrode - Landscouter ten ST van † Janneken **DE ROO** fla
Passcher
K. Josyne 16j, Jan 16j, Trees 6j en Matthys **VAN BRENDEHAND** 5j alle
kinderen van Gilles x † Janneke **DE ROO**
- 025 290V Declaratie te Gontrode van Gillis, Lieven en Adriaen **VAN RONSSE**
- 026 1673 Rek. Iegeronkosten van Collonel van Eugenio door Pieter **VERSTUYFT**
ontvanger
- 027 1674 Rek. Contributies door Martinus **VAN DER STUYT**
- 028 1679 Rek. Purgative door Peter **VERSTUYFT** Settingen en pointingen
- 029 1674 Rek. Fransche Contributien door Frans **MEULENYZER**, ontvanger
- 030 1679 Rek. Purgative door Frans **MEULENYZER** Fransche Contributien
- 031 1676 Rek. Fransche Contributien door Lucien **VAN HEDDEGHEM**, ontvanger
- 032 1676 Rek. Settynghen door Rombout **VAN HAELBROUCK**
- 033 1676 Rek. Settynghen en Contributien door Zara **HOND** weduwe van Gillis **DE**
BRUYCKER, ontvanger
- 034 1676 Rek. Contributien en Settynghen door Lieven **VAN DER SCHUEREN**
- 035 1674 Rek. Purgative door Lieven **VAN DER SCHUEREN** Contributien Settynghen

Register 3 achterzijde

- 036 1692 2R **SVG** † Franchois **VERHOEVEN** † Gontrode december 1690
1ste vrouw † Livyne **DE HONDT**
K. Jacquemyntje **VERHOEVEN**
2de vrouw HG. Petronella **DE LEYN**
K. Janneke 19j, Passchyntje 8j, Nelleken 10j
Livinus **VERHOEVEN** voogd
- 037 1692 3R Rek. Voogdij door Jan **MARCHAN**, voogd van Adriaene **VAN DE HEYDE** fla
Jan x Geerardyne **MARCHAN**, zijn zuster
- 038 1692 5R **SVG** † Jan **VAN BEVER** † Landskouer 15 juli 1691
1ste vrouw † Petronella Lauwaerts
K. Jan **VAN BEVER** en Beatrisse **VAN BEVER**
HG. Janneke **BEQUE**

- K. Anna **VAN BEVER** 22j, Certhalyne 20j, Pieter 15j, Andries **VAN BEVER**
Jan **VAN BEVER** fl Frans voogd
- 039 1692 8R **SVG** † Joosyne **BOUDEWYNS** † Gontrode 8 juni 1692
H. Pieter **MARCHAND**
K. Jan **MARCHAND** 6j, Janneken **MARCHAND** 5 maanden
Anthoon **BOUDEWYNS** voogd
- 040 1693 11V **SVG** † Adriaan **VAN RONSSE** Gontrode 1678
HG. Antoinette **DE GEETER**
K. Elisabeth **VAN RONSSE** x Joos **DE VYLDER**, Adriaan 22j, Livinus 19j,
Pieter **VAN RONSSE** 17j
Voogd Joos **DE VYLDER**
Woonhuis aan de Meulebeke-Meulen Gillis **DE MULDER**-schepen
- 041 1693 12V **SVG** † Tanneken **SCHAEPELINCK** † Gontrode augustus 1693
H. Lieven **DE RAEDT**
K. Margriet **DE RAEDT** 10j, Jan **DE RAEDT** 8j en Lieven **DE RAEDT**
Jan **SCHAEPELINCK**
- 042 1693 14V **SVG** † Joanne **STERCK** † Gontrode 17 april 1693
H. Adriaen **VISPOEL**
K. Françoise **VISPOEL** 6j
Joos **STERCK**, grootvader, voogd
Land te Wetteren, huys te Quatrecht
- 043 1694 17V Compareert Joosyne **DE PAUW**, weduwe van † Pieter **ROBIER**, hare zoon
Pieter **ROBIER** mitsgades haer dochters Lievyne en Pieternelle **ROBIER**
Successie van † Elisabeth **ROBIER**, haar dochter, overleden
Binnen Bochoute met Houder Jacobus **PAUWELS**
- 044 1693 18R Rek. Voogdij W † Elisabeth **COOPEJANS** † Gontrode 09/11/1693
x † Pieter **DE MOL** - venditie 16 november 1693
Jan **DE MOL** voogd over de vier weesen
- 045 1694 22R **SVG** Lievineken **ANSSELAERS** † Gontrode in de maandt Meirte 1694
H. Jaques **VERCRUYSEN**
K. Jacobus **VERCRUYSEN**
Jaspaert **DE COCK** voogd
- 046 1693 24R **SVG** † Janneken **COOLENS** † Gontrode november 1693
H. Cornelis **VAN DER HEYDEN**
K. Cathelyne x Frans **VAN GREMBERGHE**, Pauwel, Jan en Lieven **VAN**
DER HEYDEN, jongmans HS en Barbara **VAN DER HEYDEN** 28j en
Pieternelle **VAN DER HEYDEN** 21j
Pauwel **COOLENS**
- 047 1695 26R Rek. voor Tanneken **THIENPOND**T Houderigge van † Andries **DIERENS**
- 048 1693 29V **SVG** † Marie **GEYSELINCK** † Landscauter 1693
Weduwe van Inghel **FARCY**
K. Jan **FARCY** 22j, Anneken 13j, Nelleken **FARCY**
Nicolaes **FARCY** en Christian **VAN GRIMMINGHE** voogden
Hofstede aan de Kercke, vuil en vervallen, 21 Roe op cheyns van de kercke
Bosch te Moortsele
Huys te Balegem
- 049 1695 31R **SVG** † Tanneke **SCHOONBEKE** † Gendt april 1695, woonachtig te
Landskouter
H. Jan **DE WEVER**
K. Franchis **DE WEVER**
Jan **GEIRNAERT** tot Swijnaerde voogd

Wordt vervolgd.

Echo's uit het Land van Rode!

KVLV Balegem ging op stap! door Mieke Sepelie.

Op zondag 28 april 2013 verzamelden 27 mensen, van jong tot iets minder jong, aan de Sint-Martinuskerk voor de start van onze "Balegemse wandeling", ingericht door KVLV Balegem.

Heemkundig expert Lucien de Smet leidde ons langs verschillende Balegemse bezienswaardigheden aan de hand van de "Leader-borden".

Bij elke halte kregen we een zeer boeiende en deskundige uitleg. Zo leerden we nog heel wat bij over onze kerk, het kerkhof, de pastorie, de Watermolen, de Guillotinemolen, het kapelletje van Issegem, de Stokerij, en de duivelskapel. Daar was het tijd om even te verpozen bij een koek en een drankje. Daarna zetten we onze tocht verder langs de Windekemolen, het Parochiecentrum en de kapel op het Gootje, om af te sluiten aan ons vertrekpunt, de kerk van Balegem.

Wisten jullie bijvoorbeeld dat het Parochiecentrum vroeger nog een schoolgebouw geweest is? Of dat KVLV Balegem de allereerste afdeling was van de toenmalige "Boerinnenbond" die opgericht werd in Oost-Vlaanderen, in 1911. Of dat er binnen die afdeling ook een anti-jeneverbond werd gestart? Dat Henricus De Baecker niet in 1862 maar te vroegste begin 1865 voor de eerste maal gestookt heeft. Dit zijn maar enkele van de "wist-je-datjes" die we van Lucien meekregen.

Bovendien waren de weergoden ons zeer gunstig gezind, want het werd een namiddag onder een stralende zon! Daarna was het nog nagenieten op het terras van " 't Excuus".

Wie er bij was heeft er met volle teugen van genoten, en de afwezigen hadden eens te meer ongelijk!

350 Jaar Sint-Annakerk in Bottelare, door Françoise Verhooesele.

In het Pinksterweekend op 18 en 19 mei 2013 was er feest in Bottelare: de jaarlijkse kermis en de 350-jarige viering van de ommeegang van Sint-Anna. De kerk stond daarbij in het middelpunt van de belangstelling. Ook de bedevaarders van Deerlijk, die voor de 281ste keer hun pelgrimstocht beleefden, waren op zondag talrijk aanwezig.

Ik herinner mij nog uit mijn jeugd jaren op Bottelare dat eens per jaar de kerk barstensvol was van bedevaarders en dat buiten de bussen hen opwachten met als opschrift: "Deerlijk in Bedevaart". Na de mis gingen wij naar huis, maar de pelgrims deden de Sint-Annaommeegang.

Er waren dit weekend verschillende activiteiten: diegenen die geïnteresseerd waren in de geschiedenis kregen de buitenkans om de kerk, de crypte en het Van Peteghemorgel te bezoeken. De wandelaars kregen de statige toren te zien vanuit verschillende plaatsen in de omgeving. De vrome pelgrims werden in de Sint-Annaommeegang, die opgeluisterd werd door de vendelzwaaiers van Deerlijk, begeleid door onze bisschop Mgr Luc Van Looy.

Wij, van het Heemkundig Genootschap, waren voornamelijk geïnteresseerd in het bezoek aan de kerk en de crypte. Gerard Lemmens, die ook onze gids was op het kerkhof, in de kerk en in de crypte, heeft in zijn artikel "De Sint-Annakerk en begraafplaatsen van Bottelare"²⁷ uitvoerig de begraafplaatsen beschreven, maar de crypte met eigen ogen zien is toch apart. Hier volgen een paar foto's.

*Sépulture
du Marquis Adolphe de Rodes
décédé à Beirlegem en 1887
du Marquis Théodule de Rodes
décédé à Bonn en 1883
et de la Marquise Th. de Rodes
née Baronne de Trevey de Charmail
décédée à Paris en 1867*

*Sépulture
Marquis Charles Rodriguez d' Evora y Vega
décédé en 1871
et son épouse née Baronne Van de Woestyne
décédée en 1835 et de leurs enfants
le Marquis Emile Rodriguez, décédé en 1830
la Marquise Marie Rodriguez décédée en 1873
et le Marquis Julien Rodriguez décédé en 1904*

Naast die twee grafstenen waren er ook nog twee grafstenen en stukken van andere grafstenen op de grond, maar voor zover ik het heb kunnen lezen, behoren ze niet tot de familie Rodriguez.

In de kerk zelf zijn nog grafstenen te vinden van verschillende families, obiits en ook votiefschilderijen van onder meer de kinderen van de markiezen van Rode.

²⁷ Verschenen in ons tijdschrift nr 159 van september 2012, blz. 61 tot 69.

Balegemse Klepmolen krijgt grandeur terug

door Marcel Van de Vijver.

Renovatiekost 340.000 euro.

De molenaars Rik Van de Casteele, Willy Van Nevel, Michel Christiaens

Het gemeentebestuur heeft veel moeite gedaan om de 'hergeboorte' van de Klepmolen in Balegem heel feestelijk te maken. Met speeches van burgemeester Johan Van Durme, schepen Marleen Verdonck, meester-molenaar Alain Goublomme, rondleidingen, randanimatie, Balegemse jenever, maatjes, het proeven van het vermaarde 'Klepkoekje (een recept van bakker Baele uit 1985) en dranken, werd de opening van de gerestaureerde Klepmolen in de Bottelweg in Balegem extra in de kijker gezet. De renovatiewerken kosten globaal 340.000 euro. De helft wordt gedragen door de Vlaamse Overheid, het provinciebestuur betaalt 30 %, en het aandeel van de gemeente Oosterzele bedraagt 20 % (68.000 euro).

Burgemeester Johan Van Durme: 'Molens hebben een grote cultuurhistorische en landschappelijke betekenis. Met de molens komen natuur, landschap en monumenten bij elkaar. Maar... molens moeten draaien, de wieken zijn het pompend hart van een molen dat hen van de nodige zuurstof voorziet. In die optiek zijn we opgezet dat molenaar Willy Van Nevel zijn 'Klepmolen' van die nodige zuurstof zal blijven voorzien. Hij wordt bijgestaan door molenaar Rik Van de Casteele. Het doet de toekomst van de Klepmolen er alleen maar rooskleuriger uitzien. Met een draai- en maalvaardige molen met twee molenaars realiseerden we een prachtig stuk cultureel erfgoed dat bewaard blijft, maar ook in bedrijf blijft. De molens in de Vlaamse Ardennen maken onlosmakelijk deel uit van het landschap. Ik ben blij dat de molenaars Willy Van Nevel en Rik Van de Casteele, en molenaar en leaerverantwoordelijke voor Oosterzele, Michel Christiaens zich voor het molenbeheer willen inzetten. We zullen er alles aan doen opdat de Klepmolen en bij uitbreiding hopelijk spoedig ook de Guillotinemolen en de 'Visscherse' molen (beide molens moeten dringend gerestaureerd worden, vdv) er binnen tientallen jaren nog steeds en/of alweer in hun volle glorie staan en het besef daaraan een steentje te mogen bijdragen, vervult me alvast met enige fierheid. Ik overhandig graag de sleutels van de Klepmolen aan de molenaars, Windeken waait, moleken draait, mulders doet uw ding'.

Schepen Marleen Verdonck:

'Het renovatiedossier heeft een lange weg afgelegd. In april 2011 startten de werken. De draagbalken, de houten vloeren, de romp, de stalen raampjes, de kapbedekking werden gerenoveerd. In de periode juli-december 2012 werd de technische restauratie afgewerkt. Twee van de drie steenkoppels werden maalvaardig hersteld, het derde wordt educatief opgesteld'.

Schepen Marleen Verdonck had woorden van lof voor Kris en Roland Wieme uit Deinze (molenbouwers), Karel en Maarten Verschuere, architect Sabine Okkerse uit Horebeke, Tom Hofman (technische dienst), schepen Christ Meuleman, ex-schepen Paul Cottenie, de molenaars Willy Van Nevel en Rik Van de Castele, Michel Christiaens, Damien De Leeuw, de technische ploeg van de gemeente, Bianca De Mulder, David De Landsheere en VVV De Heerlijkheid Oosterzele.

Hoe het begon.

De geschiedenis van de Klepmolen begint in 1791 toen Jan de Waeghemaeker een aanvraag indiende om in Balegem op het "Ackelveld" een nieuwe graan- en oliewindmolen op te richten. De aanvraag stuitte op heel wat verzet. Maar Jan de Waeghemaeker kreeg een jaar later toch zijn octrooi en toen moest het opeens heel snel gaan. Eén van de voorwaarden was namelijk dat de molen er binnen het jaar moest staan en gebruikt worden. De molen kwam er. Het was een houten staakmolen die, na herhaalde malen van eigenaar te zijn veranderd, in 1888 door kwaad opzet afbrandde. Daarna kwam de stenen bergmolen er. In de huidige Klepmolen

zijn trouwens nog drie van de oorspronkelijke vier zogenaamde "teerlingen" te zien. Dat zijn de massieve blokken waarop de staakmolen stond. Op 1 maart 1915 werd de Klepmolen bij een hevig onweer zwaar beschadigd. De molen werd hersteld maar de molen viel in 1959 helemaal stil. De Klepmolen werd bij koninklijk besluit in 1979 een beschermd monument. De gemeenteraad van Oosterzele kocht in 1980 de molen aan. In 1983 werd met de restauratie begonnen en de molen werd opnieuw maalvaardig. Een molen is een levend iets en dus onderhevig aan de knagende werking van de natuur en de tijd. Een onontkoombaar gegeven dat het nodig maakte om in 2011 grote onderhouds- en restauratiewerken uit te voeren. Onder leiding van architect Sabine Okkerse voerde Schrijnwerkerij Karel Verschuere uit Hundelgem (Zwalm) de technische werken uit en aannemer Aquastra uit Lauwe zorgde voor de werken aan de molenromp. Molenbouw Wieme BVBA uit Machelen zorgde voor een nieuw indrukwekkend en kleurrijk wiekenkruis. De Klepmolen heeft in 2013 zijn grandeur terug er staat er gelukkig weer in al zijn vernieuwde glorie.

Foto's Danny De Lobelle.

Nota van de redactie: In ons tijdschrift nr. 153 jaargang 2011 verscheen reeds een bijdrage over de geschiedenis van Klepmolen.

Het Erfgoedhuis
Sint-Antoniusplein, 10
9860 Moortsele

Openingsuren: Op afspraak

Jeroen Van De Velde

**Ramen en deuren
Alu - PVC - Hout**

Tramstraat 18b • 9860 Oosterzele
Tel. 09.362.35.11 • 0495.51.07.38
www.jeroenvdv.com

**Stokerij
Van Damme**

Logeren in een
gemeinstellings boerderij!

Contactinfo

Ludo en Dominique Lampaert
Issegem 2 | 9860 Balegem

Iedere dag open van 14u tot 19u
Zondag gesloten

Tel +32 (0)9 362 50 25

Fax +32 (0)9 362 30 00

Email info@stokerijvandamme.be

BTW 0738.060.528

fidesca
BANK & VERZEKERING

Gootje 24
9860 Balegem
(09) 362.41.42
(09) 362.74.81

Openingsuren:

Maandag	9u - 12u en 14 - 17u
Dinsdag	9u - 12u en 14 - 18u
Woensdag	9u - 12u
Donderdag	9u - 12u en 14 - 17u
Vrijdag	9u - 12u en 14 - 17u
Zaterdag	9u - 11u30 (gesloten op zaterdag in juli en augustus)

HEEMKUNDIG GENOOTSCHAP

LAND van RODE

Gesticht in 1968

Tot het gebied van het Genootschap behoren de hieronder vermelde gemeenten en deelgemeenten:

Balegem - Bavegem - Beerlegem - Bottelare - Gentbrugge - Gijzenzele - Gontrode - Landskouter - Letterhoutem - Melle - Melsen - Moortsele - Munte - Oosterzele - Schelderode - Scheldewindeke - Vlierzele.

Aangesloten bij het verbond HEEMKUNDE OOST-VLAANDEREN

P005094

België-Belgique
P.B.
9820 MERELBEKE 1
3/7186

Jaargang 41 nummer 163

September 2013

Verschijningsdata: maart - juni - september - december

In dit nummer:

⇒ Voorwoord	55
⇒ Tentoonstelling Armand Heins	56
⇒ De Kerkheerlijkheid Berchem te Spieghele	57
⇒ Gentbrugge: Aanstelling van een meier	63
⇒ De belevenissen van oud-strijder De Meyer Jozef van Bottelare in de 2de Wereldoorlog	67
⇒ 35° Herfst in Munte: zondag 13 oktober 2013	74
⇒ Staten van Goed Landskouter-Gontrode	75
⇒ Echo's uit het Land van Rode	79

Verantwoordelijke uitgever: F. Verhoozele, Rollebaan, 101, 9860 Moortsele
Afgiftekantoor: 9820 Merelbeke 1

HEEMKUNDIG GENOOTSCHAP LAND VAN RODE *Gesticht 7 juni 1968*

Stelt zich tot doel:

- het bevorderen en beoefenen van de heemkunde in al haar facetten en het aanmoedigen;
- helpen uitgeven en verspreiden van studiën betreffende alle gemeenten die tot het "Land van Rode" worden gerekend;
- Driemaandelijks tijdschrift en periodiek een themaboek over onderwerpen uit het "Land van Rode";
- Het organiseren van uitstappen, bezoeken, info-avonden e.d. voor leden en niet-leden;
- Verzamelen van alle documentatie betreffende het "Land van Rode" en het openhouden van een documentatiecentrum in het Erfgoedhuis te Moortsele.

Raad van Beheer:

Ere-voorzitter : Gerard WAEYTENS (+) *Stichter*
Ere-secretaris : Oscar VAN WITTENBERGHE (+) *Medestichter*
Voorzitter : Lucien DE SMET
Secretaris/penningmeester : Françoise VERHOOSELE
Bestuursleden : Werner CALLEBOUT, Lieve DE COCKER, Danny DE LOBELLE

Ruildienst/zoekdienst

Lucien De Smet, Sportlaan, 83, 9880 Aalter. Tel: 09/374.31.27

Verantwoordelijke uitgever

Françoise Verhoosele, Rollebaan, 101, 9860 Moortsele. Tel: 09/362.69.95 –
Email: secretaris@landvanrode.be

Redactieraad:

Lucien De Smet, Françoise Verhoosele

Teksten

Indien niet bestemd voor commerciële doeleinden, mogen teksten of fragmenten van teksten uit het tijdschrift van het Heemkundig Genootschap Land van Rode worden overgenomen mits correcte vermelding van de bron. Indien bedoelde teksten of fragmenten van teksten moeten dienen of bestemd zijn voor commerciële of promotionele doeleinden dan mogen die pas worden aangewend na vooraf een schriftelijke toelating van de voorzitter van het Heemkundig Genootschap Land van Rode te hebben gevraagd en gekregen. Ook in dit geval dient de bron op een correcte manier te worden weergegeven.
Toezending kopij Françoise Verhoosele Rollebaan 101 9860 Moortsele. E-mail: secretaris@landvanrode.be

Alle artikels worden gepubliceerd onder de verantwoordelijkheid van de auteur.

JAARLIJKSE LIDMAATSCHAPSBIJDRAGE:

Gewone leden	10 €
Steunende leden	15 €
Beschermleden	30 €
Zendingen buitenland	+ 10 €

LAND VAN RODE DIGITAAL ONTVANGEN: 5 € mvv Land van Rode Digitaal.

E-mailadres doorgeven a.u.b.

Te storten op rekening IBAN BE87 9799 6505 2294 BIC ARSPBE22

Op naam van het Land van Rode, Rollebaan, 101 9860 Moortsele

Email: secretaris@landvanrode.be

URL: <http://www.landvanrode.be>

Voorwoord

Beste heemvrienden,

In dit nummer vragen wij uwe bijzondere **aandacht voor onze tentoonstelling "Armand Heins tekent het Land van Rode"**.

Een eeuw geleden trok deze Gentse kunstenaar met de tram of koets naar het platteland. Vaak te voet zwierf hij dagen lang rond in onze streek, op zoek naar het waardevolle erfgoed.

Onder het impuls van Paul Bergmans - die vaak te Balegem verbleef - verzamelden zich rond deze persoon een groepje vrienden met als enig doel voor ogen: de schoonheid van het eigen land te ontdekken. Met de schetsboek in de hand en in het gezelschap van ondermeer: Paul Bergmans, Léon de Smet, Julius Vuylsteke, A. Van Werveke, Omer Wattez en nog anderen, ging Armand Heins op stap en maakte hij prachtige tekeningen van ons erfgoed. De heren verzamelden die dagen vaak met paard en kar op de markt van Scheldewindeke.

Armand Heins vertoefde vaak bij zijn vrienden in het Land Van Rode. Paul Bergmans had een vaste stek te Balegem, hij was er erelid van de plaatselijke zangmaatschappij Broedermin. Toen in 1904 **het werk "Mooie hoekjes van Vlaanderen"** verscheen, schreef Paul Bergmans het woord vooraf en **tekende: "Balegem januari 1904"**. Ook met Scribe, die in het voormalige karmelietenklooster te Bottelare verbleef, had hij een bijzonder vriendschappelijke band. Deze vriendschap vonden wij terug in zijn werk en de liefde voor onze streek.

In 2009 werd in het MIAT een prachtige tentoonstelling over het werk van Armand Heins georganiseerd. Toen ontstond bij ons het idee om een tentoonstelling op te zetten met de tekeningen die Armand Heins maakte in het Land van Rode.

Een jaar lang zijn wij opzoek gegaan in diverse archieven en vonden een 40 tekeningen en etsen terug van de dorpen: Balegem, Scheldewindeke, Moortsele, Oosterzele, Landskouter, Gijzenzele, Melle, Gontrode, Gentbrugge, Merelbeke, Melsen, Munte, Schelderode Bottelare, Lemberge, Sint-Lievens-Houtem, Bavegem, Vlierzele. Deze tentoonstelling laat dan ook ons erfgoed zien rond de eeuwwisseling in 1900.

Vandaag zijn wij bijzonder fier u deze uitzonderlijke tentoonstelling te kunnen aan te bieden. Omwille van de bijzondere band tussen Armand Heins en zijn goede vriend Paul Bergmans lag het voor de hand dat wij deze tentoonstelling laten plaats hebben te Balegem, in de buurt nog wel, waar de heren een eeuw geleden vaak een pintje hebben gedronken.

De leden van het bestuur van het Heemkundig Genootschap hopen u en uw vrienden een deze dagen te mogen ontmoeten.

De tentoonstelling is vrij toegankelijk in de zaal De Watermolen Balegemstraat 14 Balegem op za-zon 5 en 6 oktober en za-zo 12 en 13 oktober, telkens van 10 tot 17u.

Lucien De Smet
voorzitter

Tentoonstelling: Armand Heins tekent het Land van Rode.

Op zaterdag en zondag 5 en 6 en 12 en 13 oktober 2013

telkens van 10 tot 17 uur.

Plaats: Zaal De Watermolen, Balegemstraat, 14
9860 Balegem

Meer info: 09/362.69.95
secretaris@landvanrode.be

De toegang is gratis.

De Kerkheerlijkheid Berchem te Spieghele

door Lucien De Smet.

"Berchem te Spieghele" is een kerkheerlijkheid welke toebehoorde aan de proosdij van de Sint-Pietersabdij te Gent.

De heerlijke renten werden geheven op onroerende goederen in hoofdzaak gelegen binnen de parochie van Scheldewindeke, onder meer op het goed ter Blockt, eigendom van ridder Charles Hellijn, heer Van Wassenhove. Buiten Scheldewindeke ontving zij een rente: in Oosterzele op de stede Bunneghem, aan den dries (in het bezit van Adriaen van Hulthem); in Moortsele op een aantal dijken van de heer van het Land van Rode.

De hoge rechten werden uitgevoerd door de Sint-Pietersabdij, terwijl de leenhouder enkel in het bezit was van de grondjustitie.

De schepenbank bestond uit een baljuw en 7 schepenen bevoegd voor het erven en ontverven, de straatschouwingen. Ze konden boeten uitspreken tot 60 ponden parisis¹.

Het wapen van de Sint-Pietersabdij.

De naam.

De volgende schrijfwijzen werden door elkaar gebruikt: Spigels, Spigele, Spieghele, Spieghele, Spiegel. Het toponiem "Spiegel" vonden wij onder meer in de penningkohieren van de stad Gent terug te Dikkelvenne: het goed ten Spiegelé was zeer lang in het bezit van de familie Borluut, het goed ten Spiegele" in Elversele, "het Spiegelhof" op Ekkerghem in Gent, in Hofstade en Waasmunster².

"Spiegele" is ook de naam van een heerlijkheid in Erembodegem. Binnen het Land van Aalst was er in het leenhof Marke en in Ronse de heerlijkheid Berchem³.

Te Scheldewindeke werd de naam "Spieghele" toegevoegd aan "Berchem" om hiermede de kerkelijke heerlijkheid beter te duiden. De heerlijkheid "Berchem" lag op de "Stuivenberg", in de buurt van de "Spieghele". In 1681 zijn op deze buurt gekend: de "*cappelle te spigels*", maar ook naar de "*stede te Spieghele*", aan de overzijde van de "heerwech"⁴ die eraan paalt.

Ligging.

De kerkelijke heerlijkheid lag ten noorden van het centrum van Scheldewindeke op de Stuivenberg (45m boven de zeespiegel), in het Oosten begrensd door de "*heerwech van Gent naer gheeraerts berge*", in het zuiden de oude baan naar Dendermonde (N415).

Op hedendaagse kaarten vindt men op de oude locatie "Spiegel" (1645) de benamingen "Pelgrim" en "Mater Dei". "Spiegel" situeert men nu meer in de richting van Moortsele⁵.

Het renteboek.

Het door ons teruggevonden renteboek wordt bewaard in het Rijksarchief te Gent. Het werd door Augustinus Van der Meulen, proost van de abdij opgemaakt op 16/08/1681. Hierin werd hij bijgestaan door twee "ouderlingen" uit de heerlijkheid: Jan Matthijs en Jan Schockaert. Bij het renteboek behoort ook een kaart. De kaart werd getekend in 1645 door Jan Baele, landmeter cartograaf in Gent. Er bestaat ook nog een kopie, zonder kaart, dat eveneens in het Rijksarchief te Gent bewaard wordt⁶.

¹ RAG, Sint-Pieters 034/2 nr. 1404, RAG 112 nr. 179.

² NOËL KERCKHAERT, *Oude Oostvlaamse hoeven*, Gent, Federatie voor toerisme in Oost-Vlaanderen, 1977.

³ J. VAN TWEMBEKE, Land van Aalst jaargang XIV, 1962 nr. 3 blz. 149.

⁴ RAG, Sint-Pieters 034/2 nr. 1404, kaart.

⁵ Kaart van België 22/5-6, Topografische Kaart van België, Oosterzele 22/6 zuid.

⁶ RAG, Sint-Pieters 034/2 nr. 1404, RAG 112 nr. 179.

De heerlijke rente en rechten.

De heerlijke rente was een eeuwigdurende onlosselijke rente (niet afkoopbaar). Deze kerkheerlijkheid bestond deels uit een geldwaarde, deels uit natura, zijnde: evene (haver), broden en een hoen. De jaarrenten werden afgelost aan het einde van het 7de jaar. De totale oppervlakte van gronden waarop de rente werd geheven bedroeg te Scheldewindeke bij benadering 10 bunder 45 dagwanden 302 roeden (1 bunder was ongeveer 1 ha, een **Aalsterse dagwand** was 3030,7456 m², de Aalsterse roede was 30,3075 m²).

Beste hoofd.

Het beste hoofd was het recht op het beste stuk roerend goed naar keuze van de heer, dat behoorde tot de nalatenschap van de personen die onder de rechtsmacht van de heerlijkheid viel. Met betrekking tot het ophalen van het beste hoofd kennen wij enkel een verwijzing naar 1500. Het werd onder de vorm van een nota opgetekend in het door ons geraadpleegde renteboek: *"In het jaer 1500 heeft onsen bailliu van Berghem t Spigele aldaer gehaelt een beste hooft ofte pant ende also den bailliu van Scheldewindeke den bailliu van Berghem te Spigele wilde vangen isse complainte gheligt ende wij sijn inde complainte gementineert (handhaven), soo het selve staet in het lange ende breet inde swarten bouck folio 156 verso"*.

De kaart.

Wij oriënteren de kaart naar het noorden.

In het oosten, rechts op de kaart, de *"heerwech van Ghent naer Gheeraerts berghe"*. Ongeveer halfweg, ter hoogte van het knooppunt naar Oosterzele, rechts van de weg de *"Cappelle te Spighele"* met de omliggende vijver⁸. Tegenover de kapel, de *"stede te Spieghele"*, toebehorende aan Adriaen van Trappen. Hij had het gekocht van jonker Charles Serwauters. In het zuiden, het *"hoge loo"* en het bos van de Baron van Rode (Rode was toen nog geen markizaat). In het westen lag *"de hofcauter"*. In het noorden de landerijen van de heer Van Wassenhove en *"de planterije"*. De kaart werd in 1643 gemaakt door Jan Baele, landmeter te Gent.

Stede ten Spieghele.

Drie elementen op de kaart krijgen onze aandacht.

In de eerste plaats het perceel nr. 27: de Stede ten Spieghele.

Op deze plaats, perceel 27 op onze kaart, lag de stede ten Spieghele (Foto Dany Lobelle).

Onze kennis over de geschiedenis van deze stede is zeer gering.

Het Landbouwbedrijf.

Volgens de informatie uit het renteboek gaat het hier om een klein landbouwbedrijf met een oppervlakte van 2 bunder en ½ dagwand.

De kwaliteit van de gronden beneden den Stuivenberg gelegen waren er in de loop van de tijd op vooruitgegaan. De verbetering was ondermeer te danken aan een grachtensysteem dat op het kaartfragment uit 1643 aangegeven is. Hierover lezen wij in het renteboek het volgende: 1 dagwand "Brouc" werd weiland en een halve dagwand weide werd landbouwgrond. Het

⁷ RAG Sint-Pieters reeks II nr. 1404.

⁸ De vijver en het grachtenstelsel vonden wij niet op de atlas van de waterlopen uit 1820 terug.

De eigenaars:

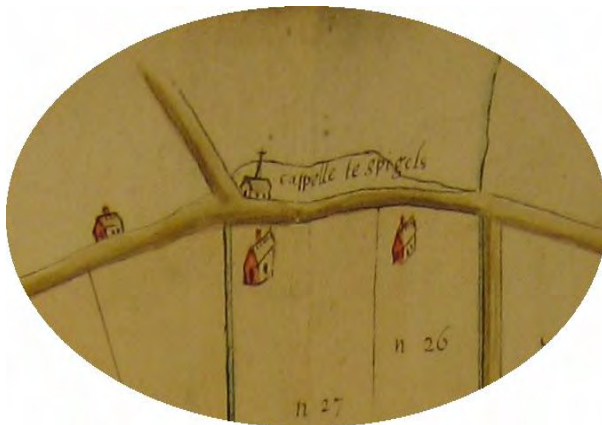
Uit 1423 is een proces bekend tussen de erfgenamen enerzijds: Jan Sleeuwinc, gehuwd met Mathilde Caduwaels, Pieter van den Eede en de kinderen van Lieven Caduwael en anderzijds Arend van **de Boen**beke die gehuwd was met Lisbette sPachteneere fa Michel. Het geschil had betrekking "*op tshesceet ende palinghe van haer erve te berchem ten spieghelle in de prochie van Wiendeke*" Toen werd beslist om de respectievelijke eigendommen met stenen af te palen⁹. In 1447 werd een proces voorgeleid in de raad van Vlaanderen tussen de abt van Sint-Pieters, baljuw Lieven en Jan van Hus baljuw van het Land van Rode. Het werd toen uitgesteld. De uitspraak vonden wij nog niet terug¹⁰.

Volgens het renteboek kwam de stede te Spieghele in 1681 door aankoop in bezit van Adriaen van Trappen¹¹. Voordien was land behorende tot de stede in het bezit van Christoffel van Heurne¹².

Art. 17 vermeld dat de rente geheven op 1 dagwand weiland, voordien "*brouc*" gelegen in de stede te Spieghele, toebehoorde aan Joosyne de Boe fa Pieters. Zij had het van haar ouders Pieter de Boe en Catlijne de Keyser geërfd.

Art. 18 vermeld dat Jonker Charles Serwauters land uit de stede gekocht had van Guillaume Vermeule. Jonker Serwauters was gehuwd met Joosyne **De Boe** fa Pieter. Het ½ dagwand land, was voordien een meersch".

De Cappelle te Spigels.

Het tweede element dat onze aandacht trekt is de "*Cappelle te Spi(e)ghele*" De kapel was gelegen rechts van de baan, omgeven door een vijver (35m boven de zeespiegel) Volgens wat wij hierover op de kaart kunnen afleiden, is dat de kapel toegankelijk was. Op het dak stond een klein torentje. Voor zover ons bekend, behoorde de kapel niet tot deze kerkelijke heerlijkheid. Van deze kapel is ons weinig bekend, ook niet de naam van de heilige die er in vereerd werd.

Wanneer wij de kaart (1643) vergelijken met de Ferrariskaart (1777), bemerken wij dat de kapel op de Ferrariskaart niet meer vermeld staat. Zij moet voordien reeds zijn afgebroken.

Rechts op deze foto stond de "Cappelle te Spigels" (foto Dany De Lobelle).

⁹ SAG, Penningkohieren nr 330/18f. 125.

¹⁰ RAG, 008 Raad van Vlaanderen 2364fo347.

¹¹ Art 7: Adriaen Van Trappen had het door aankoop verworven.

¹² Een rente werd geheven op 1 dagwant land uit zijn stede te Spieghele.

Een kapel met in zijn naam de vermelding "Spiegel" vonden wij terug te Marke, een deelgemeente van de stad Kortrijk. Onze-Lieve-Vrouw werd er vereerd. Interessant in dit verhaal is de legende van Onze-Lieve-Vrouw ten Spiegehele. Wij citeren de legende louter informatief.

De legende.

In de advent van het jaar 1237 ontmoette ridder Daniël de jonkvrouw **Agnes**. Hij leerde haar in Bergen kennen op een steekspel. Toen wilde hij haar ten huwelijk vragen.

Tijdens de wandeling in haar tuin, in afwachting van zijn bezoek, schikte zij nog even haar lange haren. Zij zou er mooi uit zien. In weerspiegeling van het water verwachtte zij haar eigen beeltenis te zien, maar wat bleek, het was dit van Onze-Lieve-Vrouw.

Toen Daniël zich aanmeldde reikte hij zijn hand en sprak " *Agnes, edele jonkvrouw, ik vraag u nederig, trouw met mij*". "Ik kan niet", antwoordde **Agnes**. *Ze vertelde hem wat haar net overkomen was. Dit is een teken van de hemel. Ik zal me spiegelen aan Onze-Lieve-Vrouw. Ik ga naar het klooster en deze plek zal voortaan gewijd zijn aan God en de naam dragen van Onze-Lieve-Vrouw ten Spiegehele*"

In deze legende steekt ook een historische waarheid. Te Marke werd de Abdij van Rodenburg gebouwd, de latere Groeningeabdij. In 1237 deden Johanna en **Agnes** van Roodenburg afstand van hun gelijknamig leen en stichtten er de abdij. De abdij werd aan O.-L.-Vrouw ten Spiegele toegewijd en werd opgenomen in de Orde van Citeaux.

Was de kapel aan vijver te Scheldewindeke aan Onze-Lieve-Vrouw ten Spiegel toegewijd? Laat het duidelijk zijn, wij beschikken over geen bronnen die dit aantonen en ook geen verwijzing naar de Sint-Pietersabdij te Gent.

Op den Stuyenbergh.

Den Stuyenberg wordt op de kaart aangegeven onder het nr. 28 ,29 en 30.

De percelen 25, 26,27 liggen beneden den Stuyenberg.

Het is op deze heuvel dat later de familie Belle-Verspieren hun villa bouwden.

De voormalige Villa Ave Maria. Behoort nu tot de vzw Provinciaal der Broeders van Liefde.

Mevrouw Camilla Verspieren, echtgenote van Aymar Belle, werd geboren te Gent op 27/11/1851 en overleed in haar villa te Scheldewindeke op 22/01/1935.

In 1908 stichtte zij naast haar villa gelegen het klooster voor arme kinderen. In 1922 schonk zij haar villa aan het gesticht Bethlehem. In 1956 kochten de zusters van Sint-Jozef het centrum en kreeg het de naam Mater Dei. Hier verbleven toen kinderen tot 2 jaar. In 1972 verkochten de zusters het goed en werd hier de ontwenningkliniek "De Pelgrim" opgericht¹³.

*De intussen verdwenen gebouwen van het voormalige gesticht "Bethleem"
Aanzichtkaart verzameling Lucien De Smet.*

.....

Noteer de volgende data in uw agenda:

Nacht van de geschiedenis op dinsdag 25 maart 2014: wij gaan de Eerste Wereldoorlog op een originele manier gedenken.

Palmzondag 13 april 2014: Vertoning van de DVD over het Passiespel te Moortsele. Deze vertoning gaat door in de Sint-Amanduskerk te Moortsele.

In ons volgend nummer verneemt u er meer over.

¹³ BIANCA DE MULDER, *Om de Liefde Gods*, Oosterzele, 2010, blz. 129 en 163.

Uit het dorpsleven van Gentbrugge

door Gontran Ervynck.

Aanstelling van een meier.

De meier van Gentbrugge Constantinus Verdoorent, echtgenoot van Livina Maes, was overleden op oudejaarsavond 31 december 1782 in de ouderdom van 68 jaar. Er moest dus een nieuwe meier aangesteld worden, dit was de bevoegdheid van de heer van het Land van Rode. In het Rijksarchief te Gent vonden we de tekst van de aanstellingsbrief die ons een kijkje geeft op de geplogendheden van die tijd en daarom hieronder volledig gereproduceerd staat.

Alsoo met den overleyden van Constantinus Verdoorent ghebeurt ledent ontrent een jaer is commen te vacheren de meijerije onser prochie ende vierschaere van Ghentbrugge deel van den Lande ende Marquisaet van Rodes de welcke daer t'sedert ad interim is bedient geworden door Lieven Verdoorent sijnen soone ende wij m'her Charles Joseph Anthone Rodrigues d'Evora y Vega erfachtig marquis van den Lande ende Marquisaet van Rodes, Baron van Beirleghem etc. heere van Ter Weeden, Ter Saelen, Leeke, Cnappenaerde, Quaede jacht, Broucqstraete, etc. souverain pannetier van Vlaenderen, edelman van den huise van sijne konincklijcke majesteyt van Spagnien etc. etc. om de goede raporten ons ghedaen van den persoon ende ghedragh midtsgaeders capiciteyt van Francies van de Putte fs. Judocus insetenen der selve prochie van Ghentbrugge, hebben uyt crachte van het recht ons competerende de voorseijde meijerije der prochie ende heerelijckhede van Ghentbrugge bij provisie ende tot wederroepens sonder eenighe redenen te moeten geven geconfereert soo wij die confereren midts desen aen den voorseijden Francies van de Putte op de baeten ende proffijttten daertoe behoorende ende van audts ghecompeteert hebbende, ordonnerende achtervolgende dies aen onsen bailliu, greffer, burghmeester ende schepenen der voorseijde prochie van Ghentbrugge den selven Francies van de Putte voor hunnen meijer te erkennen midts bij hem in handen van den selven onsen bailliu ten overstaene van burghmeester ende schepenen voornoemt doende den eedt daertoe staende ende onder den selven verclaerende dat hij tot het bekommen de collatie der voorseijde meijerije ofte ter oorsaecke van dien geen ghelt noch eenigh andere dingen hoedanigh die sauden moghen sijn niemanden gheboden noch gegeven en heeft noch doen bieden beloven noch geven en sal wie dat het oock sij directelijck ofte indirectelijck noch andersints in eenigher manieren behalvens t'gene men gewoonelijck is te geven voor d'expeditie ende depeche met last nochtans van bij hem Van de Putte t'onsen vollen appaisementen binnen de maent naer daete deser te stellen souffisanten seker voor de bedienynghe ende misbedienynghe der voorschreven meijerije op pijn van ipso jure te vervallen van alle effecte ende commissie deser collatie als sijnde eene conditie waer sonder de collatie niet en waere gheschiet. Actum in Ghendt den 27 en feb^{ru} 1700 vier ent'achtentigh ende was ond^{ert} - Le Marquis de Rodes

Compareerde voor Bailliu, burghmeester ende schepenen der prochie ende vierschaere van Ghentbrugge deel van den Lande ende Marquisaet van Rodes in persooene Francies Van de Putte fs. Judocus insetenen deser prochie welcken comparant alhier exhibeerde de commissie aen hem verleent bij ende van wegghen m'her Charles Joseph Antoine Rodrigues d'Evora y Vega erfachtigh marquis van den Lande ende marquisaet van Rodes, Baron van Berleghem etc. etc. den 27^{en} feb^{ru} 1700 vier en t'achtentigh waer bij den comparant aengesteld is als meijerdeser prochie. Naer voorlesinghe van welcke heeft den comparant ten passeren deser in handen van den Bailliu gepresteert den eedt daer toe staende belovende het roomsch Catholijck geloove vooren te staen, de proëminentien¹⁴ van den heere, weduwen ende weesen, d'affairenen van de vierschaere ende alle andere secreet te hauden, de calaignen¹⁵ bij hem te doen getrauwelijck te sullen overbringhen in handen van den bailliu, ende voorts alles te doen waertoe eenen goeden ende getrauwen meijer schuldigh ende verplight is, hebbende den comparant onder den selven eedt verclaert dat hij tot het bekommen de collatie der voorseijde meijerije ofte ter oorsaecke van dien geen ghelt noch eenighe andere draghen hoedanigh die sauden moghen sijn niemanden geboden noch gegeven en heeft noch doen bieden, beloven noch geven en sal wie dat het oock sij directelijck ofte indirectelijck noch andersints in eenigher manieren behalvens t'gene men

¹⁴ Proëminentien: de gewichtige zaken.

¹⁵ Calaigne: aanklacht, beschuldiging.

gewoonelijck is te geven voor d'expeditie ende depeche. Aldus gedaen ende gepasseert midtsgeaders den voorseijden eedt ontlocken ter manijnghe ende in handen van Pieter Frans Haesebeyt bailliu, ter kennisse ende overstaene van sieurs Pieter de Mey burghmeester, Pieter de Guchteneere, Lieven Bauwens, Lieven van Damme, Joannes van Hoorde ende Jacobus de Schuyter burghmeester ende schepenen in vierschaere van 6 en maerte 1700 vier ent'achentigh. Ons t'oorconden absent greffer, ende waeren ond¹ P.F. Haesebeyt, Pieter de Mey, Pieter de Guchteneere, L. Bauwens, Joannes van Hoorde ende Jacobus de Schuyter.

In apostille staat nog: *registré in den registre der sententien der prochie van Gentbrugge fo. 3vso et seq^{te} 1784.*

Deze tekst geeft aanleiding tot enkele aanmerkingen:

- De tekst bestaat uit twee delen. Het eerste is een afschrift van de aanstellingsbrief van de nieuwe meier Francies Van de Putte, ondertekend door de markies van Rode en gedateerd 27 Februari 1784. Het tweede deel is de registratie van de eedaflegging van de nieuwe meier in handen van de baljuw van Gentbrugge (en Melle) en in aanwezigheid van burgemeester en schepenen op 6 Maart 1784.
- Het blijkt dat na het overlijden van de meier zijn zoon Lieven Verdoorent meer dan een jaar lang zijn taken overgenomen had zonder daarvoor aangesteld te zijn. Dit is niet uitzonderlijk, er zijn meer voorbeelden bekend waarbij een ambtenaar zich door een familielid, meestal een zoon, laat helpen bij de uitvoering van zijn opdrachten zonder dat die zoon daarvoor een officiële commissie gekregen had. Zo was ca.1700 Isaac Van Pottelsberghe officier van de baljuw van Wetteren. Toen hij door ouderdom blind begon te worden liet hij zich gewoon vervangen door zijn zoon Benedictus zonder dat deze laatste daarvoor een formele aanstelling had. Men keek niet zo nauw, wat belang had was dat het werk van de meier verder ging, zoals bv. het overbrengen van dagingen voor de vierschaar.
- De markies van het Land van Rode is zich ten volle bewust van zijn bevoegdheid als heer van de streek en laat de brief opstellen in een plechtige stijl waarin zijn heerlijke rechten duidelijk uitgedrukt staan, met opsomming van zijn titels en waardigheden (zoals soeverein broodmeester van het graafschap, iets wat in de 18de eeuw een zuivere eretitel was). Deze stijl is duidelijk gekopieerd op de manier waarmee koninklijke brieven opgesteld werden. Merk op dat de brief uitgezonden werd uit Gent, de markies woonde dus niet binnen zijn heerlijkheid. Ook dit is niet uitzonderlijk, veel grote heren beschikten over een woning in de stad en verkozen in de winter daar te verblijven i.p.v. de ongemakken van het platteland te moeten verduren. De ondertekening is zeer kort, iedereen werd immers ondersteld te weten wie deze markies was, en is in het Frans. De familie Rodriguez van Portugese afkomst zal wellicht nooit de nood gevoeld hebben om de taal van hun onderdanen te beheersen, voor relaties met de bevolking beschikten zij over hun baljuws, meiers, en andere ambtenaren.
- In de tekst staat dat de griffier van het Land van Rode afwezig was bij de eedaflegging. Men kan nochtans zeker zijn dat hij op voorhand gezorgd heeft voor de redactie van het stuk in de passende wijldlopende stijl van de 18de eeuw. De schepenen ondertekenen het stuk (het 2de deel) maar veel schepenen in een plattelandsparochie (zoals Gentbrugge toen was) beschikten niet over de nodige ervaring om dergelijke teksten op te stellen. De griffier echter voert zijn taak uit met precisie, hij noteert bv. nauwkeurig in welk register en op welke folio hij het stuk overgeschreven heeft zodat latere bestuurders altijd een spoor kunnen terugvinden van de aanstelling.
- Het tweede deel betreft een uitdrukkelijke vaststelling dat de meier de vereiste eed afgelegd heeft. De eed was absoluut nodig, pas daarna kon de meier in functie treden en zijn taak opnemen. Alhoewel deze verplichting thans nog altijd voorkomt wordt ze vaak als een formaliteit beschouwd. Dit was niet zo onder het Ancien Regime. Onze voorouders beschouwden de eed als een strikte verbintenis om een ambt uit te oefenen zoals het behoort. In de tekst wordt bovendien een nogal uitvoerige omschrijving opgenomen van de plichten van een gewetensvolle meier. Daaruit blijkt tevens dat hij zijn taken zal uitvoeren onder het gezag van de lokale baljuw Pieter Frans Haesebeyt. De bijna volledige schepenbank was voor de gelegenheid aanwezig.
- Opmerkelijk is de nadrukkelijke wijze waarbij verklaard wordt dat de kandidaat geen steekpenningen of andere voordelen uitgedeeld noch beloofd heeft om het ambt te verkrijgen. Dit wordt in het tweede deel nog eens omstandig herhaald. In oudere stukken komt dit niet voor, het is pas na ca.1750 dat een dergelijke clause optreedt in ambtelijke stukken. Het is ons niet bekend of dit slechts een verfijning is van de ambtelijke procedures, ofwel of dit wijst naar een bedenkelijke ontwikkeling in de zeden van die tijd.

- Tenslotte nog twee opmerkingen i.v.m. het sociaal klimaat waarin deze mensen leefden en werkten. (1) De aanstelling geldt "tot wederroepens" wat betekent dat er op ieder moment een einde kon aan gemaakt worden en wel zonder dat de heer enige reden moest opgeven. (2) Voor de nieuwe meier moet binnen de maand iemand zich borg stellen. Wanneer de meier iets mispeuterd zou hebben zal deze borg moeten instaan voor de gevolgen. Deze voorwaarde had vooral als doel financiële misbruiken tegen te gaan, wanneer ergens geld op een of andere manier verdween werd de schade verhaald op de borgsteller.

Bron: RAG, Fonds Melle & Gentbrugge, bundel nr.133.

Graag kondigen wij u de verschijning aan van het schitterend en boeiend boek "De geschiedenis van de bloemisterijen te Melle". Het betreft hier een uitgave van de Heemkundige Vereniging De Gonde.

Voor de auteur, Rolande Van Heden, is het geen proefstuk, andere prestigieuze werken van haar hand verschenen reeds de voorbije jaren. Denken we maar aan "Van Quaet-Attrecht tot Kwatrecht" en "Massemen, van de Vurst tot de Kortebos".

Met het boek "De geschiedenis van de bloemisterijen te Melle" wordt een hommage gebracht aan de talrijke bloemistenfamilies die met hun arbeid Melle economische rijkdom brachten en een goede faam die 's lands grenzen ver overschreed.

Het boek kost 25,00 EUR (exclusief mogelijke verzendingskosten) en is te verkrijgen door overschrijving op de bankrekening van de Heemkundige Vereniging De Gonde: IBAN:

BE24 4483 5863 2138; BIC: KREDBEBB.

Info: museum.melle@skynet.be (09.252.26.47)

PERSTEKST

Historische wandeling op zondag 24 november

In het spoor van tram en trein

Sommigen hebben hem nog gekend maar de meeste mensen weten van zijn bestaan niet meer af. De tram is dan ook al bijna 60 jaar verdwenen uit ons landschap, of toch niet? Hier en daar is nog een spoor van de tramhistorie terug te vinden: een trage weg die velden en straten doorklieft, een verdwaalde trampaal, huizen met een vreemde vorm. Ook de trein heeft een grote rol gespeeld in onze lokale geschiedenis.

Pasar Oosterzele, Pasar Sint-Lievens-Houtem, Heemkundig Genootschap Land van Rode, De Lijn en Erfgoedcel Viersprong Land van Rode sloegen de handen in elkaar om deze geschiedenis in de kijker te zetten. Op zondag 24 november wordt een gratis wandeling van zo'n 10 km georganiseerd "In het spoor van tram en trein" van Sint-Lievens-Houtem naar Oosterzele. Hier en daar houden we halt om even op te warmen terwijl de historie van de (buurt)spoorwegen uit de doeken wordt gedaan. Afsluiten doen we met een begeleid bezoek aan de tentoonstelling Tracé Travak, die de geschiedenis van de arbeidsmobiliteit in het Land van Rode weergeeft. De tentoonstelling is tot 28 november in De Kluize te zien. Nadien pakt ze haar koffers en reist ze naar Melle.

Wil je niet het hele traject afleggen? Dat kan! Mensen kunnen instappen waar en wanneer ze willen. Inschrijven is echter een must voor alle deelnemers. Wandelaars die terug naar Sint-Lievens-Houtem moeten, kunnen gebruik maken van onze pendeldienst. Inschrijven kan via lien.ceuppens@4sprong.be of 09 363 88 53. **Vermeld zeker je naam, adres en of je gebruik wil maken van de pendeldienst.**

Programma

- 13u30 "De tramhistorie" door Patrick Duportail (Lokaal Pasar, Kloosterstraat St-Lievens-Houtem)
- 14u20 "Levende legendes" door Erik De Keukeleire (Stelplaats De Lijn, Bruisbeke St-Lievens-Houtem)
- 15u30 "De stations in groot Oosterzele" door Lucien De Smet (Café 't Stadhuis, Keiberg Oosterzele)
- 16u30 "Tracé Travak" door Lien Ceuppens (GC De Kluize, Sportstraat Oosterzele)

Meer info? Surf naar www.tracetravak.be of www.pasar.be.

De belevenissen van oud-strijder De Meyer Jozef van Bottelare in de 2de Wereldoorlog,

door Gerard Lemmens.

Voorwoord

Daar zijn zo van die gebeurtenissen in een mensenleven die zo een indruk maken dat ze levenslang in uw geheugen geprent blijven. Ik was zeven jaar oud, woonde in de Koningin Astridlaan naast het Rijkswachtgebouw toen op 16 december 1940 mijn nonkel Jozef De Meyer terugkeerde uit Oostenrijk, waar hij vele maanden als krijgsgevangene had vertoefd. Ik zat bij mijn tante Anna Lemmens in huis, woonde toen met mijn ouders, broers, zusters en grootouders in het huis daarnaast, toen op die bewuste dag op de deur werd geklopt. Antoine Van Huffel, slachter en uitbater van de café 'De tramstatie' kwam ons melden dat nonkel Jozef met de stoomtram was toegekomen en te voet op weg was naar huis. Ik zie hem daar nog aankomen. Fel vermagerd, hij wog amper 47 kilogram, in een versleten soldatenuniform. Aan zijn voeten droeg hij twee linkse 'galoches', dat was een schoeisel dat bestond uit een houten blok(zool) waar een stukje leder was aan vastgenageld. Vooral dat raar schoeisel, dat ik vroeger nog nooit had gezien, was mij geweldig opgevallen. Het hoeft zeker geen betoog dat die thuiskomst een enorme ontlasting betekende bij tante Anna, die maandenlang in de grootste onzekerheid omtrent het lot van haar man had vertoefd. Het nieuws van de thuiskomst van nonkel Jozef verspreidde zich als een vuurtje en op enkele minuten was gans het huis gevuld met familie, buren en kennissen.

In januari 1983, nonkel Jozef was toen reeds een tijdje op pensioen, heeft hij zich de moeite getroost al zijn aantekeningen, brieven, documenten en krantenknipsels nog eens te raadplegen en te ordenen. Daarmee heeft hij een boek geschreven dat nooit is gepubliceerd en alleen bedoeld was voor zijn kinderen, kleinkinderen en familie. Ik vond het echt de moeite waard dit verhaal, dat een zeer goed beeld weergeeft van de toestand voor en tijdens de oorlog, uit de doeken te doen. Zo kunnen onze kinderen en kleinkinderen toch te weten komen welke dramatische toestanden vele mensen in die oorlogstijd hebben meegemaakt.

Wie was Jozef De Meyer?

Jozef De Meyer werd geboren in Zomergem op 8 januari 1913 en bracht een deel van zijn jeugd door in Moeskroen, waar zijn vader Jules De Meyer rijkswachter was. Na zijn eerste communie stuurde zijn ouders hem naar de pupillenschool van Brusthem, dicht bij Sint-Truiden, en daarna volgde hij in Aalst de middelbare school. Op 16-jarige leeftijd moest er een keuze gemaakt worden: de cadettenschool en daarna de militaire school of gewoon onderwijs. Er werd voor dit laatste gekozen. Jozef volgde dan nog de Latijnse afdeling in het Koninklijk Atheneum te Gent en daarna nog een technische afdeling in de Sint-Antoniusvakschool. De familie De Meyer was ondertussen naar Bottelare verhuisd waar vader Jules De Meyer aangesteld was als de commandant van de Rijkswacht aldaar. De Bottelarese Rijkswachtbrigade is in 1954 opgedoekt.

Legerdienst

Op 1 juli 1934 werd Jozef De Meyer opgeroepen zijn normale legerdienst te vervullen, die op dat ogenblik 14 maanden duurde. Hij werd gekazerneerd in Sint-Denijs-Westrem. Die kazerne bevond zich toen dicht bij het vliegplein waar nu Flanders Expo is gevestigd. Hij werd ondergebracht bij de afdeling "Strijdwagens" in de Schoolcompagnie. Hij leerde er omgaan met een nieuw soort antitankkanon van 47 mm. Het moest uitgeteerd en op punt gesteld worden, dat gebeurde in de kampen van Beverlo en Elsenborn.

Jozef De Meyer werd opgeroepen op 1 juli 1934 om zijn legerdienst te vervullen. Zijn stamnummer was 1872945. Hij werd gekazerneerd in Sint-Denijs-Westrem, volgde de schoolcompagnie en werd sergeant.

Op het einde van zijn legerdienst heeft Jozef De Meyer met zijn eenheid de bunkerlijn "Tête de Pont de Gand" moeten voorzien van de bewuste kanonnen. Die verdedigingslijn (bunkerlijn) bestond uit 228 bunkers, 24 kilometer lang, die liep van de Leie in Astene tot aan de Schelde in Kwatrecht. In die periode is Hitler in Duitsland aan zijn opgang begonnen. De jaren die er op volgden waren zeer onrustig op politiek gebied. Er heerste een grote economische crisis en er waren zeer veel werklozen. Ook voor Jozef De Meyer was het zeer moeilijk om aan werk te geraken. In 1936 is het hem toch gelukt in dienst te treden als hulpschrijver in het postkantoor van Melle. In mei 1939 trouwde hij met Anna Lemmens.

1^e Mobilisatie

In de loop van de zomer van 1938 werden de reservisten voor de eerste maal gemobiliseerd. Oostenrijk werd door Duitsland zonder tegenstand bezet. Kort daarna volgde het Sudetengebied in **Tsjechoslowakije en andere gebieden. De grote leuze "Ein Volk, ein Land, ein Führer" klonk met de dag geestdriftiger door het Duitsland van Hitler. Bij de oproeping van Jozef De Meyer moest hij zich begeven naar Kontich-dorp, waar de soldaten werden ingekwartierd in een cinemazaal. Gelukkig duurde die mobilisatie slechts acht dagen. Hitler had nogmaals beloofd aan Daladier van Frankrijk en Chamberlain van Engeland geen verdere gebiedsuitbreiding meer na te streven. "Deutschland musz gröser sein" werd nog even ingeslikt. Tussen Duitsland en Rusland werd zelfs een niet-aanvalsact ondertekend.**

2^e Mobilisatie

Op 1 augustus 1939 werden de dienstplichtigen voor de 2^e maal gemobiliseerd. Toen Duitsland samen met Rusland Polen binnenviel en dit land onder elkaar verdeelden, wist men meteen zeker dat het deze maal menens was. Frankrijk en Engeland verklaarden nu wel de oorlog aan Duitsland, echter zonder onmiddellijk tussen te komen.

Jozef De Meyer, hier gefotografeerd tijdens oefeningen in het kamp van Elsenborn.

De dienstplichtigen van een tiental jaarklassen werden terug opgeroepen. Vrachtwagens, paarden en andere zaken werden opgevorderd. Allerlei stocks en voorraden werden ook opgeëist. Vele bedrijven vielen stil bij gebrek aan vervoer. De bevoorrading der bevolking, het openbaar vervoer, de openbare diensten en de onontbeerlijke diensten werden in activiteit gehouden. Jozef De Meyer moest zijn eenheid vervoegen in de kazerne van Turnhout. Hij werd ingedeeld in compagnie 47 van de IIe D.I. (Division Infanterie). Zijn eenheid ging in stelling langs het Kempisch kanaal aan brug zes. Hij werd ingekwartierd bij de familie Deckx. De vijand werd verwacht te komen uit de richting Merksplas. Materiaal om de stelling op te bouwen was niet voorhanden, men moest zijn plan trekken. Sergeant Jozef De Meyer was verantwoordelijk voor een C 47 mm. antitankkanon, dat was een geducht wapen dat werd gebruikt om gepantserde voertuigen buiten gevecht te stellen.

Na enkele dagen hard werken was de stelling metabri afgewerkt en goedgekeurd. De stelling moest dag en nacht bewaakt worden, hetgeen in de praktijk zeer moeilijk of eigenlijk onmogelijk was met zo weinig manschappen, plan trekken was de boodschap. Door het slecht weer in de allesbehalve ideale omstandigheden kreeg Jozef De Meyer hier zijn eerste astma-aanval. Gelukkig werd hij goed verzorgd door de familie Deckx en na enkele dagen kon hij zijn dienst weer opnemen. In het begin van de winter werd de eenheid overgeplaatst naar Bouwel aan het Albertkanaal, waar ze gehuisvest werden in barakken. Het werd een zeer strenge winter met zeer

veel sneeuw. Alle wachtposten in de loopgraven en aan de bruggen en mitrailleunesten werden 's nachts gewoon afgelast. Gans die mobilisatietijd bestond uit nietszeggende opdrachten, plagerijen en wacht kloppen. In januari 1940 werd Jozef De Meyer terug ziek, en werd hij opgenomen in het veldhospitaal in Duffel en daarna in het militair hospitaal te Elsene. Op 15 februari 1940 kon hij zijn dienst terug hernemen. Op 9 maart 1940 werd Eric, het eerste kindje van het gezin J. De Meyer-Lemmens geboren en enkele dagen spoedverlof werden toegestaan. De mobilisatie sleepte zich voort. Na de verschrikkelijke winter werd het een zeer mooie lente maar de politieke toestand verslechterde dag na dag.

De bedieningsploeg van dit C47mm. antitankkanon bestond uit 1 sergeant stukoverste (Jozef De Meyer), 1 korporaal richtkanonnier en 5 soldaten (1 schutter, 1 lader, 1 hulplader en 2 munitiebevoorraders)

Oorlog

In de zeer vroege morgen van 10 mei 1940 was het groot alarm. Duitsland was ons land binnengevallen en hun vliegtuigen verschenen in de lucht en bombardeerden de Belgische vliegvelden: 90% der vliegtuigen werden uitgeschakeld. Alle stellingen werden voltallig bezet en munitie werd aangevoerd. De wildste geruchten deden de ronde: de bruggen over het Albertkanaal zouden zijn gebombardeerd, para's gedropt, enz... Aan het Albertkanaal, waar de eenheid van Jozef De Meyer in stelling lag, begonnen de vluchtelingen van over het kanaal voorbij te komen. Alle mogelijke rijtuigen volgeladen met allerlei huisraad met ouderen, vrouwen en kinderen zochten veiliger oorden op. De veldkeuken functioneerde niet meer. De leegstaande huizen werden geplunderd, zodat de soldaten toch nog aan eten en drank geraakten. Dan begon men de bruggen over het Albertkanaal op te blazen. Een echte angstpsychose maakte zich van de manschappen meester. In de nacht van 14 mei moesten plots alle stellingen worden opgebroken. De 11^e Infanterie Divisie met compagnie 47 moest zich terugtrekken achter de stelling Antwerpen-Namen. Het werd een zeer lastige operatie. De manschappen moesten dagen aan een stuk zonder eten of drinken zich verplaatsen. Doodvermoeid kwamen ze uit de streek van Mechelen aan waar ze in stelling moesten gaan. Uit de mond van een aantal Ardense jagers, dat was de elite-eenheid van het Belgische leger, vernam men de meest wilde verhalen en zware verliezen. De stelling Mechelen kon moeilijk behouden worden en terug begon de aftocht in de richting van de Schelde. Op 20 mei werd de eenheid 47 van Jozef De Meyer gestationeerd in Zingem. Het is daar dat hij een fiets heeft geleend (?) en naar huis in Bottelare is gereden. Die onverwachte thuiskomst in volle oorlog ging natuurlijk niet onopgemerkt voorbij. Gedurende de weinige uren werd er heel wat verteld en van gedachten gewisseld. Het afscheid was zeer pijnlijk, maar het moest. Langs de Melsendreef en andere veldwegels bereikte Jozef terug zijn eenheid in Zingem, waar hij onopgemerkt zijn dienst kon hernemen. Toen wist hij niet dat het nog zou duren tot 16 december 1940 vooraleer hij zijn geliefden nog zou terugzien. In Zingem kwam men in contact met de vijand. Verschillende troepen vertrokken ijlings richting West-Vlaanderen. Er werd duchtig heen en weer geschoten. Obussen en granaten ontploften en kogels floten rond de oren. Op zeker ogenblik stelde men vast dat men geen contact meer had met de legerleiding en men besloot op eigen houtje langs veldwegen terug te trekken in volle duisternis. Plots stopte de rupstractor. Geen benzine meer. Na vernieling van de voornaamste onderdelen van het kanon en het rupsvoertuig trok men te voet verder. Na een lange

tocht kwam men toch in eigen linies terecht. De doodvermoeide manschappen konden eindelijk een tijd uitrusten.

Ordeloze terugtocht

Tot dan toe waren de verschillende tactische terugtrekkingen redelijk ordelijk verlopen. Door het verlies van het rupsvoertuig moest iedereen te voet verder. Vanaf nu werd het een ordeloos geloop naar het Westen. De troepen kwamen steeds in een smaller wordende trechter terecht. Een groot deel van de duizenden manschappen waren hun eenheid kwijtgeraakt. Het werd één grote wanorde. Wanhopige mensen, gebombardeerde huizen, stukgeschoten wagens en oorlogsmateriaal en krengen van dode paarden en koeien waren alom zichtbaar. De wegen waren overal door het groot aantal vluchtelingen bijna niet meer te gebruiken. Op 27 mei 1940 zat Jozef De Meyer met zijn groep in de omgeving van Torhout in een hopeloze situatie.

Wapenstilstand en vlucht naar huis

Op 28 mei gaf koning Leopold, bevelhebber van het Belgische leger, het bevel de strijd te staken. Niemand wist wat hij moest doen. De meeste manschappen kozen ervoor om op eigen houtje thuis te geraken. Jozef De Meyer vond een fiets en begon aan de tocht naar huis. De wegen waren overvol. Tienduizenden soldaten wilden zo vlug mogelijk naar huis en anderzijds waren er de oprukkende Duitse troepen die natuurlijk overal voorrang opeisten. De tocht liep over Roeselare en Tielt. Voor Deinze werden de Belgische militairen tegengehouden en afgeleid langs binnenwegen. Ze moesten hun fietsen afgeven en te voet verder trekken. Uiteindelijk kwamen ze terecht op de linker Scheldeoever en daar in een grote kolonne voortgedreven richting Gent. De bewaking was niet streng. Soldaten die hun eigen gemeente naderden konden gemakkelijk in het koren wegvlugten en zo hun thuis bereiken. De brug over de Schelde in Eke was gedynamiteerd en lag **gedeeltelijk in het water. Vele soldaten uit de streek van Bottelare, Melsen, Gavere, enz...waagden** zich in het water en konden zo ontsnappen. De Duitsers lieten begaan. Door de grote vermoeidheid en uit schrik om te verdrinken durfde Jozef De Meyer en Georges Impens, nog een soldaat uit Bottelare, de ontsnappingspoging niet aan.

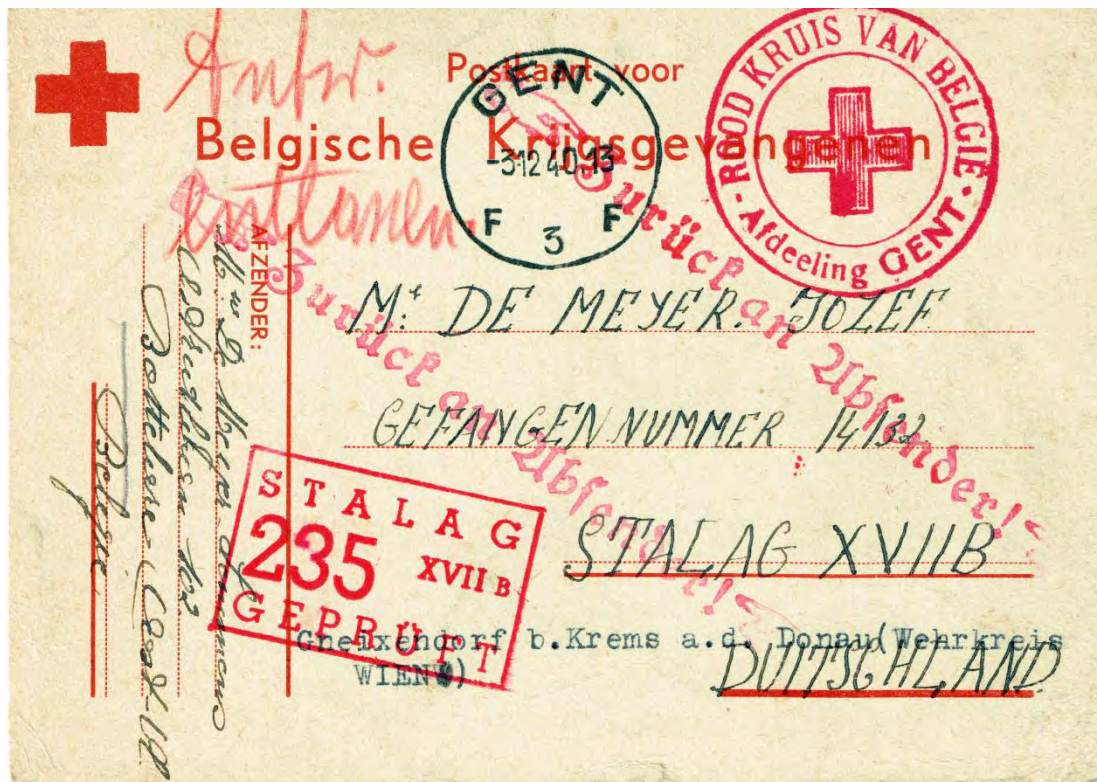
Krijgsgevangene

In Gent werden de Belgische militairen naar de Leopoldskazerne geloodst. Na een uurtje rusten werden ze in 4 rijen geplaatst en naar Sint-Niklaas gedreven, zonder eten of drinken konden ze **overnachten in een leegstaande fabriek. 's Anderendaags ging de tocht over De Klinge en Hulst** naar Walsoorden aan de Westerschelde, waar ze in grote boten (rijnaken) moesten plaats namen. Via Sloe, Veerse Gat, Roompot, Oosterschelde, Mastgat, Krammen en Willemstad ging het richting Duitsland. Dicht bij Willemstad zou de volgende dag een schip met krijgsgevangenen op een mijn varen, vijfhonderd soldaten zijn daar verdronken. Het schip met Jozef De Meyer aan boord zou via Hollands diep, de Waal en Nijmegen, het eindpunt Emmerich am Rhein bereiken. In Emmerich werden de krijgsgevangenen naar een voetbalveld geleid. Er was geen bevoorrading of wc. Na enige tijd moesten ze plaatsnemen op een trein in beestenwagens waar de raampjes waren dichtgemaakt. Stel je voor: donker, moeilijke houding, geen wc. De behoefte werd gedaan in de nabijheid van de schuifdeuren. Kortom, ze werden behandeld als dieren. De trein vorderde zeer traag naar een onbekende bestemming. In Neurenberg mochten de soldaten even uit de trein stappen en kregen ze een kom gerstepap. Na twee volle dagen treinreis stopte de trein in Krems an Donau (Oostenrijk) en moest men te voet verder. Na vele uren marcheren werd het eindpunt, de gemeente Gneixendorf, bereikt.

Kampleven

Het krijgsgevangenenkamp was nog niet helemaal in orde. Alleen de omheining met pinnetjesdraad en de wachttorens waren afgewerkt. Met 400 man werden ze in tenten gedreven want de barakken waren nog niet afgewerkt. Op 31 mei 1940 ontwaakten ze voor het eerst in stalag XVII B, een krijgsgevangenenkamp voor soldaten en onderofficieren. De dag begon met het eten van een appel en het tellen van de manschappen. Per groep van vijf man kregen ze één brood en een weinig soep die bestond uit veel water en een weinig kool of biet. Alle waardevolle voorwerpen en geld werden afgenomen. De barakken werden in een snel tempo opgebouwd. Iedere barak was voorzien van een paar wasbekken met kraantjeswater. Nooit was er warm water. Het toilet was zeer primitief. Men had een grote gracht gegraven, er waren drie stevige stokken aangebracht, twee om op te zitten en een derde diende als rugsteun. Wc-papier was nooit voorhanden. Er was ook een soort infirmerie maar zonder medicamenten. In het beste geval kon men aan een aspirientje geraken. Wat echter meeviel was het weder, het was steeds zonnig en warm. Het gevangenschapsleven kon beginnen. Men had niets te doen, alleen aanwezig zijn op de **"appés" en het uitvoeren van enkele "corvées"**. Urenlang werden gesprekken gevoerd over alles en nog wat en voortnamelijk over de oorlog en thuis, waar er absoluut niets over te vernemen viel. Via het Rode Kruis werd het na vele weken mogelijk een kaartje te schrijven naar huis. Op 6 juli

1940 kon Jozef De Meyer via een briefje naar huis melden dat hij nog in leven was. Dit briefje zou op 27 juli thuis terecht komen. Onmiddellijk werd dan een antwoord teruggeschreven. Die eerst brief van thuis kwam toe op 20 september 1940. Vanaf dan werden regelmatig brieven uitgewisseld.

Via het Rode Kruis werd het thuisfront ingelicht dat Jozef De Meyer in een krijgsgevangenenkamp vertoefde en dus nog in leven was. Het was ook via het Rode Kruis dat er brieven en postkaarten konden worden uitgewisseld. Aan deze postkaart bemerkt men allerlei stempels en kanttekeningen, die bewijzen dat ieder kaartje grondig werd gecontroleerd.

Dwangarbeid

Men kon zich laten inschrijven om te gaan werken. De kans op beter eten was reëel en de verveling zou verdwijnen. Het was een avontuur, want men wist niet waar men zou terecht komen. Op 16 juli werden een honderdtal krijgsgevangenen op een legercamion geladen en afgezet in de "arbeitslager" van Pümmersdorf. Het eten was er inderdaad veel beter dan in het kamp. Men werd tewerkgesteld aan de nieuwe autobaan Wenen-Salzburg. Echt zwaar was het werk niet, doch het verblijf in Pümmersdorf heeft maar 15 dagen geduurd. Op 2 augustus werden de krijgsgevangenen in kleine groepen verdeeld en met legercamions naar betrekkelijk kleine dorpen, waaronder Maria-Taferl, vervoerd. Ze moesten daar de boeren helpen bij het binnenhalen van de oogst. Maria-Taferl was een zeer mooi dorp gelegen op de rechterkant van de Donau, het was een bedevaartsoord met een mooie basiliek. Jozef De Meyer moest gaan werken in een café-restaurant-boerderij. Zijn taak bestond uit gewoon boerenwerk. Tezamen met een zestal anderen werd hij ondergebracht in een leegstaand huis onder toezicht van een Oostenrijkse soldaat. Alle contact met de burgerbevolking werd zeer streng afgeraden. "Feind Bleibt Feind" en "Feind hört mit" stond op vele muren geschilderd. Oostenrijkse burgers schuwden het contact met de krijgsgevangenen uit schrik voor de autoriteiten. 's Zondags mocht men naar de mis gaan, maar moest men plaats nemen op het doksaal.

Hospitaal

Na een veertiental dagen werd Jozef De Meyer terug ziek. Hij kreeg terug last van astma-aanvallen en op 10 augustus 1940 werd hij overgebracht naar het militair hospitaal van Wenen onder begeleiding van twee Oostenrijkse militairen. Het beheer van het hospitaal was in handen van de "Barmherzige Schwestern", een Oostenrijkse kloosterorde. Die zusters waren heel vriendelijk en deden alles om het hun zieken aangenaam te maken, ze waren alleen bang voor de gemilitariseerde bewakers en dokters. Jozef werd in een hospitaalplunje gestoken en zijn militaire uitrusting moest naar de ontsmettingsdienst. De verzorging was goed en de astma-aanvallen verbeterden langzaam. Het kwam er op aan zich zo lang mogelijk ziek te veinzen om niet terug

terecht te komen in het groot kamp stalag XVII B, want wie eenmaal ziek was geweest kreeg nooit meer de gelegenheid om te gaan werken.

Terug naar het harde kampleven

Op 12 september 1940 werd Jozef De Meyer dan toch ontslagen en moest hij terug naar het basiskamp. De moeilijkste maanden uit zijn leven zouden aanbreken. De winter deed stilaan zijn intrede. Hij was dikwijls ziek, er waren geen geneesmiddelen voorhanden, er was te weinig en slecht eten en praktisch geen verwarming. Ook de luizenplaag deed haar intreden en om die in toom te houden werden ontluizingen ingericht. Daarvoor moest gans de barak ontruimd worden. Al de krijgsgevangenen werden samengedreven in een speciale kamer. Iedereen moest zich volledig uitkleden. De klederen werden behandeld met overhitte stoom. Na een uur wachten in adamskostuum kon men zich terug aankleden. In Oostenrijk heerst een vastelandsklimaat, d.w.z. warme zomers en koude winters. Reeds zeer vroeg in de winter begon sneeuw te vallen. De losse aarde buiten de barakken veranderde in een reusachtige modderpoel. De schoenen en kousen die de gevangenen hadden overgehouden uit de oorlog waren totaal versleten. Intussen begonnen de eerste pakjes van het Rode Kruis toe te komen. Niemand kan beschrijven hoe welgekomen een stuk zeep, een pakje scheermesjes, een stukje spek of een pakje koekjes wel was in zulke erbarmelijke omstandigheden. Het werd kouder en kouder. De gezondheid van Jozef De Meyer ging sterk achteruit, de astma-aanvallen werden veelvuldiger en er waren geen geneesmiddelen voorhanden. Zijn lichaamsgewicht ging zienderogen achteruit en dikwijls was hij van mening dat de dood niet veraf meer was. En toch naderde de bevrijding. Dit voelde men aan toen een commissie een schifting begon tussen Vlamingen en Franstaligen. Men was in de overtuiging dat de Vlamingen vermoedelijk vroeger zouden vrijgelaten worden. Iedere Franstalige trachtte te bewijzen dat hij Nederlands sprak of van Vlaamse afkomst was. Begin december werd dan eindelijk medegedeeld dat de krijgsgevangenen naar huis mochten. Welke dag het zou worden kon niet vooraf vastgesteld worden, dat hing af van de beschikbare treinen, de krijgsverrichtingen, enz...

Naar huis

Eindelijk was het zo ver. De trein zou vertrekken op 13 december 1940 uit Krems-an-Donau. De krijgsgevangenen **werden nogmaals "ontluisd" en kregen ook al hun persoonlijke spullen en hun geld terug** die ze bij hun aankomst in stalag XVII B hadden moeten afgeven. Alles klopte nauwkeurig. Na een lange voettocht werd het station van Krems bereikt. In tegenstelling met de heenreis waren er nu ruwe banken in de treinwagons gebouwd en kon de reis comfortabeler aangevangen worden. Het was zeer koud, de bijeengepakte lichamen vormden de enige bron van verwarming. Als de trein eens stopte was dit in volle veld zonder enige voorziening. Het was volop avond op 15 december 1940 toen de trein zijn eindpunt, het centraal station van Antwerpen, bereikte. De bevrijde krijgsgevangenen werden op het perron ontvangen door een omvangrijk ontvangstcomité: een compagnie soldaten en talrijke officieren en onderofficieren, die aan lange tafels gezeten iedereen moesten controleren. De krijgsgevangenen kregen hun **"Entlassungsschein" met een aantal stempels erop**. Een talrijke Rode-Kruisafvaardiging was ook aanwezig en deelde eten en drinken uit, ook zieke personen konden hulp krijgen. Die avond vertrokken geen treinen meer naar Gent. De nacht werd doorgebracht in de warme gangen onder de perrons.

Een trein met krijgsgevangenen is toegekomen in het centraal station van Antwerpen. De papieren worden gecontroleerd en iedere krijgsgevangene krijgt zijn "Entlassungsschein" (Ontslagsbewijs). Hij wordt vrijgelaten en mag naar huis.

Met de grootste welwillendheid zorgt de Duitse overheid voor de zoo spoedig mogelijke invrijheidstelling onzer jongens, nadat deze uit de wagons stapten.

35° Herfst in Munte zondag 13 oktober 2013

- 10.30 u: **Sint-Hubertusviering** in de Sint-Bonifatiuskerk, opgeluisterd door de Jachthoornblazers 'Rallye Westrode', met broodwijding.
Daarna wordt u 'nen druppel' aangeboden door De Muntenaar.
- 11.00 u: **Paardenwijding**
Iedere deelnemer ontvangt een Sint-Hubertusvaantje.
- 11.30 u: Vertrek **wandeling te paard** (info: 0476 355 051)
- 12.30 u: Zaal OC Ruspoel Munte: **kaas en wijn** (10 euro)
Vooraf inschrijven.
- 15.00 u: **Herfstwandeling door Munte**
Opgeluisterd door de Jachthoornblazers 'Rallye Westrode'
Deelnameprijs: 1 euro
Iedere deelnemer ontvangt een Sint-Hubertusvaantje.

Met steun van de gemeente Merelbeke
Meer informatie: De Muntenaar
p.a. Jos Ottermans, Torrekensstraat 48, 9820 Munte - Merelbeke
Tel.: 09 3627043 gsm 0471 071145 e-mail: jobeka@skynet.be

oooooOooooo

Munte-Merelbeke
Sint-Bonifatiuskerk
Zondagen 6-13-20-27 oktober 2013
14.30-18u
andere dagen op afspraak
toegang gratis

Tentoonstelling

Belgische 'Hemelse' Bieren

De dorstigen laven,
een werk van barmhartigheid
De tentoonstelling 'Belgische Hemelse Bieren' geeft aan de hand van flessen, glazen,
reclameborden en foto's de historiek weer van meer dan 250 bieren.
Hun naam verwijst naar heiligen, kloosters, abdijen.
Ook aan hun 'helse' tegenhangers wordt aandacht besteed.

De tentoonstelling is een initiatief van De Muntenaar i.s.m. Kenny De Raeve en met de steun en de medewerking

- ❖ Erfgoedcel Viersprong Land van Rode
- ❖ De Vlaamse Overheid
- ❖ Biermuseum Ertvelde
- ❖ Diverse Brouwerijen
- ❖ BOB
- ❖ Uitleendienst Provincie Oost-Vlaanderen
- ❖ Padre Renaat De Paepe

Info:

De Muntenaar, p.a. Jos Ottennans, Torrekensstraat 48, 9820 Munte-Merelbeke.
Tel. 09 362 70 43 GSM 0471 071 145 e-mail: jobeka@skynet.be
Kenny De Raeve, Kasteelstraat 4, 9820 Melsen-Merelbeke
e-mail: kenny_de_raeve@skynet.be

Staten van Goed Landskouter-Gontrode

nr 86, Deel 2.

Deze Staten van Goed berusten in het Rijksarchief Gent.
Inventarisatie door Jozef De Schampheleere, gedigitaliseerd door de redactie Land van Rode.

Register:

3: 1692-1702

4: 1708-1709

5: 1710-1724

6: 1724-1744

7: 1782-1795

Hiaat 38jaar

Afkortingen:

SVG	Staat van Goed		
fl	zoon van	fla	dochter van
ST	sterfhuis	W	wees
K	kinderen	KK	kinds kind
P	voogd paterneel	M	maternele voogd
H	houder	HG	houderigghe
SS	syn selfs Meerderjarig	HS	haar selfs of hun selfs
TW	te weten	MN	met name
†	overleden	x	gehuwd met

Ook Land van Rode Bundel 181
Staten van Goed Landscauter Gontrode
1615-1640

- 050 1695 37R **SVG † Marie VERCRUYSEN † Landscauter**
H. Christiaen **VAN BOECX (BOCKSTAELE)**
K. Adriaan **VAN BOCKSTAELE** SS x Adriaene **VAN BEVEREN**, Lieven **VAN BOCKSTAELE** 25j, Cathalyne 22j en Petronella 20j
Jan **DE MEY** voogd uit de wet
- 051 28V Rek. Voogdij W. Jans **DE BRUYNE** x † Janneke **VAN PETEGHEM**, beiden overleden te Gontrode.
Jan **DE BRUYNE** en Juus **BEKART** voogden
- 052 1695 42R **SVG** Janneken **HUDTSCH † Landscauter meye 1695**
H. Laureyns **VAN BOCKSTAELE**
K. Lieven SS, Elisabeth 25j, Lenaert 18j, Adriaene 13j en Marie **VAN BOCKSTAELE** 11j
Huysstede aen den Heirweek 1 Dagw 80 Roe
- 053 1695 46R **SVG L † Andries DIERENS † Landscauter † 16 januari 1695** in zijn leven schepen der prochie
HG. Tanneken **THIENPONDT** 2de vrouw
K. Lieven **DIERENS**
1ste vrouw † Adriaeneken **BOCKSTAEL**
K. Livyne **DIERENS** x Jan **BOGAERT** en Elisabeth **DIERENS** 34j jonge dochter
Guil. **DIERENS** en Guil. **THIENPONDT** voogden
- 054 1696 58V Rek. voogdij W † Jan **DE SUTTER**
Lieven **DE SUTTER**, voogd
- 055 1695 59R Rek. venditie Joos **DE VYLDER** Houder
ST † Elisabeth VAN RONSSE † te Gontrode
- 056 61V Rek. Gontrode venditie ST wed. Emmanuel **VLAMINCK**
- 057 62V Rek. vercooping Nicolaes **FARCY** voogd over de W van Inghel **FARCY**

- januari 1696
x † Marie **GHYSELINCK**
- 058 70V Compareert te Landscauter Jan **BRAECKENIER** en Merten **MARCHAND** en Pieter **MARCHAN**, Michiel **MARCHAN** en Jan **AELBRECHT**, kinderen van Joosyne **VAN BAMBRUGGHE**, wed. Michiel **MARCHAN**
- 059 70V Compareert Lieven **VAN TRAPPEN**
H. ten ST van † Adriaene **DE SMET**
- 060 1694 70V Compareert Adriaan **VISPOEL** - voogdij
- 061 1694 70V Compareert Jan **DE BRUYNE** - voogdij
- 062 1695 71R Compareert Jaques **ROBERT** tot Gendt - voogdij over Margriet **BONNEWIJN** fla Jaques x Jenne **ROBERT**
- 063 1696 71V Compareert Jaspar **STERCK** - voogdij over het kind van † Jenneken **STERCK** x Adriaen **VISPOEL**
- 064 1696 71V Rek. Venditie ST Joos **BONNEWIJN** x Jenne **ROBERT**, beiden overleden
- 065 1696 74R **SVG** † Adriaen **VAN HECKE** † Landscauter februari 1696
HG. Cathelijne **MATTHIJS** 2de vrouw
K. Joos **VAN HECKE** 6j, Anneke **VAN HECKE** 5j
1ste vrouw † Tanneken **DE BACKER**
K. Lieven **VAN HECKE**
Huys op Cheyns van de Kerke van Landscauter
- 066 1696 78V **SVG** † Pieternelle **VAN BEVER** † Landscauter 2 augustus 1695
H. Gevaert **WILLEMS**
K. Joosken **WILLEMS** 9j en Guillian 2j
Jan **VAN BEVER** fl Jan voogd
- 067 1694 80R Rek.en liquidatie ST Inghel **FARCY** x Marie **GHYSELINCK**
- 068 1693 85R **SVG** † Adriaene **VAN HEMELRIJCK** † Landscauter oktober 1693
H. Laureys **DE BRUYNE** 2de man
H. **1ste man** † Pieter **BOGAERT**
K. Adriaen **BOGAERT** 13j en Andries **DE BRUYNE** 6j
Andries **VAN HEMELRYCK** voogd
- 069 1694 87V Rek. venditie ST Gillis **OLLAERT** x Thanneken **DE GHEYTER** beiden † te Landscauter
- 070 1697 90V **SVG** † Jan **DE MOL** † Gontrode 24 april 1697
HG. Marie **DHONDT** 2de vrouw
1ste vrouw † Janneken **BRAECKMAN**
K. Livyne en Lauweryne **DE MOL** HS K. uit 1ste bed
K. Joosyntien **DE MOL** 15j, Lieven 13j en Marie **DE MOL** 9j, 3 kinderen uit 2de bed
- 071 1697 94R **SVG** † Pieryne **DE MOOR** † Landscauter maart 1696
H. Jan **DE GREVE** 3de man
1ste man † Joos **DE SPIEGHELAR**
K. Pieter **DE SPIEGHELAR** 24j
2de man † Joos **LAMBRECHT**
K. Joosyne **LAMBRECHT** 12j.
De Houder had 2 vrouwen: 1ste vrouw: Cathelyne **COOLENS** † te Landscauter met 6 kinderen MN Gheeraert 20j, Joannes 17j, Livinus 15j, Tanneken 15j, Joosyne 9j, Joos 7j waarover voogd Jan **COOLENS**
2de vrouw was † Janneken **WESTELINCK** † te Landscauter 1695: geen kinderen
- 072 1697 95V **SVG** Pauwel **DE SMET** † te Landscauter 3 oktober 1696
HG. Martyntien **NICLAYSSENS**
K. Janneken **DE SMET** 22j, Livinus 20, Jacobus 16j
- 073 1691 100R Rek. voogdij Govaert **WILLEMS**
WK Joos 13j, Gulle 5j en Pieter 1j
De 2 oudste bij † Pieternelle **VAN BEVER** en het 3de bij † Cathalyne

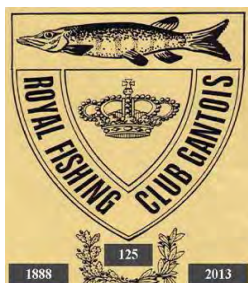
- HOREBEKE** zijn 2de vrouw † 13 oktober
- 074 1696 100V SVG † Elisabeth **DE WITTE** † Gontrode mei 1696
H. Jaques **VLAMINCK**
K. Catharine **VLAMINCK** 3j en Janten half jaar
Anthone **DE WITTE** tot Moortsele boven Aelst, oom, voogdij
- 075 1694 103R SVG † Marie **SPEELMANS** † Gontrode 31 maart 1694
H. Jan **DE MOERLOOSE**
K. Cathalyne 11j, Jan 9j, Lenneken 7j, en Pieter **DE MOERLOOSE** 1½j
Jan **SPEELMAN**, grootvader, voogd
- 076 1697 106V SVG † Marie **DE SUTTER** † Landscouter juli 1697
H. Anthone **DE WISPELAERE**
K. Marie **DE WISPELAERE** 15j, Lieven 13j, Jan 11j, Andries 9j, Gilles 7j,
Adriaen 5j en Jan Baptist **DE WISPELAERE** 3j
Lieven **DE SUTTER**, grootvader, voogd
Hofstede 5 dagwant
- 077 1697 109V SVG † Joanna **DIERENS** † Gontrode 20 november 1697
H. Jan **DE CONNINCK**
K. Anthonette 1j 2 maand en Anneken **DE CONNINCK** 2 dagen
Anthone **DIERENS** voogd
- 078 1698 112R SVG † Magdalena **VAN HOORDE** † Gontrode 6 januari 1698
H. Frans **VAN DEN BROECKE**, geen kinderen
Hoirs Jan **VAN HOORDE** SS, Clara **VAN HOORDE** x Lieven
VERHEGGHEN, Marie **VAN HOORDE** x Passcher **DIERENS**, Louise x
Lucien **LAUWAERS** en Lieven **VAN HOORDE** 19j
Alle broeders en zusters
- 079 1698 115R SVG † Cathalyne **ACKERMAN** † Gontrode november 1697
H. Jan **DE LEYN**
K. Joosyntien **DE LEYN** 13j, Adriaeneken 10j, Joosken 5j en Adriaen 4j
Lieven **ACKERMAN**, oom, voogd
Een derde van de hofstede te Gontrode aen de Potaerde neffens t Haesken
2 dagwant 58 roe
- 080 1699 118V SVG † Jan Bapt **DE MEY** † Gontrode 26 oktober 1698
HG. Catharina **DE BOSSCHER** fla Joos
K. Jan Bapt **DE MEY** 3j, Pitronella 20 maanden en Joosynken **DE MEY** 5
weken nu overleden
Pieter **DE MEY** voogd
Een gemeth land te Wetteren
- 081 1699 125V SVG † Jan **VAN DURME** fl Frans † Landscouter 17 februari 1699 - 66 jaer
jongman
Hoirs:
1. Juliane **VAN DURME** wed Arent **GILLIS** zijn suster;
2. Gillis **VAN DURME** x Josyne **DE GHEYTER** TW Catharina en Livyne
VAN DURME
3. Dhoirs van Adriaene **VAN DURME** x Marcus **ALBRECHT** MN Josyne
ALBRECHT HS en Jenneken **ALBRECHT** x Rochus **DE PAPE** en
Adriaeneken **ALBRECHT** x Pieter **CORREWAELE**
4. Dhoirs Marie **VAN DURME** x Joos **OPSTAEL** MN † Marie **OPSTAEL**
x Anthone **SCHEPENS** - 2 kinderen
5. Joos **VAN DURME** broer
6. Cathalyne **VAN DURME** wed van Jan **VERSTUYFT**
- 082 1699 129V SVG † Marten **VAN SCHOORIS** † Gontrode februari 1698
HG. Pieternelle **WEST** (Westerlinck ?)
K. Jantien **VAN SCHOORIS** 6j en Susanneken **VAN SCHOORIS** 3j
- 083 1699 133R Rek. Voogdij W. Inghel **FARCY** x Marie **GHYSELINCK**
- 084 1699 135R Rek. voogdij over Franchoise **VISPOEL** fla Adriaen x Jenneke **STERCK** over
de successie van haere moeder
- 085 1697 136R SVG † Lieven **SPELMAN** fl Frans † Gontrode op Lichtmis avond 1697

- HG. Tanneken **VAN DE KEERE** - geen kinderen
 Hoirs Jan **SPELMAN** en de weese kinderen van Jan **DE MOERLOOSE** x
 Marie **SPELMAN**, Jan **SPELMAN**, Jaquemyne, Jenneken en Adriaeneken
SPELMAN
- 086 1699 138R SVG † Livyne **DE MOL** † Gontrode 23 juli 1699
 H. Adriaen **VEREecken**
 K. Geert **VAN DER Eecken** 10 maanden
 Lieven **DE MOL** voogd
- 087 1699 146V SVG † Tanneken **BOGAERT** † Landscouter 3 oktober 1699
 H. Jan **VAN BEVERE**
 K. Adriaen 19j, Joannes 17j, Lieven 15j, Marie 12j, Isabelle 11j, Petronelle
VAN BEVERE 6j
 Jaques **BOGAERT** voogd
- 088 1700 144R SVG † Piternelle **VAN HEDDEGHEM** fl Pieter x Valeria **VAN DER
 SCHUEREN** tot Ghysle † Gontrode 2 april 1700
 H. Jan **VAN DEN HENDE** fl Frans x Tanneken **HAENTJENS**
 K. Pieter 6j en Lievyneken **VAN DEN HENDE** 4j
 Adriaen **VAN HEDDEGHEM** voogd
- 089 1700 158R SVG † Margrita **POORTERS** fl Abraham † Landscouter 7 juli 1700
 H. Jan **DE SUTTER** 2de man
 1ste man † Jan **VAN WATTEGHEM** † binnen Sotteghem 26 juni 1667
 K. Elisabeth **VAN WATTEGHEM** 27 jaer
 K. Gillis **DE SUTTER** 17j, Roos 12j, Adriaen **DE SUTTER** 8j
 Adriaen **DE POORTER** tot Sotteghem, oom, voogd en Lieven **DE SUTTER**
 fl Frans voogd
- 090 1700 157R SVG † Piternelle **DE LEYN** † Gontrode 3 mei 1700
 Weduwe van † Frans **VAN DEN HOVE**
 K. Tanneken **VAN DEN HOVE** 28j, Piternelle 25j, beiden HS, Passchyntien
 16j
 Lieven **VAN HECKE** tot Melle voogd
- 091 1699 159V SVG † Frans **VAN GRIMBERGHE** † Gontrode april 1698
 HG. Cathalyne **VAN DER HEYDEN**
 K. Marten 17j, Jaquemyne 15j, Joos 12j, Barbara 10j Pauwels 7j en Jenno
VAN GRIMBERGHE 4j
 Livinus **HEYDRICKS** tot Schelderode voogd
- 092 1700 161R SVG † Cathalyne **VAN DURME** † Landscouter 13 mei 1700
 H. Joos **VERHEYDEN**
 K. Piternelle **VERHEYDEN** 15j, Jan 13j, Livyne 11j, Geeraerd 8j en
 Adriaen **VERHEYDEN** 5j
 Pieter **VAN DURME**, oom, voogd
- 093 1701 167R SVG † Cathalyne **DE CALUWE** † Gontrode 1 mei 1701
 H. Pieter **SOUDAN** fl Lieven
 K. Elisabeth 24j, Tanneken 22j, Jenneken 19j en Adriaeneken **SOUDAN** 17j
 Jan **DE CALUWE** tot Wichelen, oom, en voogd en Abraham **SOUDAN** tot
 Oombergen, cosyn, voogd
- 094 1701 170V Approbatie Joseph **SPRUYT** Houder ter ST van Joanne **VAN HEDDEGHEM**
 † te Dickelvinne 8 September 1700
 K. Joanne Marie 8 daghen, nu ook overleden
 Erfenis van familie **VAN HEDDEGHEM**
- 095 1701 172 SVG † Martyne **NICLAES** † Landscouter 7 april 1700
 Wed. Pauwel **DE SMET**
 K. Janneke **DE SMET** HS, Lieven 24j en Jacobus 20j
 Jan **DE MEY** voogd uit de wet

Wordt vervolgd.

Echo's uit het Land van Rode!

Feest bij Royal Fishing Club Gantois 125 jaar visplezier

Gontrode/Melle: huidig bestuur Royal Fishing Club Gantois: Eddy Ysebaert, Denis Willems, Patrick Verhoeven, Marnix Poelman, Frank Baczkowski, Lisette De Smet (Foto Danny De Lobelle).

In Melle-Gontrode werd flink feest gevierd bij de Visclub "Royal Fishing Club Gantois". Zij bestaan dit jaar 125 jaar en zijn de op een na oudste club in België. Alleen hengelclub Royal Fish Club Brussels vierde nog een maand geleden haar 135 jarig bestaan. De club bloeit en telt momenteel 172 leden. De oudste nog actieve visser is Ghislain Calus (86), die in 2003 'Kampioen van België Veteranen' werd te Tildonk. Er werden ook drie ereleden gehuldigd die langer dan 50 jaar lid zijn van Royal Fishing Club Gantois. Dat zijn Richard Van de Wiele (al 55 jaar lid), Eric Van Hecke (53 jaar lid) en Georges Van Bever (52 jaar lid). De club telt niet veel jonge leden. "Ze komen mee vissen met vader of grootvader maar eens ze rond de 15 jaar zijn houden ze het voor bekeken", meent ondervoorzitter Denis Willems. Enkele grijzende heren fluisterden toe dat de jongelingen op die leeftijd hun hengel liever naar de meisjes uitsmijten. Vissen blijkt ook nog altijd een typische mannensport te zijn. Alleen Lisette De Smet is aangesloten bij de club en heeft de functie van schatbewaarder op zich genomen. Een erezaak toch dat ze hun centen wel toevertrouwen aan een dame.

Gontrode/Melle: Oudste leden Richard Van de Wiele (Merelbeke) en Georges Van Bever, 80 (Oosterzele). Foto Danny De Lobelle.

Ontstaan.

Onze visclub, die oorspronkelijk "Fishing Club Gantois" noemde, werd opgericht op 12 oktober 1888, door enkele "gegoede Frans sprekende burgers" die er, hoewel er in die tijd overal vis te vangen was, naar streefden om voor hun leden private visvijvers te hebben, en daar zelf pootvis op uit te zetten. De eerste jaren huurde men in de Scheldevallei verschillende visvijvers van de Belgische staat. Het waren oude meanders van de schelde die toen pas haar eerste recht trekking had ondergaan", schetst Frank Baczkowski voorzitter van de club. "Het viswater areaal omvatte toen een zestal waters waaronder ook de Spanjaard in Zevegem. Merkwaardige notities uit de eerste jaren zijn bijvoorbeeld, dat op het niet aanwezig zijn op de Algemene Vergadering een boete stond van 1 frank, dat deelname aan het jaarlijks banket 2 frank kostte en dat er de eerste jaren ongeveer 40 leden waren die jaarlijks 6 frank lidgeld betaalden. In 1896 verkocht de Staat de meeste waters in de Scheldevallei aan de steenbakker familie Maes voor 28.000 frank. Van toen af huurde de Fishing Club zijn viswaters van deze familie. Nu, meer dan 100 jaar later huren wij van de nakomelingen, nog steeds de Spanjaard in Zevegem".

Medailles uit 1897 en 1892 als ereteken voor een wedstrijd.

Oorlog.

Na de Eerste Wereldoorlog telde de club 80 leden en besloot men niet boven dat getal te gaan. De leden namen deel aan wedstrijden buiten hun eigen viswaters. In de verslagen stond dat voor de verplaatsingen in clubverband een "char à bancs" werd gehuurd om naar Zevegem te rijden op een boot om naar Terdonk te varen. Toen al waren de bestuursleden actief in de strijd tegen stroperij of watervervuiling, want er staan in de notulen acties vermeld tegen stroperijen met dynamiet in het kanaal van Terneuzen (1919) en tegen watervervuiling van de rivieren en kanalen (1929). Op 10 maart 1924 kreeg de Fishing Club Gantois van de koning, de titel van "Société Royale". Omdat de voertaal nog steeds het Frans was werd de benaming "Royal Fishing Club Gantois". "We hebben dus al 89 jaar een Koninklijke titel. In 1928 huurde de visclub in Melle de putten 1 en 2 van de NMBS. Wij hebben nog steeds put 2 in pacht. In het begin van de jaren tachtig werden daar enorme verbeteringswerken uitgevoerd. Op 18 april 1931 werd onze club een "vereniging zonder winst oogmerk" dus VZW. Na de tweede wereldoorlog werd de voertaal in de club het Nederlands", gaat Frank Baczkowski verder. "Om een betere visserij te ontwikkelen, slaagde de club er in 1971 in, om over een eigen viskwekerij te beschikken op de vijvers van het kasteel van Beerlegem. Daar werden voor honderdduizenden frank pootvis gekweekt, die het visbestand op onze waters verrijkte. In 1989 werd de huur van deze kweekvijver opgezegd. We huren momenteel nog 2 visvijvers, namelijk put 2 in Melle en de Spanjaard in Zevegem. Vanaf 1 mei 1989 huurden wij ook een visvijver aan de Hoenderhoek te Destelbergen, maar die werd door de eigenaar opgezegd, per 1 mei 2013".

Forelvissen.

"Onze vereniging is een voorloper geweest in het jaarlijks organiseren van een forelvisserij en doet dit nu nog steeds elk jaar met Pasen. Elk jaar worden er in Melle clubwedstrijden georganiseerd waarbij een koning, prins en kampioen worden gehuldigd. Sinds enige tijd worden er in Melle ook ieder jaar een 6 tal feederwedstrijden georganiseerd in samenwerking met de visclub 'De Zuiveraar' van put 1", bekend wedstrijdcommissaris Eddy Ysebaert tot slot. Geïnteresseerden kunnen meer te weten komen op de website van de club: www.royalfishingclubgantois.be. A.D.N./ D.L.L.

Het Erfgoedhuis
Sint-Antoniusplein, 10
9860 Moortsele

Openingsuren: Op afspraak

Jeroen Van De Velde

**Ramen en deuren
Alu - PVC - Hout**

Tramstraat 18b • 9860 Oosterzele
Tel. 09.362.35.11 • 0495.51.07.38
www.jeroenvdv.com

Stokerij Van Damme Logeren in een
premierstokerij boerderij!

Contactinfo

Ludo en Dominique Lampaert
Issegem 2 | 9860 Balegem

Iedere dag open van 14u tot 19u
Zondag gesloten

Tel +32 (0)9 362 50 25

Fax +32 (0)9 362 30 00

Email info@stokerijvandamme.be

BTW 0738.060.528

fidesca
BANK & VERZEKERING

Gootje 24
9860 Balegem
(09) 362.41.42
(09) 362.74.81

Openingsuren:

Maandag	9u - 12u en 14 - 17u
Dinsdag	9u - 12u en 14 - 18u
Woensdag	9u - 12u
Donderdag	9u - 12u en 14 - 17u
Vrijdag	9u - 12u en 14 - 17u
Zaterdag	9u - 11u30 (gesloten op zaterdag in juli en augustus)

HEEMKUNDIG GENOOTSCHAP

LAND van RODE

Gesticht in 1968

Tot het gebied van het Genootschap behoren de hieronder vermelde gemeenten
en deelgemeenten:

Balegem - Bavegem - Beerlegem - Bottelare - Gentbrugge - Gijzenzele - Gontrode
- Landskouter - Letterhoutem - Melle - Melsen - Moortsele - Munte - Oosterzele -
Schelderode - Scheldewindeke - Vlierzele.

Aangesloten bij het verbond HEEMKUNDE OOST-VLAANDEREN

P005094

België-Belgique
P.B.
9820 MERELBEKE 1
3/7186

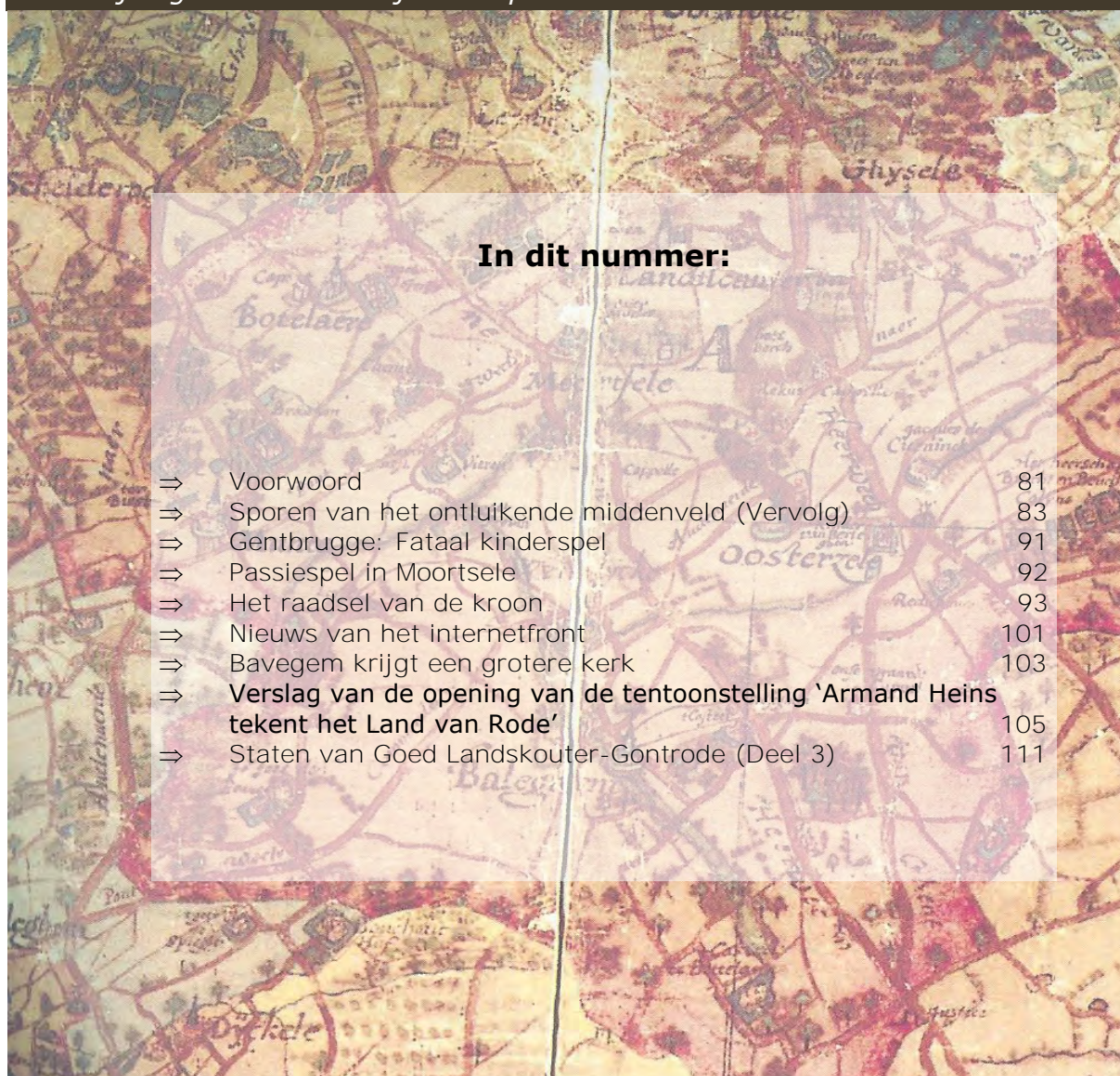
Driemaandelijks contacttijdschrift

Jaargang 41 nummer 164

December 2013

Verschijningsdata: maart - juni - september - december

In dit nummer:

⇒ Voorwoord	81
⇒ Sporen van het ontluikende middenveld (Vervolg)	83
⇒ Gentbrugge: Fataal kinderspel	91
⇒ Passiespel in Moortsele	92
⇒ Het raadsel van de kroon	93
⇒ Nieuws van het internetfront	101
⇒ Bavegem krijgt een grotere kerk	103
⇒ Verslag van de opening van de tentoonstelling 'Armand Heins tekent het Land van Rode'	105
⇒ Staten van Goed Landskouter-Gontrode (Deel 3)	111

Verantwoordelijke uitgever: F. Verhoozele, Rollebaan, 101, 9860 Moortsele
Afgiftekantoor: 9820 Merelbeke 1

HEEMKUNDIG GENOOTSCHAP LAND VAN RODE *Gesticht 7 juni 1968*

Stelt zich tot doel:

- het bevorderen en beoefenen van de heemkunde in al haar facetten en het aanmoedigen;
- helpen uitgeven en verspreiden van studiën betreffende **alle gemeenten die tot het "Land van Rode"** worden gerekend;
- Driemaandelijks tijdschrift en periodiek een themaboek **over onderwerpen uit het "Land van Rode"**;
- Het organiseren van uitstappen, bezoeken, info-avonden e.d. voor leden en niet-leden;
- Verzamelen van alle documentatie betreffende het **"Land van Rode"** en het **openhouden van een documentatiecentrum** in het Erfgoedhuis te Moortsele.

Raad van Beheer:

Ere-voorzitter : Gerard WAEYTENS (+) *Stichter*
Ere-secretaris : Oscar VAN WITTENBERGHE (+) *Medestichter*
Voorzitter : Lucien DE SMET
Secretaris/penningmeester : Françoise VERHOOSELE
Bestuursleden : Werner CALLEBOUT, Lieve DE COCKER, Danny DE LOBELLE

Ruildienst/zoekdienst

Lucien De Smet, Sportlaan, 83, 9880 Aalter. Tel: 09/374.31.27

Verantwoordelijke uitgever

Françoise Verhoosele, Rollebaan, 101, 9860 Moortsele. Tel: 09/362.69.95 –
Email: secretaris@landvanrode.be

Redactieraad:

Lucien De Smet, Françoise Verhoosele

Teksten

Indien niet bestemd voor commerciële doeleinden, mogen teksten of fragmenten van teksten uit het tijdschrift van het Heemkundig Genootschap Land van Rode worden overgenomen mits correcte vermelding van de bron. Indien bedoelde teksten of fragmenten van teksten moeten dienen of bestemd zijn voor commerciële of promotionele doeleinden dan mogen die pas worden aangewend na vooraf een schriftelijke toelating van de voorzitter van het Heemkundig Genootschap Land van Rode te hebben gevraagd en gekregen. Ook in dit geval dient de bron op een correcte manier te worden weergegeven.
Toezending kopij Françoise Verhoosele Rollebaan 101 9860 Moortsele. E-mail: secretaris@landvanrode.be

Alle artikels worden gepubliceerd onder de verantwoordelijkheid van de auteur.

JAARLIJKSE LIDMAATSCHAPSBIJDRAGE:

Gewone leden	10 €
Steunende leden	15 €
Beschermleden	30 €
Zendingen buitenland	+ 10 €

LAND VAN RODE DIGITAAL ONTVANGEN: 5 € mvv Land van Rode Digitaal.

E-mailadres doorgeven a.u.b.

Te storten op rekening IBAN BE87 9799 6505 2294 BIC ARSPBE22

Op naam van het Land van Rode, Rollebaan, 101 9860 Moortsele

Email: secretaris@landvanrode.be

URL: <http://www.landvanrode.be>

Voorwoord

Beste heemvrienden,

Het is een mooie traditie dat mensen bij de jaarwisseling elkaar geluk en een goede gezondheid toewensen. Namens het Heemkundig Genootschap Land van Rode wensen ook wij u en uw familie een vreugdevol en gelukkig Nieuwjaar; dat u zich mag omringt voelen door mensen die het met u goed menen en u steunen in al uw ondernemingen.

Wij hopen het komende jaar U opnieuw als lid te mogen begroeten. In bijlage vindt u het formulier waarmee u uw lidmaatschap kan vernieuwen.

JAARLIJKSE LIDMAATSCHAPSBIJDRAGE:

Gewone leden	10 €
Steunende leden	15 €
Beschermleden	28 € of meer
Zendingen buitenland	+ 5 €

Daarvoor krijgt u het driemaandelijks tijdschrift (maart - juni - september - december).

Net als vorig jaar kan u kiezen om het tijdschrift per e-mail te ontvangen. In dat geval bespaart u ons papier en portkosten. Uw lidmaatschap bedraagt dan slechts 5 euro. Vergeet dit dan niet uitdrukkelijk aan het secretariaat te melden en uw e-mailadres op, te geven.

Te storten op rekeningnummer 979-9650522-94, Land van Rode Rollebaan, 101 9860 Moortsele. Heeft u er al eens aangedacht uw tijdschrift uit te lenen aan vrienden of familie? Nieuwe leden zijn altijd welkom.

Het is passend bij deze gelegenheid langs deze weg onze medewerkers van harte te danken: Gontran Ervynck, Luc Lekens, Gerard Lemmens, Julien De Vuyst, Françoise Verhoozele en Lucien De Smet. Samen stonden zij in voor 120 bladzijden lokale geschiedenis uit het Land van Rode. Mijn bijzondere dank gaat ook naar onze secretaris Françoise Verhoozele die instaat voor de lay-out en het versturen van het tijdschrift. Wij koesteren de hoop dat voor de volgende jaargang wij opnieuw op hen een beroep kunnen doen.

Ik dank de bestuursleden en de helpende handen van vrijwilligers die onbezoldigd gedurende het voorbije werkjaar met ons hebben samengewerkt.

Een oprechte dank onze adverteerders en het gemeentebestuur van en Oosterzele om de toelage en de gastvrijheid in het erfgoedhuis.

Vrienden, 2014 is het jaar waarin door heel wat instanties en organisaties de honderdste verjaardag van het begin van de eerste Wereldoorlog herdacht wordt. Ook het Genootschap zal **hieraan in het komende werkjaar aandacht besteden. De "Nacht van de Geschiedenis", in maart** volgend jaar, staat volledig in het teken van Wereldoorlog I. Over deze en andere activiteiten daar rond leest u in ons volgend nummer.

Namens het Heemkundig Genootschap

Lucien De Smet
voorzitter

Nacht van de Geschiedenis Dinsdag 25 maart 2014

**"Belgen maken bommen"
door dhr. Lucien De Smet.**

**'t Zaalte
Sint-Bavoplein
9860 Gijzenzele**

**Inkom:
Leden Davidsfonds of Heemkundig Genootschap: 5 Euro
Niet-leden 7 Euro
Aanvang: 20 uur.**

Nacht van de Geschiedenis in 2014 in teken van dagelijkse leven tijdens Eerste Wereldoorlog.

De Nacht van de Geschiedenis is op korte tijd uitgegroeid tot een van de meest succesvolle activiteiten van Davidsfonds Evenementen. Het opzet is eenvoudig: elk jaar meer dan 200 activiteiten rond geschiedenis op één avond aanbieden: van lezingen, tentoonstellingen, rondleidingen tot theater. De twaalfde Nacht vindt plaats op **dinsdag 25 maart 2014** en staat helemaal in het teken van het **dagelijkse leven in de Eerste Wereldoorlog**. Die oorlog wordt al te vaak verengd tot het IJzerfront, maar in ieder dorp of gehucht liet de Eerste Wereldoorlog sporen na. Het dagelijks leven stond niet stil. En dat vergeten stukje geschiedenis willen we graag belichten tijdens De Nacht van de Geschiedenis in 2014: hoe overleefden gewone mensen, hoe verdienden mensen hun boterham, hoe verliep de inkwartiering van Duitse soldaten, hoe zat het met het onderwijs, was er nog hygiëne, waren er burgerslachtoffers, enz. Het zijn allemaal vragen waar je als deelnemer antwoord op krijgt.

Verdere info: op onze website en in ons volgend nummer.

<http://www.davidsfonds.be/activity/national/detail.phtml?id=18252>

Sporen van het ontluikende middenveld voor Wereldoorlog I te Balegem (vervolg nr. 161), door Lucien De Smet.

“De koe van de werkman” “De Voorzienigheid”, “Broederhulp”, een plaatselijke ziekenkas.

De invoering van het algemene stemrecht had tot gevolg dat vanaf dan de stem van de gewone man een niet onbelangrijke invloed had op het toenmalige politieke landschap.

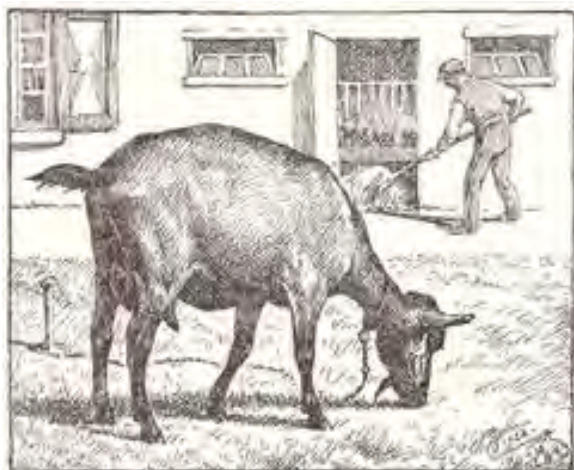
Ze waren met velen! En voor de katholieke zuil niet onbelangrijk. In geen geval mochten de sociaal zwakkeren voor hen verloren gaan. Als een opgeworpen dam werkte “De Katholieke Actie” tegen de dreigementen van het geloof en het opkomende socialisme.

In vorige bijdragen kon u kennismaken hoe als gevolg van de landbouwcrisis vele werklozen uit onze streek werk zochten bij onze zuiderburen in Frankrijk.

Om de gevolgen van de crisis te bestrijden werden binnen die katholieke actie coöperaties en verzekeringskassen opgericht (paarden-, runderenverzekering enz... die de landbouwer moesten beschermen bij het verlies van hun dieren. Het waren de eerste stappen van wat later zal uitgroeien tot de “Boerenbond”.

De geit was voor de werkman, wat de koe was voor de landbouwer.

De kleine landbouwer en landman beschikten niet over een vergelijkbare veestapel. Voor hen bracht de geit de uitkomst. De geit was voor de werkman wat de koe was voor de landbouwer. Het verlies van de geit was voor het gezin een zware tegenslag. Het gezin was niet in de mogelijkheid het dier te vervangen. De promotors van de geitenverzekering drukten het uit als volgt: *“Peist 'n keer goed! Is de geit de koe niet van den werkman? Eene goede geit geeft den halven kost aan 't huishouden: zij geeft veel melk, en wel de dikste en gezondste die er is. Heb gij nooit gezien als de geit sterft dat er verdriet was in huis en dat de kinderen luidop schreiden? Want eene nieuwe melkgeit kopen kost geld, en geld schiet er ons te kort”¹.*

Voor de landman bracht de geit de uitkomst in zijn bestaan. Behalve in aankoop was de geit goedkoop in onderhoud. Zij vindt haar kostje in de graskant, langs de weg of op de akker. Landbouwingenieur E.H.J. Van Seynhaeve berekende dat het rantsoen gemiddeld 12 centiem per dag bedroeg.

In de plaats daarvan kreeg men gemiddeld 800 l melk per jaar. Studies uit die tijd toonden aan dat geitenmelk een veel gezondere drank was. Volgens Th. De Paepe gaf een geit ongeveer vijftien maal haar lichaamsgewicht in melk per jaar, terwijl een koe slechts zes tot zeven maal haalde².

Joseph Crépin toonde in zijn strijd tegen kindersterfte aan, dat zuigelingen na het drinken van koemelk vaak tuberculose kregen. Volgens

Pol Demade van het Gezondheidsgesticht te Haaltert was de helft tot driekwart van het melkvee besmet of op zijn minst verdacht³. Het drinken van geitenmelk werd dan ook sterk aanbevolen.

Te Vladslo, in West-Vlaanderen, lag de bakermat van de geitenbeweging.

Het West-Vlaamse Vladslo is de bakermat van de georganiseerde geitenbeweging. Burgemeester baron Frédéric de Crombrugge de Picquendaele schoof de katholieke boerenzoon Charles Vanhevel naar voor om de geitenhouders te overtuigen aan te sluiten bij het geitensyndicaat. In

¹ Weekblad “De Beiaard” 22/02/1902.

² Frans Vandenhende, (2011) Geitenmannen, verenigt u, Oosterzele: Steunpunt Levend Erfgoed vzw.

³ Idem.

een ware missionarissenstijl trok hij naar alle uithoeken van de provincie om de duinengeit en de Vlaamse ezelharige hertengeit aan te prijzen. Op 17 september 1897 werd de Vladlose geitenbond "De koe van de werkmán" officieel gesticht.

Het echtpaar Charles Vanhevel⁴

Het nieuwe zwaartepunt in Oost-Vlaanderen.

Begin de 20ste eeuw kwam het zwaartepunt van de beweging in Oost-Vlaanderen te liggen, voornamelijk in de arrondissementen Aalst en Oudenaarde. Over het aantal geiten dat er in 1902 gehouden werden halen we de volgende cijfers uit het weekblad "De Beiaard": voor het kanton Zottegem 2600, Herzele 4500, Sint-Maria-Horebeke 2700, Ninove 3000,

Nederbrakel 2100⁵. In 1905 waren er in het arrondissement Aalst 40 afdelingen. Te Aalst hadden twee verenigingen samen 700 geiten⁶. Een prominent figuur binnen de geitenbeweging in onze streek was Emiel Thibbaut. Hij werd geboren in Kalken op 15 juni 1862, was volksvertegenwoordiger voor het arrondissement Dendermonde en publiceerde ondermeer een boekje "Geitenverzekering en syndicaat. Uitleg met modelstandregelen" (modelstatuten)⁷.

De geitenverzekering.

Elk lid van de vereniging betaalde een vaste premie van een paar tientallen centiemen per maand. Bij het verlies van een dier werd de eigenaar tot dertig maal gecompenseerd. Zodra een dier de vruchtbare leeftijd gepasseerd was, verviel het recht op een uitkering. Om fraude tegen te gaan werden de dieren gemerkt op poot of hoorn. Hoe gezonder de geiten, hoe minder geld er diende te worden uitbetaald, waardoor de bijdragepremie kon dalen. Voor het verlies van een jonge geit die ongeveer 10 à 20 fr. kostte, werd al vlug 15 fr. uitbetaald. Voor een drachtige geit werd meer betaald. Oude dieren werden niet verzekerd⁸.

De geitensyndicaten werden gesteund door de overheid.

Het syndicaat verdedigde de belangen van de geitenhouders met als enig doel de verbetering van het geitenras. Zij ging opzoek naar een uitgelezen bok. Een keurbok dat ervoor kon zorgen dat de kwaliteit van de nakomelingen verzekerd was.

Vanaf het einde van de 19de eeuw werden vanuit het Ministerie van Landbouw ernstige inspanningen gedaan om de veeverbetering te stimuleren. Er werden toelagen gegeven aan private verweeksyndicaten die volgens een erkend model waren ingericht⁹.

Een plaatselijk geitensyndicaat kreeg bij de start vanwege het Ministerie van Landbouw een toelage van 50 centiemen per geit. De starttoelage van de provincie bedroeg per maatschappij 50 fr. De lokale herverzekeringkas ontving elk jaar een toelage van 15 centiemen per geit, van de staat en van de provincie¹⁰.

Om de geitenhouder te helpen om over gezonde dieren te beschikken werden voorlichtingsvergaderingen gehouden. Ter aanmoediging voor de verbetering van het geitenras, werden tentoonstellingen georganiseerd.

Alleen dieren die op tentoonstellingen 70% haalden, werden geormerkt met kleine aluminium plaatjes. Geiten die in elke klasse hoog scoorden, kregen het gulden eremetaal en werden opgenomen in het stamboek of "Herd book"¹¹.

⁴ <http://www.hetvirtueleland.be/exhibits/show/geitenbeweging/189/2/>

⁵ Weekblad "De Beiaard" 1902.

⁶ Weekblad "De Beiaard" 1905.

⁷ Ibidem.

⁸ Ibidem.

⁹ Leen Van Molle, (1990) Ieder voor allen, De Belgische Boerenbond 1890-1990, Leuven: Kadoc -Studies 9 Universitaire Pers.

¹⁰ Weekblad "De Beiaard" 1902.

¹¹ Ibidem.

Functionaliteit primeerde op schoonheid. Nakomelingen moesten veel melk geven en gezond zijn. Op sommige wedstrijden werden de dieren ingedeeld volgens de kleur van de geslachtsdelen, het hebben van hoorns of vachtkleur: wit, hertkleurig, zwart, grijs of blauwachtig en bont of veelkleurig.

Kers op de taart waren de uitgaven van een aantal tijdschriften. In 1904 richtte Charles Vanhevel het blad "De Geitenboer" op.

In 1906 was er het werk "De Geiten" van Th. De Paepe. In 1907 werd het maandblad, "De Geitenvriend", van de bond der geitenwerkmaatschappijen van de arrondissementen Aalst en Oudenaarde uitgegeven.

Volksvertegenwoordiger Jules Maenhaut in de bres.

Ook de heer Jules Maenhaut deed in elk dorp van onze provincie verwoede pogingen om een geitensyndicaat op te starten.

Jules Constantin Marie Joseph Maenhaut werd geboren in Gent, op 21 mei 1863. In 1884 werd hij doctor in de rechten KU Leuven. Hij overleed in Lemberge op 15 november 1940.

Zijn politieke loopbaan:

De heer Jules Maenhaut werd gemeenteraadslid in Lemberge in oktober 1887. Burgemeester vanaf januari 1888 tot 1892. Van 1892 tot 1894 zetelde hij in het bestuur van de provincie Oost-Vlaanderen. Van 14 oktober 1894 tot 1900 was hij volksvertegenwoordiger voor het arrondissement Gent. Van 27 mei 1900 tot 15 november 1940 was hij volksvertegenwoordiger voor het arrondissement Gent-Eeklo. In 1934 werd hij lid van de algemene vergadering van de Katholieke Unie van België als afgevaardigde van het arrondissementsverband Gent-Eeklo¹².

In november 1906 werd een geiten- en schapenverzekeringsmaatschappij in Balegem opgericht.

¹² Jules Maenhaut, burgemeester van Lemberge - Wikipedia.

In het weekblad "De Beiaard" van 3 november 1906 werd de oprichting van de geiten- en schapenvereniging aangekondigd. Meteen werd ook de eerste grote geiten- en schapententoonstelling van 4 november 1906 aangekondigd. Onder de deelnemers werden voor 100 fr. prijzen verloot¹³. In datzelfde jaar werd op 27 oktober in de naburige gemeente Scheldewindeke een geitenbond opgericht¹⁴.

Het gewestelijke congres van den Bond der Geitenkweekmaatschappijen op 26 december 1906.

Het eerste gewestelijke congres had plaats te Aalst. Onder de aanwezigen waren tal van katholieke volksvertegenwoordigers, senatoren en pastoors. Het verslag werd neergeschreven in "De Geitenvriend", maandblad van de Bond der Geitenkweekmaatschappijen van de arrondissementen Aalst, Oudenaarde, Brussel enz. De beweging verspreidde zich toen vlug in de rest van de provincie, met afdelingen te Baarddegem, Berlare, Dikkelvenne, Denderbelle, Lochristi, Vlierzele, Destelbergen, Ronse, Sint-Lievens-Houtem, Zele, Waarschoot, Kruishoutem¹⁵.

Een overzicht van de werking in Balegem¹⁶.

jaar	Verzekerde dieren	Tentoonstelling	jaar	leden	Verzekerde dieren	Tentoonstelling
1906		4/11/1906	1910			
1907			1911	201	276	22/8 Walzegem
1908			1912	205	270	20/8 Hissegem
1909			1913	260	335	19/8 Driesstraat
			1914	265	350	18/8 Bierman

De geitententoonstelling op de dinsdag van 'Kermis Balegem'.

De eerste tentoonstelling had plaats op 4 november 1906. De daaropvolgende edities hadden meestal plaats op de dinsdag van de grote kermis in Balegem. Elk jaar nam een andere wijk de organisatie ervan op zich. Men wilde het minstens even goed doen of zelfs nog beter. Prominenten uit de provincie ondersteunden de organisatoren door hun aanwezigheid.

Vóór Wereldoorlog I was deze tentoonstelling te Balegem één van de belangrijkste geitenkeuringen die op het platteland gehouden werden in onze provincie¹⁷. Op de prijskamp die op de Wereldtentoonstelling van 1913 te Gent werd gehouden, behaalde het kweeksyndicaat Balegem 4 belangrijke prijzen.

De tentoonstelling van donderdag 22 augustus 1911.

De tentoonstelling had plaats in de wijk Walzegem. Er namen 101 dieren deel. Men diende minstens 70 punten te halen.

A. Geiten: 70 dieren.

75 punten: Becque Pieter

74 punten: Becque Camiel

73 punten: De Corte Alfons, De Man J.B., Ghijs Polidoor

72 punten: 2x De Maeseneire Edmond, 2x De Vos Alfons, De Rouck Octaaf, Mortier Benedictus, Lauwaert Charles Louis, Sax Amedé, Van den Heede August.

71 punten: De Vos Alfons, De Clercq St., Gillis Victor, Haegeman H., Sax Hippoliet, De Backer Charles Louis, Vermassen Dom., wed. De Maeseneire J.B., Verhaegen Richard, Uytterhaegen August, De Corte Benedictus, De Ganck Charles Louis, Van De Velde Felix.

¹³ Weekblad "De Beiaard" 03/11/1906.

¹⁴ Weekblad "De Beiaard" 27/10/1906.

¹⁵ Frans Vandenhende, De Ark, tijdschrift van het Steunpunt Levend Erfgoed vzw.

¹⁶ Onze informatie over de plaatselijke bond is beperkt tot wat in het weekblad "De Beiaard" verscheen.

¹⁷ Weekblad "De Beiaard" 1914.

70 punten: Buysse Th., De Geyter Pr., De Smet Hilaire, De Smaele Fr., Geerts Richard, De Vuyst Octaaf, Mortier B., Vekeman R., Van Den Berghe F., De Noyette Pr., Bovijn Gustaaf, Waeytens Omer, Seeuws Camiel, Dommers V., Becque C., De Man Theophiel, Van der Beken I., Sax H., Kiekepoos Honoré, Michiels V., De Block Th. 2x, Kellens K. 2x, De Vos H., Lejeune R., Mortier Fr., Dommers I., weduwe Watrin.

B. Bokken: 3 dieren

70 en 71 punten: De Smaele Philemon

C. Lammeren: 9 dieren

71 punten: Gillis V., Van den Hende A., Vermassen Dom., wed De Maeseneire J.B.

70 punten: De Noyette Pr., De Visscher Victor

D. Ooien: 17 dieren

73 punten: Van der Spiegel J.

72 punten: Dobbelaere C., De Smet Ch., Van den Berghe V.

71 punten: Van Steenberghe H., Verdonck D., Everaert R., Waeytens O.

70 punten: Van Steenberghe H., Stevens R. 3x, Everaert R., Waeytens O.

E. Rammen: 2 dieren

71 punten: Van Steenberghe H.

70 punten: De Smet Ch.¹⁸

Onder de deelnemers komen ook een aantal plaatselijke prominenten voor. Door hun deelname zetten zij het belang van de geitenverzekering extra in de verf.

Op 7 januari 1912 werd een algemene vergadering gehouden.

Er waren 200 leden aanwezig. De maatschappij verzekerde 276 dieren waarvan 236 geiten, 5 bokken en 35 schapen. De geitenverzekering betaalde voor 27 afgestorven dieren 207,50 fr. De dieren die gehouden werden waren van het herten- en denderras¹⁹.

Zij werden voornamelijk gehouden om hun melkproductie.

Belgische hertengeit.

Op 20 augustus 1912 was de wijk "Hissegem" aan de beurt. Zij kregen het bezoek van de plaatselijke geestelijken, "de achtbare volksvriend" de heer volksvertegenwoordiger Maenhaut, de provincieraadsleden van het kanton, de burgerlijke overheid en de heer advocaat Van Durme²⁰.

De tentoonstelling: 200 fr. premies.

Geiten

Reeks A: 26 dieren, elke deelnemer ontving een premie van 1 fr.

Reeks B: 25 dieren, elke deelnemer ontving een premie van 2,50 fr.

Reeks C: 8 dieren, elke deelnemer ontving een premie van 3,50 fr.

Bokken

Reeks A: 2 dieren, elke deelnemer ontving een premie van 2 fr.

Rammen

Reeks A: 1 dier, de deelnemer ontving een premie van 2 fr.

Reeks B: 2 dieren, de deelnemers ontvingen een premie van 4 fr.

Geitenlammeren

Reeks A: 3 dieren, elke deelnemer ontving een premie van 0,50 fr.

Reeks B: 3 dieren, elke deelnemer ontving een premie van 1 fr.

Geitenbokjes

Reeks B: 2 dieren, elke deelnemer ontving 1 fr.

Schapen

Reeks A: 7 dieren, elke deelnemer ontving 1 fr.

¹⁸ Weekblad "De Beiaard" 9/09/1911.

¹⁹ Weekblad "De Beiaard" 13/01/1912.

²⁰ Weekblad "De Beiaard" 1912.

Reeks B: 4 dieren, elke deelnemer ontving 2,5 fr.

Schapenlammeren

Reeks B: 1 dier, de deelnemer ontving 1fr.

"t was een waardige kermis"

De algemene vergadering van 5 januari 1913.

Tweehonderd leden waren die zondagnamiddag aanwezig.

Eind vorig jaar waren 205 leden ingeschreven. De organisatie telde 270 dieren: 231 geiten, 5 bokken en 34 schapen. De dieren die gefokt werden, waren van het dender- en het hertenras. Kloeke dieren die veel melk geven. Elk lid betaalde 0,50 fr. en ontving dankzij de bond, de provincie en de staat 1,08 fr. De kas van de geitenverzekering sloot het werkjaar af met een bonus van 277 fr. en die van het kweeksyndicaat met 202,64 fr.

Als slot van de bijeenkomst werd nog een tombola gehouden ter waarde van 20 fr.²¹.

De tentoonstelling van 19 augustus 1913 in de Driesstraat.

Dit geld als één van de prachtigste die men gekend had. De tentoonstelling werd voorafgegaan door een voordracht over de hertengeit en de witte dendergeit. In de Driesstraat was de driekleur alomtegenwoordig. Ook de bewoners van de wijk hadden hun huizen versierd. Heel veel belang werd besteed aan de verbetering van het geitenras. Dat dit opnieuw werd gewaardeerd, getuigt andermaal door de aanwezigheid van prominenten uit de streek zoals de heer volksvertegenwoordiger Maenhaut en de heren provincieraadsleden uit het kanton.

De tentoonstelling: 300 fr. premies.

157 dieren namen aan de wedstrijd deel. De dieren werden in drie reeksen A, B, C volgens hun waarde ingedeeld.

Geiten

Reeks A: 54 dieren, elke deelnemer ontving een premie van 1 fr.

Reeks B: 40 dieren, elke deelnemer ontving een premie van 2,50 fr.

Geitenlammeren

Reeks A: 6 dieren, elke deelnemer ontving een premie van 0,50 fr.

Reeks B: 3 dieren, elke deelnemer ontving een premie van 4 fr.

Geitenbokken

Reeks A: 1 dier nam deel, de eigenaar ontving 2 fr.

Reeks B: 3 dieren, elke deelnemer ontving 4 fr.

Geitenbokjes

Reeks A: 1 dier, de eigenaar ontving 0,50 fr.

Reeks B: 1 dier, de eigenaar ontving 1 fr.

Reeks C: 4 dieren, de eigenaars ontvingen elk 1,50 fr.

Schapen

Reeks A: 6 dieren, de eigenaars ontvingen elk 1 fr.

Reeks B: 8 dieren, de eigenaars ontvingen elk 2,50 fr.

Reeks C: 3 dieren, de eigenaars ontvingen elk 4 fr.

Schapenlammeren

Reeks A: 1 dier, de eigenaar ontving 0,50 fr.

Reeks B: 3 dieren, de eigenaars ontvingen elk 1 fr.

Reeks C: 3 dieren, de eigenaars ontvingen elk 1,50 fr.

Rammen (kleintjes)

Reeks A: 1 dier, de eigenaar ontving 0,50 fr.

Reeks B: 2 dieren, de eigenaars ontvingen elk 1 fr.

Reeks C: 1 dier, de eigenaar ontving elk 1,50 fr.

De tentoonstelling sloot af: "*met kanongebrom en tot bekroning opstijging van eenen grooten en prachtigen papieren ballon, die in schoon vuurwerk neersteeg*"²².

Balegem: algemene vergadering op 4 januari 1914.

De algemene vergadering van de geitenverzekering en het "Geitenkweeksyndicaat" werd aangekondigd voor 4 januari 1914 om 3u. Onderwijzer en staatslandbouwkundige De

²¹ Weekblad "De Beiaard" 11/01/1913.

²² Weekblad "De Beiaard" 23/08/1913.

Schamphelaere gaf er een voordracht over de geitenhandel. Er werd een tombola gehouden met 25 fr. aan prijzen te verdelen onder de leden boven de 18 jaar. Ook niet-leden waren welkom²³.

Op de vergadering gaf voorzitter Van Hecke uitleg over de rekening van vorig jaar. Ook hier opnieuw met een boodschap naar de tegenstanders van "De Katholieke Actie". Wij citeren: "er werden gedrukte rekeningen voorgelegd opdat men nog beter weten zou, zoals ieder rechtschapen katholiek verzekerd is, dat het geld niet dienen moet om den eenen of anderen pastoor zijnen zak te smouten, maar wel tot opbeuring, verheffing, tot ware hulp aan den werkmansstand".

Vorig jaar waren er 260 leden en 343 verzekerde dieren waaronder 11 bokken en 52 schapen. Voor de geitenverzekering bedroegen de inkomsten 472,33 fr. en er werd 324,57 fr. uitgegeven. Het totale bezit van de geitenverzekering bedroeg 361,28 fr.

Voor het kweeksyndicaat bedroegen de ontvangsten 646,94 fr. Er werd 432,20 fr. uitgegeven. De ledenbijdrage bedroeg 0,50 fr. In de plaats daarvan ontving elk lid 2,32 fr.

Ook deze vergadering werd afgesloten met een politieke noot "Aangenaam is het den braven werkmansgoed te doen, hem te doen zien en gevoelen, wie hem waarlijk bemint en met zijn soms droevige en ellendige lot inzicht, niet uit eigenliefde of persoonlijk belang, maar om hem te troosten en te veredelen. Dit kan alleen de kerk en het katholieke landsbestuur. Lof aan allen en bijzonderlijk aan de heren geestelijken met de gediensstige bestuurwijkmeesters, die zooveel bijdragen tot nut en voordeel van het gemenebest²⁴."

De tentoonstelling van 1914 op de wijk Bierman rechtover Van Trappen werd in het weekblad vooraf aangekondigd. De liefhebbers werden uitgenodigd om "de fraaie bellemiekes, gewassen en gekamd te bewonderen. Wat niet zal ontbreken zijn de versieringen, bevlagging, kanongeschut en bijzonderlijk smakelijk, gezond en kloek bier en zal niet onderdoen voor de Driesstraat". Het beloofde opnieuw een prachtige tentoonstelling te worden. Er werden voor 300 fr. prijzen geafficheerd. Aan "versiering, bevlagging, kanongeschut en bijzonderlijk smakelijk gezond en kloek bier" zou er niet ontbreken²⁵.

De tentoonstelling werd wel aangekondigd maar als gevolg van het uitbreken van Wereldoorlog I ging het feest niet door.

Geiten als mascotte van Britse soldaten.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog bewees de geit haar nut in de overlevingseconomie. Dit deel van de veestapel kwam zonder kleerscheuren uit het wapengekletter. Een Vlaamse geit zou het zelfs tot mascotte geschopt hebben van een Engelse legertroep²⁶.

Met het uitbreken van Wereldoorlog I stierf de geitenbond te Balegem een stille dood. De boerenklasse had zich tijdens en na de oorlog financieel weten te versterken. Men had geen nood meer aan geiten. Bovendien had de geit zich nooit weten te ontpoppen tot exportproduct.

²³ Weekblad "De Beiaard" 03/01/1914.

²⁴ Weekblad "De Beiaard" 10/01/1914.

²⁵ Weekblad "De Beiaard" 01/08/1914.

²⁶ Het Virtuele land erfgoedbank, landbouw, platteland en voeding, Centrum agrarische geschiedenis De Ark, tijdschrift van het Steunpunt Levend Erfgoed. Frans Vandenhende.

Een weetje:

Te Balegem bestaat de uitdrukking: "*Hij heeft de geit*". Wordt gezegd van iemand die te diep in het glas gekeken heeft en voor hem de stoep niet breed genoeg kan zijn.

"De Voorzienigheid", "Broederhulp", een plaatselijke ziekenkas.

In 1890 werd te Balegem de maatschappij "De Voorzienigheid" onder de koepel van de "Onderlinge Bijstand" opgericht. De patroonheilige van de maatschappij was de Sint-Barbara (feestdag 4 december). Op haar feestdag werd na een plechtige H. Mis de openbare vergadering gehouden.

Het beeld van hun patroon staat nog steeds in de parochiekerk.

Op 15 december 1902 telde de maatschappij 15 beschermende leden en 47 deelnemende leden. Er werd toen 281,50 fr. aan ziektevergoedingen uitbetaald²⁷.

"Broederhulp", "Sint- Rochusgilde" 100 jaar geleden opgericht.

Wij vermoeden dat de organisatie in 1913 vervangen werd door de Sint-Rochusgilde.

In de schoot van de maatschappij van onderlinge bijstand werd toen onder de benaming "Broederhulp" een "ziekenbeurs" opgericht.

Op 16 maart 1913 had in de namiddag in de grote zaal van het klooster de eerste algemene vergadering plaats.

De heer Vandermotte Em., Gents gemeenteraadslid en afgevaardigde van het arbeidsambt gaf er een voordracht over de noodzaak van de "ziekenbeurs".

Het plaatselijke bestuur bestond uit: de erevoorzitters E.H. Boone, pastoor en Baele Adolf, burgemeester.

Voorzitter was Pr. Van Hecke, ondervoorzitter Eeckhout C., schrijver E.H. Anciau Th., onderpastoor, bijgevoegde schrijver C. Daneels, schatbewaarder Baele H., bijgevoegde Verhaegen R.

Commissarissen: Brackman R., De Moor Eugene, Rigaux R., Sax Amedé, Stevens R., Polydoor Tavernier en Thienpont Charles Louis.

Het lidmaatschap:

Voorwaarden aangesloten zijn tussen de leeftijd van 18 en de 40 jaar.

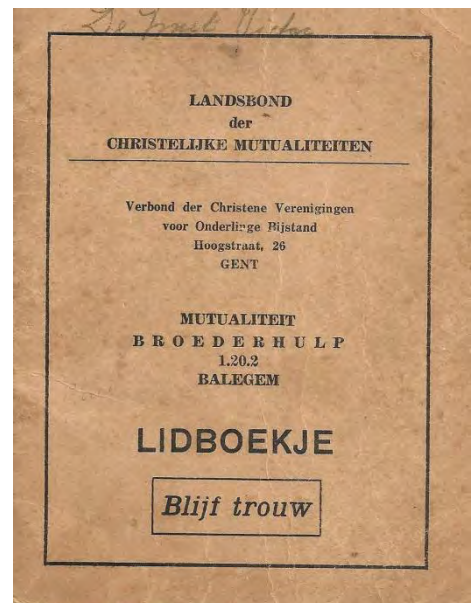
De ledenbijdrage bedroeg 0,20 fr. per week.

Ingeval van ziekte ontving men gedurende 3 maanden een vergoeding uitbetaald:

1,75 fr. per dag in de zomer (de maanden van mei tot oktober). 1,25 fr. per dag in de winter (de maanden november tot april). Na 3 maand werd 1 fr. uitbetaald zolang de ziekte aanhield, zelfs tot de leeftijd van 65 jaar. Nadien kon men al dan niet genieten van de lijfrentekas²⁸. Bij de start had men al 80 leden.

Later zal "Broederhulp Balegem" als plaatselijke kas deel uitmaken van de landsbond der Christelijke Mutualiteiten in het "Verbond der Christene Verenigingen voor Onderlinge Bijstand" Gent onder het nr. 1.20.2.

Lid- en bijdrageboekje De Smet Victor 1952

²⁷ Weekblad "De Beiaard" 20/12/1902.

²⁸ Weekblad "De Beiaard" 1913.

Uit het dorpsleven van Gentbrugge, *door Gontran Ervynck.*

Fataal kinderspel.

In het jaar 1696 gaan drie jonge adolescenten te Gentbrugge de velden in om paard te gaan rijden, met fatale afloop. Dit waren Pieter Moreels fs. Jan, 11 of 12 jaar oud, Frans De Steur fs. Jacobus, 14 jaar, en Jan De Smet fs. Jan, 13 jaar. Op een zondag 16 september 1696 zijn ze reeds vroeg uit de veren en komen bij zonsopgang in de Schotelham. De Schotelham lag aan de Schelde, aan het einde van de huidige Gentbruggekouter. Het was een grote meers die in de winter meestal onder water liep.

Gentbruggekouter volgens de website Geopunt.be

Daar zien ze in een weide het paard van Gillis Verlinden staan. Dit brengt hen op de gedachte paard te gaan rijden en spoedig slagen twee jongens erin op de rug van het paard te geraken. Frans De Steur zit vooraan en Pieter Moreels achteraan. De derde kompaan Jan De Smet wil natuurlijk ook genieten van de rit en om op het paard te geraken neemt hij dit met de linkerhand bij de halster en met de rechterkant stotend op de borst van het paard probeert hij het dier tot bij "de draeyboom" te brengen.

Deze draaiboom sloot de toegang tot de weide af en Jan heeft wellicht gedacht ervan gebruik te kunnen maken om gemakkelijker op het paard te klimmen waar al twee jongens op zaten. Het paard bleek echter niet gediend te zijn met dit gedoe en sribbelde tegen. Na heel wat duwen en trekken was het dier achteruit gedeinsd tot aan een gracht waar water in stond en viel uiteindelijk achterom in de gracht. Pieter en Frans kwamen onder het paard terecht. Verschrikt door de verkeerde wending van het spelletje begint Jan luidkeels om hulp te roepen. Maar in de omgeving van de Schotelham stonden geen huizen, de enige die het geroep horen waren een aantal personen die te Destelbergen, aan de overkant van de Schelde, de wacht hielden.

Wanneer ze over de Schelde geraken slagen ze erin Pieter en Frans van onder het paard te halen en ook het dier uit de gracht te trekken. Frans heeft geluk gehad en het gebeuren overleefd, maar voor Pieter was het te laat. Volgens het verslag van de baljuw Jacques Frans Meynaert en de schepenen van Gentbrugge die de zaak onderzochten is hij onder het paard verdronken, "hij *suffoquerde in het waeter*".

Bron: RAG, Fonds Melle & Gentbrugge, bundel nr. 127.

Passiespel in Moortsele,

door Françoise Verhooesele.

Filmvoorstelling op Palmzondag, 13 april 2014 in de kerk van Moortsele

Reeds verschillende jaren wordt het Passiespel niet meer opgevoerd en leek het ons, het Heemkundig Genootschap Land van Rode, opportuun om een film in ons bezit aan het publiek van Moortsele, maar ook ver daarbuiten, te laten zien.

En waar kan dat anders doorgaan dan in de Sint-Amanduskerk van Moortsele?

Geschiedenis.

Toen door toedoen van pasoor Nobert De Baere in 1974 het Passiespel werd opgevoerd, wisten de makers en de spelers niet dat dit Passiespel meer dan 30 jaar zou uitgevoerd worden.

De verschillende podia werden in de straten en op pleinen van **Moortsele opgesteld en er namen zo'n driehonderd medewerkers** aan deel. Een Passiespel maakt het lijden en de dood van Jezus Christus aanschouwelijk en de bedoeling ervan was om de toeschouwers langs een uitgestippeld parcours van ongeveer één kilometer van de ene plaats naar de andere te leiden.

Op regelmatige afstand stonden namelijk grote decors opgesteld waarop de verschillende episodes uit het lijdensverhaal van Christus werden geëvoerd: het laatste avondmaal, de hof van Olijven, het Joodse verhoor bij Kaifas, de verloochening van Petrus, het Romeinse verhoor bij Pilatus, de Kruisweg, de kruisiging en dood en de graflegging. Doordat de bezoekers mee op stap gaan, werden ze als het ware betrokken bij het gebeuren. Bij die verplaatsing klonken uit luidsprekers tussen de verschillende taferelen meditatieve bindteksten. Romeinse soldaten probeerden de mensenmassa in goede banen te leiden. Aldus werd de kruisweg overlopen. Het gebeuren eindigde in de Sint-Amanduskerk. Daar was het graf van Jezus opgesteld en gebeurde de graflegging. Meteen kon dit slot uitgroeien tot een persoonlijke meditatie aan het begin van de Goede Week.

Volgens pastoor Norbert De Baere beheerde dit jaarlijkse passiespel het parochiale leven. Hij probeerde heel het dorp erbij te betrekken. Een organiserend comité zorgde voor kledij, repetities, spelers, podia, technische uitvoering... en was het hele jaar actief. De leden ervan stonden ten andere ook in voor enkele andere religieuze activiteiten, zoals een kerstevocatie, de rozenkransen sacramentsprocessie.

Waar, wanneer, hoe?

Verdere informatie zult u terugvinden op onze website en in ons volgend nummer van maart 2014.

Het raadsel van de kroon, *door Françoise Verhooesele.*

Toen mijn ouders het voormalig Karmelietenklooster op 'den Dries'²⁹ in Bottelare kochten in het jaar 1956 en toen wij (ouders en vooral wij, kinderen) op inspectie gingen in ons nieuw buitenverblijf, merkte mijn moeder in het stucwerk op het plafond van de gang een kroon op. In het begin werd daar niet veel aandacht aan geschonken want een nieuw huis inrichten gedurende de weekenden - tijdens de week verbleven wij in Gent - met 4 opgroeiende kinderen was niet niks.

*Het Karmelietenklooster: de voorkant en de gevel naar de tuin.
(Foto's persoonlijk archief familie Verhooesele)*

Maar na een tijdje kwam mijn moeder dan toch met de vraag door wie of voor wie de kroon in het Louis XV stucwerk geplaatst was. Immers, het was een voormalig klooster, door de Fransen in 1797 verkocht aan de twee zusters Isabella Livina en Rosa Vanden Kerckhove³⁰. Daarna ging het over in de familie Haesebeyt en door erfenis aan Marie Haesebeyt en later aan haar zoon Ferdinand Scribe. De paters Karmelieten - en andere geestelijke orden met hen - hadden niet de gewoonte om wereldlijke versierselen aan te brengen en vermits Ferdinand Scribe talrijke veranderingen aan het gebouw aangebracht had, zou het kunnen zijn dat de kroon door zijn toedoen werd geplaatst.

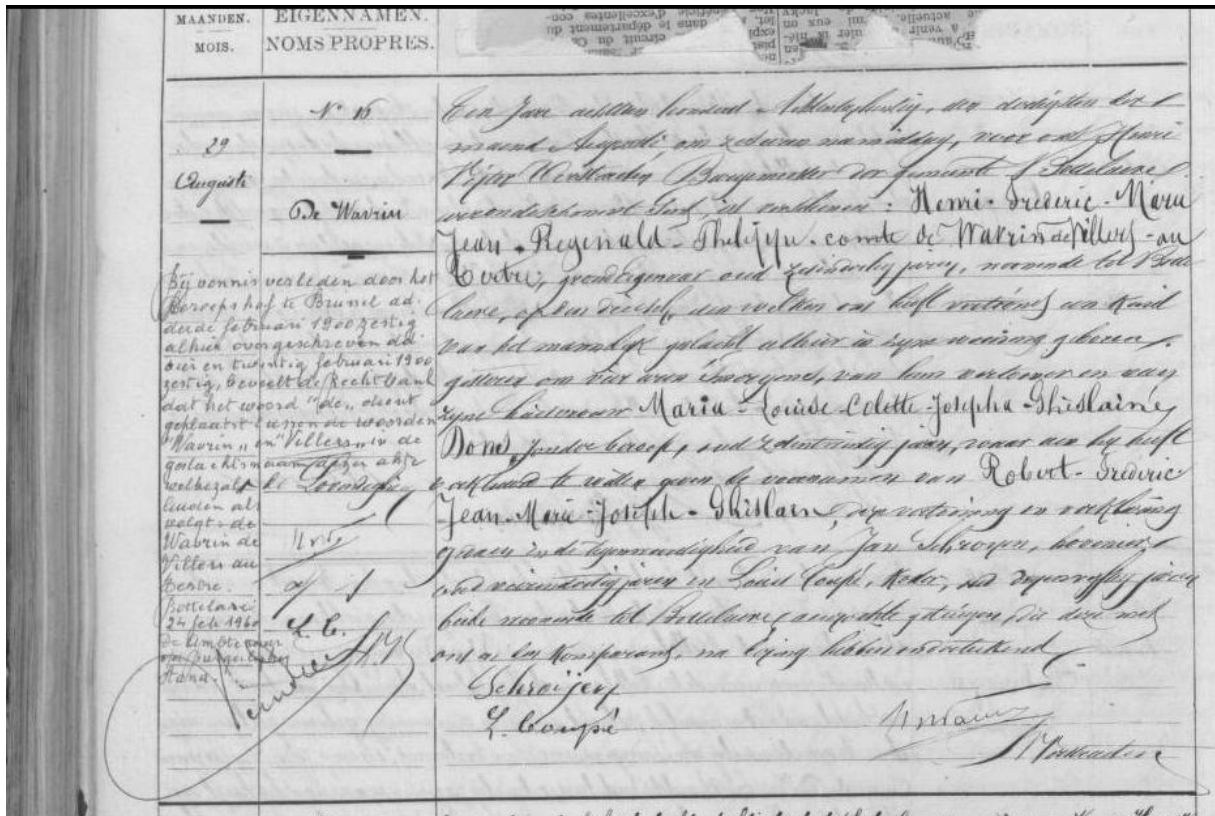
*De kroon in het stucwerk op het plafond
(Foto persoonlijk archief familie Verhooesele).*

²⁹ Tegenwoordig de Diepestraat.

³⁰ Quoteboek van Bottelare (1732-1803), OGA Bottelare 107 en 110 RAGent.

De studie van de heraldische kronen is niet eenvoudig en vatbaar voor vergissingen, maar volgens mijn moeder zou het gaan om een kroon van een markies. Markies??? Er waren wel de markiezen van Rode, nl. de familie Rodrigues d'Evora y Vega, maar die hadden op het einde van de 19de eeuw weinig of niets te maken met het klooster noch met de familie Scribe. En nergens werd vermeld dat er ooit een markies eigenaar was van het klooster. Wie zou die markies kan kunnen zijn?

Toen wij een tijd nadien te weten kwamen dat een kind van Henri de Wavrin de Villers au Tertre in 1888 in Bottelare op 'den Dries' geboren werd, werd een tipje van de sluier iets meer opgelicht. De volledige titel en naam van die man is markies de Wavrin, graaf de Villers au Tertre et du Saint-Empire. Echter bij nazicht in de boeken van de bevolking van Bottelare kwamen wij evenwel te weten dat de markies noch zijn gezin in 1888 in het Karmelietenklooster gedomicilieerd waren, noch ergens anders op 'den Dries'³¹.

Geboorteakte van Robert de Wavrin de Villers au Tertre: hij is geboren in de woning van zijn vader op 'den Driesch'.

Dit gegeven bracht nieuwe vragen met zich mee. De familie Scribe was een Gentse burgerfamilie, rijk, dat wel, maar niet van adel. De familie de Wavrin was een oude adellijke familie, waarvan een tak in het Gentse gevestigd was. Wij kunnen veronderstellen dat Gustave Scribe en zijn zoon Ferdinand toch vele vrienden en kennissen had bij de Gentse adel. Want was Ferdinand 9 jaar later, in 1897, niet de medestichter, samen met een twintigtal heren uit de Gentse elite, van de vereniging 'Amis du Musée de Gand', een vereniging die nu nog steeds bestaat? Deze stichters waren ondermeer Charles Boddaert, Joseph Casier, Joseph De Smet, Jules De Vigne, Georges Hulin de Loo en Louis Maeterlinck. Ze kregen weldra het gezelschap van onder andere Eugène de Hemptinne, graaf de Kerchove de Denterghem, baron de Maere, Léon Nève, kanunnik Van den Gheyn, Ferdinand Van der Haeghen en Arthur Verhaeghe. Het doel van deze verenigingen was de collectie van het stedelijk museum uit te breiden en daarvoor konden Scribe en zijn vrienden van het museum vooral rekenen op het mecenaat van de goeude burgerij en, zij het iets minder, op deze van de conservatieve Gentse adel.

De markies Henri de Wavrin (1852-1908) was in diezelfde periode een fervente aanwezige op de vergaderingen van de 'Société Royale d'Agriculture et de Botanique de Gand' en hij bezat één van de belangrijkste verzamelingen van orchideeën ter wereld onder meer in de serres van zijn later

³¹ Merelbeke, Gemeentearchief, Bevolkingsboeken Bottelare 1880-1890.

aangekocht kasteel van Ronsele bij Zomergem. Een orchidee werd naar hem genoemd: *Cattleya Marquis de Wavrin*, doch helaas hebben wij geen afbeelding gevonden. Andere leden op de maandelijksse *meetings* waren madame Louis de Hemptinne en graaf Joseph de Hemptinne, Lefevere de Ten Hove, graaf de Kerchove de Denterghem en Maurice de Ghellinck de Walle, allemaal ronkende namen.

Wapen de Wavrin: In lazuur een hartschild van zilver; wapenkreet: "Mains que pas Wavrin".

De heren Scribe³² en de Wavrin waren dus graag geziene gasten op culturele en andere manifestaties in het Gentse en zij moeten elkaar bij vele gelegenheden ontmoet hebben, misschien zelfs meer. Immers de markies, hoewel niet gedomicilieerd in Bottelare, liet toch optekenen dat zijn zoon geboren werd in zijn woonst op 'den Dries' te Bottelare. Behalve het klooster van de Karmelieten stonden er, volgens de kaarten van Ferraris, Popp en Vandermaelen, op 'den Dries' slechts enkele hoeven met schuren en andere kleine huisjes, geen markies waardig. Wij kunnen veronderstellen dat de markies en zijn gezin (zijn echtgenote en zijn eerstgeboren dochter Marie-Henriette) tijdelijk in het Karmelietenklooster verbleven in afwachting van misschien de aankoop van een grotere woonst. Gewoon bezoek is niet waarschijnlijk omdat er in de geboorteakte van Robert de Wavrin staat dat hij geboren is in de woning van zijn vader, dus dat het gezin daar woonde.

Robert de Wavrin is gedoopt de dag na zijn geboorte in de kerk van Bottelare³³, wat meestal wel ongebruikelijk was bij de adel. De kinderen van de adel werden in alle luister gedoopt meestal enige tijd na de geboorte. Misschien liet de gezondheid van het kind niet toe dat het doopsel uitgesteld zou worden.

Een markiezenkroon.

In 1889, 6 maanden na de geboorte van Robert, kochten zijn ouders het kasteel te Ronsele, bij Zomergem, van de laatste erfgenamen van de familie de Draeck, en de hele familie de Wavrin verhuisde aldaar, samen met de hovenier Jan Schroyen, getuige van de aangifte van de geboorte van Robert de Wavrin in Bottelare, diens echtgenote naaister Julma Maria Wylock uit Munte en de twee ongehuwde dienstmeiden uit Bottelare, nl. Maria Anna De Meyer en Maria Florence Niemegeers³⁴. In Ronsele werden er nog drie dochters geboren en daar ook overleed de moeder Louise in het kraambed bij de geboorte van het laatste kind.

³² Gustave Scribe overleed in 1886 en zijn echtgenote Marie Haesebeyt in 1891. Ferdinand erfde het klooster samen met de twee zonen van zijn overleden broer, elk voor één derde.

³³ RAGent Kerkelijk Archief Parochieregisters dopen Bottelare 004/4 BOT2 310 16.

³⁴ Zomergem, Gemeentearchief, Bevolkingsboeken Ronsele 1880-1890.

Het kind, dat in het klooster geboren werd, zou later uitgroeien tot een befaamde ontdekkingsreiziger, cineast en schrijver, nl. Robert de Wavrin. Hij werd dus geboren in Bottelare op 29 augustus 1888 als tweede kind van Henri (1852-1908) en Maria-Louise Dons de Lovendeghem (1862-1893) en is overleden op 82-jarige leeftijd op 29 juni 1971 te Ukkel. Hij was de enige zoon van het echtpaar, naast 4 dochters.

Henri Vernes, auteur van de jeugdreeks Bob Morane, schrijft over de markies Robert de Wavrin in het tijdschrift "Wallonie / Bruxelles B+W"³⁵:

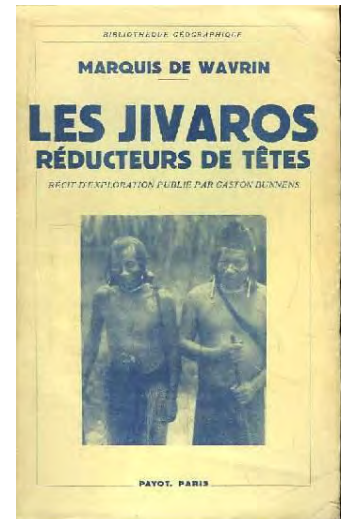
*"Le Marquis de Wavrin: un grand explorateur belge.
Il y a des noms qui, par leur seule consonance, évoquent l'Aventure.
Marquis de Wavrin est de ceux-là. Mais il ne s'agit pas, comme pour Bob Morane, d'aventures imaginaires, mais d'aventures réelles, une recherche de la connaissance.*

Couverture et illustrations extraites des 'Jivaros réducteurs de têtes', Payot, 1941.

Durant quinze années, le Marquis de Wavrin a erré à travers l'Amazonie, du nord de la Colombie à la Bolivie. Pour en rapporter, souvent au risque de sa vie, une foule de documents sur l'existence des enfants de la nature sauvage – les Indiens – aujourd'hui sur le point de disparaître sous le poids d'une « civilisation » qui, très souvent, ne mérite pas son nom.

Si l'on me parle de l'Aventure belge, c'est ce nom qui me vient tout de suite à l'esprit: de Wavrin. Peut-être parce que ses livres m'en ont plus appris sur la nature et sur l'homme que toutes les écoles... Peut-être parce je l'ai connu... Et, certainement, parce qu'il faut lui rendre sa place...

De haute lignée, aux mondanités il préféra le courant des rios serpentant au creux des forêts vierges, parmi des hommes nus pour lesquels survivre était le seul espoir.

*Illustration extraite de 'Chez les Indiens de Colombie', Plon, 1953:
Le Marquis de Wavrin entouré de quelques guerriers Motilones de l'espèce pygmoïde.*

Dans quelles circonstances ai-je rencontré le Marquis de Wavrin dont, à vingt ans, j'avais lu tous les livres? La mémoire me fait défaut... Toujours est-il qu'il fut un jour devant moi, dans son appartement de l'avenue Louise, puis dans sa maison de Fond'Roy. Un decor neutre avec, sur une cheminée, des tanzas, ces têtes humaines réduites par les Indiens Jivaros. Rapportées par le Marquis lui-même, qui avait assisté sur place à leur fabrication, à une époque où les Jivaros réduisaient encore les têtes.

Autant de marques tragiques de l'Aventure.

L'homme était grand - me semble-t-il... - Mince... Dur... Des yeux aux regards à la fois précis et à la fois perdus dans les inconnus. Souvent la pipe au bec. Je l'ai rarement vu sourire.

Je ne sais rien, ou peu, de sa vie privée. Sa vie publique, il l'a passée dans les selvas amazoniennes, et à sa table pour écrire ses livres. Je sais aussi qu'il a un fils, aujourd'hui occupé de paléontologie.³⁶

³⁵ Revue bimestrielle internationale éditée par la Communauté française de Belgique et la Région wallonne, numéro 84 van december 2003.

³⁶ Robert de Wavrin huwde laat en kreeg één zoon. Omwille van privacy worden hier geen namen en data weergegeven.

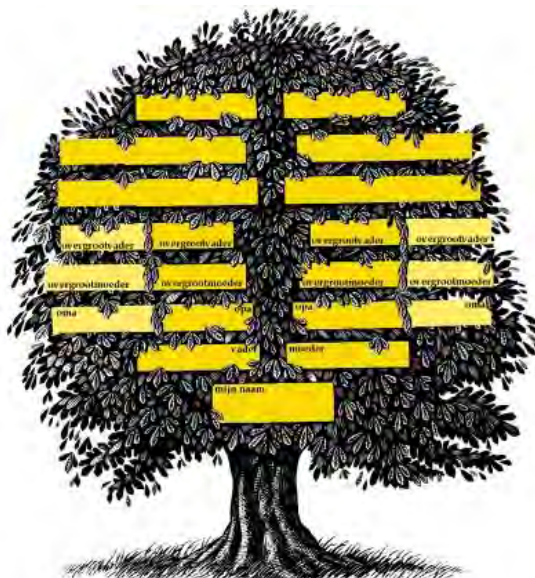
Ik denk dat de geboorte van Robert de Wavrin niet alleen voor zijn familie - een zoon! - maar ook voor de familie Scribe een heel uitzonderlijke gebeurtenis was: een geboorte in een (voormalig) klooster was wel ongewoon - naar alle waarschijnlijkheid het enige kind dat geboren is in het Karmelietenklooster - en bovendien een markies! Hoogstwaarschijnlijk om deze unieke gebeurtenis luister bij te zetten werd de markiezenkroon op het plafond geplaatst.

Bronnen:

- De identiteitskaart van Ronsele, uit tijdschrift "Ons Meetjesland", 1983, 16de jaargang, nr. 2.
- De Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed: Kasteel van Ronsele (ID: 33747).
- De Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed: Karmelietenklooster te Bottelare (ID: 36427).
- De adel in het Gentse mondaine verenigingsleven aan het begin van de 20ste eeuw, door Simon Lateur. Masterscriptie voorgedragen tot het bekomen van het diploma van Master in de Geschiedenis. Promotor: prof. dr. Paul Janssens. Academiejaar 2011-2012.
- Georges Hulin de Loo (1862-1945). Een biografische schets, door Korneel Dobbelaere. Masterscriptie in de Geschiedenis, Vakgroep Nieuwste Geschiedenis. Promotors: Dr. Hans Vandevoorde en Dr. Christophe Verbruggen. Academiejaar 2008-2009
- De lokale politieke bestuurders in een plattelandsgemeente onder het Franse Regime: Politiek Bottelare van 1795 tot 1814, door Stefan De Bock. Tweede Bachelor Geschiedenis o.l.v. Prof. Dr. Jan Art. Academiejaar: 2006-2007.
- Monique Tahon-Vanroose: De vrienden van Scribe. De Europese smaak van een Gents mecenas verschenen n.a.v. de gelijknamige tentoonstelling in het Gents Museum voor Schone Kunsten, 1998.
- Françoise Verhoosele: Het Karmelietenklooster te Bottelare. Vroeger en nu. Land van Rode jaargang 29 nummer 114, 2001, blz. 11-18.
- **Persoonlijk archief en nota's van de familie Verhoosele.**

FAMILIEKUNDE VLAANDEREN REGIO GENT vzw

KLIM IN JE STAMBOOM Cursus familiekunde 2014

3 lessen en een geleid bezoek aan een centrum voor familiekunde
in maart 2014, op donderdagavond om 20 uur.
Lesgever: Françoise Verhoozele

Programma (4 lessen):

Les 1:	6 maart 2014:	Verzamelen gegevens en bronnen van 1796 tot heden
Les 2:	13 maart 2014:	Bronnen vóór 1796
Les 3:	20 maart 2014:	Stamboom, kalenders, familienaam, wapenschild,
erfelijkheid, enz...
Les 4:	27 maart 2014:	Geleid bezoek aan een centrum voor familiekunde

De eerste drie lessen gaan door in het
Liberaal Archief, Kramersplein, 23 te 9000 Gent

- Prijs: - € 30 (lessen, geleid bezoek, handboek en een jaarabon-nement 2014 op het tijdschrift van FV regio Gent "Gentse Cadenas")
- € 15 voor 2de persoon uit hetzelfde gezin (mits maar 1 cursus voor beide samen en slechts 1 exemplaar van het tijdschrift)

Inschrijvingen
Claire Schalck-Van de Velde, tel. en fax 09.2512283
clairevandevelde@skynet.be
Hollenaarstraat 26 te 9041 Gent-Oostakker
Rekeningnummer van FV Regio Gent vzw: IBAN-nr: BE40 0011 3839 8363
BIC-code: GEBA BEBB

Uitnodiging

Sint-Bonifatiuskerk
Munte-Merelbeke
Zondag 22 december 2013 om 16u
Toegang 10 euro

Norbert Detaeye & Friends

Hymns, Vintage Blues and Christmas Rarities

Norbert Detaeye, vocals /piano
Willy De Vleeschouwer, electr. guitar
Tom Callens, clarinet / tenor sax

Een exclusief kerstconcert waarbij Norbert Detaeye beroep doet op twee "compagnons de route" met een gezamenlijke interesse voor rootsmuziek.

Willy 'Mr.Chicago Blues' De Vleeschouwer is één van de beste bluesgitaristen uit onze contreien. Hij is sinds jaren de leader van de Banana Peel bluesband, het huisorkest van de nu reeds legendarische Banana Peel bluesclub uit Ruiselede.

Tom Callens, houtblazer, componist in verschillende muziekstijlen en de winnaar van de 'Jong Talentprijs' in Gent en de 'XL Jazzwedstrijd' in Brussel.

Als klarinettist-saxofonist is hij bedrijvig in verschillende groepen waaronder 7 jaar Lady Linn & Her Magnificent Seven.

Na het concert wordt een winterdrank aangeboden in St.Apollonia.

Info en reservatie: De Muntenaar, p.a. Jos Ottermans,
Torrekensstraat 48, 9820 Munte-Merelbeke
Tel. 09 362 70 43 GSM 0471 071 145
e-mail: jobeka@skynet.be

Kerst in Munte

15 dec.2013 t/m 6 jan. 2014

- **Op en rond het Munteplein**
Kersttaferelen brengen het Munteplein in een gezellige kerstsfeer
- **Kerststallenroute**
Een 5km lang uitgestippeld parcours brengt je langs de 7 kerststallen in Munte
Info: De Muntenaar
 - **Zondag 15 dec. 2013 van 14.30 tot 18u**
- **Kerstsfeer** in de St. Bonifatiuskerk
- Oude Pastorie: '**Die Soeker**' tentoonstelling van werk van kunstenaar Herman van Nazareth
Info: De Muntenaar en de Christoforusgemeenschap
 - **Vrijdag 20 dec. 2013 om 20 u**
- **Oberufer Kerstspel** in de St. Bonifatiuskerk, opgevoerd door de bewoners, medewerkers en vrienden van de Christoforusgemeenschap. Info: 09 362 76 08
 - **Zondag 22 dec. 2013**
- 10u-11u: **Winterse vertellingen** in de school en de Oude Pastorie met gratis drankje
Info: Landelijke Steinerschool Munte
- 11u-18u: **Kerstsfeer** in de Oude Pastorie: Ambachten en Expo
Bezoek van de Kerstman in St. Apolloniacafé. Info: De Muntenaar
- 11.30: **Concert** in de kerk door Mentha, ouders en leerlingen van de school
Achteraf eetcafé in de school. Tickets 6 euro, kinderen 6-12 jr 4 euro, - 6jr gratis
- 13u-15.30 en 17u-18u: **Kerstsfeer** in de kerk. Info: De Muntenaar
- 14u-18u: 't Winkeltje, Ruspoel 2: **Zelfgemaakte kerstartikelen** door de bewoners van de Christoforusgemeenschap. Info: 09 362 76 08
- 16u: St. Bonifatiuskerk: **Kerstconcert** door Norbert Detaeye (vocals, piano), Willy De Vleeschouwer (electr. guitar) en Tom Callens (clarinet, tenor sax)
Hymns, vintage blues & Christmas Rarities
Toegang: 10 euro Info: De Muntenaar
Na het concert wordt een winterdrank aangeboden in St. Apollonia.
- 18u: Start op het Munteplein:
Kerstevocatie: We volgen de sterre tot waar ze blijft stille staan.
Koor Jubilate vertolkt kerstliederen op de binnenplaats van een hoeve 'ergens te velde'.
Info: Koor Jubilate en Landelijke Gilde Munte.

Algemene Info: De Muntenaar, p.a. Jos Ottermans, Torrekenstraat 48, 9820 Munte-Merelbeke
Tel. 09 362 70 43 GSM 0471 071 145 e-mail: jobeka@skynet.be

'Kerst in Munte 2013' is een initiatief van De Muntenaar i.s.m. de Christoforusgemeenschap, Koor Jubilate, Landelijke Gilde, Landelijke Steinerschool Munte, Padre Renaat De Paepe, talrijke kunstenaars, MPI St. Jan de Deo, Thierry Verougstraete, Muntenaren, met de steun van de gemeente Merelbeke.

Nieuws van het internetfront, door Françoise Verhooosele.

Geopunt.be

Een eerste kennismaking met de website: <http://www.geopunt.be>.

Tegenwoordig kunnen we ons huis en dat van de burens bekijken op Google Maps. De vooruitgang staat niet stil. Maar sedert kort kunnen we voor het eerst historisch en digitaal kaartmateriaal bekijken, met onder meer luchtfoto-opnames van de afgelopen 20 jaar en topografische en kadastrale kaarten uit de 18de en 19de eeuw. De nieuwe Vlaamse portaal-site [Geopunt.be](http://www.geopunt.be) bundelt alle mogelijke beschikbare geografische informatie voor burger, bedrijf en overheid.

In de zoekbalk kan elke gebruiker een POI (Point of interest) selecteren en vervolgens navigeren naar de gewenste locatie op de kaart. Bezoekers kunnen ook een globaal overzicht opvragen.

Volgend jaar wordt Geopunt verder met data verrijkt, tegen eind april 2014 bijvoorbeeld wordt informatie ontsloten over wegenwerken en andere inkomsten van het openbaar domein.

De kaarttoepassingen

Geopunt biedt je 5 kaarttoepassingen aan. Afhankelijk van wat je wil doen en zien, kan je kiezen uit een van de kaarttoepassingen. Gebruik

- Geopunt-kaart, wanneer je op zoek bent naar de ligging van interessante plaatsen, wanneer je geografische lagen wil tonen op verschillende achtergronden, wanneer je van een gebied of punt op de kaart geografische eigenschappen wil kennen, wanneer je een route wil laten berekenen tussen 2 plaatsen, wanneer je afstanden of oppervlakten wil kennen.
Snel aan de slag: Handleiding Geopunt-kaart.pdf.

- Geopunt-kaart pro, wanneer je naast de functionaliteiten die je al kon ontdekken in de Geopunt-kaart toepassing, zelf geometrieën als punten, lijnen, tekenen en deze ook wil gaan benoemen. Extra zijn geografische lagen die beantwoorden aan INSPIRE-standaarden via deze kaarttoepassing beschikbaar en kan je lagen van een eigen geografische WMS-service gaan tonen op de kaart.
Snel aan de slag: Handleiding Geopunt-kaart pro.pdf.

- Hinder in kaart, wanneer je wil weten waar en wanneer je hinder op de weg zal tegenkomen door werken, door wielervedstrijden, door aanleg van een tijdelijk terras, door plaatsing van **containers**,

Snel aan de slag: Handleiding Hinder in kaart.pdf

- Historische kaart, wanneer je wil weten hoe een gebied in Vlaanderen was in de 18de, 19de, 20ste eeuw, en dit in vergelijking met actuele kaartbeelden en luchtfoto's. Geografische lagen die ook beschikbaar zijn via Geopunt-kaart of Geopunt-kaart pro kunnen evenzo getoond worden met deze historische kaarten als achtergrond.

Snel aan de slag: Handleiding Historische kaart.pdf

- Recht van voorkoop – themabestand om het recht van voorkoop te kennen van percelen in Vlaanderen.

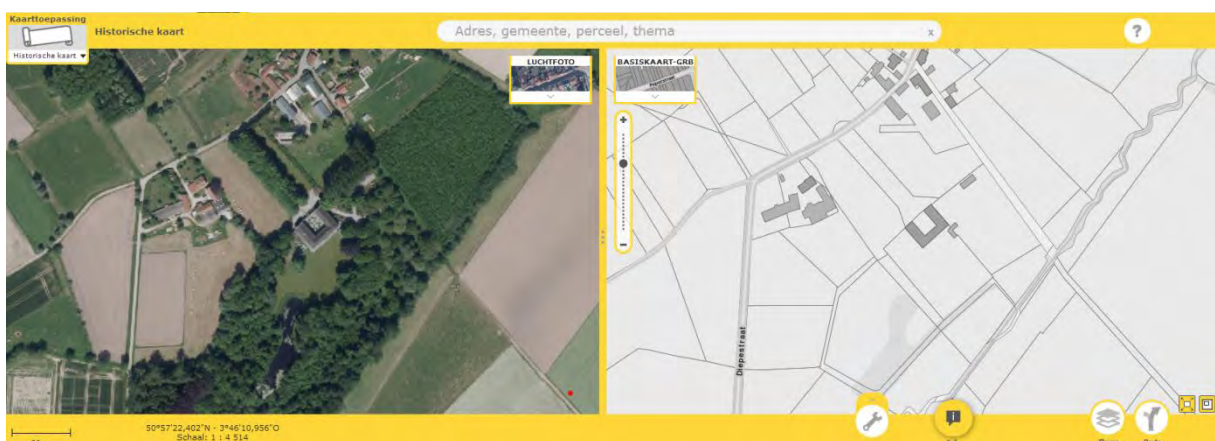
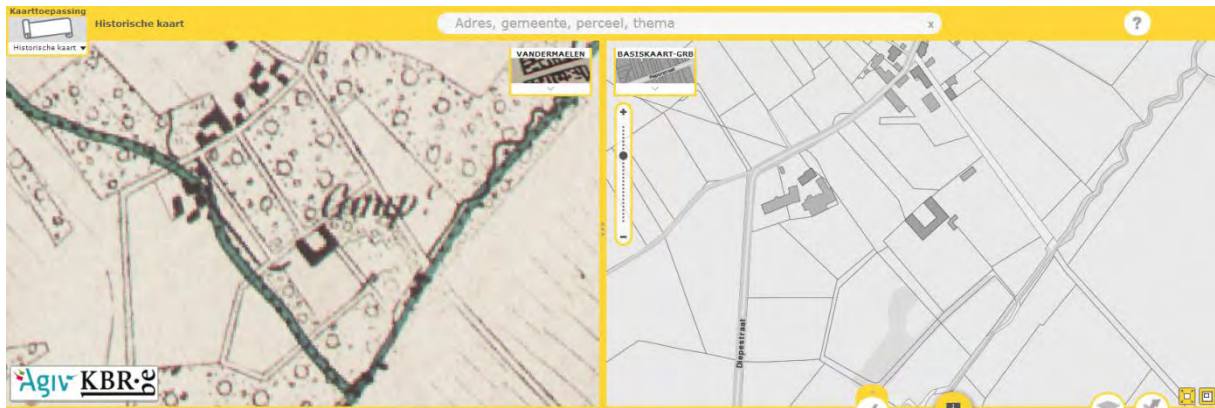
Snel aan de slag: Handleiding Recht van voorkoop - themabestand.pdf

Bekijk ook Bronnen om meer te weten te komen over de gebruikte achtergronden en de beschikbare interessante plaatsen en geografische lagen binnen de kaarttoepassingen en de Disclaimer voor gebruik ervan.

De mogelijkheden van deze toepassingen zijn voor ons, heemkundigen en genealogen, van onschatbare waarde en vormen een bijkomend meerpunt voor onze familiegeschiedenis, voor ons boek, voor ons artikel ...

Hieronder hebben we drie voorbeelden, alle drie met rechts de basiskaart van een wijk te Bottelare en links dezelfde wijk, maar dan op de kaart van Vandermaelen, volgens de cartograaf Philippe Vandermaelen (1795-1869), op de kaart van Popp, volgens de cartograaf Philippe-Christian Popp (1805-1879) en op een luchtfoto. U kunt ook in plaats van de basiskaart rechts de kaart van Popp vergelijken met de kaart van Ferraris bijvoorbeeld. De toepassingen zijn veelbelovend.

Bavegem krijgt een grotere kerk, door Julien De Vuyst.

In tegenstelling tot de huidige situatie was de negentiende eeuw gekenmerkt door een sterke bevolkingsaan groei en bijgevolg ook een stijgend aantal kerkgangers.

De oude kerken boden niet genoeg plaats meer aan de gelovigen wat de bisschop er toe aanzette nieuwe kerken te laten bouwen of bestaande te verruimen waar het mogelijk was. De aansporing werd in feite massaal opgevolgd en de onderscheiden kerkfabrieken leverden forse inspanningen om aan de wens van de bisschop te voldoen, ook al was het in vele gevallen financieel bijna onmogelijk. Gelukkig kon men zich beroepen op de - verplichte - financiële tussenkomst van de overheid.

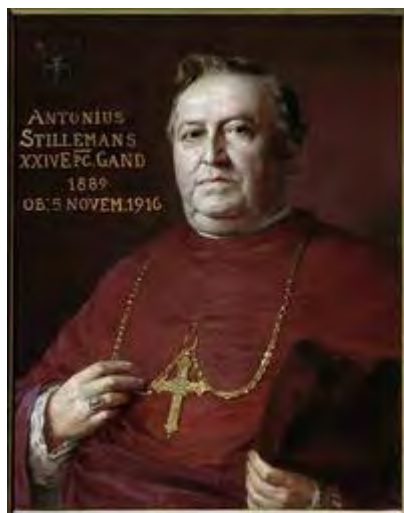
De oude kerk.

In Bavegem gaf men gehoorzaam gevolg aan de oproep om de kerk van Sint-Onkomena, of Sint-Wilgefortis, te vergroten met een neogotisch transept, een toren en koor onder leiding van architect Mortier. In augustus 1911 waren de werken klaar en op dinsdag, 19 september, werd het vergrote gebouw feestelijk ingewijd. Dit ging gepaard met de traditionele bedrijvigheid van de bevolking en elke dorpeling was druk in de weer ook al moest hij er zijn dagelijkse bezigheid voor aan de kant zetten. Trouwens *"de veldarbeid was er algemeen gestaakt"* om mee te kunnen werken aan de *"optooisels der nakende plechtigheid"*.

De vernieuwde kerk.

Er kwam hoog bezoek naar de kerkwijding te Bavegem en daarom wilde men een goede indruk maken op al wie aan de plechtigheid deelnam: *"Al de huizen waren bevlagd, de voorgevels met waar schoonheidsgevoel en smaak versierd. Tusschen bloem- en looverkransen waren zinrijke en keurig uitgewerkte jaarschriften ontplooid, die de blijde en godsdienstige gevoelens der katholieke bevolking vertolkten. De ruime straat was op eene lange uitgestrektheid omzoomd met geurige sparrekens, in wier takjes bonte vaantjes en wimpels spelen met het zachte morgenwindje. Talrijke toeschouwers stroomden immersaan toe niet alleen uit de gemeente maar ook den omtrek³⁷".*

Honderden gelovigen wilden getuige zijn van de plechtigheid maar tevens van een bijkomende attractie met de komst van Mgr. Stillemans, die bovendien per auto gebracht werd, wat toen nog vrij ongewoon was: *"Om half negen uren komt de prachtige automobiel van den achtbaren heer Libbrecht van Wetteren het dorp ingesnel. Deze echt katholieke heer had het zich terecht tot eene eer en geluk gerekend Z.D.H. Bisschop te mogen overbrengen. De Kerkvoogd was vergezeld van den Z.E.H. Pastoor-Deken van Wetteren en stapte neer aan de prachtig opgetooide intrede der pastorij³⁸".*

Er was een lange stoet gevormd om de genodigde geestelijkheid te begeleiden naar de kerk en er de wijdingsceremoniën bij te wonen. De bisschop werd bijgestaan door Kan Byl, de pastoordeken van Wetteren, verschillende pastoors uit de omgeving en andere geestelijken: *"In plechtgewaad, met de witte koorkap, myter en staf gaat de Bisschop naar de plaats, waar de heilige relikwie'n berusten, welke in het nieuw hoogaltaar onder toezegeling moeten geplaatst worden. De eerbiedwaardige stoffelijke overblijfsels van heiligen worden processiegewijs midden door de ingetogene en eerbiedige menigte*

³⁷ De Godsdienstige Week van Vlaanderen, 22 september 1911, blz. 165.

³⁸ Idem.

*overgebracht naar de kerk. Daar geschieden de diep indrukmakende ceremonien, de heilige zalvingen en menigvuldige en lange gebeden*³⁹.

De gelovige menigte was vol bewondering voor de bisschop, die ondanks zijn hoge leeftijd nog onvermoeibaar de ceremoniën uitvoerde. Tussendoor werden er verschillende kerkelijke gezangen uitgevoerd onder leiding van Kanunnik Henri Van de Wattijne. Kanunnik Byl leest de strenge voorschriften, wetten en straffen voor i.v.m. het onschendbaar recht der goederen van kerk en armen. Daarna houdt de bisschop zelf een sermoen waarbij hij zich speciaal tot de gelovigen van Bavegem richt, hen aanmaant *"in moeilijke en gevaarvolle tijden op te treden als dappere verdedigers des geloofs"*. In zijn tegenwoordigheid werd een plechtige mis gecelebreerd door de pastoor der parochie, Karel Baert, bijgestaan door de pastoors van Grotenberge en Westrem.

Pastoor Karel Baert.

Amper een drietal jaren vóór de inwijding van de vergrote kerk van Bavegem had men ongeveer dezelfde feestviering meegemaakt. Toen werd er de nieuwe pastoor Karel Baert plechtig ingehuldigd. De op 11 maart 1861 te Velzeke geboren geestelijke was er op 31 december 1907 tot nieuwe herder benoemd. Na zijn priesterwijding op 20 december 1884 was hij eerst respectievelijk onderpastoor te Melsele (1885) en te Evergem (1887). Van Bavegem zou hij nog overgeplaatst worden naar Kerksken (1921) en hij kreeg ontslag in 1933 waarna hij op 21 augustus 1941 te Zottegem overleed.

Zijn aanstelling in de toen nog kleine kerk van Bavegem vond plaats in januari 1908 wat betekent dat hij, samen met de kerkraad, verantwoordelijk was voor de uitvoering van de plannen voor de vergroting van het gebouw. Maar voor de bevolking waren dit zorgen voor later en voor de inwoners was alleen een waardige ontvangst van tel. Ook voor pastoor Baert wapperden overal de vlaggen en versierden de dorpingen hun huizen, bravjten jaarschriften aan en richtten een *"zegeboog"* op aan de grenspaal der gemeente, de plaats waar hij effectief werd afgehaald door de notabelen.

Door de zorgen van de koster was er een stoet samengesteld, die om 14 uur werd gevormd terwijl men het kanon niet bulderen en de klokken luiden. Bij zijn aankomst was de nieuwe herder vergezeld van pastoordeken Cyriel Noterman van Wetteren en de twee getuigen-pastoors Roosens en Van Lancker. Hij werd verwelkomd door de toenmalige schepen Constant De Cuiper en de burgemeester overhandigde hem een bloemtuil onder het spelen van het vaderlands lied, uitgevoerd door de muziekmajestatie *"De Livinisten van Sint-Lievens-Houtem"*.

De stoet op initiatief van de koster *"bestaande uit zestien verschillende groepen"* trok netjes geordend door de straten van het dorp en stapten naar de kerk: *"Om 3 ure kwam de nieuwe Herder op de dorpplaats aan, waar hij uit het rijtuig stapte. Op eenen oogwenk was hij in goede orde omringd door de flinke ruiters en soldaatjes, die hem op militaire wijze groetten. Intussen waren onze dappere en moedige Xaverianen gerangschikt op 't kerkplein; want zij ook wilden niet ten achter blijven en boden op hunne beurt, den nieuwen pastoor eenen schoonen bloemtuil aan. Aan de kerkdeur werd de kerksleutel door een maagdeken aangeboden. Nu had eindelijk in de kerk, welke luisterrijk versierd was en waar men boven het tabernakel het opschrift: - HIC pastoreM DUC & pasCe Christe pie - aantrof, de aanstelling plaats. Na de ceremoniën werd er een allerschoonste sermoen gedaan door den Z.E.H. Deken Noterman, alom bekend om zijne uitmuntende welsprekendheid. In zijne aandoenlijke en boeiende taal deed de redenaar nog eens, met den grootsten lof, het goede herdenken door den E.H. Mazy⁴⁰ alhier gesticht."*⁴¹

Zoals gebruikelijk werd de plechtigheid met het dankgezag, Te Deum, afgesloten. Daarna kon pastoor Karel Baert zijn nieuwe tehuis betrekken en op de weg naar te pastorij ontving hij nog een bloemtuil van de zustergemeenschap en werd hij er ontvangen door de congregantisten.

OPROEP

Weet iemand waar de **parochiebladen van Bottelare**
van begin de jaren 60 bewaard zijn?
Tel. 09/362.69.95 of per e-mail secretaris@landvanrode.be

³⁹ Ibidem.

⁴⁰ Ludovicus Mazy was in 1849 te Oudenaarde geboren en pastoor te Bavegem van 1895 tot 1907. Toen werd hij in de parochie van Gavere benoemd waar hij in 1920 overleed.

⁴¹ De Godsdienstige Week van Vlaanderen, 24 januari 1908, blz. 310.

Verlag van de opening van de tentoonstelling 'Armand Heins tekent het Land van Rode', door Françoise Verhoosele.

De opening van de tentoonstelling op vrijdag, 4 oktober 2013 kende een talrijke opkomst, niet alleen van Oosterzele maar ook mensen uit Merelbeke, Sint-Lievens-Houtem enz... Als eerste sprak onze voorzitter Lucien De Smet en wij geven hier een groot deel van zijn speech:

"Het is omwille van de bijzondere band die Armand Heins had met zijn goede vriend Paul Bergmans dat wij deze tentoonstelling in Balegem organiseren. In deze buurt, in de voormalige herberg "Het gemeentehuis", kwamen deze heren een eeuw geleden vaak samen om er een pintje te drinken. Het was ook in deze herberg dat Paul Bergmans het zeer oude volkslied, "Van als dat wij twee kleine kinderen waren", optekende. Eén van de drie dochters van de herbergier trakteerden er hun gasten met zang, vaak oude volksliederen.

Om een beetje in dezelfde sfeer van toen te komen, dachten wij er aan om Gerard Vekeman uit te nodigen. Wij vroegen hem om voor ons, enkele passende liederen te brengen.

In 2009 had in het MIAT de prachtige tentoonstelling plaats over het leven en het werk van Armand Heins. Bij ons ontstond toen het idee, een tentoonstelling op te zetten met tekeningen die Armand Heins maakte in het Land van Rode.

Een jaar lang zijn wij in diverse archieven opzoek gegaan en vonden 45 Litho's en etsen terug van de dorpen: Balegem, Scheldewindeke, Moortsele, Oosterzele, Landskouter, Gijzenzele, Melle, Gontrode, Gentbrugge, Merelbeke, Melsen, Munte, Schelderode, Bottelare, Lemberge, Sint-Lievens-Houtem, Bavegem, Vlierzele.

Met deze tentoonstelling willen wij de bezoeker confronteren met ons waardevol erfgoed, een eeuw geleden met dat wat vandaag nog bewaard is gebleven. Armand Heins leek ons hiervoor de meest geschikte illustrator te zijn.

Voorzitter Lucien De Smet.

Wij stopten de klok begin 1900, de periode van de industriële revolutie die vooral de burgerij ten goede kwam. Het was de tijd waarin vele mensen uit onze dorpen wegtrokken richting de stad. Anderen emigreerden naar Canada en Amerika; zij leefden er in mensonwaardige omstandigheden en met een hongerloon dat zij er verdienden. Het is de tijd waar de arbeider met zijn neus op de eigen verantwoordelijkheid werd gedrukt. Voornamelijk onder de katholieke actie ontwikkelde zich hier bij ons, het middenveld. De landbouwer, de landarbeider, fransmans, werden aangespoord om voor zichzelf te gaan zorgen. Zo ontstonden er diverse verzekeringsinstellingen, syndicaten ziekenfondsen enz...

Het is in deze periode waarin ook de zang- en toneelverenigingen een grote bloei kende.

De aanleg van de spoorweg, de stoomtram en de betere verbindingen langs de weg zorgden niet enkel voor de pendeltrafik naar de industriesteden. Ook de burgerij uit de stad leerde op deze wijze het platteland ontdekken, al was het maar om tijdens hun vrije dagen, er de "goede lucht" te komen opsnuiven. Hiervan getuigen bij ons een aantal prachtige villa's van de begoede burgerij uit de nabijgelegen industriestad Gent: het kasteel Verschaffelt, Gents hofbouwkundige, het Wit kasteel te Scheldewindeke, een buitenverblijf met lustuin van familie Meiresonne, "Pierre Blanche" in de Van Thorenburglaan, een villa in Engelse landhuisstijl van de Gentse procureur Tibbaut. Maar ook figuren als een Serure, Paul Bergmans, Armand Preud'homme kwamen in onze dorpen een frisse neus opsteken. Zij hebben bij ons een niet onbelangrijke invloed gehad op het plaatselijke culturele leven.

In die dagen werden te Gent ernstige inspanningen gedaan om de stad te verfraaien op weg naar de grote wereldtentoonstelling van 1913. Rond de persoon van Paul Bergmans verzamelden er zich een groep kunstenaars en intellectuelen, die bezorgd waren om het patrimonium, met onder hen, jawel de figuur van Armand Heins.

Armand Heins, werd geboren in Gent op 1/08/1856. Hij overleed in 1938.

Hij was één van de bekende Gentse kunstenaars die een grote invloed hebben gehad op het culturele gebeuren in Gent en zo als ik eerder al heb gezegd ook in onze streek.

Tijdens zijn lange leven - hij werd 82 jaar oud - maakte hij honderden litho's, talrijke etsen en duizenden tekeningen van hoekjes en tafereeltjes in Vlaanderen, Gent en in het Land van Rode.

Hij had een bijzondere interesse voor geschiedenis en oudheidkunde. Als graficus tekende hij heemkundige en historische objecten, zoals gevels, deuren, Ik verwijs hier over voor in onze streek naar de woning van de familie Van Durme te Gijzenzele, het Romaans kerkportaal te Melsen, manuscripten, affiches, verzorgde boekbanden en had aandacht voor kunstvoorwerpen, het Kruis van Scheldewindeke en dat van Schelderode.

Een eeuw geleden trok deze Gentse kunstenaar met de tram of koets naar het platteland. Vaak te voet, zwierf hij dagen lang rond in onze streek, opzoek naar het waardevolle erfgoed.

Onder impuls van Paul Bergmans - die vaak te Balegem verbleef - verzamelden zich rond deze persoon een groepje vrienden met als enig doel voor ogen: "de schoonheid van eigen land te ontdekken".

Met een schetsboek in de hand en in het gezelschap van ondermeer: Paul Bergmans, Léon de Smet, Julius Vuylsteke, A. Van Werveke, Omer Wattez, Scribe en nog andere, ging Armand Heins op stap en tekende voor ons, ons erfgoed.

Armand Heins vertoefde vaak bij en met zijn vrienden, Paul Bergmans en Scribe in het Land Van Rode. Is dat dan het antwoord op onze vraag waarom er relatief zo veel tekeningen van onze dorpen bekend zijn?.

Een klein detail: voor hun tochten in onze streek verzamelden de heren vaak met paard en kar op de markt van Scheldewindeke. Een prachtige foto hiervan is bij het begin van deze tentoonstelling te zien.

Paul Bergmans had een vaste stek in Balegem, hij was er erelid van de plaatselijke zangmaatschappij Broedermin en was aanwezig op hun Sint-Ceciliafeest. Toen in 1904 het werk "Vieux coins en Flandre" verscheen, met tekeningen van Armand Heins schreef hij het voorwoord en ondertekende: "Balegem januari 1904".

Paul Bergmans werd in Gent in 1868 geboren.

Hij deed bijzondere muziekstudiën, ondermeer harmonie. Was eerst medewerker en later hoofdbibliothecaris van de universiteitsbibliotheek te Gent. Zijn liefde voor de muziek, die hij van zijn vader had mee kregen, bleef zijn leven lang tekenen. Zo brengen wij in herinnering: zijn strijd om muziekgeschiedenis op te nemen onder de universitaire leergangen. De bekroning kreeg hij toen die een speciale leerstoel in de faculteit wijsbegeerte en letteren werden opgenomen.

Heins vond een zusterziel in de figuur van Scribe, een Gentse ingenieursmecenas. Door zijn persoonlijk vermogen slaagde Scribe erin een om een uitgelezen kunstverzameling aan te leggen. In Bottelare veranderde hij het oude Karmelietenklooster tot buitenverblijf, waar een hoog artistiek leven zou bloeien. Scribe ontving er zijn vrienden kunstenaars en samen gingen ze er op uit en bezochten dorpjes uit de omgeving, Moortsele, Munte, Lemberge enz...

Beste mensen, de groep intellectuelen, dat zich een eeuw geleden rond Paul Bergmans vormde, waren voor onze provincie één van de pioniers van wat wij later zijn gaan noemen "monumentenzorg". Zij waren de eersten die het begrepen hadden, dat we de plicht hebben, ons erfgoed te koesteren om het dan aan de volgende generatie door te geven. Zij gingen voor het eerst op zoek en inventariseerden al het waardevolle in onze provinciesteden en op de boerenbuiten.

Als wettige erfgenamen van dit erfgoed kunnen ook wij niet, overheden en particulieren, ons van onze verantwoordelijkheid ontdoen."

Na de zeer uitvoerige uiteenzetting van onze voorzitter mochten de toehoorders enkele liederen van Gerard Vekeman beluisteren.

Gerard Vekeman en zijn fluitist.

Na Gerard kwam onze burgemeester, Johan Van Durme, zijn eigen visie verkondigen. In de tekst hiernavolgend, geven wij een deel van de speech van de burgemeester weer.

"Het Heemkundig Genootschap Land van Rode heeft er goed aan gedaan voor ons eens de tijd een eeuw terug te draaien.

Toen ik daarnet de gelegenheid had even snel de tentoongestelde litho's en etsen, die Armand Heins voor ons maakte, te bekijken, was ik aangenaam verrast. Het is me hierbij opgevallen dat buiten de houten schuren met strooien daken nog heel veel van het hier getoonde erfgoed bewaard is gebleven.

Vrienden laten wij ruitelijk toegeven initiatieven als deze tentoonstelling, een open monumentendag, een erfgoeddag, doen ons nadenken over de manier waarop wij vandaag met het erfgoed in de ruime betekenis van het woord moeten omgaan.

Beste mensen, in onze gemeente Oosterzele zijn ongeveer 20 monumenten en 6 dorpsgezichten en landschappen wettelijk beschermd. Ik stel me de vraag: moeten wij het lijstje niet verder aanvullen? Persoonlijk denk ik aan een aantal prachtige gevels in de Stationsstraat te Scheldewindeke, de bunkers te Gijzenzele. Beschermen betekent niet zijn vrijheid verliezen. Men is trouwens de trotse eigenaar van een voor onze gemeenschap waardevol monument. Beschermen houdt ondermeer ook in dat u als eigenaar door de overheid financieel ondersteund wordt bij de in stand houden en de restauratie van een monument waarvan u de eigenaar bent.

En met enige trots breng ik hier de recente restauratie van de Klepmolen, eigendom van de gemeente, in herinnering, de restauratie van de pastorie in Moortsele, onze parochiekerken, het orgel van Landskouter en Oosterzele enz...

Hoe ver staat het met de Guillotinemolen en de Windekemolen?

Het gemeentebestuur beseft zeer goed, "een zwaluw maakt de lente niet". De zorg om ons erfgoed is niet enkel een zaak van de overheid. Het is niet allen de taak van een gemeente, provincie of de staat om eigenaar te zijn van het erfgoed. Zij kan waar nodig beschermend optreden maar de private sector heeft ook hier een niet onbelangrijke verantwoordelijkheid!

En ook hiervan zijn er in onze gemeente een aantal prachtige realisatie te bewonderen. Ik noem er enkele voor de vuist op: de pastorie van Balegem, de stokerij Van Damme, het hof de Volderstraete, de kapel in Moortsele.... Laten wij bij deze ook aandacht hebben voor de prachtige renovatie van gevels, van gebouwen in onze dorpscentra die met respect voor het authentieke prachtig gerestaureerd zijn. Trouwens hier in deze straat zijn een aantal mooie voorbeelden te zien.

Burgemeester van Oosterzele Johan Van Durme.

Laten wij ook niet onze ogen sluiten voor een aantal pijnpunten waarvoor nog geen pasklare oplossing werd gevonden. Ik citeer de watermolen te Moortsele, de stokerij Van De Velde te Landskouter, de kapel op de Keiberg in Oosterzele. Het brengt ons meteen bij het feit: "een monument staat niet alleen". Erfgoed in stand houden houdt ook in dat wij het een waardevolle toekomst meegeven. Een molen moet opnieuw kunnen draaien en malen.

Hier zie ik een prachtige taak weggelegd voor onze erfgoed-werkers. Het is goed dat men rondziet en inventariseert. Waarom zouden zij niet samen met ons mee denken aan de nieuwe bestemming, hoe kunnen wij er een levend monument van maken? "Onbekend is onbemind". Het Heemkundige Genootschap is best geplaatst om ons hierbij te helpen, een taak trouwens die zij naar mijn inziens behoorlijk invult.

Tot slot wens ik het genootschap proficiat met dit initiatief en wens haar in haar verdere werking veel succes toe en verklaar bij deze "de tentoonstelling Armand Hein stekend het Land van Rode" voor geopend."

Na deze prachtige speech was het weer de beurt aan Gerard Vekeman en daarna kon elke toehoorder de tentoonstelling bezoeken.

Hierna volgen enkele sfeerbeelden.

Foto's Danny De Lobelle.

PROVINCIALE PRIJZEN VOOR GESCHIEDKUNDIG ONDERZOEK 2013 EN 2014

In 2013 schreef het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen in de brede sector van het geschiedkundig onderzoek twee prijzen uit, meer precies de jaarlijkse prijs voor geschiedenis en de driejaarlijkse prijs voor volkskunde. Het is nuttig de laureaten even kort voor te stellen en meteen een warme oproep te lanceren voor de prijzen die in 2014 worden uitgeschreven.

PROVINCIALE PRIJS VOOR GESCHIEDENIS 2013

In deze editie konden ook doctorale en masterscripties meedingen. In de pare jaren, dus in 2014) wordt uitsluitend de vrucht van onbezoldigd historisch onderzoek toegelaten. Het provinciebestuur wil op die manier het geschiedkundig onderzoek dat vorsers in hun vrije tijd verrichten actief stimuleren. Voor de prijs 2013 werden zes inzendingen genoteerd. De jury bestond uit Jo Rombouts, voorzitter ; prof. dr. Luc François, prof. dr. Jelle Haemers, prof. dr. Rik Opsommer, prof. dr. Eva Schandevyl en prof. em. dr. Els Witte. Ignace Van Driessche en Hilde De Mulder namen het secretariaat waar.

Gehoord het voorstel van de jury kende de deputatie de provinciale prijs voor historisch onderzoek voor geschiedenis 2013 toe aan **Geraldine Reymenants** uit Gent, voor haar studie: *Marie Elisabeth Belpaire. Gender en macht in het literaire veld, 1900-1940.*

Geraldine Reymenants biedt een fascinerende reconstructie van het grote netwerk dat Marie Elisabeth Belpaire als vrouw en als welgestelde intellectueel uitbouwde. Vooral haar bijzondere positie als eigenaar en hoofdredacteur van Dietsche Warande en Belfort en als medewerker aan de oorlogskrant De Belgische Standaard en de eruit voortvloeiende contacten met de mannelijke en vrouwelijke auteurs in de eerste helft van de twintigste eeuw worden deskundig ontrafeld en toegelicht.

DRIEJAARLIJKE PRIJS VOOR VOLKSKUNDE 2013

Voor deze prijs werden twee inzendingen ingediend. De jury bestond uit Jo Rombouts, voorzitter ; prof. dr. Youri Desplenter, Sylvie Dhaene, Hilde Schoefs, prof. em. dr. Stefaan Top en dr. Pauline Van der Zee. Ignace Van Driessche en Hilde De Mulder namen de secretariaatstaken op zich.

Gehoord het voorstel van de jury werd de provinciale prijs voor historisch onderzoek voor volkskunde 2013 niet toegekend. Wel besliste de deputatie een bijzondere vermelding te verlenen aan Marcel De Cleene, uit Gent en aan Jean-Pierre De Keersmaeker, uit Brugge, coauteurs van de studie *Compendium van dieren als dragers van cultuur. Deel I: Zoogdieren.*

De studie van Marcel De Cleene en Jean-Pierre De Keersmaeker is het eerste deel van een trilogie waarin de rol van dieren wereldwijd in fabels, legenden, heraldiek, kunst, magie, mythologie, taal, religie, volksgeloof en volksgeneeskunde onderzocht wordt. In het eerste deel worden de zoogdieren behandeld. Het werk bevat een schat aan cultuurhistorische informatie waarbij de betekenis van dieren in tal van culturen en in een internationaal perspectief belicht en samengebracht wordt. Dergelijk ambitieus opzet leidde tot een aantal lacunes, waardoor niet de prijs maar wel een bijzondere vermelding is toegekend.

PROVINCIALE PRIJZEN IN 2014: GESCHIEDENIS, GENEALOGIE EN HEEMKUNDE

In 2014 schrijft het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen drie prijzen uit voor historisch onderzoek: de jaarlijkse prijs voor geschiedenis, de tweejaarlijkse prijs voor genealogie voor familiegeschiedenis en de driejaarlijkse prijs voor heemkunde.

Voor de jaarlijkse provinciale prijs voor **geschiedenis** kunnen wetenschappelijk verantwoorde studies over een geschiedkundig onderwerp ingezonden worden. Let wel in deze editie zijn gepubliceerde doctorale scripties en door bezoldigde historici geschreven en gepubliceerde werken uitgesloten.

De tweejaarlijkse prijs voor **genealogie** is in 2014 gereserveerd voor familiegeschiedenissen. Wetenschappelijk verantwoorde studies over families kunnen voor die prijs ingezonden worden.

Aan de driejaarlijkse prijs voor **heemkunde** kunnen wetenschappelijk verantwoorde heemkundige studies over de provincie Oost-Vlaanderen of over een deel van de provincie deelnemen.

De in te zenden studies zijn in het Nederlands geschreven. Ook wetenschappelijk verantwoorde artikels kunnen meedingen. De werken zijn door één of maximaal twee auteurs geschreven. Wie in Oost-Vlaanderen geboren is of vijf jaar in de provincie woonachtig is kan deelnemen. Ook niet-Oost-Vlamingen kunnen naar de prijs meedingen indien het onderwerp van hun studie handelt over een onderwerp dat betrekking heeft op Oost-Vlaanderen, of een deel ervan. Studies die integraal online zijn gepubliceerd en door iedereen geconsulteerd kunnen worden, voldoen aan de publicatievoorwaarde.

Wie wenst deel te nemen bezorgt uiterlijk op 15 april 2014 zes exemplaren (gedrukt of getypt, ook indien de publicatie integraal online raadpleegbaar is) van zijn/haar studie aan de deputatie van de provincie Oost-Vlaanderen, dienst Erfgoed, Woodrow Wilsonplein 2, 9000 Gent.

De studies worden door een jury beoordeeld. De deputatie beslist over de toekenning van de prijs. **Aan elk van de prijzen is een bedrag van € 5.000 verbonden. Indien de prijs niet toegekend wordt kan een bijzondere vermelding verleend worden, waarvoor een bedrag van € 1.750 beschikbaar is.** Het is ook mogelijk dat een prijs niet wordt toegekend.

Voor meer inlichtingen en het reglement kunt u terecht op deze link http://www.oost-vlaanderen.be/public/cultuur_vrijetijd/cultuur/cultuurprijzen/index.cfm of neemt u contact op met de provinciale dienst Erfgoed, t.a.v. Ignace Van Driessche, beleidsmedewerker geschiedenis, Woodrow Wilsonplein 2, 9000 Gent, 09-267 72 62.

Jozef DAUWE
Gedeputeerde voor Cultuur

Samenkomsten Aldfaer.

De tweede zaterdag van september, november, januari, maart en mei van 14.00 uur stipt tot 16.00 uur.
Plaats: Liberaal Archief, Kramersplein, 23 9000 Gent.

Als dienst voor onze leden zullen wij vanaf september samenkomsten organiseren om Aldfaer beter te leren kennen. Wij zullen uw vragen proberen te beantwoorden en dit kan voor zowel beginners als voor gevorderden. Deze gaan door op zaterdag **11 januari, 8 maart en 10 mei**. U kunt uw eigen laptop meebrengen met een exemplaar van het programma Aldfaer reeds geïnstalleerd. Deze samenkomsten zijn **gratis**.

U moet niet naar elke samenkomst komen maar de inschrijving is verplicht voor elke samenkomst (maximum 20 deelnemers per samenkomst). Dat kan per brief (Rollebaan, 101 9860 Oosterzele), per telefoon (09.2512283) of per mail (fvgent@skynet.be). U doet dat best in de week vóór de samenkomst.

ALDFAER

Staten van Goed Landskouter-Gontrode

nr 86, Deel 3.

Deze Staten van Goed berusten in het Rijksarchief Gent.
 Inventarisatie door Jozef De Schampelaere, gedigitaliseerd door de redactie Land van Rode.

Register:
 3: 1692-1702
 4: 1708-1709
 5: 1710-1724
 6: 1724-1744
 7: 1782-1795
 Hiaat 38jaar

Afkortingen:

SVG	Staat van Goed		
fl	zoon van	fla	dochter van
ST	sterfhuis	W	wees
K	kinderen	KK	kinds kind
P	voogd paterneel	M	maternele voogd
H	houder	HG	houderigghe
SS	syn selfs Meerderjarig	HS	haar selfs of hun selfs
TW	te weten	MN	met name
†	overleden	x	gehuwd met

Ook Land van Rode Bundel 181
 Staten van Goed Landscauter Gontrode
 1615-1640

- 096 1701 174V **SVG † Gillis BAUDEWYNS † Gontrode 21 november 1700**
 HG. Cathalyne **VAN RONSSSE**
 K. Marie Baudewyns 15j, Judocus 13j, Pieter 11j en Joanna **BAUDEWYNS**
 2j
 Anthone **BAUDEWYNS**, oom, voogd
Hofstede genaamd "De Rode Brugge" met Brouwerie
- 097 1701 182R **SVG † Livyne DE VOS Gontrode 30 januari 1700**
 H. Gillis **DE MULDER**
 K. Pitronelle 15j, Marie 11j en Josyntien **DE MULDER** 6j
 Pieter **DE BRUYCKER** en Jan **VAN DER EECKEN** voogden
Hofstede aan den driesch 1 dagwant
 Land te Merelbeke, Lemberge, Bottelare
 Totaal 633 £ 105 £ voor elk kind
- 098 1701 197R **SVG † Tanneken THYS fla Lieven x Elisabeth MATTHYS † Gontrode 27 december 1700**
 H. Adriaen **DE BRUYCKER** fl Pieter
 K. Pitronelle 15j, Elisabeth 14j, Jenno 13j, Marie 11j en Adriaeneken **DE BRUYCKER** 9 j
 Lieven **DE GRAVE** tot Bottelare voogd
 Land te Melle in de Calverhaege 1 bunder
- 099 1701 193R Rek venditie van de meubelen en huiscattheylen ten ST Jan **DE LEYN** te Gontrode 20 april 1701
- 100 1702 197R Acte Prysye bij ST Jan **DE GREVE † na een langdurige ziekte, onderhouden geweest van den Armen**
 Vercoopinge 21 november 1701
- 101 1690 198R **SVG † Adriaeneken DE SMET † Gontrode op St Andriesdagh 1690**
 H. Lieven **VAN TRAPPEN**
 K. Jan 17j, Judocus 16j, Lieven 14j, Marieken 10j
 Adriaen **DE BRUYCKER** voogd

- 102 1702 202R Rek. venditie ST Heer ende meester Pauwels **VAN BUSCUM** † Gontrode 1 tot 241V juni 1702 in zijn leven Landdeken van Oordegem en pastoor van Gontrode, Landscauter en Gysele. Geen hoirs
1. K en KK van Margareta **VAN BUSCUM** x Pieter **BALKAERTS** tot Mechelen
 2. K en KK van Barbara **VAN BUSCUM** x Pieter **WALSCHAERTS**
 3. K en KK van Augustyn **VAN BUSCUM**
 4. K en KK van Geertruy **VAN BUSCUM** x Pieter **VERHAENEN**
- 103 273R Fractie SVG Familie **VAN BOCKSTAELE** Verdeling goederen
- 104 275R **SVG** † Laurens **DE BRUYNE** † Landscauter 20 September 1708
HG. Geerardyne **VAN DE WIELE** 4de vrouw - geen kinderen
1ste vrouw † Cathelyne **VAN CRAYENBROUCK**
K. Joannes **DE BRUYNE** x Lieven **DE BACKER** tot Balegem
2de vrouw † Tanneken **DIERAERT**
K. Jacquemyne **DE BRUYNE** x Cornelis **VAN DEN BULCKE** tot Scheldewindeke
3de vrouw † Adriaeneken **VAN HEMELRYCK**
K. Andries **DE BRUYNE** 22j jongman
Gilles **VAN DE BERGHE**, griffier, voogd uit de wet
- 105 280V **SVG** † Lieven **DE RAEDT** † Gontrode 23 november 1708
HG. Anna **BOLLAERS** 2de vrouw
K. Marie 14j, Gilles 10j, Anna 7j, Pieternelle 6j, Joanna 2j
Jan **DE RAEDT** tot Wetteren VP
1ste vrouw † Tanneken **SCHAEPELS**
K. Jan 23j en Lieven 19j
Jan **SCHAEPELS** voogd M
- 106 282R **SVG** † Lieven **VLIBERGE** † Gontrode 5 januari 1709
HG. Anna **DE BRUYCKER**
K. Adriaen 17j, Bartholomeus 14j, Catharina 10j en Lieven 5j
Adriaen **VLIBERGE** tot Wetteren oom en voogd P
Adriaen **DE BRUYCKER** tot Wetteren oom en voogd M
Deel in een huis te Wetteren van zijn ouders aan het Borgains Cruys
Cruideniers winckel tot Gontrode
- 107 285V **SVG** † Janneken **DE WAELE** † Gontrode 16 december 1708
Weduwe van N... † **SEDAN** 2de man
† Jan **DE SMEDT** fl Jan 1ste man
K. Franchoise **DE SMEDT** x Jan **DHONDT**, Joanna **DE SMEDT** x Frans **VAN MENSBRUGGHE** (coster), Elisabeth **DE SMEDT** x Jan **DE BRUYCKER** tot Wetteren; KK de wees van † Pieternelle **DE SMEDT** x Gillis **VAN HAUTE**
MN Lieven **VAN HAUTE**
- 108 288V **SVG** † Cathalyne **DE SUTTER** † Landscauter 28 januari 1709
H. Jan **VAN OPSTAL**
K. Elisabeth 21j en Marie **VAN OPSTAL** 18j
Jan **DE SUTTER** VP
Een huis te Landscauter bij coope van de moeder van de Houder
- 109 292V **SVG** † Huybrecht **MACHTELINCK** † Landscauter 1709
HG. Catharina **OPSTAL**
K. Joos 31j, Pauwels 23j en Agatha **MACHTELINCK** 22j
Lieven **MACHTELINCK** voogd
- 110 296V † Cornelis **DE LANDTHEERE**, geboren te Voorde † Gontrode 8 februari 1709
HG. Marie **VERVAET**
K. Petronelle x Adriaen **DE GHEYTER** tot Lemberghe, Catharina 18j en Adriaen **DE LANDTHEERE** 12j
Joos **DE GROVE**, stiefvader, voogd P.
Pieter **VERVAET** tot Heusden voogd M.
- 111 305R Rekening en Reliquen voor Jan **DE GHEYTER** fl Pieter x Anna **VAN DER SCHUEREN**

Kosten ten sterfhuise van "syne Houders"

- 112 311V Rekening en Reliquen voor Jan Bapt **VAN BOMBEKE**, Balliu en Stockhouder.
Venditie ST Jaques **VERCRUYSSSEN** † Gontrode ten jaer 1709
Hoirs: Jan **BRACKENIER**- smedt tot Scheldewinde, Rechtsweer, Adriaen **DE NEVE** tot Westergem, Martyne **BUYSE**, Gillis **TAELMAN** tot Massemen
- 113 315 **SVG** † Laurens **HERTEGONNE** † Landscauter 15 maart 1709
HG. Lievyne **VER SPEETEN**
K. Pieter en Mathys HS en Jan **HERTEGONNE** 23j
Huis stede 5 dagwant
- 114 1R **SVG** † Elisabeth **TYRACHE** fla Jan Gontrode 25 februari 1711
H. Jan **VAN WELLE** fl Lieven
K. Michiel 9j, Joannes 6j en Elisabeth 2 jaer
Jacobus **BRAECKMAN**, schepen, voogd uit de wet
Huis aan den Heirweg - Schoenlapwinckel
- 115 2V **SVG** † Joanne **BAYENS** fla Jan Gontrode 10 maart 1711
H. Marten **TEMMERMAN**
K. Joannes 3j en Judocus 10 maenden
Jan **BAEYENS**, grootvader, voogd
- 116 5R **SVG** † Passchyne **VER SPEETEN** fla Pieter Landscauter 30 maart 1711
H. Anthone **DE WISPELAERE**
K. Joseph **DE WISPELAERE** 9j
Adriaen **DE SUTTER**, schepen, voogd
- 117 7R **SVG** † Catharina **DE BOSSCHER** fla Joos Gontrode 17 februari 1711
H. Adriaen **VAN SYPE** fl Jan 2de man
K. Geeraert 12j, Joannes 7j
1ste man † Jan Bapt. **DE MEY**
K. Jan Bapt **DE MEY** 16j
Joannes **VAN DER SCHUEREN**, alfven broeder, voogd
Een partye Meersch in St Lieven Houtem, land in Oombergen, Vliersele en Dikkelvyne; vier gouden ringhen; een boeck met silvere slotten
- 118 12R **SVG** † Cathelyne **MATTHYS** † Landscauter 7 april 1711
H. Pieter **VAN DE VYVERE** - geen kinderen
K. Joos **VAN HECKE** 28j en Anna **VAN HECKE** 20j, 2 kinderen die de Houder behauwt heeft met de overledene.
Matthys **DE PAU** zwager en voogd materneel
- 119 14R **SVG** † Jan **DE SMET** fl Lieven † Gontrode 15 april 1711 - geen kinderen
HG. Livyne **VAN YPER**
Hoirs:
1. Pieter **VAN DE WIELE** met zijn medehoirs;
2. Pieter **VAN DE VONDEL** met zijn consorten;
3. Janneken met consorten
4. Guilliane **NOPE** met zijn medehoirs; alle vaderlijke zijde
5. Jan **VAN LEDE** met consorten en Pieter **NOPE** met zijn medehoirs
6. van moederszijde nog onbekende hoirs
Huysstede aan de straete naar Bottelare
- 120 19R **SVG** † Janneken **DE SMET** fla Jan † Gontrode 25 oktober 1712
H. Franchois **VAN DER MINTSBRUGGHEN**
K. Franchois 17j, Pieter 14j, Judocus 12j, Jan 9j †, Livine 10j, Hubrecht 7j, Pieternelle 4j en Joanne Catherine 1 maend
Jan **DHONDT** zwager voogd M
Een dagwant land geerfd van Janneken **DE WAELE** overleden moeder
- 121 22R **SVG** Franchoise **VENNEMAN** fla Adriaen Gontrode 21 februari 1713
H. Jaques **DE VLAMYNCK**
K. Judocus 11j, Joannes 6j en Marie Anne 4 jaer
Geeraert **VENNEMAN**, oom, voogd M
- 122 25R **SVG** † Huybrecht **PINTE** fl Lieven † Gontrode 22 april 1713

- HG. Tanneken **DE BRUYCKER** - geen kinderen
 Hoirs KK. De wezen van Therese † **PINTE** x Pieter Michiel **FRANS** MN
 Barbarina **FRANS**, Benedictus **FRANS** en Anna **FRANS**.
 Backers en Cruydenierswinckel
- 123 27V **SVG** † Joos **BEKAERT** † 25 april 1711
 HG. Anna **VAN BOCKSTAL**
 K. Petronelle 5j, Pieter 4j, Lenaert **BEKAERT** 2 jaer
 Adriaen **BEKAERT** voogd
- 124 29R **SVG** Jan **DE CONINCK** † Gontrode 5 mei 1714
 HG. Josyntien **HELDERWEERTD**
 K. Catharine 3j
 Lieven **JANSSENS** voogd P
- 125 30R **SVG** † Elisabeth **BOXSTAELE** † Landscouter 30 september 1714
 H. Jan **DE BRUYCKERE**
 K. Livinus 17j, Jan 15j, Livinus 13j, Janne 11j, Joos 7j, Elisabeth 3 jaer
 Pieter **DE BRUYCKER** voogd P en Lieven **BOCKSTAELE**, oom, voogd M
 Nog schuldig aan Huyspacht 8 £, 17 Sch.
- 126 31V Liquidatie Sterfhuys † Jan **DE NEVE** x Marie **DE LANGHE** † Landscouter 28
 november 1713
 Tussen Geeraert **DE WETTINCK** x Josynten **DE NEVE** en hun minderjarige
 susters en broeders Bartholomeus, Philippe, Livyne, Joanne, Marie,
 Franchoise, Joannes **DE NEVE**
- 127 33V **SVG** † Joos **MACHTELINCK** fl Hubrecht † Landscouter 19 januari 1716
 HG. Catharina **DOORSELAERE** fl Lieven
 K. Liviene 7j, Josyntjen 4j en Joannes 2 jaer
 Paulus **MACHTELINCKS**, oom, voogd
- 128 36R **SVG** † Elisabeth **VAN AELBROUCK** fl Lieven † Gontrode 1 januari 1716
 H. Adriaen **DE NOYETTE** fl Lieven
 K. Lieven **DE NOYETTE** SS, Judocus 26j, Jenno 23j, Adriaene 20j en
 Paulus 18 jaer † en Pieternelle **DE NOYETTE** 15j
 Joos **VAN AELBROUCK**, oom, voogd M
 Huisstede aan den Heirwegh
- 129 38V **SVG** † Jaques **SCHATTEMAN** † Gontrode 20 september 1716
 HG. Marie **VERSTICHEL** 2de vrouw
 K. Jacobus 15j, Gillis 13j en Adriaeneken 10j
 Laureyns **SCHATTEMAN** voogd
 † Elisabeth **BUYSSE** 1ste vrouw
 K. Anthone, Pauwel en Lieven **SCHATTEMAN** alle SS
 Huis op Cheyns pacht
- 130 40R **SVG** † Janneken **DE BRUYCKER** fl Pieter † Gontrode juni 1718
 Weduwe van † Huybrecht **PINTE** - geen kinderen
 1ste man † Lieven **VLIEBERG**
 K. Adriaen en Bartholomeus **VLIEBERG** HS, Catharine in ondertrouw met
 Victor **DE COCK** en Lieven **VLIEBERG** 15 jaer
- 131 46R **SVG** † Adriaen **DE BRUYCKER** Gontrode 26 december 1718
 HG 2de vrouw Livyne **DE SCHAMPELEIRE** fl Jan
 K. Pieter 16j, Anneken 13j, Francoise 10j, Jan Bapt 7j en Jacobus Francois
DE BRUYCKER 16 maenden
 1ste vrouw † Tanneken **THYS**
 K. Pieternelle x Adriaen **VERSTRAETEN**, Elisabeth x Guislain **BEKAERT**,
 Jenno x Lieven **VAN DRIESSCHE**, Marie x Lieven **VAN DER LINDEN** en
 Adriaeneken **DE BRUYCKER** nog jonge dochter HS
 Hofstede te Gontrode te Meulem half Bunder, land te Melle Calverhaeghe
 Twee werkpeirden
 Acte Sekere te Hersele - Barbara **STANDAERD** wed van Jan **DE**
SCHAMPELEIRE voor haar dochter Livyne **DE SCHAMPELEIRE**
 Liquidatie sterfhuis Adriaen **DE BRUYCKER**
- 132 58V **SVG** † Jan **VENNEMAN** fl Adrian - Jongman † Gontrode 11 juni 1719

Hoirs:

1. Joos **VENNEMAN** SS - Alfien Broeder
 2. de 2 minderjarigen van Jaques **VLAMYNCK** x + Franchoise **VENNEMAN**: Petronelle en Anne **VLAMYNCK** HS
- 133 61R **SVG + Agatha MACHTELINCK** Landscouter 28 augustus 1719
H. Gillis **VAN HAUWE**
K. Christoffel 8j, Jenno 6j, Marianna 4j, Adriane 3j en Lieven **VAN HAUWE**
10 maenden
Paulus **MACHTELINCK** voogd
- 134 65R **Prysyne + Jenno VEECKMANS +** Landscouter 2 juli 1719
- 135 66R Liquidatie hoirs van Maria **DE SMET** geestelijke dochter + Gontrode 31 januari 1720
- 136 64V Wettelijke Vercaevellinge Sterfhuis Elisabeth **VAN AELBROUCK** met huurder Adriaan **DENOYETTE**
- 137 69R **SVG + Joosyne SCHEPENS +** Gontrode Ultima Meye 1720
H. Jan **VAN DE VELDE**
K. Louise 7j en Geertruye **VAN DE VELDE** 4 jaer
Pieter **HAECK** voogd M
- 138 70R **SVG + Joosyne MEULEBROUCK** en + Livyne **VAN AELBROUCK +** Gontrode
H. Adriaen **DHONT** nu in huwelijk met met Elisabeth **VERBEKEN** 4de huisvrouw
K. van Joosyne **MEULEBROUCK**: Adriaen, Gillis en Lieven **DHONDT**
K. van Livyne **VAN AELBROUCK**: Pieternelle 11j, Carolus 8j en Florine 4 jaer
Jan **DE GEYTER** voogd uit de wet
- 139 70V **SVG + Pieternelle DIERENS** fla Guilliame + 17 juni 1720
H. Jan **DE GEYTER** fl Lieven
K. Bavo 20j, Pieternelle 18j, Pieter 14j, Joosyntien 11j, Joannes 6j, Jacobus 4j
Passchien **DIERENS** voogd
- 140 72V **SVG + Catharina BLOEMS +** Landscouter 24 december 1720
H. Laureys **SCHATTEMAN** fl Pauwel
K. Joannes **SCHATTEMAN** 2j
Lieven **BLOMS** voogd, Jaspaert **VAN DER CRUYSSSEN** gesworen pryser
- 141 74R **SVG + Jan DE SUTTER** fl Joos + Landscouter 23 februari 1720
HG. 3de vrouw Catharina **VAN WYNNENDAELE** fla Marcus
2de vrouw + Magrite DE POORTER
K. Gillis, Joos en Adriaen **DE SUTTER**, alle 3 HS
K. van 3de vrouw: Marie 12j, Joanne 9j, Pieternelle 7j, Judocus 6j, Livyne 11 maand
Jan **VAN WYNNENDAELE** voogd
Hofstede te Landscouter 6 dagw.
- 142 78R **SVG + Livyne VAN DURME** en + Lieven **DIERENS +** 9 oktober en 10 december te Landscouter.
K. Joannes 18j, Joosyne Marie 16j, Dominicus 16j, Andries 13j, Joanne 8j, Pieter 11j, Marie Joanne 3j en Marie Catherine **DIERENS** 9 maenden
Dominicus **BARREE** en Jan **BOGAERT** voogden
Hofstede 26 Roe eigendom in Scheldewinde
2 Bunder land te Lemberge
- 143 81V **SVG + Marie VERBEKEN +** Landscouter 26 augustus 1720
H. Adriaen **VAN BOCKSTAELE**
K. Anthone 14j, Catharina 11j, Joannes 9j, Pieter 5j en Pieternelle **BOXSTAELE** 3 jaer
Jan **DELA RUELLE** voogd M
Land te Landscouter 1 dagw 29 R
- 144 84R **SVG + Anthone DE WISPELAERE +** Landscouter 1 december 1720

- HG. Adriaeneken **WEYMEERSCHE** 3de vrouw
1ste vrouw † Marie **DE SUTTER**
 K. Marie **WISPELAERE** x Pieter **DE SMET**, Lieven, Jan, Andries, Adriaen,
 Jan Bapt **DE WISPELAERE** alle HS
2de vrouw † Paschyntien **VERSPÉETEN**
 2K Het kind van 2de Bedde 19j
 3K Livyne **DE WISPELAERE**, kind van Houderyge
 Jan **DE MOERLOOSE** voogd ex Officio
 Hofstede - 5 dagwant suyt d'Allemoesenyne
- 145 88R Liquidatie ST Francois **VAN MENSBRUGGE** x Janneken **DE SMET** Coster te Gontrode
- 146 91V **SVG** † Adriaen **STAUTHAEMER** † Landscouter 24 september 1720
 HG. Adriaene **BOXSTAELE**
 K. Geeraert 9j en Jacquemyntien **STAUTHAEMER** 5j
 Charolus **STAUTHAMER** voogd P
 Woonhuis te Landscouter 29 £
- 147 93V Liquidatie ST Anthone **DE WISPELAERE** en Adriaeneke **WEYMEERSCH** 3de vrouw
- 148 98V **SVG** † Livyne **DE SCHAMPELEERE** fla Jan † Gontrode 14 mei 1721
 H. Joos **DE FEYTER** - geen kinderen
1ste man † Adriaen **DE BRUYCKER**
 K. Pieter 19j, Tanneken 16j, Françoise 13j, Jan Bapt 10j en Jacobus **DE BRUYCKER** 4j
 Adriaen **VERSTRAETE** x Pieternelle **DE BRUYCKER** voogd P en Frans **DE SCHAMPELAERE**, broeder, voogd M
- 149 102R **SVG** † Jan **VERSPÉETEN** † Landscouter 18 maart 1721
 HG. Catharina **HERMANS**
 K. Guillein 16j, Geerdyntien 23j, Pieternelle **VERSPÉETEN** 19j
 Jan **DE SUTTER**
- 150 104R Rekening venditie ST Jaques **VAN RUYCENBELDE**
- 151 108R Rekening voogdij Jan **DE GEYTER** fl Pieter over Josynten, Catharine, Pieter en Isabelle **DE GEYTER** zijn onderjarige broeder en susters kinderen van † Anna **VAN DER SCHUEREN**
- 152 111R Rek. voogdij over de wesen van † Jan **DE NEVE** x † Marie **DE LANGHE** beiden †
- 153 113R Rek venditie goederen van † Joannes **GENNEP**, onderpastoor van Gontrode en Landscouter
- 154 116R Rek. voogdij wezen † **JAN DE NEVE** x † Maria **DE LANGHE**
- 155 119R Rek. venditie ST Marten **VAN GREMBERGHE**
- 156 122R Rek. venditie ST Jaques **SCHATTEMAN**
- 157 125R Rek voogdij Jacobus **DE NEVE** over zijn broeder † Frans **DE NEVE** voogd over de wesen van Jan **DE NEVE** x Marie **DE LANGHE**
- 158 127R Liquidatie rekening door Jan **LAUWAERT** over de wesen bij † Jaques **VERCRUYSSSEN**
- 159 130 Liquidatie rekening Bernardus **BELLEMANS** ontvangen van syne Majesteyt
- 160 131V **SVG** † Jan **VAN BEVEREN** † Landscouter - akte van 7 april 1718
 HG. Marie **VAN BOXSTAELE**
 K. Joanne 8j, Adriaeneken 5j en Pieter **VAN BEVEREN** 3j
 De Houdrighe is bevrucht van 7 maenden
 Joos **VAN BEVEREN** en Lieven **VAN BOCKSTAELE** voogden
- 161 134R Liquidatie door Jacobus **WAETENS** - greffier der stede van Brussel-procuratie
Hofstede van † Carolus **WAETERLOOS** x Maximiliene **WOUTERS** zijn huisvrouw

- 162 137R **SVG** † Frans **VAN MENSBRUGGHE** - coster van Gontrode † Gontrode september 1719
Wedn † Janneken **DE SMEDT**
 K. Pieter 23j, Frans 21j, Livyne 18j, Huybrecht 14j, Catharine 8j, Judocus is overleden
 Geprezen door Jaspar **VAN DER CRUYSEN**
- 163 138V Rek. venditie ST Frans **VAN DER MENSBRUGGHE**
- 164 140V Rek. voogdij Jan **DE GEYTER** fl Pieter voogd over Isabelle **DE GEYTER** zijn minderjarige suster
- 165 141V Rek. venditie ST Lieven **DIERENS** x zijn echtgenote, beiden overleden te Landscouter
- 166 143R **SVG** † Pieter **BEKAERT** fl Daneel † Gontrode 14 november 1720
 HG. Livyne **VERVAET**
 K. Joanne 12j, Marie 10j, Jaqueline 7j, Lieven 5j, Pieternelle 3 m
 Jaques **BECKAERT** fl Daneel voogd
- 167 147V **SVG** † Jan **DHONDT** fl Daneel † Gontrode † 15 mei 1721
 HG. Franchoise **DE SMET** fla Jan
 K. Jan Bapt. **DHONDT** 15 jaer
 Pieter **DHONDT** fl Adriaen voogd P
- 168 150V Rek. venditie ST Anthonie **DE WISPELAERE**
- 169 156R Rek. venditie ST Adriaen **DE BRUYCK** x Livyne **DE SCHAMPELEERE**
- 170 157R Liquidatie ST Anthonie **DE WISPELEERE**
- 171 158V **SVG** † Elisabeth **GYSelynck** fla Lieven † Lanscouter 10 december 1721
 H. Jan **VAN DAMME** fl Adriaen
 K. Jan Bapt., Gillis en Livinus **VAN DAMME** HS
 Catharina **VAN DAMME** x Jan **DHONDT**, Adriaen **VAN DAMME** 20 jaer
- 172 163R Liquidatie ST Livyne **DE SCHAMPELEERE**
- 173 166R Liquidatie ST Lieven **DIERENS** x Livyne **VAN DAMME**
- 174 174R **SVG** † Anthonette **DE CONINCK** fla Jan † Gontrode 14 juni 1721
 H. Jan **VAN DER HEYDEN** fl Joos
 K. Joanne Pieternelle 4j en Pieternelle 18 maenden
 Lieven **JANSSENS** fl Geeraert voogd M
 Huis west den Herewegh - Herberg genaamd "De Pauwelyne"
- 175 178R **SVG** † Jan **DE MOERLOOSE** fl Lieven † Gontrode 25 oktober 1722
 HG. 2de vrouw Livyne **SCHEPENS** fla Jan
 K. Pieter **DE MOERLOOSE** SS, Catharine x Matthys **VERSPEETEN**
 1ste vrouw † Marie **SPEELMAN** fla Jan
 K. Lieven **DE MOERLOOSE** 22j kind 1ste vrouw
 Hofstede bij Loodriesch 347 Roe aan de waegewigh naar Bottelaere
- 176 182V **SVG** † Lieven **VAN KERRE** (Van de Keire) † Gontrode 24 augustus 1722
 HG. Marie **VAN HOECKE**
 K. Jan 14j, Alexander 9j en Anna **VAN DE KEIRE** 7j
 Lieven **VERSNAYEN** x Tanneken **VAN DE KEIRE** voogd P
- 177 185R **SVG** † Ignatius **VERSPEETEN** † Landscouter 29 december 1721
 HG. Janneken **REMBEKE**
 K. Jan 8j en Catharina **VERSPEETEN** 2 jaeren
 Jan **DE SUTTER**, schepen, voogd
 Huis op Cheyns
- 178 187V **SVG** † Jan **GAENTIENS (HAENTJENS)** † Landscouter oktober 1722
 HG. Janneken **ANNO**
 K. Jacobus 20j, Laureyns 14j, Francies 10j en Pieternelle 8 jaer
 Jan **VAN HENDE** voogd
 Huis op Cheyns
- 179 190V Rek. venditie ST Jan **DE MOERLOOSE**
- 180 193R **SVG** † Valeria **STEVENS** fla Gillis † Gontrode 8 december 1722
 H. Pieter **DE MEY** fl Franchies

- K. Catharina **DE MEY** 22j
 Lieven **STEVENS** voogd M
 Land in Oosterzele -Scheldewindeke, Hofstede op Loodriesche Gontrode
 naar de wegh naar Bottelaere
- 181 104V **SVG** † Marie **PENNE** fla Jaspaert † Gontrode 10 maart 1723
 H. Judocus **SCHAEPELINCK** fl Jan
 K. Joannes **SCHAEPELINCK** 4j
 Jan **VERSTRAETEN** fl Andries voogd M
- 182 107V **SVG** † Jan **BOGAERT** fl Joos † Landscouter 3 maart 1723
 HG. Lievyne **DIERENS** fla Andries
 K. Joannes Bapt SS, Anna **BOGAERT** 23j
- 183 111V **SVG** † Anne Marie **DE GROOTE** fla Bavo † Gontrode 10 maart 1723
 H. Jacobus **VAN TRAPPEN**
 K. Marie **VAN TRAPPEN** 14j, Pieternelle kind van
 Joos **DE BRUYCKER** voogd uit de wet
- 184 115V **SVG** † Geeraerd **VERMEEREN** fl Lucas † Gontrode 20 mei 1723
 HG. Catharina **DE LANDSHEERE** fla Cornelis
 K. Joannes 8j en Marie Anna **VERMEEREN** 5j
 Lucas **VERVAET** fl Joos voogd P
- 185 121R Rek. venditie ST Adriaen **DE BRUYCKER** x Livyne **DE SCHAMPELEIRE**
 186 124R Rek. venditie ST Pieter **VAN BEVEREN**
 128R **SVG** † Jacobus **DE VLAEMINCK** fl Jan † Gontrode 19 mei 1723
 HG. 5de vrouw Anthonette **DE ROO** fla Frans
 K. Catharina **DE VLAEMINCK** x Adriaen **VLIEBERGHS** kinderen van 1ste
 vrouw
 1ste vrouw † Elisabeth **DE WITTE**
 2de vrouw † Francoise **VENNEMAN**
 K. Joannes **DE VLAEMINCK**
 4de vrouw † Isabelle **VAN BEVEREN**
 K. Adriaen 7j Judocus, 4j Joannes 1 jaer
 De Hauderighe heeft geen kinderen
- 187 132R **SVG Pro Deo** † Adriaen **VLIEBERG** fl Lieven Gontrode maart 1724
 HG. Catharine **DE VLAEMINCK** fla Jaques
 K. Bartholomeus 9j, Marie 6j, Pieter 3 jaer
- 188 3R **SVG** † Geeraerdyntien **BOTTERDAELE** † Gontrode 19 September 1724
 H. Adriaen **RUBBENS** fl Joos
 K. Pitronelle **RUBBENS**
 Jan **BOTTERDAELE** voogd M
- 189 5V **SVG** † Lieven **VERLINDEN** fl Jan † Gontrode oktober 1724
 HG. Marie **DE BRUYCKER** fla Adriaen
 K. Joannes **VAN DER LINDEN** 6j
- 190 7V **SVG Pro Deo** † Gillis **LAMMENS** † Gontrode oktober 1724
 HG. Barbarine **VAN GRIMBERGHE** fla Frans
 K. Joanne 10j, Catherine 8j, Jaqueline 5j en Adriaene Franchoise
LAMMENS 3 jaer
- 191 10R **SVG** † Geert **DE WETTINCK** † Landscouter 5 mei 1725
 HG. Josyne **DE NEVE**
 K. Joannes 9j, Marie Petronelle 7j en Pieter **DE WETTINCK** 2 jaer
 Jan **DE WETTINCK** voogd P
 Woonhuis op de Heirbaene van **GEERS**berghe naer Ghendt
- 192 14R **SVG** † Theodora **DE SUTTER** fla Jan † Landscouter 30 december 1724
 H. Lieven **VAN BOCKSTAELE** - geen kinderen
 Hoirs:
 1ste de K. van Jan **DE SUTTER** rechtzweers MN Joos, Gillis, Andries HS,
 Judocus, Marien, Joanne en Petronella **DE SUTTER** nog minderjarig
 2de Jan **DE WISPELAER** x Elisabeth **OPSTAELE** fla Cathelyne **DE SUTTER**
 3de de KK van Lieven **DE SUTTER**, ook oom van de overledene, MN
 Andries **DE SUTTER**, de 3 K van Gillis **DE SUTTER** binnen Hollant
 4de de K. van Adriaen **DE SUTTER** MN Judocus-Frans en Joannes **DE**
SUTTER minderjarig
- 193 17R Liquidatie ST Theodora **DE SUTTER**
 194 19R **SVG** † Gillis **VAN HAUWE** † Landscouter 27 juli 1725
 HG. Anne Marie **VAN DOORSELAERE**
 K. Cornelia 4j, Isabelle 2j, Franchoise **VAN HAUWE**

- Lieven **VAN DE VELDE** P
Woonhuis aan de Kercke-Herberg St Agatha
- 195 22V Rek. voogdij wesen Lieven **DIERENS** x Livyne **VAN DURME**
196 24R **SVG** † Margatien **SCHATTEMANS** † Gontrode 10 September 1725
H. Francois **VAN MINSBRUGGHE**
K. Hubrecht oud? Wese unique
Jan **VAN BEVEREN** en Bavo **ARICKX** voogden
Huis op Cheyns van 29 jaren
- 197 26R **SVG** † Judocus **VAN BOMBEKE** fl Pieter † Gontrode 17 September 1725
HG. 2de vrouw Adriaene **BOTTERDAELE** fla Joos, te voren weduwe van
Marten **VAN GREMBERGHE** 1ste man
1ste vrouw † Livyne **VAN DE VELDE** fla Pieter
K. Barbarine 8j, Joannes 6j en Pieter **VAN BOMBEKE** 4j
De houderighe is bevrucht van haar tegenwoordige man voor 8 maanden
Arnaut **BOMBEKE** fl Pieter en Pieter **VAN DE VELDE** fl Pieter voogden
Jan **BOTTERDAELE** bijstaande voogd
- 198 27V **SVG** † Bartholomeus **VLIEBERGH** fl Lieven † Gontrode 28 januari 1727
HG. Adriaeneken **HERREWEGHE**
K. Adriaen 7j, Marie Josyne 3,j Isabelle Geertruye 2j
Pieter **DE COCK** voogd P Judocus **HERREWEGHE** fl Pauwel voogd
Hofstede oost den Herrewegh suit de straete komende van Rode Cauter -
alf Bunder
- 199 31V **SVG** † Angelina **DE CLERCK** fla Joos † Landscouter 1 november 1727
H. Andris **DE WISPELEERE** fl Anthone
K. Anthone 12j, Louise 10j, Adriaene Marie 8j, Petronelle 6j en Pieter Frans
DE WISPELEERE 2 jaer
Joos **WYMEERSCH** fl Joos voogd M Jaspaert **VAN DER CRUYSSEN**
gesworen pryser residerend tot Gontrode
- 200 33R **SVG** † Joanna **WALRAEVE** fla Jan † Gontrode 25 juli 1728
H. Gillis **VAN DER VENNET** - Balliu van Gontrode en Landscouter
K. Joannes Ludovicus 6j, Pieter Balduwinus 4j en Francies **VAN DER**
VENNET 2 jaer
Mattheus **DE WILDE** oom van de † voogd M
Land te Laerne tesamen 2200Roe; Meers te Laerne en Land 1700 Roe; nog
land te Laerne komend van Adriaene **SCHEPENS** s' overledenes moeder
Diamant ring - Gouden juwelen 27 £
- 201 47V **SVG** † Jan **VAN DER EECKEN** fl Pieter † Gontrode 21 december
HG. Joanna **STANDAERD** fla Pieter
K. Marie Catherine 16j, Joanne 14j, Jacobus 12j, Adriaene Livyne 6j, Jan
Bapt 4j en Marianne **VAN DER EECKEN** 18 maanden
Jaspaert **VAN DER CRUYSSEN** voogd P
Rocus **STANDAERD** fl Pieter bijstaand voogd
Hofstede bij Loodriesch 3 dagwant 56 Roe
drij peerden - 2 veulens
- 202 52V **SVG** † Paulus **MACHTELINCK** † Landscouter? Acte April 1730
HG. Joosyne **TUYPENS**
K. Joannes 12j, Catharine 9j, Adriaene 8j, Elisabeth 6j, Angeline 5j,
Tanneken 2j en Frans **MACHTELINCK** 6 weken
Frans **OPSTAEL** en Pieter **VAN DOOREN** voogden
48 opgaende boomkes rond de Hofstede (kerselaers-abeelen -eecken-
wulghen)
2 coyen - eenen esel en een calf 9 £
- 203 54V **SVG** † Barbara **TUYPENS** fla Lieven † Landscouter 4 december 1729
H. Jan **DE SUTTER**
K. Lieven ?, Andries 14j, Marianne 12j, Livina 10j, Francis 5j
Joannes **TUYPENS** voogd
- 204 56V **SVG** † Marie **HAENTIENS** † Gontrode geen datum
H. Lieven **SCHATTEMAN**
K. Jacobus 14j, Joanne 10j en Catharine 7 jaer
Judocus **VAN BENEDEN** voogd M
Huis op Cheyns - de Cheyns is ten einde
- 205 58R **SVG** Pro Deo † Geert **DE GREVE** † Landscouter 14 februari 1730
HG. Tanneken **DE WILDE**
K. Jan SS, Anne Marie 19j en Adriaen **DE GREVE** 14j

- Joos **WEYMEERSCH** voogd P
Huis op Cheyns
- 206 59R **SVG † Adriaen GIJS † Oosterzeele 1730**
K. Adriaen **GYS**, Josyne **GYS** x Jan **DE WANDEL**, Susanne **GYS** x Joos **DE ROO**, KK van † Joanna **GYS** x Pieter **VEECKMAN**, Adriaene **GYS** 23j en Gheert **GYS** 20j
- 207 62R Wettelijke venditie 20 mei 1730 Staat van Oosterzeele?
SVG † Pieter Ignatius VAN HOUTTE Landscooter 29 mei 1730
HG. Louise **DIERENS** fla Passchier
K. Joannes 15j, Frans 13j, Adriaen 11j en Marie Lyvine **VAN HOUTTE** 9j
Passchier **DIERENS** voogd P
Huis Heirberghe St Agatha bij de Kercke
Een staande oorloghe 6 £, Bier en Brandewyn in de kelder 6 £
Aan Jacobus **VAN DAMME** over levering van Bier, Wyn en Brandewyn 18 £
- 208 66R Wettelijke Vercavelynghe ST Catherine **DE MEY** fla Pieter † Gontrode 28 jan 1727
- 209 67V **SVG Pro Deo † Judocus VAN TRAPPEN † Gontrode 1731**
HG. Joosyntien **STUERBAUT** fla Jan 2de vrouw
K. Judocus **VAN TRAPPEN** 4j wese unique
1ste vrouw Anne Marie **DE GROOTTE**
K. Marie **VAN TRAPPEN** 21j
- 210 69V **SVG † Frans DE BILDE fl Adriaen † Gontrode 7 mei 1731**
HG. Joanne **DHONDT** fla Gilles
K. Joanne 9j, Adriaen 8j, Jaquelyne 5j, Marianne 3j en Livyne **DE BILDE** 1 jaer
Jan **DE BILDE** voogd P, broeder
Een Huyseke op Cheyns
- 211 72V **SVG † Pieter Gillis VAN DER VENNET † Gontrode 14 maart 1731**
weduwnaar
2de vrouw † Joanna WALRAEVE
K. Joannes Ludovicus 9j, Pieter Balduwinus 6j en Frans **VAN DER VENNET** 4j
HG. 3de vrouw Catherine **VERMEERSCH**
K. Joseph **VAN DER VENNET** 8 maenden
Frans **VAN DER VENNET** voogd P, Mattheus **DE WILDE** voogd M
Huwelijkscontract met 3de vrouw
- 212 84V **SVG Pro Deo † Catherine DE SUTTER † Gontrode 26 maart 1731**
H. Lieven **SCHATTEMAN**
K. Judocus **SCHATTEMAN** 6 weken
- 213 86R **SVG † Adriaeneken HERREWEGHE † Gontrode 2 september 1731**
H. 2de man Bernardus **VERHOOTEN** - geen kinderen
1ste man † Bartholomeus VLIBERGH
K. Marie Joosyne 8j, Isabelle Geertruyde 7j
Pieter **DE COCK** voogd P Judocus **HERREWEGHE** voogd M
Huis aan de Plaetse. De houder is Klopmaeker (Klompen)
- 214 89R **SVG † Pauwels LORGÉ † Landscooter 6 december 1731**
HG. Catherine **VAN DOORSLAERE** te voren weduwe van Joos **MACHTELINCK**
K. Adriaeneken 10j, Pieter 13j, Pieternelle **LORGÉ** 4 jaer
Gulliel **STEVENS** voogd P
Het huis is van de Houderighe en de kinderen van 1ste bed.
- 215 92V **SVG † Lauryne DE MOL fla Jan x N. BRAECKMAN † Gontrode 31 januari 1732**
H. Lieven **BOTTERDAELE** - geen kinderen
Hoirs:
- 1ste Geeraerd **VAN DER ECKEN** fl Adriaen x Livyne **DE MOL**
- 2de Marie **DE MOL** x Jan **CAPEAU**
- 3de de 4 wesen van † Josyne **DE MOL** x Gillis **VAN IDEGHEM**
Huis aan den Geerartsberghse Heirweg
- 216 95R Rek. en Reliquie ST Bartholomeus **VAN VLIBERGH** x Adriaene **HEIRWEGHE**

Wordt vervolgd.

Het Erfgoedhuis
Sint-Antoniusplein, 10
9860 Moortsele

Openingsuren: Op afspraak

Jeroen Van De Velde

**Ramen en deuren
Alu - PVC - Hout**

Tramstraat 18b • 9860 Oosterzele
Tel. 09.362.35.11 • 0495.51.07.38
www.jeroenvdv.com

**Stokerij
Van Damme**

Logeren in een
premierestokerij boerderij!

Contactinfo

Ludo en Dominique Lampaert
Issegem 2 | 9860 Balegem

Iedere dag open van 14u tot 19u
Zondag gesloten

Tel +32 (0)9 362 50 25

Fax +32 (0)9 362 30 00

Email info@stokerijvandamme.be

BTW 0738.060.528

fidesca
BANK & VERZEKERING

Gootje 24
9860 Balegem
(09) 362.41.42
(09) 362.74.81

Openingsuren:

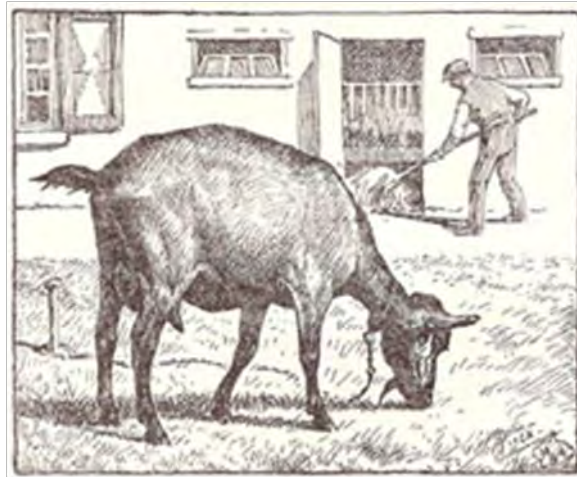
Maandag	9u - 12u en 14 - 17u
Dinsdag	9u - 12u en 14 - 18u
Woensdag	9u - 12u
Donderdag	9u - 12u en 14 - 17u
Vrijdag	9u - 12u en 14 - 17u
Zaterdag	9u - 11u30 (gesloten op zaterdag in juli en augustus)

HEEMKUNDIG GENOOTSCHAP

LAND van RODE

Gesticht in 1968

Tot het gebied van het Genootschap behoren de hieronder vermelde gemeenten en deelgemeenten:

Balegem - Bavegem - Beerlegem - Bottelare - Gentbrugge - Gijzenzele - Gontrode - Landskouter - Letterhoutem - Melle - Melsen - Moortsele - Munte - Oosterzele - Schelderode - Scheldewindeke - Vlierzele.

Aangesloten bij het verbond HEEMKUNDE OOST-VLAANDEREN